
Industridepartementet.

**Vedlegg til st. prp. nr. 1, 1957.
Kap. 2872.**

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XLIII. TILLATELSER MEDDELT I 1956

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. Øst-Telemarkens Brukseierforening. (Midlertidig regulering av Skinvatn i Rauland.) Kronpr.reg res. 6. januar 1956.	5
2. A/S Rjukanfos. (Innløsning og erverv av vassfall i Måna. Kronpr.reg. res. 3. februar 1956. Jfr. bind I side 83 og 140, XI side 34, XXXIV side 101, XXXIX side 17 og 90, XLI side 71.	8
3. Kautokeino Kraftlag A/L. (Regulering av Stuorajavvre i Cabardajokka i Altaelva.) Kronpr.reg. res. 3. februar 1956.	13
4. Osen og Roan Kraftlag A/L. (Regulering av Øvre Vikvatn og Granhølvatn i Vikvassdraget.) Kronpr.reg. res. 3. februar 1956.	21
5. A/S Viul Tresliperi. (Erverv av mer enn 35 % av aksjene i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik.) Kronpr.reg. res. 17. februar 1956. Jfr. bind XXIV side 135 og 143	28
6. Glommens og Laagens Brukseierforening. (Midlertidig ytterligere senking av Vinsteren.) Kronpr.reg. res. 24. februar 1956. Jfr. bind XXIX side 93, XXXIII side 95, XXXV side 105, XXXVII side 60, nedenfor nr. 32.	36
7. Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap. (Utvidelse av aksjekapitalen.) Kronpr.reg. res. 2. mars 1956. Jfr. bind XIV side 16, XVI side 81	39
8. Arendals Vasdrags Brugseierforening. (Midlertidig ytterligere senking av Nisservatn.) Kronpr.reg. res. 9. mars 1956. Jfr. bind II side 66, nedenfor nr. 11 og 36.	40
9. Christiania Spigerverk. (Regulering av Svelgenvassdraget.) Kronpr.reg. res. 16. mars 1956. Jfr. bind III side 12, IV side 125, VI side 24, VII side 114, XI side 2, XV side 87, XVIII side 49, XXIV side 78, XXXIV side 45, XXXVII side 87, XLII side 12	43
10. A/S Norsk Aluminium Compani. (Erverv av aksjer i A/S Nordisk Aluminiumindustri.) Kronpr.reg. res. 16. mars 1956. Jfr. bind XXIV side 127, XXXV side 29, XXXVI side 140.	47
11. Arendals Vassdrags Brugseierforening. (Midlertidig ytterligere senking av Vråvatn.) Kronpr.reg. res. 23. mars 1956. Jfr. bind II side 66, ovenfor nr. 8, nedenfor nr. 36.	49
12. A/S Døvik-Søiafoss. (Fristforlengelse for utbygging av Døvikfoss.) Departementets avgjørelse 12. april 1956. Jfr. bind XXVI side 25, XXVIII side 44, XXX side 83, XXXVI side 11, XLI side 28	52
13. Glommen og Laagens Brukseierforening. (Fristforlengelse for regulering av Storsjøen.) Departementets avgjørelse 13. april 1956. Jfr. bind XXXIV side 78.	52
14. A/S Balmi Kraftlag. (Regulering av Balvatn, Kjelvevatn og Dorrovatna.) Kronpr.reg. res. 13. april 1957. Jfr. bind II side 161, VI side 1, XVI side 45, XX side 60, XLII side 50.	52
15. Glommen og Laagens Brukseierforening. (Regulering av Nedre Heimdalsvatn, Kalfjord, Øyvatn og Øyangen m. v.) Kronpr.reg. res. 13. april 1957. Jfr. bind XV side 42, XXXV side 105, XXXVII side 60, XLI side 109	56
16. Nordhordland komm. Kraftlag. (Endret reguleringsplan og nytt manøvreringsreglement.) Kronpr.reg. res. 20. april 1956. Jfr. bind XXIX side 106, XXXIII side 64	66
17. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. (Ytterligere midlertidig regulering av Flyvatn.) Kronpr.reg. res. 27. april 1956. Jfr. bind XLII side 141, nedenfor nr. 35	68
18. Elektrokjemisk A/S. (Utviding av aksjekapitalen.) Kronpr.reg. res. 27. april 1956.	70
19. Øst-Telemarkens Brukseierforening. (Ytterligere regulering av Mårvatn.) Kronpr.reg. res. 8. juni 1956. Jfr. bind II side 117, XXX side 64, XXXIII side 66, XXXV side 80.	71
20. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. (Ytterligere regulering av Olevatn.) Kronpr.reg. res. 8. juni 1956. Jfr. bind XXXVII side 69, XLII side 170	75
21. Grytten kommune. (Utvidet regulering av Vermavatn m. v.) Kronpr.reg. res. 21. juni 1956. Jfr. bind X side 5	84
22. Halnevatn. (Reguleringsbestemmelser for varig ytterligere statsregulering.) Kronpr.reg. res. 29. juni 1956. Jfr. bind XII side 60, XXVII side 59, XXXII side 15, XXXV side 25, XLII side 147.	92
23. Sør-Trøndelag elektrisitetsverk. (Regulering av Storvatn i Svartelva.) Kronpr.reg. res. 29. juni 1956. Jfr. bind X side 131	97
24. Oslo kommune. (Ytterligere regulering av Strandevatn.) Kronpr.reg. res. 29. juni 1956. Jfr. bind. XXVII side 95, 108, XXVIII side 61, XXIX side 5, XXXI side 39, XXXV side 41	117

	Side
25. Narvik kommune. (Ytterligere regulering av Nygårdsvassdraget.) Kronpr.reg. res. 31. august 1956. Jfr. bind VI side 55, bind XV side 39, XXXI side 44, XLII side 130	141
26. L/L Sunnhordland Kraftlag. (Ytterligere regulering av Blådalsvassdraget.) Kronpr.reg. res. 26. oktober 1956. Jfr. bind XXXV side 149, XXXVI side 76	150
27. L/L Sunnhordland Kraftlag. (Fristforlengelse for regulering av Blådalsvassdraget.) Departementets avgjørelse 19. november 1956. Jfr. bind XXXV side 149, XXXVI side 76, ovenfor nr. 26.	159
28. Trondheim Elektrisitetsverk. Fornying av tillatelsen til regulering av Vessingsjø og Sellisjø m. v.) Kronpr.reg. res. 23. november 1956. Jfr. bind XLI side 72.	159
29. A/S Viul Tresliperi. (Erverv av ytterligere fall i Randselva.) Kronpr.reg. res. 23. november 1956. Jfr. bind XXXVI side 62.	161
30. A/S Norsk Jernverk. (Kraftleie fra Røssaga kraftverk.) Kronpr.reg. res. 23. november 1956. Jfr. bind XLI side 106.	168
31. Norsk Hydro- Elektrisk Kvælstofaktieselskap. (Regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga.) Kronpr.reg. res. 14. desember 1956.	177
32. Glommen og Laagens Brukseierforening. (Midlertidig ytterligere senking av Vinstern.) Kronpr. reg. res. 21. desember 1956. Jfr. bind XXIX side 93, XXXIII side 95, XXXV side 105, XXXVII side 60, ovenfor nr. 6.	185
33. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. (Midlertidig regulering av Slidrefjord.) Kronpr. reg. res. 21. desember 1956. Jfr. bind XXXIV side 117, XLII side 163.	187
34. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering. (Midlertidig regulering av Vangsmjøsa.) Kronpr. reg. res. 21. desember 1956. Jfr. bind XXXV side 8, XLII side 167.	189
35. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering (Midlertidig regulering av Flyvatn) Kronpr.reg. res. 21. desember 1956. Jfr. bind XLII side 141, ovenfor nr. 17.	192
36. Arendals Vasdrags Brugseierforening. (Midlertidig ytterligere senking av Nisservatn og Vråvatn.) Kronpr.reg. res. 21. desember 1956. Jfr. bind II side 66, ovenfor nr. 8 og 11.	193

1. Øst-Telemarkens Brukseierforening.

(Tillatelse til å foreta midlertidig regulering av Skinvatn i Rauland kommune, Telemark fylke.)

Kronprinsregentens resol. av 6. januar 1956.

Øst-Telemarkens Brukseierforening har den 16. november 1955 under henvisning til provisorisk anordning av 22. september 1955 om midlertidige vassdragsreguleringer for tidsrommet inntil 1. juli 1956 søkt om tillatelse til midlertidig regulering av Skinvatn ved Møsvatn.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i brev av 19. desember 1955 har uttalt følgende:

«Departementet oversendte 18. november 1955 til uttalelse følgende søknad fra Øst-Telemarkens Brukseierforening, datert 16. november 1955:

«I medhold av den provisoriske anordning om midlertidige vassdragsreguleringer for tidsrommet inntil 1. juli 1956 av 22. september 1955, tillater vi oss å søke om tillatelse til å foreta en senkning av Skinvatn med ca. 2½ å 3 meter ned inntil kote 926.

Som det fremgår av vedlagte kart over Møsvann med omgivelser ligger Skinvatn i et av de vestre tilløp til Møsvann. Vannet er ca. 1,8 km² stort, og vi vedlegger også et detaljkart over vannet i målestokk 1 : 5 000. Endelig legger vi ved en skisse over utløpsoset.

Vi vil søke å gjennomføre senkningen ved å sprengte ut en grøft på ca. 170 meters lengde i elveløpet i utløpsoset slik som vist på detalj-skissen. Av kotene fremgår at bunnen i utløpsoset ligger et sted mellom 928 og 929, og normal lavvannstand i Skinvatn antar vi er ca. 928,50. Den antydde vannstand på oversiktskartet fra 1927 er angitt til 929,20, men vi går ut fra at det var en relativt høy vannstand. Elven går stort sett i fjell, og vi regner med at grøften i det vesentlige må sprenges ut. Vi antar at det må tas ut ca. 700 m³ masse, og at de samlede omkostninger til grøften vil utgjøre ca. kr. 77 000.

Ved senkningen av Skinvatn til kote 926 vil man da Møsvann til våren blir fullt nedtappet, innvinne ca. 4,4 mill. m³ vann som i nedenforliggende kraftverk vil kunne utnyttes til produksjon av ca. 8 mill. kWh.

Vi antar at de skader som senkningen vil medføre er minimale. Det er ingen fast bo-settelse rundt selve vannet, men en eiendom i

Vestre Skindalen er for tiden bebodd. Noen ulempe for oppsitteren der skulle ikke senkningen innebære. Det er mulig at det kan sies at denne senkning vil medføre visse skader på fisket, men dette spørsmål vil i tilfelle bli tatt opp med grunneierne, og det vil bli søkt å komme til minnelig overenskomst. Hvis ikke går vi ut fra at det vil bli nødvendig med skjønn overensstemmende med § 3 i den provisoriske anordning. Det vil nu med en gang bli tatt kontakt med grunneierne om saken.

Vi vil svært gjerne få satt arbeidet i marken i gang så snart som mulig, og vil være takknemlig om saken kunne behandles omgående.»

Søknaden var kunngjort i Norsk lysingsblad 21. og 29. november d.å. (nr. 274 og 278), og har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Rauland herredstyre gjorde i møte 1. desember d.å. slikt vedtak:

«Ein finn å kunne seia seg samd i fråsegna frå reguleringsnemnda. Men i tillegg til dei krav som der er sette, meiner ein at Øst Telemarkens Brukseigarforening bør tilpiktaast å bygge veg til Skinvatnet. (Samr.)»

Fråsegna frå reguleringsnemnda lyder:

«I Skinvatnet er det tri grunneigarar. Den eine av desse er den gamle garden Skindalen i nordenden av vatnet i austre Skindalen. På garden er det no tvo brukarar. Det kjem elvar ned i vatnet både på austre og vestre Skindalen.

Etter det ein høyrer er det ikkje gjort semje med grunneigarane om skadebot og andre vilkår. Nemnda ser det for sin part heldigast at det vert oppnemnd ei skynsnemnd av departementet.

Det har ikkje lukkast å få kontakt med anna enn den eine av grunneigarane: Jon Hamaren.

Etter det han fortel er det å ottast at skadene ikkje blir so heilt minimale. Han held fram at det er fåre for at Skinvatnet, som no er eit godt aurevatn vil bli øydelagt av røyeinvasjon frå Møsvatn. Årsyngelen vil bli øydelagt når isen legg seg ned på grunnane og det er og truleg at dei smådyra som utgjer den viktugaste føda for fiskane, vil bli øydelagde.

Elvane frå austre og vestre Skindalen vil truleg ogso grava seg nya laup gjenom fiskegrunnane og kanskje grava ut mykje av dei. Det er soleis tolleg sikkert at skadene kjem til å strekke seg over meir enn eit år.

For samferdsla blir det truleg au ymse ulemper. Vegen til Skindalen går på austre side av vatnet. Det er ein viss fåre for at den kan koma til å rasa ut sume stader. Isvegen etter Skinvatnet blir kanskje ubrukeleg

periodevis og den djupe og breide grøfta vil gjera det vanskeleg å koma over Skinåi der ferdsvegen går.

Endå um skadeverknadene etter nemnda si meining blir langt større enn søkjaren meiner, vil ein, slik kraftnaud det er no, ikkje setja seg imot at løyve vert gjeve.

Men ein vil so sterkt ein kan poengtera at tiltaket blir gjennomført slik at det ikkje blir uturvande skadeleg og at ein er merksam på at gardane Hamaren og Skindalen hev so veikt næringsgrunnlag at det ikkje toler å minkast ved å taka burt heilt eller delvis innkoma av fisket. Dei må då få årlege vederlag istaden. Det hadde vel vore rimeleg om brukseigarane hadde betala ein tolleg god pris for krafta og at det som eventuelt blei forteneast på anlegget hadde gått til tiltak til bate for dei tvo gardane.

Når det gjeld avgifter til kommunen gjeng ein ut frå at dei vert pålagte etter same satsar som for tilleggsreguleringa i Møsvatn. Det må og vera eit vilkår at innanbygds arbeidsfolk hev fyrerrett til arbeid.»

Telemark fylkes elektrisitetsnemnd anbefaler i påskrift 28. november 1955 søknaden på det beste av hensyn til den prekære situasjon som kraftforsyninga står overfor i vinterhalvåret 1955—56 og

fylkesmannen i Telemark slutter seg hertil i påtegning 3. desember d.å.

Hovedstyret skal bemerke:

Brukseierforeninga søker om tillatelse til å regulere det før uregulerte Skinvatn 2,5 å 3,0 m ved senkning til kote 926. Det innvunne magasin oppgis til 4,4 mill. m³ som i kommende vinter regnes å ville gi ca. 8 mill. kWh i de nedenforliggende kraftverker. Da gjennomsnittlig påregnelig årstilsig til Skinvatn kan anslås til over 100 mill. m³, vil magasinet fylles igjen tidlig under vårflommen.

Senkningen tenkes oppnådd ved å sprengje en grøft i ca. 170 m lengde, og de samlede omkostninger til kanaliseringa er beregnet til ca. kr. 77 000.

Etter det foreliggende må man regne med mulighet for skader på fiske og ulemper for ferdseien. Hovedstyret antar likevel at betingelsene for at tillatelse kan gis er til stede, og man anbefaler at Øst-Telemarkens Brukseierforening i medhold av provisorisk anordning av 22. september 1955 blir gitt tillatelse til i lågvassperioden 1955—56 å senke vannstanden i Skinvatn til kote 926,0.

Tillatelsen foreslås gitt på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 er foreslått satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner.

Da det haster med å få saken avgjort, er

søknaden i henhold til anordningens § 1, siste avsnitt, ikke forelagt Inspektøren for ferskvannsfisket på vanlig måte, men på grunnlag av uttalelsen fra Rauland herredstyre og konferanse med fiskeriinspektøren er i post 5 oppstilt vilkår om utsetting av yngel og/eller settefisk samt etablering av fiskesperre dersom vedkommende departement finner det nødvendig.

Rauland herredstyres krav om å betinge at brukseierforeninga skal bygge veg til Skinvatnet, finner hovedstyret ikke å kunne anbefale imøtekommet.

Utkast til manøvreringsreglement vedlegges.

Man foreslår vidare at departementet samtykker i at nødvendig grunn m. v. avstås for erstatningene er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 16. desember 1955.»

Hovedstyrets forslag til betingelser for tillatelse for Øst-Telemarkens Brukseierforening til midlertidig regulering av Skinvatn for tidsrommet inntil 1. juli 1956.

«1.

Senkningen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknaden av 16. november 1955.

Så snart som mulig etter vårflommens kulminasjon i 1956 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer ved gjenfylling eller gjenbygging av kanalen etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødig masser må i tilfelle fjernes fra det nåværende frie flomprofil og om mulig tipper under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringa dekkas av Øst-Telemarkens Brukseierforening.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringa skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement. Formannen og varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved over-skjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjæremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringa for slik bi-

stand. Det skal påsees at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 betales med kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 2 til kommuner.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal anordne fiskesperre samt sette ut yngel og/eller settefisk av aure hvis — og i den utstrekning — vedkommende departement finner det nødvendig for å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Departementets utgifter til undersøkelse av reguleringens virkning på fiskebestanden dekkes av Øst-Telemarkens Brukseierforening.

6.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesser finnes påkrevd og stille det offentlige materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

7.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen, stiller Brukseierforeningen en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 25 000 — tjuefem tusen kroner.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement for midlertidig regulering av Skinvatn for tidsrommet inntil 1. juli 1956.

«1.

Skinvatn kan tappes 2,5 å 3,0 m under nåværende vinterlavvannstand til kote 926,0.

2.

Vannslippingen i lågvassperioden 1955—56 skjer etter de nedenforliggende kraftverkers behov.

3.

Den naturlige flomvannstand i Skinvatn må ikke forhøyes.

4.

Når vårflommen er kulminert, skal de naturlige vannstandsforhold i vatnet snarest mulig gjenopprettes.»

Departementet skal bemerke:

Skinvatn ligger i et av de vestre tilløp til Møsvatn. Det er ca. 1,8 km² stort og er ikke tidligere regulert.

Øst-Telemarkens Brukseierforening søker for lågvassperioden 1955—56 om tillatelse til midlertidig å regulere vatnet ved senking 2,5 å 3 m ned til kote 926. Senkingen aktes oppnådd ved å sprengne en grøft i ca. 170 meters lengde i elveløpet i utløpsoset.

Det ved senkingen innvunne magasin er oppgitt til 4,4 mill. m³ vann som i inneværende vinter regnes å ville gi ca. 8 mill. kWh i de nedenfor liggende kraftverker.

De samlede omkostninger ved kanaliseringen er beregnet til ca. kr. 77 000. Hertil kommer så erstatning for skader.

Man må etter det foreliggende regne med at reguleringen vil medføre skade på fiske og ulemper for ferdselen. I post 5 i foreslåtte vilkår for reguleringen er det tatt inn bestemmelse med sikte på å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Søknaden har vært kunngjort på lovbefalt måte. Det har ikke innkommet noen protester mot reguleringen.

Søknaden har videre vært forelagt Rauland kommune, Telemark fylkes elektrisitetsnemnd og fylkesmannen i Telemark, som alle har anbefalt den. Da det haster meget med å få saken avgjort, har søknaden ikke vært forelagt Inspektøren for ferskvannsfisket. Departementet finner det imidlertid i dette tilfelle forsvarelig og tvingende nødvendig av hensyn til å få reguleringen gjennomført så raskt som mulig, i medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955 § 1, siste ledd i noen grad å fravike bestemmelsene i vassdragsreguleringslovens § 6 punkt 2, jfr. § 4 punkt 1.

Departementet antar etter det foreliggende at den fordel kraftinnvinningen ved den omsøkte midlertidige regulering vil medføre for kraftforsyningen under den nåværende vanskelige vannsituasjon må ansees å være av større betydning enn de skader og ulemper som en må regne med at distriktet blir påført, og det selv om omkostningene ved tiltaket også tas med ved vurderingen. Man antar derfor i medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955 § 1, jfr. vassdragsreguleringslovens § 8, at betingelsene for at den søkte tillatelse kan gis er til stede, og vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale

at tillatelsen blir gitt for lågvassperioden 1955—56.

Departementet vil videre anbefale at tillatelsen blir gitt på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser.

Man er således enig i at avgiftene i henhold til vassdragsreguleringslovens § 11 settes til kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner (post 3).

Man er videre enig i den bestemmelse som er tatt inn med sikte på å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden (post 5).

Endelig er man enig i at Brukseierforeningen til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen tilpliktes å stille sikkerhet for kr. 25 000 (post 7).

På den annen side finner departementet i likhet med Hovedstyret ikke å kunne anbefale at Rauland herredstyes krav om at Brukseierforeningen skal bygge veg til Skinvatnet blir imøtekommet.

Endelig vil departementet anbefale at det fastsettes manøvreringsreglement for den midlertidige regulering i samsvar med Hovedstyrets forslag.

Dersom tillatelse til midlertidig regulering blir gitt, vil departementet i medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955 § 2 samtykke i at nødvendig grunn m. v. skal avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55.

Industridepartementet

tilråder :

I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955 § 1 tillates det Øst-Telemarkens Brukseierforening i lågvassperioden 1955—56 å senke vannstanden i Skinvatn i Rauland kommune, Telemark fylke, ned til kote 926 på de betingelser med manøvreringsreglement som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 6. januar 1956.

2. A/S Rjukanfos.

(Tillatelse til innløsning og erverv av vassfall i Måna og ekspropriasjon av grunn og rettigheter m. v. for bygging av kraftstasjon, Rjukan IV.)

Kronprinsregentens resol. av 3. februar 1956.

Stortinget har i møte 3. desember 1955 samtykket i at det blir tillatt A/S Rjukanfos å erverve vannrettigheter i Måna nedenfor kraftstasjonen Rjukan III for utbygging av et nytt kraftverk, Rjukan IV, i samsvar med Industridepartementets tilråding 28. oktober 1955, idet dog vilkårenes post 21 gis følgende

tilføyelse: Steinmassenes plasing skjer i samråd med Tinn kommune. En viser til St. prp. nr. 123 for 1955 og Innst. S. nr. 261 for s. å.

De av Stortinget vedtatte betingelser for ervervstillatelsen er sålydende:

«1.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Beslutninger i generalforsamling som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde, blir alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement såframt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett sak søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Utbygging av vassfallet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og fullendes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommuner etter post 13, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 200 — tohundre kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

5.

Selskapet skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll- og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje.

Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første punktum får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger og bruer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Vegger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frambringes ved energien.

13.

Såfrømt kraften blir anvendt til frambringelse av kunstige gjødningsstoffer skal der årlig stilles til disposisjon for det norske jordbruk inntil 10 pst. av produksjonen etter en pris som i tilfelle selskapet eksporterer sådanne stoffer skal ligge 10 pst. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted. Hvis ingen eller ingen nevneverdig eksport finner sted skal prisen ligge 10 pst. under en beregnet eksportpris som fastsettes av Landbruksdepartementet på grunnlag av den da gjeldende verdensmarkedspris. Selskapet er dog ikke pliktig til å avgi gjødningsstoffer til under produksjonsprisen.

Selskapet plikter ved årets utløp å gi Landbruksdepartementet oppgave over produksjonen av gjødningsstoffer i siste kalenderår samt i tilfelle over nettoeksportprisen beregnet etter gjennomsnittet for siste kalenderår.

Bestilling skjer gjennom Landbruksdepartementet og må minst være 500 tonn.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt leveres av selskapet f.o.b. med minst 14 dagers varsel i partier som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det her omhandlede kvantum skjer til forbrukerne således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som alminnelig salgsvare eller benyttes som råprodukt til videre fabrikkasjon.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner etter departementets bestemmelse inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet. Fordeelingen bestemmes av vedkommende departement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjern-

ledningen eller fra ledningsnettet hva enten ledningen tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skjje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte blir uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hver 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietakerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av liknende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skjje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

15.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet, og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1,50 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skat-

ter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vassfallets utbygging, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som det senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Når 60 år er forløpet fra konsesjonens datum tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

18.

I det 35. år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 17 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10. år deretter ha samme adgang og således videre hvert 10. år. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forvegen. Innsløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse, som svarer til den gjennomsnittlige betalte pris på elektrisk kraft her i riket for liknende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

19.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 15 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 14 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

20.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning, hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidens fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget — i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å dra omsorg for at det ferdige anlegg og utsprengte steinmasser og lignende virker minst mulig skjemmende i terrenget. Steinmassenes plassering skjer i samråd med Tinn kommune.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet

av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

For så vidt det måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og liknende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkt, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysing (jfr. post 25) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

24.

Overtredelse av foranstående poster 1, 12 og 22, medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

25.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomsservervelser som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse. Konsesjonæren plikter å melde fra til departementet om erverv av eiendommer og rettigheter som nevnt i postene 17 og 18.»

I samsvar med departementets tilråding er det en forutsetning for Stortingets vedtak at A/S Rjukanfos betaler en del av Mår kraftverks utgifter til erverv av fallrettighetene i Mår m. v. overensstemmende med brev fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvälstofaktieselskab av 12. januar 1955 (inntatt i proposisjonen) og siste avsnitt i brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitets-

vesenet av 19. oktober s. å. (inntatt i proposisjonen).

På foranledning av departementet har Norsk Hydro-Elektrisk Kvälstofaktieselskab i brev av 27. oktober 1955 erklært seg villig til å levere konsesjonskraften til vanlig pris i distriktet, dog ikke under selvkostende.

Departementet vil anbefale at ervervstillatelse blir meddelt i samsvar med Stortingets vedtak.

A/S Rjukanfos har også søkt om tillatelse til å innløse de av vassdragsrettighetene mellom Rjukan III og Tinnsjøen som selskapet ikke allerede rår over og om tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for Rjukan IV. Av hensyn til almene interesser som kan bli skadelidende trenger selskapet også tillatelse etter vassdragslovens §§ 104 og 105. Det er i proposisjonen gjort nærmere rede for søknadene og de tillatelser som er nødvendige, og forutsatt at Kongen — dersom Stortinget samtykker i at ervervs-konsesjon blir gitt — vil meddele tillatelse til innløsning av vannrettighetene etter vassdragslovens § 55 og de nødvendige tillatelser etter samme lovs §§ 62, 104 og 105 til ekspropriasjon av grunn og rettigheter m. v. for utbygging av Rjukan IV.

Departementet antar at vilkårene for å gi de omhandlede tillatelser er til stede, og vil anbefale at de blir gitt.

For innløsningstillatelsen foreslås ingen særskilte betingelser.

Tillatelsen etter vassdragslovens §§ 62, 104 og 105 anbefales gitt på vilkår som foreslått av hovedstyret og som er inntatt i proposisjonen. Vilrådene er:

1.

Anlegget må bygges og manøvreres slik at det ikke ved hevning av undervannstanden for Mår kraftverk vanskeliggjør driften av dette.

2.

Det må anordnes og holdes i drift et automatisk varslingsanlegg som trer i funksjon når det kommer en farlig økning av vassføringen i det tørrelagte elveleiet. Anlegget må godkjennes av departementet.

3.

A/S Rjukanfos plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som foretagendet fører med seg for bygdefolkets interesser ved tørrlegging av elveleiet. Spørsmålet om hvorvidt det skal treffes tiltak, og i tilfelle hvilke, avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med ekspropriasjonsskjønnet.

4.

Til fremme av fisket i Tinnsjøen plikter A/S Rjukanfos årlig å sette ut yngel og/eller settefisk av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om betingelsene viser en nærmere til propposisjonen.

I brev til departementet av 3. januar 1956 meddeler Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab at det har kommet til enighet med Tinn kommune om hvilke tiltak som bør treffes for å avhjelpe skader og ulemper som foretagendet fører med seg for bygdefolkets interesser.

Selskapet opplyser at ca. 35 av noe over 40 grunneiere som blir berørt av anlegget har gitt overenskomsten sin tilslutning.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om erverv av vassfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 tillates A/S Rjukanfos å erverve vannrettigheter i Måna nedenfor kraftstasjonen Rjukan III for utbygging av et nytt kraftverk, Rjukan IV.

Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 3. februar 1956 og under den forutsetning som er omhandlet i samme.

2. I medhold av § 55 i lov om vassdragene av 15. mars 1940 tillates A/S Rjukanfos å innløse de av vassdragsrettighetene mellom Rjukan III og Tinnsjøen som selskapet ikke allerede rår over.
3. I medhold av §§ 62, 104 og 105 i lov om vassdragene av 15. mars 1940 tillates A/S Rjukanfos å ekspropriere det som trengs av grunn og rettigheter m. v. for utbygging av Rjukan IV.

Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

3. Kautokeino Kraftlag A/L.

(Tillatelse til å regulere Stuorajavrre i Cabardajokka i Altaelva i Finnmark fylke.)

Kronprinsregentens resol. av 3. februar 1956.

I anledning av en søknad av 19. mai 1954 fra Finnmark fylkes elektrisitetsforsyning på vegne av Kautokeino Kraftlag A/L om tillatelse til å regulere Stuorajavrre i Cabardajokka i Altaelv har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsve-

senet i brev av 19. des. 1955 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Departementet oversendte 3. september 1954 en søknad fra Finnmark fylkes elektrisitetsforsyning datert 19. mai 1954. På vegne av Kautokeino Kraftlag A/L søkes det om tillatelse til å regulere Stuorajavrre i Cabardajokka mellom kotene 369,25 og 370,25 ved 1 m oppdemming.

Søknaden lyder slik:

«På vegne av Kautokeino Kraftlag A/L, Kautokeino, søker vi herved om tillatelse for kraftlaget til å regulere Stuorajavrre i Cabardajokka i Kautokeino herred, Finnmark fylke i den hensikt å nytte vannføringen til drift av et vannkraftverk i Cabardajokka.

Kautokeino Kraftlag A/L er et andelslag med kommunen og abonnentene som andels-
havere.

Kraftlaget har til formål å bygge ut passende vassdrag i distriktet for å forsyne innbyggerne i herredet med elektrisk kraft.

Kraftlaget har bygget ut Cabardajokka kraftverk, som utnytter et bruttofall på 5,75 meter og har en maskininstallasjon på 440 hk.

For å øke lavvassføringen fra 3,1 til 5,3 m³/sek. er planen å demme opp Stuorajavrre 1 meter, fra kote 369,25 til kote 370,25.

Derved innvinnes i kraftverket 130 hk. Verkets årlige produksjon er i alt beregnet til 1,9 millioner kWh.

En vedlegger forslag til manøvreringsreglement og tegning av forslag til dam.

De områder som kommer under regulering ligger i sin helhet på Statens grunn.

Cabardajokka er ikke lakselv, og reguleringen får ingen innflytelse på ervervsmessig fiske. De områder som blir berørt av reguleringen er av liten verdi.

Kraften som innvinnes ved Cabardajokka kraftverk skal nyttes til alminnelig elektrisitetsforsyning for befolkningen i Kautokeino. Vi søker derfor om at Kautokeino Kraftlag A/L får konsesjon på reguleringen i lengst mulig tidsrom.

Videre søkes om at avgiften til Staten settes lavest mulig og at kraftlaget blir fritatt for avgift til Kautokeino kommune som vassdraget ligger i.

En har tidligere sendt inn søknad til Landbruksdepartementet om leie av vassdraget.»

Med søknaden fulgte forslag til manøvreringsreglement. Dette inneholder bestemmelse om at vannslippingen kan foregå etter kraftverkets behov og slik at vassdragets flomvassføring ikke økes. Ellers inneholder reglementet de vanlige bestemmelser.

Den medfølgende tegning av dammen viser at den var tenkt utført som bukkedam med fast overløp og nåleløp for tapping på lave vannstander. Hovedstyret fant imidlertid å måtte pålegge visse sikkerhetstiltak med hensyn til dammens stabilitet, og dette førte til at det ble utarbeidet nytt forslag som gikk ut på å bygge dammen som lafteverksdam med fast overløp på kote 370,25 i 115 m lengde og

et 10 m nåleløp. Det endrede utkast er godkjent av Hovedstyret, og arbeidet med dammen satt i gang.

Omkostningene vedrørende dammen er i september 1954 beregnet til kr. 255 000.

Andragendet er kunngjort i Norsk Lysingsblad 28. september og 5. oktober 1954 (nr. 224 og 230) og har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Kautokeino herredstyre har i møte den 15. juni 1954 gjort dette vedtak:

«Formannskapet hadde i møte den 31. mai 1954 under sak 139/54 gjort slik innstilling: «Herredstyret anbefaler at reguleringskonsesjon blir gitt og har heller ikke noe å bemerke til det innsendte utkast til manøvreringsreglement.

En forutsetter imidlertid at de jordbrukere hvis eiendommer går tapt ved oppdemninger, får skader godtgjort etter takst.»

En st. vedtak:

Formannskapets innstilling tiltredes.»

Alta herredstyre har i møte den 30. oktober 1954 gjort dette vedtak:

«Alta herredstyre anbefaler at reguleringskonsesjon blir gitt og har ikke noe å merke til vedliggende utkast til manøvreringsreglement. En forutsetter at jordbrukerne hvis eiendommer går tapt eller blir skadet ved oppdemningen får skaden godtgjort etter takst. Videre forutsetter herredstyret at reguleringskonsesjonen ikke vil bli til noen hindring for gjennomføringen av en eventuell senere, større regulering av hele Altavassdraget. Det forutsettes at vannet i vassdraget ikke oppmagasineres om sommeren med den følge at vannstanden i Altaelva noen tid på sommeren blir unormalt lav.

Vedtaket er enstemmig.»

Fylkesmannen i Finnmark legger ved sitt brev av 28. august 1954 uttalelse fra Kautokeinos herredstyre, og bemerker:

«I anledning av siste avsnitt herredstyrets vedtak av 15. juni 1954 har en forelagt søknaden for landbruksmyndighetene. Det vises til vedlagte korrespondanse med Finnmark Landbruksselskap. Som det vil fremgå er det bare ubetydelige jordbruksarealer som vil bli berørt av reguleringen.

Fra fylkets side er intet å innvende mot at konsesjon gis.»

Fylkesmannen gjorde i brev av 12. juli 1954 henvendelse til Finnmark Landbruksselskap med anmodning om uttalelse i saken. Dette forela så saken for distriktsagronomen med følgende brev datert 14. juli 1954:

«Fylket vil ha en uttalelse angående de jordbruks-eiendommer som blir helt eller delvis ødelagt av oppdemningen. Så vidt vi kjenner til

blir bare to brukere berørt av denne, nemlig John Isaksen Eira i Cunovuoppe og Veino ved Goaskennjavve.

Etter tidligere oppmåling har Eira dyrket 10,2 dekar jord nede på flaten. Det må nå fastslås om oppdemningen vil berøre det dyrka areal og hans øvrige jordbruksareal. Hvis dette er tilfelle må det tas standpunkt til om han kan få ny jord nær bruket eller om han må flytte fra stedet. Det samme blir tilfelle med Veino.

Ingeniør Vik ved Fylkeselektrisitetforsyningen kommer til Alta med fly lørdag den 17. juli. Han skal reise videre til Kautokeino samme dag. Vi tør be Dem om å foreta en befaring sammen med ham for å få fastslått eventuell skade og erstatningskrav fra de brukere som blir berørt av oppdemningen.»

Distriktsagronomen svarer i brev av 9. august 1954 følgende:

«Deres brev av 14. f. m. er mottatt, og jeg kan opplyse at jeg den 19. juli var på befaring sammen med ingeniør Vik fra Fylkeselektrisitetforsyningen for å få en oversikt over hvor stor del av eiendommen til John Isaksen Eira, Cunovuoppe og Væno Muotkajærvi, Goaskimmjavve som blir lagt under vann i forbindelse med reguleringa av Stuorajavrre. Da eiendomsforholdene var litt uklare, og jeg ikke tidligere hadde behandlet lignende saker, fikk jeg den 3. august med meg tre andre landbrukstjenestemenn, som sammen med meg så på forholdene.

Eiendommen til Væno Muotkajærvi blir bare helt uvesentlig berørt av reguleringa. En liten snipp av eiendommen blir lagt under vann, men for øvrig faller terrenget så sterkt ned mot vannet at det blir bare en smal stripe som berøres av reguleringa. Denne jorda kan erstattes ved at eieren får utmålt et jordstykke i nærheten.

Hos John Isaksen Eira er forholdet et langt annet. Av eiendommens dyrkede areal på ca. 20 dekar, legges 10—15 dekar under vann, eller grunnvannet vil bli stående så høgt at jorda ikke blir egnet for jordbruksdrift.»

Den delen av eiendommen som er dyrket skiller seg fra den øvrige ved at den har vesentlig bedre jord. Grunnen til dette er at parsellen er et delta, som er lagt opp av en liten elv som munner ut i Stuorajavrre.

Den udyrka jorda hos John Eira er ikke særlig egnet for dyrking, men det skulle være mulig å dyrke så mye at han får samme areal dyrket jord som han har i dag, men kvaliteten må nødvendigvis bli dårligere.

Selv om jordbruket i dette distriktet bare kan betraktes som støtte- eller binæring, er denne eiendommen i minste laget, om en slår sammen dyrket og dyrkbart areal. Når så reguleringsarbeidet forårsaker at 10—15 dekar av den beste jorda — jord som er dyrket og i relativt god hevd — legges under vann, vil dette bety en vesentlig reduksjon såvel av eiendommens verdi som av den årlige avkastning.

På det nåværende tidspunkt er det ikke mulig å si noe bestemt om hvorvidt eksistensgrunnlaget vil komme til å bli så redusert at det blir nødvendig å flytte familien John Eira til et nytt bosted. Dette vil bl. a. være avhengig av om reguleringa influerer på fisket.

Ved Cunovuoppe er det rike fiskeplasser, og dette gir brukeren en ganske stor kontantinntekt i tillegg til at han har rikelig med fisk til huset. Videre vil det ha betydning om den delen av eiendommen som legges delvis under vann kan nyttes til beite en tid av året. Det arealet som eventuelt skal nydyrkes må nemlig tas av det som nå benyttes, og er best egnet til beite.»

Med Landbruksselskapets ekspedisjon av saken tilbake til fylkeskontoret fulgte følgende brev, datert 16. august 1954:

«Ifølge distriktsagronom Tveit er det småbrukere som bor i det strøk som blir berørt av reguleringen.

Eiendommen til Väino Muotkajärvi blir bare ubetydelig berørt av reguleringen. Muotkajärvi har sin dyrkede jord i en bakke, og bare en liten snipp av eiendommen blir lagt under vann.

Eiendommen til John Isaksen Eira blir derimot betydelig skadet ved reguleringen. Eiendommen er på omlag 20 dekar dyrket jord. 10—15 dekar av den beste jorda hans blir lagt under vann.

Eira har så mye dyrkingsjord på sin utmåling at han ved nydyrking vil kunne få eiendommen opp på dens nåværende størrelse. Kvaliteten av dyrkingsjorda er imidlertid svært dårlig og vil aldri kunne erstatte den jorda som går tapt. Dessuten er Eira såpass gammel at det er lite trolig at han vil kunne komme i gang med noe større nydyrking.

Utenom Eiras utmåling er det ikke dyrkbar jord i nærheten.

Eira vil lide et betydelig tap ved reguleringen.

Begge småbrukere har en betydelig inntekt av fiske. Det fiskes vesentlig sik, gjedde, røyr og lake. Selskapet holder det for sannsynlig at reguleringen vil redusere fiskebestanden i vassdraget. I alle tilfeller vil fisken flytte til andre steder i vassdraget.»

Inspektøren for ferskvannsfisket har hatt saken til uttalelse og sier i brev av 3. desember 1954 følgende:

«Saken har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge som i påtegning av 23. oktober d. å. har uttalt følgende:

«Stuorajavrre later til å være et temmelig grunt vatn, men produksjonen av fisk er ikke særlig høy i høve til vidda. Det viktigste fiskeslaget er sik, og det drives en del næringsfiske. Fisken oppgis imidlertid ikke å være av helt god kvalitet. Ved oppdemning blir en del områder med temmelig rik plantevekst satt under vann, og en kan rekne med at dette vil skaffe fisken nye næringsområder. Jeg vil derfor anta at den omsøkte regulering snarere er en fordel for fiskebestanden enn til skade, da reguleringshøgden er bare en meter. Det skulle derfor neppe være grunn til å pålegge konsesjonæren fiskerimessige forpliktelser.»

I henhold til denne uttalelse finner jeg ikke at det er noen grunn til å foreslå at konsesjonæren blir pålagt fiskerimessige forpliktelser så lenge reguleringen ikke får større omfang enn det nærværende søknad vil betinge.»

Hovedstyret skal bemerke:

Kautokeino Kraftlag A/L som er et andelslag med kommunene og abonnentene som andelshavere, har ved kontrakt med Finnmark Jordsalgskommisjon av 21. august 1953, approbert av Landbruksdepartementet 2. mars 1954, leid Cabardajokkvassdraget i Kautokeino herred.

Leien omfatter foruten rett til å lede elvas vassføring ut av dens leie også grunn til tunnel, rørgate, kraftstasjon, byggetomter, kraftoverføringsanlegg, veianlegg, grustak og steinbrudd — alt med de rettigheter og forpliktelser staten har som eier av den umatrikulerte jord i Finnmark. Leieforholdet gjelder i 50 år fra kontraktens datum med mindre det brytes tidligere på grunn av misligholdelse av nærmere angitt art. Ved leieforholdets opphør har staten rett til å innløse grunnarealer og rettigheter som kraftlaget måtte har ervervet til sitt anlegg. Staten kan videre forlange at kraftlaget bekoster anlegget med tilbehør fjernet, eller den kan innløse det for den tekniske verdi — fastsatt ved overenskomst eller voldgift — på innløsningstiden. Som vederlag for de leide rettigheter og for skade på eiendomsgrunn skal kraftlaget betale en årlig avgift på kr. 200 til Finnmark Skogfond.

Anlegget skal være fullført og drift påbegynt innen 7 år fra kontraktens datum. Kontrakten inneholder ellers de bestemmelser som er vanlig ved slike leieforhold, herunder også plikt til å samarbeide med andre kraftanlegg.

Kraftlaget har i henhold til kontrakten og med statsstønad på tilsammen kr. 950 000 bygd ut et bruttofall på 5,75 m. Kraften skal nyttes til alminnelig elektrisitetsforsyning for befolkningen i Kautokeino. For å sikre driftsvann til verket, som har en maskininstallasjon på 440 HK, søker det nå om tillatelse til å regulere Stuorajavrre ved 1,0 m oppdemning mellom kotene 369,25 og 370,25. Med det magasin som fås herved ca. 23 mill. m³, regner ansøkeren å øke lavvassføringen fra 3,1 til 5,3 m³/sek., som tilsvarer henholdsvis ca. 240 og ca. 410 nat.-HK i nevnte bruttofall.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke hertil, men tar som vanlig forbehold om revisjon av beregningene.

Den ved reguleringen innvunne kraftøking i kraftlagets fall vil etter dette dreie seg om 170 nat.-HK. Det er ikke meget, men den er av avgjørende betydning for det lille kraftverk, som er det første steg for elektrisitetsforsyningen i Kautokeino. Verdien av magasinet vil også være vesentlig for utbyggingen av de nedre fall i Altaelva, nemlig:

Virdnejavrre—Savtso ca. 170 m
Savtso—fot av Kistastryket ca. 35 m

Kraftøkningen i disse fall blir henholdsvis ca. 5 000 og ca. 1 000 nat.-HK.

Skadevirkningene ved reguleringen vil etter det som foreligger vesentlig bestå i skade på jord. Ved vatnet finnes to bruk. Det ene av disse får neddemt eller forsumpet 10—15 dekar av den dyrkede mark, som i alt er på 20 dekar. Den udyrkede mark på bruket angis ikke å være særlig egnet til dyrking, det antas allikevel mulig å dyrke opp like meget som det som ødelegges ved oppdemmingen, men da kvaliteten vil bli dårligere kan det være tvilsomt om bruket fortsatt blir drivverdig. Det andre bruk blir etter det opplyste uvesentlig berørt, idet bare en liten snipp av eiendommen demmes ned, terrenget for øvrig faller sterkt ned mot vatnet så det bare blir en smal stripe som berøres. Jordskaden ellers rundt vatnet må antas å bli av mindre betydning.

Finnmark Landbrukselskap frykter for at reguleringen vil redusere fiskebestanden. Fiskeriinspektøren mener derimot at reguleringen snarere er en fordel for fiskebestanden enn til skade.

Kraftverket har etter her foreliggende opplysninger vært i drift siden høsten 1953 og reguleringsdammen — som var omkostningsberegnet til kr. 300 000 — er nylig fullført.

Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse kan gis er til stede, jfr. reguleringslovens § 8, pkt. 1, og man anbefaler sådan gitt på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstiden, post 1,

må følge leietiden og som denne begrenses til 50 år regnet fra leiekontraktens datum 21. august 1953.

Innløsning, post 2.

Foruten den vanlige innløsningsrett i det 35. år må der tas forbehold om slik rett hvis leieforholdet mellom staten og kraftlaget skulle bli hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten.

Avgifter, post 3.

Kraftlaget søker om at avgiften til staten settes lavest mulig og at det blir fritatt for kommuneavgift.

Hovedstyret foreslår avgiftene satt til lovens minimum kr. 0,10 pr. nat.-HK til staten og det samme til kommuner for kraftlagets fall i Cabardajokka (Cabardajokka kraftverk.) For fallene i Altaelva foreslås avgiftene satt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 1,00.

Da kommuneavgiften etter den foreslåtte sats bare vil dreie seg om kr. 17,00 pr. år,

hadde det vært mest praktisk å imøtekomme kraftlagets søknad om fritagelse, men da det etter reguleringslovens § 11, pkt. 7 bare er kommunale vassfall som kan tilstås slik fritagelse, må betingelsen opprettholdes.

Godtgjørelse en gang for alle til staten, post 4.

Stuorajavrre er ca. 25 km² stort, og det må etter de avgjørelser som foreligger hittil antas ikke i sin helhet å være undergitt eiendomsrett. Etter nevnte lovs § 13 skal det da betinges en godtgjørelse en gang for alle til staten. Den foreslås satt til kr. 2,00 pr. nat.-HK innvunnet ved reguleringen.

Vannslippingen, post 15.

Hovedstyret foreslår inntatt bestemmelse om at vannslippingen fortrinnsvis skal skje etter behovet for fallet fra Virdnejavrre—Savtso i Altaelva, men at den inntil dette er utbygd kan foregå etter Cabardajokka kraftverks behov.

Sikkerhetsstillelse, post 18,

for oppfyllelse av pådratte forpliktelser m. v. foreslås for et beløp av kr. 1 000.

De øvrige foreslåtte betingelser antas ikke å trenge nærmere begrunnelse.

Da arbeidet allerede er gjennomført har man ikke tatt med bestemmelse om påbegynnelse og fullførelse av det. Heller ikke har man i henhold til fiskeriinspektørens uttalelse funnet grunn til å betinge spesielle foranstaltninger vedrørende fiske.

Ansøkerens forslag til manøvreringsreglement foreslås supplert overensstemmende med det som er anført foran i avsnittet om vannslippingen, post 15, og videre med vanlige bestemmelser vedrørende lavvassføring og damvokter.

Utkast vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 16. desember 1955.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra 21. august 1953.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanlegget med tiliggende grunn og rettigheter og med

de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Hvis staten ikke vil overta anlegget og der heller ikke oppnås enighet om ny reguleringskonsesjon, plikter eieren etter forlangende av vedkommende regjeringsdepartement å fjerne anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år etter 21. august 1953 eller hvis leieforholdet mellom kraftlaget og staten blir hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten skal staten kunne innløse reguleringsanlegget. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så hensende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

For Cabardajokka kraftverk:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. nat.-HK.

For fallene i Altaelva:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den

ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

For den i post 3 omhandlede øking av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2,00 for hver ved reguleringen innvunnen nat.-HK. Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Godtgjørelsen har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivning av kraft, jfr. post 17, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som represen-

terer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgitt øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfylder sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten bereg-

ning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppslingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer, hvor disse utgifter vil bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Vannslippingen skal fortrinsvis skje etter behovet for fallet Virdnejavrre-Savtso i Altaelva, dog kan den inntil dette er utbygd foregå etter Cabardajokka kraftverks behov.

Nærmere bestemmelser om vannslippingen blir å innta i et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som

vedkommende departement godtar, skal forstå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

16.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan

kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft, uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

18.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

19.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

22.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre kote	370,25
Nedre kote	369,25
Reguleringshøyde	<u>1,0 m</u>

Høydene refererer seg til N. E. V. F. M. 7 på nordøstre side av elva. Dette fastmerke (bolt i stein) har høyden 369,397 m o. h.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som godkjennes av Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring ikke økes. Heller ikke må den naturlige lavvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig skal vannslippingen fortrinnsvis skje etter behovet for fallet Virdnejavrre — Savtso i Altaelva, dog kan den inntil dette er utbygd foregå etter Cabardajokka kraftverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godkjennes av vedkommende departement. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller liknende. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder og temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal — hvis det forlanges — ved hver måneds utgang sendes til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Kautokeino Kraftlag A/L er et andelslag med Kautokeino kommune og abonnentene som andelshavere og med formål å bygge ut

passende vassdrag i distriktet for å forsyne innbyggerne i herredet med elektrisk kraft.

Kraftlaget har, som det fremgår, med statsstønad på i alt kr. 950 000, bygd ut Cabardajokka kraftverk i Cabardajokka i Altaelva med et bruttofall på 5,75 m.

Kautokeino Kraftlag A/L søker nå om tillatelse til å regulere Stuorajavrre i Cabardajokka ved oppdemning 1 m mellom kotene 369,25 og 370,25.

Ved leiekontrakt av 21. august 1953 med Finnmark jordsalgskommisjon, approbert av Landbruksdepartementet den 2. mars 1954, har Kautokeino Kraftlag A/L leid Cabardajokkvassdraget av staten. Leietiden er 50 år, med mindre den faller bort tidligere av grunner som er nærmere bestemt i kontrakten.

Fordelen ved den søkte regulering av Stuorajavrre består i kraftinnvinningen i Cabardajokka kraftverks bruttofall, som av Hovedstyret er anslått til ca. 170 nat.-HK. Hertil kommer ved eventuell utbygging av de nedre fall i Altaelva, Virdnejavrre — Savtso og Savtso — fot av Kistastryket med bruttofall på henholdsvis ca. 170 m og ca. 35 m, kraftinnvinningen i disse fall, anslått til henholdsvis ca. 5 000 nat.-HK og ca. 1 000 nat.-HK.

Skadevirkningene ved reguleringen antas vesentlig å bestå i skade på jord. Av de to bruk som finnes rundt Stuorajavrre vil det ene, som i alt er på 20 dekar dyrket mark, få neddemt eller forsumpet i alt 10—15 dekar dyrket mark. Selv om det antas å være mulig å dyrke opp noe av den udyrkede mark på bruket til erstatning for det som blir neddemt, er det tvilsomt om bruket fortsatt vil bli drivverdig. Det andre bruk ved vatnet blir antagelig bare uvesentlig berørt av reguleringen.

For øvrig antas skadene å bli ubetydelige. Om fisket vil bli skadet er foreløbig uvisst.

Reguleringsdammen, som var kostnadsregnet til kr. 300 000 er nylig bygget ferdig etter planen som ble godkjent av Hovedstyret, og kraftverket har vært i drift siden høsten 1953.

Etter det foreliggende antar departementet at vilkårene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1, er til stede for at konsesjon på reguleringen kan gis. Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale konsesjonen gitt, og på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

Med henvisning til lovens § 12, pkt. 11, vil departementet rå til at de av Hovedstyret foreslåtte vilkår suppleres med følgende vanlige bestemmelse:

«Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med

hensyn til anlegget eller dets bruk. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.»

Departementet er enig i Hovedstyrets forslag om at avgiftene settes til lovens minimumssatser, kr. 0,10 pr. nat.-HK både til staten og til kommuner for kraftlagets fall i Cabardajokka (Cabardajokka kraftverk), og for fallene i Altaelva til kr. 0,50 og kr. 1,00 pr. nat.-HK henholdsvis til staten og til kommuner, jfr. pkt. 3 i de foreslåtte vilkår.

Da vassfallet i Carbardajokka ikke eies eller disponeres av kommunen, men leies av et kraftlag hvori der også er private andelshavere, antar departementet med Hovedstyret at det ikke vil være adgang til å frita kraftlaget for konsesjonsavgiften til kommuner, slik som det er søkt om, jfr. lovens § 11, pkt. 7.

Departementet er enig med Hovedstyret i at konsesjonstiden bør følge leietiden etter leiekontrakten med staten om leie av vassdraget. Konsesjonstiden er således i samsvar med Hovedstyrets forslag satt til 50 år fra leiekontraktens datum, 21. august 1953, jfr. vilkårenes post 1.

Videre er i samsvar med Hovedstyrets forslag innlønnsningsrett for staten foruten som vanlig i det 35. år etter at konsesjonen er gitt også foreslått betinget dersom leieforholdet med staten skulle bli hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten, jfr. vilkårenes pkt. 2.

I henhold til reguleringslovens § 13 er foreslått betinget en godtgjørelse til staten en gang for alle på kr. 2,00 pr. nat.-HK innvunnet ved reguleringen, jfr. post 4 i de foreslåtte vilkår. Departementet har således i likhet med Hovedstyret antatt at Stuorajavrre ikke i sin helhet er privat eiendomsrett undergitt, og at det således etter reguleringslovens § 13 er grunnlag for å betinge slik godtgjørelse.

Sikkerhetsstillelse er i samsvar med Hovedstyrets forslag betinget for et beløp av kr. 1 000, jfr. vilkårenes post 18.

Kraftavgivelse er foreslått betinget med de vanlige satser, inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten, jfr. vilkårenes post 17.

En er enig med Hovedstyret i at det ikke er grunn til å foreslå noe konsesjonsvilkår om opphjør av fisket, jfr. uttalelse fra Inspektøren for ferskvannsfisket. Departementet tiltrer Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement og viser særlig til dettes post 2.

Industridepartementet

tilrår:

1. Kautokeino Kraftlag A/L tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 å foreta

en regulering av Stuorajavrre i Cabardajokka i Altaelva i Finnmark fylke, — i det vesentlige i samsvar med søknad av 19. mai 1954 fra Finnmark fylkes elektrisitetsforsyning og dermed fremlagt plan.

Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 3. februar 1956.

2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med et i Industridepartementets nevnte tilråding inntatt utkast.

4. Osen og Roan Kraftlag A/L.

(Tillatelse til regulering av Øvre Vikvatn og Granhølvatn i Vikvassdraget i Roan herred i Sør-Trøndelag fylke.)

Kronprinsregentens resol. av 3. februar 1956.

I anledning av en søknad av 7. september 1953 fra Osen og Roan Kraftlag A/L om tillatelse til regulering av Øvre Vikvatn og Granhølvatn i Vikvassdraget i Roan herred i Sør-Trøndelag fylke har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 19. desember 1955 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Sør-Trøndelag elektrisitetsverk oversendte 7. november 1953 følgende søknad fra Osen og Roan Kraftlag, datert 7. september 1953:

«Osen og Roan Kraftlag A/L tillater seg herved ærbødigst å søke konsesjon på regulering av Øvre Vikvatn og Granhølvatn, ved å demme opp Øvre Vikvatn 9,0 m over normal vannstand samt i tilknytning hertil å senke samme vatn ved en senknings- og driftstunnel 5,0 meter under normal vannstand. Regulert H.V. kote 110 og regulert L.V. kote 97 m o. h. — Normal vannstand er her satt til kote 102 m o. h.

Når Vikvatn står på høyyannstand vil det helt nærliggende Granhølvatn også være oppdemmet ca. 6,5 meter over normal vannstand.

De to kommuniserer ved ca. 1,5 m oppdemning av Øvre Vikvatn.

Vikvatn—Granhølvatn har hver ett sjøareal på ca. 0,28 km². Terrenget er brattlendt ved strendene. Intet dyrket land settes under vann, men en liten del granskog settes dog under vann. For øvrig er omgivelsene bratte skrenter. Nedslagsfeltet er ca. 20 km²

Fordeler oppnådd ved reguleringen:

Minstevassføringen i utløpet av Øvre Vikvatn kan settes til 60 liter pr. sek. Dette tilsvarende et minsteavløp på 3 sek./liter pr. kvklm. Ved å demme vatnet opp 8 meter og senke det 5 meter oppnåes et magasin i Øvre Vikvatn på ca. 3,4 mill. m³. Ved den samtidige hevning av Granhølvatn 6,5 meter og senkning av dette 1,5 meter oppnåes i dette vatn et magasin på 2,4 mill. m³.

Tilsammen oppnåes et magasin i de to regulerede vatn på ca. 5,8 mill. m³. Dette er da en

magasineringsprosent på 20,7 av det hele avløp på 28 mill. m³ pr. år (gjennomsnittlig) — tilsvarende en regulert vassføring på ca. 60 pst. av den gjennomsnittlige vassføring — altså

$$O = 60/100 \times 1.4.20/31,6 = 0,53 \text{ m}^3/\text{sek.}$$

Regnes for denne vassføring 80 m eff. fall fåes en effekt på

$$N = 0,53 \times 80 \times 1000/75 = 565 \text{ nat.-HK.}$$

Før reguleringen hadde en i vassdraget

$$N = 0,060 \times 80 \times 1000/75 = 64 \text{ nat.-HK.}$$

Oppreguleringen av vassdraget gir altså en heving av påregnelig kraft året rundt på 501 nat.-HK.

Det må understrekes at regulering av vassdraget er en betingelse for kraftverkets økonomiske driftsgrunnlag.

Dammen er en stein-fyllingsdam som er setningsfri med hensyn på frontplatens støtte. Alternativet med armert frontplate er valgt.

Forslag til tappingsreglement for Øvre Vikvatn.

Uttak av driftsvatn for Vik Kraftstasjon, Osen og Roan Kraftlag A/L bestemmes av kraftlaget, etter regler som er fastsatt og godtatt av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Kraftlaget forplikter seg dog til å skaffe den ved Nedre Vikvatn drevne mølle tilstrekkelig vann til sin drift slik som denne har vært drevet hittil. Det vil kraftlaget kunne gjøre ved å holde sin kraftstasjon igang år og døgn rundt. Når Vik kraftstasjon står ute av drift, vil kraftlaget ved en luke i dammen for Øvre Vikvatn sørge for at den nødvendige vannmengde blir tilført Nedre Vikvatn.

En går ut fra at den nåværende turbin ved Nedre Vikvatn mølle ikke bruker mere enn 0,5 m³/sek. når denne er i drift.

Vannstanden i Nedre Vikvatn blir å avlese etter pålegg av Vassdragsvesenet.

Ved vann over dammens overløp eller ved flom vil den nevnte damluke alltid være lukket og må heller ikke åpnes.»

Etter en del korrespondanse mellom Hovedstyret og søkeren fremkom følgende tilleggsopplysninger i to brev fra ingeniør Tormod Moxnes datert 6. september 1954 og 15. april 1955:

«Tegning K-289 er ikke grunnlag for reguleringsøknaden. Vedlagt følger tegning K-426 som er den gjeldende. Dammen er oppført foreløbig til kote 107. Det ordnede murparti er stabilt til denne høyde. Foran er støpt et armert skikt (alt. 1). — Midlertidig er lagt ett overløp på kote 106,77.

Som utgangspunkt for høyder ble benyttet et vassmerke ved Nedre Vikvatn. Merket er blitt herjet av isen. Det er blitt nivellert fra en bolt som finnes på stedet. Bolten er blitt gitt kote 17,0 m. o. h. Kraftstasjonens gulv ligger da på kote 21,65 i dette 0-plan. Dammens midlertidige overløp på kote 106,77 og midlertidige muravslutning på kote 107,20 (topp dekke). Det søkes altså om oppdemning til kote 110,0 i samme 0-plan. Videre søkes om rett til senkning av samme sjø ned til kote 97,0.

Fløtning finnes ikke i vassdraget. Noen nedkjøring av ved forbi dammen foregår om vinteren. Hensyn hertil med vegarrangement er tatt. Rasfare finnes ikke. For det meste er det fjell og store blokker i strandkantene. Noe større fiske foregår ikke. Noen dyrket mark vil ikke bli neddemmet, kun steinur, fjell og noe myr. Mindre granskog finnes det en del av rundt vatnet. Da skråningene fra vannlinjen er steil, vil det arealmessig sett ikke bli større neddemmet skogareal, jfr. K-450.

Eieren av Nedre Vikvatn mølle har betinget seg vannføring stor nok til å drive en ca. 25 hk turbin når dette ønskes. Vik kraftstasjon vil som regel kjøre med større driftsvannføring enn hvad mølleturbinen trenger. Dessuten er det for påkommende tilfeller anordnet luke i Øvre Vikvatn for forbislipning av vann til mølla. Mølleieren eier ikke noe av fallet fra Øvre Vikvatn.»

«I henhold til tidligere innsendt søknad om regulering av ovennevnte sjøer tillater en seg å oversende ett sett tegninger over dam, tunnel rørgate og kraftstasjon for Vik kraftverk. Anlegget er utført etter disse tegninger. Videre skal en besvare en del spørsmål i tillegg til tidligere besvarte spørsmål i mitt skriv av 6. september 1954.

1. Vik kraftverk ble satt i drift den 25. oktober 1952.

2. Den neddemmede grunn fordeler seg slik: Rolf Munkan — 1,5 mål neddemmet samt 0,5 mål veggrunn,

Nikolai Vikaunet — 12,5 mål neddemmet samt 0,5 mål veggrunn,

Magnar Vik — 25,0 mål neddemmet samt 5,25 mål tomter,

Iver Moe — 4,0 mål neddemmet samt 1,0 mål veggrunn,

Olaf Nilsen — 3,5 mål neddemmet samt 1,5 mål veggrunn.

Grunnen består av fjell med blokker, myr med delvis påstående spinkel granskog.

3. En henviser til medfølgende tegning K-426 som viser tappeinnretningen fra Øvre Vikvatn. Det skal for øvrig opplyses at nevnte mølle antagelig blir nedlagt. Det blir neppe bruk for noen tapning av hensyn til møllen, idet denne har magasin i Nedre Vikvatn hvor eieren har en reguleringsdam. Den sporadiske og sjeldne drift vil ikke forårsake noen vanskeligheter med vannforsyningen. Likevel er tappeluke i Øvre Vikvatn anordnet.»

Formannen i kraftlagets styre opplyste i telefonsamtale 1. november d. å. at damanlegget er beregnet å koste kr. 126 000.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 2. og 5. mai 1955 (nr. 100 og 103), og har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Roan formannskap fattet i møte 13. mai 1955 slikt vedtak:

«Roan formannskap anbefaler at tillatelse til regulering av Øvre Vikvatn og Granhølvatn må bli gitt.

Ingen interesser blir skadelidende ved reguleringen, bortsett fra neddemming av mindre verdifull skog.»

Sør-Trøndelag elektrisitetsverk anbefaler i påskrift 28. juni 1955 at søknaden blir imøtekommet, og i påskrift 30. juni 1955 slutter fylkesmannen i Sør-Trøndelag seg til denne anbefaling.

Konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag uttaler i brev av 14. juni 1955:

«Etter de opplysninger jeg har kunnet innhente, er fiskebestanden i Vikvassdraget nedenfor oppdemningsstedet ørret, sjørøret og visstnok noe røye. Laks forekommer også av og til. I Øvre Vikvatn (ovenfor damstedet) er det ørret og røye av dårlig kvalitet og med en overtallig bestand. Granhølvatn skal bare ha ørret og kvaliteten er gjennomgående god.

Ved den foreslåtte regulering vil en neppe få særlig skadelige virkninger nedenfor damstedet. For sjørøreten vil reguleringen antagelig nærmest bli en fordel med den jevnere vannføring som en får. En del fisk vil gå ut ved damstedet, men neppe i særlig større utstrekning enn hva som allerede er tilfelle med den regulering en har.

Virkningene i Øvre Vikvatn og Granhølvatn er det ikke godt å si noe om på forhånd. Disse vann vil etter reguleringen mer bli å oppfatte som ett vann og det er mulighet for utjevning av bestanden i de to vann. Hvorledes bestanden da vil stille seg i forhold til de næringsemengder som vil foreligge etter at reguleringen har virket noen år er det umulig å uttale seg om på nåværende tidsrom. Virkningene av reguleringen vil etter alt å dømme bli store, såvel for fiskens ernæring som på forplantningen.»

Inspektøren for ferskvannsfisket som med brev av 6. juli 1955 oversendte konsulentens uttalelse, viser til denne og foreslår følgende tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket i Vikvassdraget plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av Landbruksdepartementet.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

Hovedstyret skal bemerke:

Osen og Roan kraftlag som forsyner ca. 2500 mennesker med elektrisk kraft, har bygd ut et ca. 87,4 m høyt bruttofall mellom Øvre og Nedre Vikvatn i Vikelva, Roan herred i Sør-Trøndelag. Installasjonen i kraftstasjonen er så rikelig dimensjonert — 1600 HK turbin og 1500 kVA generator — at den er tilstrekkelig for full utnyttelse av vassdraget ved full regulering.

Til utbyggingen, inklusive fjernledninger, er det i alt gitt 1,675 mill. kroner i statsstøtte, jfr. kgl. resolusjon av 21. januar 1949, 16. mai 1952 og 22. oktober 1954.

Kraftverket kom i drift den 25. oktober 1952, og det søkes nå om tillatelse til å regulere Øvre Vikvatn ved 8 m oppdemming og 5 m senking fra normal sommervannstand på kote 102 mellom kotene 97,0 og 110,0 og Granhølvatn ved 6,5 m oppdemming og 1,5 m senking fra normal sommervannstand på kote 103,5, mellom kotene 102 og 110.

Reguleringsarbeidene omfatter bygging av en ca. 9 m høy steindam med betongtetningsplate på vannsiden og en mindre kanal ved osen av Granhølvatnet. Senking av Øvre Vikvatn oppnås ved hjelp av driftstunnelen.

Reguleringsdammen som er felles for de to vatna, ligger ved osen av Øvre Vikvatnet. Den er på det dypeste punkt utstyrt med en tappeluke som gjør det mulig å forsyne en mølle nedenfor Nedre Vikvatn med driftsvann selv om kraftstasjonen står, så lenge vannstanden i Øvre Vikvatn er høyere enn ca. kote 102. — Da man ved denne regulering må kunne gå ut fra at magasinene fylles hvert år, antar man etter det foreliggende at mølleturbinen ved den foreslåtte bestemmelse i manøvreringsreglementet er sikret driftsvann til de tider da den ellers ville kunne holdes i drift.

Ved reguleringen innvinnes et magasin på 5,8 mill. m³. Hovedstyret har ikke noe å bemerke til søkerens beregning av årsavløpet fra det 20 km² store feltet, men antar at den regulerte vassføring bør settes til 0,60 m³/sek. hvorav 0,55 m³/sek. er økning på grunn av reguleringen. Disse vassføringer tilsvarer henholdsvis ca. 700 og 640 nat.-HK i det utnyttede 87,4 m høye bruttofall.

Det tas som vanlig forbehold om korreksjon av disse beregninger.

Det neddemmes et areal på ca. 50 dekar, som etter det opplyste består av fjell med blokker og myr med spinkel granskog. Fisket i vassdraget kan tenkes å bli noe skadet ved reguleringen. Skadevirkningene ellers synes etter det foreliggende å ville bli ubetydelige. Det er opplyst at det ikke foregår fløting i vassdraget.

Hovedstyret antar at betingelsene for å gi tillatelse er til stede, og man anbefaler søknaden innvilget på de betingelser som er oppstilt i vedlagte utkast.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstiden, post 1 i utkastet,

er foreslått satt til 50 år regnet fra det tidspunkt kraftverket ble satt i drift, altså fra 25. oktober 1952.

Arlige avgifter til stat og kommuner, post 3. foreslås som vanlig i lignende tilfelle satt

til lovens minimum, kr. 0,10 og kr. 0,10 pr. nat.-HK, innvunnet ved reguleringen.

Frister, post 5.

Da arbeidet er påbegynt, er det bare oppstilt frist for fullførelse: 7 år regnet fra 25. oktober 1952.

Opphjelp av fisket, post 12.

Man har her i det vesentlige fulgt fiskerinspektørens forslag.

Kraftavgivelse, post 18,

er i følge lovens § 12 pkt. 15 betinget med inntil 10 pst. til kommuner, og inntil 5 pst. til staten.

De øvrige betingelser trenger formentlig ingen nærmere omtale.

Etter forslag fra ansøkeren tilpliktes denne i Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement å skaffe driftsvann til en mølle ved Nedre Vikvatn i nærmere angitt utstrekning.

Ellers inneholder utkastet — som følger vedlagt — de bestemmelser som er vanlige for slike reglementer.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 16. desember 1955.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra 25. oktober 1952.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Hvis staten ikke vil overta anlegget og der heller ikke oppnås enighet om ny reguleringskonsesjon, plikter eieren etter forlangende av vedkommende regjeringsdepartement å fjerne anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år etter 25. oktober 1952 skal staten kunne innløse reguleringsanlegget. Benytter staten seg ikke herav skal den i det

10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinets utnyttelse på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivning av kraft jfr. post 18 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år regnet fra 25. oktober 1952.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke

sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Til vedlikehold av fisket plikter konsesjonæren å sette ut yngel eller settefisk i reguleringsområdet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveivstyret bestemmer å er-

statte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter vil bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forstå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

17.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som ut-

bygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av dem som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

19.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med

hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøye-med.

20.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

21.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

23.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Hvis sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et ut-

drag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre Vikvatn:

Øvre kote	110,0
Nedre kote	97,0
Reguleringshøyde	<u>13,0 m</u>

Granhølvatn:

Øvre kote	110,0
Nedre kote	102,0
Reguleringshøyde	<u>8,0 m</u>

Høydene refererer seg til en bolt ved et vannmerke ved Nedre Vikvatn som er gitt høyden 17,00. Kraftstasjonens gulv har med samme 0-plan høyden 21,65.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som godkjennes av Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

2.

Kraftlaget plikter å avgi til den ved Nedre Vikvatn drevne mølle tilstrekkelig vann til de tider da den ellers — dvs. uten ovennevnte regulering — kunne drives.

3.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring så vidt mulig ikke økes. Heller ikke må lågvassføringen nedenfor Nedre Vikvatn forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippingen foregå etter kraftverkets behov.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

5.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende, og at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal opserveres og noteres — om det forlanges — regnmengder og temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal

— hvis det forlanges — ved hver måneds utgang sendes til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

6.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

7.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår har Osen og Roan Kraftlag A/L med statsstønad bygd ut det ca. 87,4 m høye bruttofall mellom Øvre og Nedre Vikvatn i Vikelva i Roan herred i Sør-Trøndelag. Kraftverket har vært i drift siden 25. oktober 1952.

For å skaffe driftsvann til kraftverket søker kraftlaget nå om tillatelse til regulering av Øvre Vikvatn i alt 13 m, hvorav 8 m ved oppdemning og 5 m ved senking og det nærliggende Granhølvatnet i alt 8 m, herav 6,5 m ved oppdemning og 1,5 m ved senking.

Reguleringsanlegget omfatter bygging av en ca. 9 m høy felles reguleringsdam for de to vatn og en mindre kanal ved osen av Granhølvatnet. Senkingen av Øvre Vikvatn skal skje ved hjelp av driftstunnelen for kraftstasjonen. Reguleringsdammen er anslått å koste kr. 126 000.

Kraftøkingen ved reguleringen er anslått til ca. 640 nat.-HK i kraftlagets utbygde bruttofall på 87,4 m.

Skader og ulemper må antas å bli forholdsvis små. Noe grunn som vesentlig består av fjell og myr med spinkel granskog vil bli neddemt. Det er også mulighet for at fisket vil bli noe skadet. En må derimot gå ut fra at den mølle som ligger nedenfor Nedre Vikvatn vil være sikret driftsvann også etter reguleringen til de tider da den ellers hadde kunnet holdes i drift.

Etter det foreliggende antar departementet at vilkårene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1 er til stede for å tillate reguleringen, og vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale tillatelsen gitt og på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

Med hensyn til de enkelte poster i vilkårene viser en til Hovedstyrets bemerkninger, som en slutter seg til. En er således bl. a. enig i at avgiftene settes til lovens minimumssatser, kr. 0,10 pr. nat.-HK både til staten og til kommuner.

Manøvreringsreglementet anbefales fastsatt i samsvar med Hovedstyrets utkast som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

1. Osen og Roan Kraftlag A/L tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 å foreta en regulering av Øvre Vikvatn og Granhølvatn i Vikvasdraget i Roan herred, Sør-Trøndelag fylke i det vesentlige i samsvar med søknad av 7. september 1953. Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 3. februar 1956.
2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding.

5. A/S Viul Tresliperi.

(Tillatelse til å erverve mer enn 35 pst. av aksjene i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik.)

Kronprinsregentens resol. av 17. februar 1956.

I brev av 8. februar 1952 har høyesterettsadvokat R. Karlsrud under henvisning til tidligere søknad fra høyesterettsadvokat Corneliussen av 6. desember 1940 på vegne av A/S Viul Tresliperi søkt om tillatelse til å erverve mer enn 35 pst. av aksjene i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev av 5. juli 1955 har avgitt følgende uttalelse:

«Ved kgl. resolusjon av henholdsvis 3. og 10. desember 1937 fikk A/S Union (Union Co.) tillatelse til å erverve mer enn 35 pst. av aksjene i A/S Viul Tresliperi og A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik på nærmere angitte vilkår. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1937 side 135 og 143 flg.

Sommeren 1939 ble det fra Unions side tatt opp med Bergens Privatbank spørsmålet om å la kjøpet av Viul gå om igjen på visse vilkår. Overenskomst herom ble inngått blant annet under den forutsetning at Unions aksjeinteresse i Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik skulle følge med i overdragelsen. Dette skjedde i den form at Union overdro til Viul som delvis dekning av dettes underskudd ifølge regnskap pr. 31. august 1939 blant annet sine aksjer i Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik. I henhold hertil søkte Bergens Privatbank 15. juli 1940 om tillatelse

til å erverve de omhandlede aksjer i A/S Viul Tresliperi og sistnevnte selskap søkte 6. desember 1940 om tillatelse til å erverve de omhandlede aksjer i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik. Etter at begge saker var behandlet i distriktene, ga Hovedstyret 2 uttalelser til departementet av 15. august 1941, som gikk ut på å anbefale at søknaden ble imøtekomet.

Som det vil fremgå, hadde ordføreren i Jevnaker i møte 22. mars 1941 fattet vedtak om i henhold til § 7 i ervervsloven av 14. desember 1917 å gjøre forkjøpsrett gjeldende til aksjene i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik, som kommunen ville overdra videre til et startende andelslag, som skulle bygge et trelastbruk. Justisdepartementet erklærte på foranledning av Arbeidsdepartementet under 30. august 1941 at Jevnaker kommune antokes ikke å ha forkjøpsrett som nevnt.

På vegne av Jevnaker kommune henstilte overrettssakfører Hans A. Eid 28. september 1941 til Arbeidsdepartementet å utvirke en endring i konsesjonsloven, slik at kommuner kunne få forkjøpsrett ved aksjesalg. Henstillingen ble imøtekomet av «minister» Hustad. Justisdepartementet hadde allerede fått en direkte henvendelse fra herr Eid og sendte denne videre til Innenriksdepartementet, som allerede hadde under overveielse å utferdige en forordning om alminnelig ekspropriasjonsrett for stat og kommuner.

«Minister» Hustad utsatte nå konsesjons-saken i påvente av Innenriksdepartementets lovforslag, idet han underhånden erklærte at A/S Viul Tresliperis søknad ikke skulle innvilges. Forhandlinger mellom Viul og Jevnaker kommune kom deretter i stand og resulterte i at Viuls aksjer i A/S Randsfjord Tremassefabrik ble solgt til kommunen, som igjen overdro dem til Andelslaget Randsfjordbruket.

Etterat sistnevnte selskap 20. august 1942 hadde fått tillatelse til å erverve de omhandlede Randsfjordaksjer, ble også Bergens Privatbanks søknad om å erverve aksjeflertallet i A/S Viul Tresliperi tatt opp til behandling. Sistnevnte selskap fikk 17. februar 1942 tillatelse til å utvide sin aksjekapital og 17. februar 1944 ble sluttelig Bergens Privatbanks søknad om aksjeervervet i Viul innvilget.

A/L Randsfjordbruket søkte etter frigjøringen om stadfesting av den nevnte tillatelse av 20. august 1942, jfr. restitusjonsanordningens § 4. Behandlingen av denne sak ble stilt i bero, idet Viul Tresliperi reiste søksmål for å få Viuls salg i 1942 av aksjene kjent ugyldig.

Ved Høyesteretts dom av 30. november 1951 ble Randsfjordbruket bl. a. tilplikket å tilbakeføre aksjene til Viul, og spørsmålet om stadfesting av tillatelsen av 20. august 1942 falt dermed bort.

Under henvisning til høyesterettsadvokat Corneliussens søknad av 6. desember 1940 søkte deretter høyesterettsadvokat Karlsrud på vegne av Viul Tresliperi 8. februar 1952 om konsesjon på aksjeervervet. Det gjelder 1 139 aksjer à kr. 500 og 19 aksjer à kr. 100. Søknaden ble med påtegning av Industridepartementet sendt Hovedstyret til uttalelse 15. februar 1952.

I tilslutning hertil sendte advokaten 6. mai 1952 følgende brev:

«Under henvisning til min skrivelse av 25. februar d. å. skal jeg på vegne av A/S Viul Tresliperi få fremkomme med en del supplerende opplysninger til bruk for behandlingen av konsesjonsansøkningen av 8. februar d. å.

I.

Av den konsesjonsansøknings som A/S Viul Tresliperi sendte inn til Arbeidsdepartementet 6. desember 1940 og av den senere korrespondanse som foreligger dels hos Vassdragsvesenet og dels hos departementet i tidsrommet utover til juni 1952, vil fremgå hvorledes og hvorfor A/S Viul Tresliperi ervervet aksjene i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik. Den motstand som A/L Randsfjordbruket og Jevnaker kommune reiste overfor konsesjonsandragendet både under krigen og etter frigjøringen — i 1945 og 1946 — er etter A/S Viul Tresliperis oppfatning helt og holdent bygget på misforståelse og feilaktige opplysninger.

Innsigelsene mot konsesjonsandragendet kan oppsummeres i følgende punkter:

a) Fra Jevnaker kommunes side er det særlig framholdt at det gjaldt å utnytte den vannkraft som eies av A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik til industrielt øyemed på stedet. Se herom blant annet Jevnaker herredstyre uttalelse av 21. september 1945.

b) Jevnaker herredstyre har videre fremholdt at det burde bygges en fabrikk på tomtene for å avhjelpe påstått arbeidsledighet i kommunene. Dette argument er også gjort gjeldende så sent som i herredstyrets beslutning av 12. mars 1946.

c) Fra A/L Randsfjordbrukets side er det særlig gjort gjeldende at det var av stor betydning for skogeierne i «distriktet» at der ble oppført en treforedlingsbedrift på tomtene, nærmere bestemt en wallboardfabrikk som skulle baseres på utnyttelse av mindreverdige virke.

Det trenges neppe noen inngående påvisning av at de her nevnte momenter er ganske uholdbare. Jeg antar det er tilstrekkelig herom å peke på følgende:

Ad a. A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik har etter at A/S Union i 1938—39 bygget ut Bergerfossen, levert kraften til Hadelands Elektrisitetsverk. Selskapet eier bare halvdel av fossen. Den annen halvdel eides av avdøde godseier Borch. Selskapet har leie-

kontrakt på den annen halvdel inntil 1986. Kontrakten mellom A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik og Hadelands Elektrisitetsverk er datert 30. juli 1938, og utløper i 1959. Kontrakten gjelder 800 kW, men Hadeland Elektrisitetsverk har dessuten fått kjøpe de kW-timer som har vært produsert utover dette kvantum. Kraften er derved kommet distriktet til gode både til borgerlig forsyning og til diverse småindustri. Man må forutsette at Hadelands Elektrisitetsverk også ved utløpet av kontraktstiden har et sterkt behov for kraften og A/S Viul Tresliperi vil i så fall stille seg mest mulig imøtekommende.

Ifølge opplysning som jeg har fra Samkjøringen, ville det om Hadelands Elektrisitetsverk skulle miste kraften fra Bergerfossen, medføre strengere rasjonering enn i noe annet distrikt på Østlandet. Kraftytelsen fra Bergerfossen varierer for øvrig ganske sterkt med vannstanden i Randsfjorden, som direkte er bestemmende for Bergerfossens fallhøyde. Fallhøyden er ved H. R. V. (3.00) 6,3 fallmeter, hvilket gir ca. 1 900 HK, svarende til ca. 1 330 kW. Ved L. R. V. (0,60) reduseres fallhøyden til 4 fallmeter og ytelsen er da ca. 1 250 HK, svarende til 875 kW. Disse tall er vel å merke basert på en regulert vannføring på 31 m³ og på utnyttelsen av begge halvdelene av fossen. Med den nå tillatte utvidede regulering kan vannstanden i Randsfjorden senkes ytterligere 80 cm ned til + 0,20 på vannmerket. Turbinen blir da ikke kjørbare. Det kan imidlertid forekomme en rekke variasjoner i vannstandsforholdene og vannføringsforholdene som medfører reduksjoner av den her nevnte kraftytelse.

Det kan uten videre fastslås at en moderne treforedlingsbedrift ikke kan baseres på Bergerfossens kraftytelse, selv om denne helt og holdent sto til fri disposisjon. Illustrerende er at Jevnaker herredstyre ga sin fulle tilslutning til at Bergerfossen i sin tid ble ombygget til kraftstasjon. Jevnaker herredstyre uttalelse av 21. september 1945 må derfor være basert på helt feilaktige opplysninger. Det kan fastslås at der ikke finnes utnyttet kraft i Bergerfossen.

Hertil kommer at det har stor betydning for de nedenforliggende fall i Randselven at ikke Bergerfossen kraftstasjons behov er bestemmende for tappingen fra Randsfjorden. De nedenforliggende fallhøyder som utgjør det mangedobbelt av Bergerfossens fallhøyde, kan på helligdager tilfredsstillende kraftbehovet med en langt mindre vannføring enn den Bergerfossen trenger. Ved en hensiktsmessig utnyttelse av magasinet i Randsfjorden kan det således alt i alt innspares og innvinnes kraft i Randselven ved at tappingen avpasses etter de større kraftstasjoners kapasitet. Jeg går ut fra at det også er dette moment som har vært tillagt betydning når det nå er gitt tillatelse til ytterligere senkning av Randsfjorden. Spesielt har A/S Viul Tresliperi med de store fallhøyder som dette selskap eier i Randselven, en sterk interesse i å kunne disponere over Bergerfossen og ervervelsen av aksjene er alene av den grunn av stor betydning. Det ville føre til urimelige komplikasjoner om Bergerfossen skulle disponeres av et særskilt selskap etter at fossen er utbygget som kraftstasjon.

Ad b. Den påståtte arbeidsledighet i Jevnaker kommune er såvidt vites et forlengt

passert stadium. Det kan heller ikke være noen holdbar innsigelse å basere seg på at brannen på A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik i begynnelsen av 1930-årene har skapt en arbeidsledighet som man fremdeles skulle merke noe til. Forholdene må forlengt ha omstilt seg, blant annet på basis av etableringen av annen industri i distriktet og det har ikke på mange år hersket — og hersker såvidt vites heller ikke nå — noen arbeidsledighet i Jevnaker kommune, og i alle fall er det vanskelig å se at det kan opprettes en bedrift på grunnlag av kraftytelsen som skulle kunne få slike dimensjoner at den ville bety noe for beskjeftigelsen. For øvrig kan nevnes at der på A/S Viul Tresliperi er beskjeftiget slett ikke få folk som er bosatt i Jevnaker kommune, etter at Viul Tresliperi er blitt modernisert og utvidet.

Ad c. A/L Randsfjordbrukets motstand mot konsesjonsansøkingen og aksjon for å komme i besittelse av aksjene, var basert på en angivelig opprettelse av wallboardfabrikk på A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabriks tomter. Nå eier ikke selskapet alle tomtene, en betydelig del av dem er leiet sammen med halvdelene av fossen. Bortsett herfra kan det fastslås at opprettelsen av en wallboardfabrikk eller lignende treforedlingsbedrift er utelukket. Det er her tilstrekkelig å henvise til Landbruksdepartementets skrivelse av 10. april 1946 til Arbeidsdepartementet og til skrivelse av 1. juli 1947 fra Landbruksdepartementet til Handelsdepartementet, hvor det blant annet understrekes at «det har lenge vært en kjennsgjerning at de allerede eksisterende treforedlingsanlegg i Drammensvassdraget og tilstøtende distrikter har et tømmerbehov som overstiger den tømmerutgang en år om annet kan regne med i lengere tid fremover». Det pekes videre på at erfaringene viser at wallboardfabrikker ikke bare nytter mindreverdig virke og at det også er konkurranse om ved og småvirke som råstoff.

Jeg kan ytterligere henvise til skogdirektørens uttalelse av 16. november 1951 til Industrikontoret, Treforedlingskontoret.

Det er for øvrig overflødig nærmere å påvise at opprettelse av wallboardfabrikk er ugjennomførbar, idet A/L Randsfjordbruket under høyesterettsaken siste høst erkjente at wallboardfabrikken ikke lenger var aktuell. Riktignok ble det antydnet at andelslaget ville interessere seg for en semi-pulpfabrikk, men noe nærmere om denne planen forelå ikke. Det ble således heller ikke forklart hvor man skulle få elektrisk kraft fra.

II.

Ovenfor er redegjort for at Jevnaker kommune og A/L Randsfjordbrukets aksjon hviler på uholdbare argumenter. Jeg skal så få si noen ord om grunnen til at A/S Viul Tresliperi for sitt vedkommende er så sterkt interessert i å få konsesjon på de nevnte aksjer:

1. For det første er kraftsituasjonen i distriktet slik at det er av stor betydning for A/S Viul Tresliperi med sine store fallhøyder å kunne disponere over Bergerfossen slik at den mest hensiktsmessige tapping kan finne sted, hvilket jo også er av interesse for de andre fall i Randselven. Dette er et moment av stor betydning og

- det medfører ingen komplikasjoner for noen at A/S Viul Tresliperi disponerer over Bergerfossen, i og med at Viul fra sine kraftstasjoner kan fylle ut med kraft i de tider hvor det er urasjonelt å kjøre Bergerfossen med full vannføring. Samfundsmessig og distriktsmessig er berettigelsen av aksjervervelsen således klar.
2. På grunn av A/S Viul Tresliperis beliggenhet i Randselven er mulighetene for opplag av tømmer begrenset. Det er derfor tidligere fremholdt at de landleggsrettigheter som A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrikk disponerer over ved utløpet av Randsfjorden, er av stor interesse for Viul Tresliperi. Dette er fremdeles tilfelle forutsatt at Viul Tresliperi får tilstrekkelig tømmer fra distriktet, noe som ikke har slått til på grunn av den sterke konkurranse og kvotefordelingen, men situasjonen kan her snu seg og da vil landleggene være nødvendig for Viul.
 3. A/S Viul Tresliperi og sikkert også alle andre treforedlingsbedrifter i Randselven og Drammenselven er interessert i at der ikke blir lagt noen tømmerlukende bedrift på A/S Randsfjordbrukets tomter. Dette er selvsagt en rent negativ interesse, men den er dog av samfunnsmessig betydning. Her faller altså A/S Viul Tresliperis interesser og de øvrige eksisterende treforedlingsbedrifters interesser sammen og at A/S Viul Tresliperi blir sittende med aksjene, er derfor en betryggelse, ikke bare for dette selskap, men også for de andre.
- A/S Viul Tresliperi gikk i 1946—47 til utbygging av en emballasjefabrikk. Denne ble bygget ved Viul, men den kunne selvsagt like godt være bygget på A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabriks tomter hvis Jevnaker kommune og A/L Randsfjordbruket hadde erkjent at aksjene måtte tilbakeføres til Viul. På grunn av rettssaken var det derfor ikke aktuelt å finne noen annen løsning enn den som ble valgt. A/S Viul Tresliperi har ikke oppgitt tanken på at der kan bygges en bedrift på A/S Randsfjord Tremasse og Papirfabriks tomter. Imidlertid har A/S Viul Tresliperi ikke tidligere — og heller ikke nå — ønsket å antyde noen bestemte planer. Situasjonen er i dag så usikker at det bare kunne skape misforståelser og tvilsomme forventninger om noe positivt ble antydnet.
- Det har for øvrig hverken under krigen eller senere vært noe til hinder for at annen industri kan få utnytte selve industritomtene og A/S Viul Tresliperi vil derfor støtte ethvert rimelig forslag herom, såfremt det ikke er tale om en tømmerlukende bedrift. Nettopp på grunn av det siste moment har motsetningene vært så sterke mellom A/S Viul Tresliperi og A/L Randsfjordbruket og det kan vel ikke være noen tvil om at A/S Viul Tresliperi her har inntatt den riktige holdning. Noe aktuelt behov for bedrift på A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabriks tomter har ikke vært nevnt overfor A/S Viul Tresliperi. Allikevel har selskapet sagt seg villig til å drøfte disponering av tomter, alt under forutsetning av at kraftstasjonen og landleggene i den utstrekning det er nødvendig disponeres av A/S Viul Tresliperi.
- Jeg tillater meg derfor å peke på at det ikke kan være noen andre som er nærmere til å erverve aksjene i A/S Randsfjord Tre-

masse- og Papirfabrik enn A/S Viul Tresliperi, som derfor også har kjempet for å beholde aksjene både under krigen og etter frigjøringen og med det gode resultat at høyesterett frakjente A/L Randsfjordbruket og Jevnaker kommune aksjene. Det sier seg selv at A/S Viul Tresliperi ikke ville tatt det ubehag og alt bryderi og omkostninger ved å få fastslått at aksjene skal tilhøre A/S Viul Tresliperi, med mindre der foreligger en reell interesse. A/S Viul Tresliperi og A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik har, som gjentatte ganger tidligere påpekt under krigen, en større verdi samlet enn hver for seg, og denne verdi bør opprettholdes uansett hvem som er aksjonær i A/S Viul Tresliperi.»

Under de foreliggende omstendigheter fant man det riktig å be om en ny uttalelse fra distriktet.

Jevnaker herredstyre gjorde 30. juni 1952 følgende vedtak:

«Herredstyret er imot at konsesjon blir gitt. Formannskapet avgir nærmere uttalelse.»

Jevnaker formannskap avga 8. juli 1952 følgende uttalelse, som ble sendt fylkesmannen:

«A/S Viul Tresliperi (senere kalt Viul) har ifølge høyesterettsadvokat R. Karlsruds brev av 6. mai 1952 argumentert med at de allerede eksisterende treforedlingsanlegg i Drammensvassdraget og tilstøtende distrikter har et tømmerbehov som overstiger den tømmertilgang en år om annet kan regne med i lengere tid fremover.

Under disse omstendigheter er en helt overbevist om at Viul ikke kommer til å legge noen treforedlingsbedrift ved Bergerfoss. En tør anta at det er en konkurrerende bedrift ved Bergerfoss Viul har villet forhindre helt siden den overtok aksjene i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik (senere kalt papirfabrikken).

Jevnaker kommune har ikke den minste tro på at Viul vil skape noen ny bedrift ved Bergerfoss. Derimot frykter en for at Viul ved å beherske vannføringen ved Bergerfoss og landleggene som disponeres av papirfabrikken, vil bli i stand til å legge store hindringer i vegen for en naturlig drift for den nærmestliggende bedrift A/S Kistefos Træsliperi, som er den eneste gjenværende treforedlingsbedrift i Jevnaker kommune.

Slik som forholdene ligger an, går en ut fra at Bergerfoss som allerede er vesentlig utbygd som elektrisk kraftstasjon, heller ikke vil bli nyttet til noe annet av Viul. Jevnaker kommune mener derfor at det ikke vil være samfunnsmessig riktig å la Viul disponere fossen og landleggene.

Det felleskommunale Hadelands elektrisitetsverk som Jevnaker er parthaver i med $\frac{1}{4}$ har kontrakt på det vesentligste av kraftleveransene fra Bergerfoss til 1958. Denne strømleveranse har meget stor betydning for kommunens forsyning av elektrisk kraft. En mener derfor at det riktige vil være at Jevnaker kommune eller Hadelands elektrisitetsverk blir eier av kraftstasjonen og rettighetene som

papirfabrikken har hatt, for derved å sikre kommunen den elektriske kraft som den i høyeste grad trenger.»

Saken ble av fylkesmannen 17. s. m. sendt tilbake til formannskapet med følgende påtegnning:

«Går med vedlegg tilbake til Jevnaker formannskap idet jeg henstiller til overveielse om det ikke fra kommunens side bør fremsettes mer konkrete forslag om hvordan Randsfjord Tremasse- og Papirfabriks eiendommer kan tenkes utnyttet, idet dette vel vil være temmelig avgjørende for spørsmålet om A/S Viul Tresliperis konsesjonssøknad skal bli imøtekommet eller ikke.

Såvidt jeg skjønner har Hadelands Elektrisitetsverk en sterk interesse av Bergerfossens utnyttelse og Jevnaker kommune i at de verdifulle tomtene blir utnyttet til anlegg som kan skape arbeidsmuligheter for folk fra bygden og skatteinntekter for kommunen. Uttalelse fra Hadelands Elektrisitetsverk og fra mulige andre interessenter bør antagelig søkes innhentet og vedlagt.

Formannskapet avga deretter følgende ytterligere uttalelse av 19. mars 1953:

«Vedlagt tilbaksendes dokumentene i saken. Samtidig vedlegges brev av 1. august 1952 fra A/S Kistefos Træsliberi og av 5. august 1952 fra A/L Randsfjordbruket. En viser til formannskapets uttalelse i sak 56 av 8. juli 1952 og vil ytterligere anføre:

«Jevnaker kommune krever at Bergerfoss blir sikret for kommunens elektrisitetsforsyning gjennom Hadelands Elektrisitetsverk. En anser det for lite sannsynlig at A/S Viul vil nyttiggjøre fossekraften til industriell virksomhet i Jevnaker. Kommunen mener derfor at den har krav på å få utnyttet Bergerfossen i full utstrekning til kommunens eget formål.

Kommunen anser det for lite sannsynlig at A/S Viul kommer til å nytte tomtene til noen slags bedrift, skjønt tomtene og forholdene ligger godt til rette for nye industrielle virksomheter. Den befolkning som hadde bosatt seg rundt den tidligere fabrikk, har krav på at det blir ny industriell virksomhet på stedet, men det er det liten utsikt til at det kan bli, såfremt en utenbygds bedrift som A/S Viul kan legge en død hånd over tomtene.

Såfremt kommunen kommer i besittelse av tomtene, vil den kunne trekke virksomhet til bygden, som i høy grad trenges for folk som nå mangler regelmessig beskjeftigelse. I så fall vil heller ingen private interesser kunne gjøre seg gjeldende på bekostning av andre ved reguleringen av vannføringen, idet kommunen (elektrisitetsverket) i så henseende må ansees å være nøytral såvidt det er mulig.

Jevnaker kommune vil derfor nedlegge bestemt påstand om at A/S Viul Tresliperi blir nektet konsesjon for omhandlede aksjer i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik.»

Det av formannskapet nevnte brev fra A/S Kistefos Træsliberi er sålydende:

«Vi tillater oss å meddele at vi i dag har tilskrevet Det Kgl. Industri-, Håndverk- og Skipsfartsdepartement således:

«Vi unnlater ikke å meddele at vi fremdeles er interessert i kjøp av aksjemajoriteten i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik.

Vi håper at man er oppmerksom herpå ved konsesjonssakens behandling i departementet.»

Uttalelsen av 5. august 1952 fra A/L Randsfjordbruket er sålydende:

«Under henvisning til konferanse med ordføreren, tillater vi oss herved å gi følgende opplysninger om vårt selskap og dets formål.

A/L Randsfjordbruket som er startet i 1942 er et andelsselskap bestående av ca. 200 skogeiere spredt over hele Randsfjorddistriktet. Kapitalen og medlemstallet er vekslende. Kapitalen er f. t. ca. kr. 500 000 og medlemstallet ca. 200. Men selskapet står åpent for alle skogbrukere i Randsfjorddistriktet. Selskapet er anmeldt til firmaregisteret med verneting i Jevnaker. Det er således ett innenbygdsbode andelsselskap.

Selskapet har i 1948 kjøpt Etnedals Sag og Høvleri, et meget moderne og tidsmessig bruk med en kapasitet på ca. 2 000 stdr. som ble oppført under okkupasjonstiden. Da beliggenheten i Etnedal ansees utjenlig, var hensikten å flytte hele bruket til Jevnaker.

Videre er det planen å oppføre et moderne barkingsanlegg etter de nyeste svenske mønstre for barking av all slags tømmer i alle lengder, og i alle dimensjoner. Ved skur av utelukkende skarpkant vil bakhonen utgjøre omkring 40 å 50 pst. av kubikkmassen. Da bakhonen er bark og bastfri, vil den være særlig skikket som råvare til tremasse og celluloseindustrien. For tiden er dette ikke tilfelle. Alt småvirke — virke under 10 liter pr. stokk — som nå i meget stor utstrekning råtnet i skogen fordi det ingen avtakere har, er det hensikten å utnytte i barkingsanlegget. Det kan bli sendt til cellulose og tremassefabrikkene, enten som bark og bastfri kubb, eller som celluloseflis.

Selskapets formål er særdeles samfunnsnyttig, og det har derfor fått enstemmig tilslutning fra alle Randsfjorddistriktets herredstyrene, forskjellige fylkesmenn, alle skogeierorganisasjoner og fra Norges Skog og Landarbeiderforbund.

Selskapet trenger i første omgang ca. 200 HK, og vil foreløpig beskjeftige ca. 50 å 60 mann.

Vi står gjerne til tjeneste med ytterligere opplysninger.»

Fylkesmannen i Oppland har i påtegnning av 24. mars 1953 gitt følgende uttalelse:

«Jeg tiltrer uttalelsene fra Jevnaker herredstyre og formannskap og finner ikke å kunne anbefale at A/S Viul Tresliperi meddeles konsesjon på ervervelsen av aksjene i

A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik, men at Jevnaker kommune må gis adgang til å overta disse aksjer.

Formannskapetets uttalelse sammen med den vedlagte redegjørelse fra A/L Randsfjordbruket gir såvidt skjønnes det nødvendige grunnlag for en slik avgjørelse.»

I henhold til skriftlig anmodning ble distriktuttalelsene sendt advokat Karlsrud, som i brev av 6. januar 1954 har bemerket følgende:

«Vedlagt tilbakesendes de med Deres skrivelse av 27. mars og 21. april d.å. mottatte uttalelser fra Jevnaker kommune, A/L Randsfjordbruket, fylkesmannen i Oppland og A/S Kistefos Træsliberi.

Disse inneholder i det vesentligste det samme som før og er for så vidt imøtegått tidligere. Her skal jeg bare påvise at det som er nytt i de fremkomne uttalelser, heller ikke gir noe holdbart grunnlag for konsesjonsnektelse.

a) Hva Bergerfossens kraftytelse angår, har Jevnaker formannskap i skrivelse av 19. mars 1953 uttalt at «Jevnaker kommune krever at Bergerfoss blir sikret for kommunens elektrisitetsforsyning gjennom Hadelands Elektrisitetsverk».

I min skrivelse av 6. mai 1952 har jeg på A/S Viul Tresliperis vegne uttalt (s. 2—3): «Man må forutsette at Hadelands Elektrisitetsverk også ved utløpet av kontraktstiden har et sterkt behov for kraften og A/S Viul Tresliperi vil i så fall stille seg mest mulig imøtekommende».

Da dette tilsagn ikke er berørt i formannskapetets uttalelser, er jeg i tvil om det er blitt tillagt den rette vekt. A/S Viul Tresliperi vil herved få gjenta dette tilsagn i følgende bindende form:

«Såfremt A/S Viul Tresliperi meddeles konsesjon på aksjeervervet, vil A/S Viul Tresliperi sørge for at A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik forlenger den med Hadelands Elektrisitetsverk inngåtte kraftleiekontrakt av 30. juli 1938 for et tidsrom av minst 20 år, dog med forbehold om prisjustering. Om Hadelands Elektrisitetsverk ønsker, er A/S Viul Tresliperi straks villig til å forhandle om prisspørsmålet.»

Om kraftspørsmålet henvises for øvrig til vedlagte avskrift av skrivelse av 8. juli 1952 fra Samkjøringen, som tør vise at A/S Viul Tresliperis synspunkter er i overensstemmelse med hensynet til rasjonell utnyttelse av kraftkildene.

b) Hva anvendelsen av tomtene angår, uttaler Jevnaker formannskap i skrivelser av 19. mars 1953 at «Såfremt kommunen kommer i besittelse av tomtene, vil den kunne trekke virksomhet til bygden, som i høy grad trenges for folk som nå mangler regelmessig beskjeftigelse».

Hertil er å si at A/S Viul Tresliperi i alle forløpne år ikke har fått noen som helst forespørsel om tomter fra Jevnaker kommune eller fra andre, unntatt A/L Randsfjordbruket.

Kommunen har ikke antydning hvorledes den i tilfelle kunne skape ny industri på tomtene

og heller ikke påvist at der er «folk som nå mangler regelmessig beskjeftigelse» i Jevnaker.

I min skrivelse av 6. mai 1952 (s. 7) uttalte jeg at A/S Viul Tresliperi vil støtte ethvert rimelig forslag om utnyttelse av tomtene, såfremt det ikke er tale om tømmerslukende bedrift og under forutsetning av at kraftstasjonen og landleggene i den utstrekning det er nødvendig disponeres av A/S Viul Tresliperi.

At A/S Viul Tresliperi har behov for å utnytte landleggene, har alltid vært fremholdt og herom henvises til vedlagte P.M. av 19. mai 1953 fra tømmersjef E. Rishovd. Landleggene er nødvendige for Viul.

Også A/S Kistefos Træsliberi har fordel av dette landlegg.

c) Jevnaker kommunes interesse i å få flere industribedrifter vil ikke hemmes om konsesjon blir gitt. De eneste planer som er lansert om ny industri, er de som stammer fra A/L Randsfjordbruket. Førrige gang var det tale om Wallboard, som alle instanser frarådet. Nå er det tale om et barkingsanlegg og en sag. Et barkingsanlegg har ingen interesse og vil være et unødige og kostbart mellomledd, og sagbruk er det nok av. Etter fagfolks mening er der ikke stor nok tomt til en sag. Planene er også nå like svedende som før, men gir seg ut for å være «samfunnsnyttige».

Det småvirke som det tales om, har treforellingsindustrien i løpet av de senere år gjort til gjenstand for meget inngående studium. Der er nedsatt flere utvalg som utelukkende behandler småvirkespørsmålet, de transportproblemer som dermed står i forbindelse og likeledes barkespørsmålet, og det kan antydes at Viul er en av de få som her er kommet et godt stykke på vei og som allerede benytter ganske betydelige kvanta småvirke i sin produksjon. Hele småvirkespørsmålets løsning ligger enda et stykke fram i tiden, og man er ikke på noe hold klar over om det i det hele tatt vil være noen fordel ved sentrale fellesanlegg for f. eks. barking. Skulle løsningen i sin tid trekke i retning av større sentrale barkeanlegg, vil Viul være den første til å anerkjenne dette og selv sterkt interessere seg for opprettelse av sådant anlegg eventuelt på Randsfjords tomter, men planen er ikke kommet så langt at noen ansvarlig bedrift eller instans i dag ville gå til anlegg av et slikt sentralt barkeanlegg som antydning av A/L Randsfjordbruket.

For øvrig henvises til vedlagte avskrifter av Industridepartementets skrivelse av 19. november 1951 til meg med bilag.

d) I formannskapetets vedtak av 8. juli 1952 er det antydning at A/S Kistefos Træsliberi ville lide ved at konsesjon blir gitt. Det forelå for øvrig en skrivelse av 1. august 1952 fra A/S Kistefos Træsliberi til formannskapet om at selskapet er interessert i kjøp av aksjene.

A/S Viul Tresliperi har fått oppklart de misforståelser som her har foreligget, og jeg vedlegger skrivelse av 29. juni 1953 fra A/S Kistefos Træsliberi, hvori Viuls konsesjonsansøking direkte støttes.

Til slutt skal påpekes at hverken Bergerfossen med kraftstasjonen eller tomtene kan

disponeres fritt. Halvparten av fossen samt alle tomtene på østsiden av elven eies av gods-eier Borch, og A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik, som bare har leiekontrakt på disse eiendommer, kan ikke selge noen del av dem.

Jevnaker kommune mener visstnok at Kraftstasjonen kan fraskilles til fordel for Hadelands Elektrisitetsverk og at tomtene skal kunne overtas av kommunen. Men en slik løsning kan ikke gjennomføres uten ekspropriasjon, og kan derfor ikke tillegges noen vekt ved avgjørelsen av konsesjonsansøknin-gen om ervervelse av aksjene.»

Endelig ble saken forelagt for Skog-direktøren, som i brev av 20. februar 1954 har gitt følgende uttalelse:

«Under henvisning til det ærede Hovedstyres brev av 12. januar d.å. med bilag angående ovennevnte sak skal uttales:

Som anført i brev av 16. november 1951 til Industridepartementet har de eksisterende treforedlingsbedrifter og sagbruk i Drammensvassdraget et betydelig større tømmerbehov enn det kvantum som kan skaffes fra skogene i distriktet.

Under disse omstendigheter mener en at omhandlede tomter ikke bør disponeres for anlegg av cellulose, tremasse- eller wallboard-fabrikk og heller ikke til sagbruksvirksomhet. En kan også gå ut fra at treforedlingsbedriftene i vassdraget etterhvert kommer til å overta stadig mere av det såkalte mindreverdige virke fra distriktene rundt Randsfjorden.

Av brev av 5. august 1951 fra A/L Randsfjordbruket framgår at det foruten sagbruk også er planer om å føre opp et moderne barkingsanlegg på omhandlede tomter. I den anledning skal meddeles at herr o.r.sakfører Hans A. Eid på vegne av et startendes selskap har fått tilsagn om et bidrag på kr. 75 000 fra Rasjonaliseringsfondet for Skogbruket til anlegg av et barkingsanlegg for småvirke ved Røykenvik. En går derfor ut fra at A/L Randsfjordbrukets planer om anlegg av et barkingsanlegg ved Jevnaker er bortfalt.»

Noen uttalelse fra Hadelands Elektrisitetsverk forelå ikke, og saken ble deretter sendt dit. Angående kraftlevering fra Bergerfossen til Hadelands Elektrisitetsverk har det deretter vært opptatt forhandlinger mellom partene, delvis så vidt man forstår også med Samkjøringens mellomkomst.

Fra Hadelands Elektrisitetsverk har man 27. mai 1955 mottatt følgende brev:

«Vedlagt returneres konsesjonsdokumentene som vi mottok i brev 4. mars 1954.

Vi refererer for øvrig til vårt brev av 8. mars d.å. og bekrefter herved at omhandlede kraftleiekontrakt mellom Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik og Hadelands Elektrisitetsverk nå er undertegnet og i orden.

Vårt styre behandlet i siste møte omhandlede kontrakt og konsesjonssøknad, og vi tillater oss å gjengi utskrift av styrets møtebok:

«Konsesjonssak — Viul Tresliperi.

«Ref. sak fra Vassdragsvesenet ang. A/S Viul Tresliperis ervervelse av aksjene i A/S Randsfjord Tremasse og Papirfabrik.

Samtidig ref. forslag til ny kontrakt mellom A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik og Hadelands Elektrisitetsverk om kraftleveringen fra Bergerfoss. Denne kontrakt skal tre istedenfor den tidligere kontrakt fra 1. november 1954.

Vedtatt med 7 mot 1 st.: Under forutsetning av at det nye kontraktsforslag blir vedtatt av A/S Viul Tresliperi, har Hadelands Elektrisitetsverk intet å bemerke til at konsesjon blir gitt.

Da Jevnaker herredstyre tidligere har nektet å anbefale konsesjon, finner ordfører Nordby at han også nå må stemme mot konsesjon.»

Idet vi bekrefter riktigheten av ovenstående utskrift meddeles at den nyopprettede kontrakt med RTP er bindende for begge parter i 25 år, dvs. til 1. november 1979.»

Hovedstyret skal bemerke:

Som det fremgår eies Bergerfossen med en halvdel av A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik, mens den annen halvdel eies av gods-eier Borchs arvinger, og er bortleid til selskapet inntil 1986 med bestemmelse om fornyelse under visse vilkår. Dette gjelder også alle tomter på østsiden av elva, men Viul er etter hva det anføres villig til å støtte et hvert rimelig forslag om utnyttelse av tomtene såfremt det ikke er tale om en tømmerlukende bedrift og under forutsetning av at kraftstasjonen og landleggene i den utstrekning det er nødvendig disponeres av Viul.

Man har vært inne på den tanke å søke nærmere klarlagt hvilke tomter det kunne bli tale om å stille til rådighet for en ny bedrift, og eventuelt før man tar standpunkt i saken medvirke til en ordning. Etter den uttalelse skogdirektøren har gitt om de foreliggende planer har man imidlertid oppgitt dette.

Etter det som foreligger antar Hovedstyret at de forslag som er fremsatt om utnyttelse av eiendommene ikke er av den art at de kan begrunne en konsesjonsnektelse. Man nevner også at en konsesjonsnektelse ikke uten videre vil føre til at Jevnaker kommune får adgang til å erverve omhandlede aksjer.

Under disse omstendigheter står det som den naturlige løsning at Bergerfossen blir utnyttet til alminnelig elektrisitetsforsyning, og da saken for så vidt er løst ved forhandling mellom partene, vil man anbefale at konsesjon blir gitt, på de samme vilkår som ble oppstilt for A/S Unions aksjeerverv i 1937. Vilkårene er følgende:

1. Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre

enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 100 — ett hundrede kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

2. Konsesjonæren er forpliktet til å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 22. juni 1955 ledet av Generaldirektøren.»

Departementet skal bemerke:

Den 3. desember 1948 avsa Hadeland og Land herredsrett dom, der det i domsslutningen blant annet heter:

«I. Overenskomst av 13./30. juni 1942 angående overdragelse av 1 139 aksjer à kr. 500 og 19 aksjer à kr. 100 i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrikk til Jevnaker kommune og kommunens videresalg til A/L Randsfjordbruket kjennes ugyldig.

II. A/L Randsfjordbruket tilpliktes å tilbakeføre til A/S Viul Tresliperi 1 139 aksjer à kr. 500 og 19 aksjer à kr. 100 i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrikk mot kontant oppgjør av det økonomiske mellomværende mellom partene.»

Saksomkostninger ble ikke idømt.

Ved Høyesteretts dom av 30. november 1951 ble herredsrettens dom stadfestet med den endring at A/L Randsfjordbruket og Jevnaker kommune ble dømt til å betale saksomkostningene for herredsretten.

I saksomkostninger for begge retter ble A/L Randsfjordbruket og Jevnaker kommune dømt til å betale til A/S Viul Tresliperi kr. 10 000.

I premissene til høyesterettsdommen er uttrykkelig uttalt at ved tilbakeføringen er intet foregrepet med hensyn til konsesjonsspørsmålet.

Søknaden fra A/S Viul Tresliperi om tillatelse i medhold av konsesjonslovens § 36 til å erverve de nevnte aksjer i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrikk har vært forelagt Jevnaker kommune som bestemt har satt seg i mot at den søkte konsesjon blir

gitt, og fylkesmannen i Oppland som har sluttet seg til Jevnaker herredsstyre og formannskap og ikke har funnet å kunne anbefale søknaden. Denne har videre vært forelagt A/S Kistefos Træsliberi, A/L Randsfjordbruket, Skogdirektøren og Hadelands Elektrisitetsverk. Man viser til de forskjellige uttalelser, også fra søkeren v/ høyesterettsadvokat Karlsrud, som alle er tatt inn i Hovedstyrets uttalelse foran.

Departementet er enig med Hovedstyret i at de innvendinger som er fremkommet mot at konsesjon gis, ikke gir grunn til konsesjonsnektelse.

Hva utnyttelsen av de omhandlede tomter angår peker man på at A/S Viul Tresliperi har erklært seg villig til å støtte ethvert rimelig forslag om utnyttelse av disse, såfremt det ikke er tale om en tømmerlukende bedrift og under forutsetning av at kraftstasjonen og landleggene i den utstrekning det er nødvendig disponeres av A/S Viul Tresliperi. En viser i samme forbindelse til den uttalelse Skogdirektøren i brev av 20. februar 1954 har gitt i anledning av A/L Randsfjordbrukets planer.

Hva utnyttelsen av Bergerfossen angår viser en til A/S Viul Tresliperis løfte (inntatt i advokat Karlsruds foran siterte brev av 6. januar 1954) om i tilfelle å sørge for at A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrikk forlenger den med Hadelands Elektrisitetsverk inngåtte kraftleiekontrakt av 30. juli 1938 for et tidsrom av minst 20 år, dog med forbehold om prisjustering. Dette løfte er ifølge elektrisitetsverkets brev av 27. mai 1955 allerede oppfylt, idet det er opprettet ny kontrakt mellom partene om kraftlevering fra Bergerfossen. Den nye kontrakt avløste den tidligere den 1. november 1954 og er bindende for begge parter i 25 år, dvs. inntil 1. november 1979. Man viser også til at den med advokat Karlsruds brev av 6. januar 1954 oversendte avskrift av brev fra Samkjøringen til A/S Viul Tresliperi synes å bekrefte at tresliperiets synspunkter er i overensstemmelse med hensynet til rasjonell utnyttelse av kraftkildene.

Departementet vil også bemerke at en eventuell konsesjonsnektelse ikke uten videre vil føre til at Jevnaker kommune får adgang til å erverve aksjene.

Departementet vil etter det foreliggende i tilslutning til Hovedstyret anbefale at konsesjonen blir gitt, og på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser. Disse er de samme som de som i kgl. resolusjon av 10. desember 1937 ble satt for A/S Unions aksjeerverv i det omhandlede selskap.

Departementet vil dog rå til at disse vilkår suppleres med et nytt pkt. 3, sålydende:

«Konsesjonen skal ikke ha noen innflytelse på den erklæring A/S Viul Tresliperi har avgitt 15. juli 1948, hvoretter bedriftens slipekraft ikke skal økes, uten etter samtykke av Industridirektoratet.»

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36 tillates det A/S Viul Tresliperi å erverve mer enn 35 pst. av aksjene i A/S Randsfjord Tremasse- og Papirfabrik på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 17. februar 1956.

6. Glommens og Laagens Brukseierforening.

(Tillatelse til å foreta en midlertidig ytterligere senking av Vinsteren.)

Kronprinsregentens resol. av 24. februar 1956.

Med Stortingets samtykke er Glommens og Laagens Brukseierforening ved kgl. resolusjoner av 20. august 1948 og 14. juli 1950 meddelt tillatelse til å regulere Vinsteren i alt 4 m, nemlig ved 2 m oppdemming og 2 m senking.

Glommens og Laagens Brukseierforening har i brev av 31. januar 1956 søkt om tillatelse til i medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955 å foreta en midlertidig ytterligere senking på 0,6 m av Vinsteren.

Søknaden har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev til departementet av 17. februar 1956 har gitt følgende uttalelse:

«Departementet oversendte 2. d. m. til uttalelse følgende søknad fra Glommens og Laagens Brukseierforening, datert 31. januar 1956:

«Glommens og Laagens Brukseierforening tillater seg herved i henhold til provisorisk anordning av 22. september 1955 vedrørende midlertidig vassdragsreguleringer å søke om tillatelse til ytterligere 0,6 m senking av Vinsteren.

Ved kgl. resolusjon av 14. juli 1950 ble brukseierforeningen meddelt tillatelse til å regulere Vinsteren mellom kotene 1027,50 og 1031,50, hvorav ca. 2 m er oppdemming og ca 2 m er senking. Kanalene er dimensjonert for å avlede 20 sm³ ved laveste regulert vannstand. På grunn av de dårlige magasinbeholdninger og tilsig i år regner vi med å få en beskjeden disponibel vassføring ved slutten av lavvannsperioden og vi antar derfor at magansinet kan utnyttes ned til k. 1026,90 bare ved å renke litt i et sund ovenfor kanalene.

Det ytterligere innvunne magasin vil da bli

ca. 13 mill. m³, som representerer ca. 12,5 mill. kWh øket kraftmengde i Vinstra Kraftanlegg. Vi regner ikke med å kunne utnytte dette magasin i Nedre Glomma, da det antagelig må tappes ut etter at lavvannsperioden der er slutt.

Vinsterens areal ved k. 1027,5 er 23,2 km² og ved k. 1026,9 22,45 km² tilsvarende en reduksjon på 3,2 pst.

Det ærede departement er sikkert fullt oppmerksom på den prekære kraftsituasjon i denne lavvannsperiode og vi antar at skadene ved en så beskjeden senking blir små i forhold til den innvunne kraftmengde. Av hensyn til disponeringen av magasinene tillater vi oss å anmode om såvidt mulig rask behandling av vårt andragende.»

Søknaden var innrykket i Norsk lysingsblad første gang 8. d. m. (nr. 33) og er sendt distriktet til uttalelse.

Nord-Fron formannskap har i møte 9. februar d. å. gjort følgende vedtak:

«Formannskapet er klar over at den mellomfels regulering av Vinsteren er påkrevd, og at den vil bli fremja kva fråsegn kommunen måte kome med. Nord-Fron formannskap har derfor ingen serleg merknad til søknaden frå Glommens og Laagens Brukseierforening.

Men då vår kommune i over 30 år med visse mellomrom har handsama vassdragsreguleringar, og det no ikkje er serleg meir å regulere sit ein att med ei kjensle av at naturrikdomane det her gjeld er overførd og utnytta av andre og bygdene har fått lite att.

Ein av dei føremunar ein meinte å få då Vinstra Kraftanlegg vart utbygd, var at Fronbygdene skulle få 10 000 kW til sjølvkostnad. Men då en skulle ta i mot noko av denne krafta ved årsskiftet 1952—53 synte det seg at Samkjøringen hadde eit anna syn på denna saka. Vi hadde etter deira mening ingen rett framfor andre. Etter at kommunestyret hadde nekta å handsama søknaden om regulering av Sandvatn, Kaldfjorden og Øyvatt og etter konferanse i Industridepartementet fekk ein då ei ordning. Men i 1955 har same spørsmålet vore oppe att utan at saka til i dag har fått noko løysing.

Ein viser til dokumenter som ligg i Vassdragsvesenet og vonar at det samla Hovudstyret kan sjå av tid til å ta saka opp med omsyn til kraftspørsmålet for Fronbygdene.»

Elektrisitetsskontoret for Hedmark og Oppland, med tilslutning av fylkesmannen i Oppland finner å måtte rå til at søknaden imøtekommes. Det regner med at en eventuell tillatelse ikke blir gyldig lenger enn til 30. juni 1956 og forutsetter fastsatt samme avgiftssats her som ved den varige regulering. Videre forutsettes at erstatning for eventuelle skadevirkninger fastsettes ved skjønn, jfr. påtegninger av henholdsvis 9. og 11. februar d. å.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjoner av 20. august 1948 og 14. juli 1950 fikk Glommens og Laagens Bruks-

eierforening tillatelse til varig regulering av Vinsteren ved henholdsvis 2 m oppdemning og 2 m senkning. Det var opprinnelig søkt om tillatelse til 3 m senkning. Ved den fortsatte undersøkelse og planlegging ble Brukseierforeningen stående ved 2 m senking. For å få denne gjennomført, ble det utført omfattende arbeider med en samlet kanallengde på ca. 1 240 m dimensjonert for en vassføring på 20 m³/sek. ved laveste regulerte vannstand.

Brukseierforeningen søker nå om tillatelse til å senke Vinsteren ytterligere 0,6 m i lavvannsperioden i år, og regner med at denne senkning kan oppnås ved å foreta en liten opprensing i et sund ovenfor kanalene. Ansøkeren opplyser underhånden at de påregnelige anleggsomkostningene blir bagatellmessige.

Det magasin som innvinnes, oppgis til ca. 13 mill. m³, og representerer ca. 12,5 mill. kWh økt produksjon i Vinstra kraftverk. Ansøkeren regner ikke med å kunne tappe dette magasinet ut så tidlig at det gir noen økning i Nedre Glomma.

Reguleringen av Vinstra er allerede fra før svært omfattende — Bygdin og Vinsteren har magasiner henholdsvis 86,5 pst. og 69 pst. av de partielle tilsig. Ved bestående regulering regnes Vinsteren fylt i 2 av 3 år i gjennomsnitt.

Fisket — som her har vært av betydelig verdi — må antas å bli ytterligere skadet ved økt senkning. Videre må man regne med økte ulemper for ferdselen. Hvorvidt senkningen vil medføre andre skadevirkninger foreligger det ikke noe om.

Hovedstyret antar likevel at betingelsene for at tillatelse kan gis er til stede, og man anbefaler at Glommens og Laagens Brukseierforening i medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955—56 å senke vannstanden i Vinsteren inntil kote 1026,90.

Tillatelsen foreslås gitt på de betingelser som er oppstilt i vedlagte utkast.

Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 er foreslått satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 3 pr. nat.-HK til kommuner.

Det foreligger ikke skriftlig uttalelse fra Inspektøren for ferskvannsfisket, men på grunnlag av konferanse med fiskeriinspektøren samt dennes tidligere uttalelser i forbindelse med den varige regulering (se St. prp. nr. 50, 1950 side 5), er det i post 5 oppstilt vilkår om utsetting av yngel og/eller settefisk dersom vedkommende departement finner det nødvendig.

Manøvreringsreglement for Vinsteren fastsatt ved kgl. resolusjon av 14. juli 1950, foreslås gjort gjeldende også for den midlertidige

regulering med unntagelse av post 7, med følgende forandring og tilføyelse: Nedre reguleringsgrense for tidsrommet inntil 1. juli 1956: kote 1026,90. Som midlertidig post 8: «Når vårfloppen er kulminert, skal de naturlige vannstandsforhold i vatnet snarest mulig gjenopprettes.

Man foreslår videre at departementet samtykker i at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningene er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55.

Uttalelsene fra distriktet er ennå ikke motatt, men da det haster med avgjørelsen foreslås saken allikevel fremmet i medhold av nevnte lovs § 1.

Hovedstyret finner ikke i denne forbindelse grunn til å komme inn på det av Nord-Fron reiste spørsmål om kraftlevering.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 16. februar 1956.»

Hovedstyrets utkast til betingelser for tillatelsen til midlertidig senking av Vinsteren er sålydende:

«1.

Senkningen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknaden av 31. januar 1956.

Så snart som mulig etter vårfloppens kulminasjon i 1956 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødig masser må i tilfelle fjernes fra det nåværende frie flomprofil og om mulig tippes under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Glommens og Laagens Brukseierforening.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement. Formannen og varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved overskjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjæremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påsees at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 betales med kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 3 til kommuner.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal sette ut yngel og/eller settefisk av godkjent kvalitet hvis — og i den utstrekning — vedkommende departement finner det nødvendig for å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Departementets utgifter til undersøkelse av regulerings virkning på fiskebestanden dekkes av Glommens og Laagens Brukseierforening.

6.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

7.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen, stiller Brukseierforeningen en av departementet godtkjent bankgaranti på kr. 25 000 — tjuefem tusen kroner.»

Departementet skal bemerke:

En ytterligere senking på 0,6 m av Vinsteren vil etter de foretatte beregninger gi en magasininnvinning på 13 mill. m³ og en økt produksjon i Vinstra kraftverk på ca. 12,5 mill. kWh.

Omkostningene ved senkingen er oppgitt å bli bagatellmessige.

Senkingen antas å ville medføre ytterligere skade på fisket og økte ulemper for ferdsele.

Departementet antar på grunnlag av de foreliggende opplysninger og uttalelser at skadene og ulempene ved en midlertidig regulering må anses for å være av mindre betydning sammenlignet med de fordeler den vil medføre for kraftforsyningen i den vanskelige kraftsituasjon i denne lavvannsperiode, jfr. § 8 punkt 1 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917, og vil anbefale at tillatelse til å gjennomføre reguleringen blir meddelt i medhold av loven om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955.

Etter reguleringslovens § 6, punkt 2, skal saken forelegges vedkommende kommunestyre og øvrige interesserte før avgjørelse blir tatt. Loven om midlertidige vassdragsreguleringer gir imidlertid i § 1, tredje ledd, departementet adgang til å fravike denne bestemmelse. Uttalelser er innkommet fra Nord-Fron formannskap, Elektrisitetskontoret for Hedmark og Oppland og fylkesmannen i Oppland, og da det av hensyn til disponeringen av magasinene haster med avgjørelsen, finner departementet det ubetenkelig å fremme saken uten å avvente uttalelse fra de øvrige interesserte kommuner.

Tillatelsen anbefales gitt på vilkår som foreslått av hovedstyret.

De foreslåtte avgifter til stat og kommune, henholdsvis kr. 0,50 og kr. 3 pr. innvunnen nat.-HK er de samme som i de meddelte tillatelser til varig regulering av Vinsteren.

Departementet slutter seg til Hovedstyrets forslag om at det ved kgl. resolusjon av 14. juli 1950 fastsatte manøvreringsreglement for Vinsteren (inntatt i «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1950, side 68) gjøres gjeldende også for den midlertidige regulering, dog med følgende endringer:

Post 1 gis slik tilføyelse: Nedre reguleringsgrense for tidsrommet inntil 1. juli 1956: kote 1026,90.

Post 7 gjelder ikke den midlertidige regulering.

Ny post 8: Når vårflommen er kulminert, skal de naturlige vannstandsforhold i vatnet snarest mulig gjenopprettes.

I tilfelle tillatelse til midlertidig regulering blir gitt, vil departementet i medhold av § 2 i loven om midlertidige vassdragsreguleringer gi samtykke til at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55. Departementet vil også fastsette en frist for begjæring av ekspropriasjonsskjønn.

Departementet finner med Hovedstyret ikke grunn til i denne forbindelse å gå inn på det av Nord-Fron formannskap reiste spørsmål om kraftlevering.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955 tillates det Glommens og Laagens Brukseierforening inntil lågvassperiodens slutt 1956 å senke Vinsteren 0,6 m til kote 1026,90 på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 24. februar 1956.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

7. Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab.

(Tillatelse til å utvide aksjekapitalen med kr. 81 257 400.)

Kronprinsregentens resol. av 2. mars 1956.

Fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab har departementet mottatt følgende søknad av 14. februar 1956 om tillatelse etter lov nr. 16 av 14. desember 1917 om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom, dens § 36, annet ledd, til å utvide aksjekapitalen med kr. 81 257 400, fordelt på 451 430 nye ordinære aksjer à kr. 180:

«Under henvisning til § 36, 2. ledd, i Lov nr. 16 av 14. desember 1917 tillater vi oss herved å søke om tillatelse til å utvide vår aksjekapital.

Selskapets nåværende aksjekapital utgjør kr. 156 450 060 fordelt på 25 002 preferanseaksjer og 844 165 ordinære aksjer, alle pålydende kr. 180. Kapitalen vil nå bli søkt utvidet med kr. 81 257 400, fordelt på 451 430 ordinære aksjer à kr. 180, slik at den samlede aksjekapital etter utvidelsen vil utgjøre kr. 237 707 460, fordelt på 25 002 preferanseaksjer og 1 295 595 ordinære aksjer à kr. 180, fullt innbetalt.

Selskapets nåværende aksjekapital har stått uforandret fra 1941, men selskapet har siden den tid og særlig i etterkrigsårene foretatt store investeringer i nyanlegg. I 10-årsperioden 1. juli 1945—30. juni 1955 er det utført nyanlegg for i alt ca. 610 mill. kroner, hvorav over 500 mill. kroner er finansiert av selskapets egne midler og resten ved låneopptak. Ved disse investeringer er bl. a. produksjonskapasiteten for kvælstoffprodukter blitt utvidet fra ca. 90 000 tonn N til 215 000 tonn N, samtidig som selskapet har satt igang en betydelig produksjon av magnesium, P.V.C. og andre produkter.

Utbyggingen av selskapets produksjonsapparat foregår kontinuerlig og krever store beløp. Selskapet står også overfor nødvendigheten av å bygge ut nye kraftkilder både for å sikre kraftbehovet i dårlige vannår og for å muliggjøre ytterligere produksjonsøkning i fremtiden. Særlig kraftutbyggingen krever så store kapitalbeløp at selskapet ikke ser seg istand til å dekke investeringene ved egeninnsats alene.

Selskapets styre har på denne bakgrunn funnet det riktig å foreslå for en ekstraordinær generalforsamling, som vil bli innkalt til den 2. mars 1956, å søke å utvide aksjekapitalen overensstemmende med hva vi ovenfor har angitt, og vi vil være takknemlig om vårt andragende kunne behandles snarest mulig, slik at en eventuell konsesjon foreligger i god tid før generalforsamlingen.

Hvis De skulle ønske ytterligere opplysninger, står vi til tjenste.»

Departementet skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 30. september 1927 fikk selskapet i medhold av den alminnelige konsesjonslovs § 36 annet ledd tillatelse til å utvide aksjekapitalen fra kr. 57 639 600 til kr. 76 852 800 ved utstedelse av 106 740 nye ordinære aksjer à kr. 180. Tillatelsen ble ikke tilknyttet særlige betingelser, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», 1927, side 17—22.

Ved kgl. resolusjon av 29. november 1929 fikk selskapet tillatelse til å utvide aksjekapitalen til kr. 104 999 940 ved utstedelse av nye ordinære aksjer à kr. 180. Tillatelsen ble ikke tilknyttet særlige vilkår, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» 1929 side 81—83.

I henhold til søknad av 2. april 1941 fikk selskapet ved departementsavgjerd 17. juni s. å. tillatelse til å utvide aksjekapitalen til kr. 156 450 060 ved utstedelse av nye ordinære aksjer à kr. 180. Heller ikke denne tillatelse ble tilknyttet vilkår. Sistnevnte søknad var begrunnet med at selskapet sto overfor utvidelser av fabrikk- og kraftanlegg og med hensynet til å bringe et gunstig forhold mellom selskapets egenkapital og lånekapital.

Selskapet søker nå om tillatelse til ytterligere å utvide sin aksjekapital til kr. 237 707 460 ved utstedelse av 451 430 nye ordinære aksjer à kr. 180. Preferanseaksjekapitalen blir uforandret kr. 4 500 360, fordelt på 25 002 aksjer à kr. 180. Selskapets årsberetninger og regnskap for årene 1951—52 og 1952—53 er inntatt henholdsvis i St. meld. nr. 2 for 1954 og St.meld. nr. 30 for 1955. Staten eier f. t. ca. 48 pst. av selskapets aksjer, mens ca. 9 pst. av aksjene er på andre norske hender og resten, ca. 43 pst. er på utenlandske hender.

Selskapet eier Svælgfoss i Tinnelven med kraftanlegg og gjennom sine datterselskaper er det den reelle eier av en rekke vannfall og kraftanlegg i Telemark, således i Måna—Frøystadfoss, Rjukanfoss (Veimork og Såheim kraftverker) og Rjukan III (Moflåt) og har senest ved Kronprinsregentens resol. av 3. februar 1956 fått konsesjon på erverv av en del vannrettigheter mellom Moflåt og Tinnsjøen (Rjukan IV), som nå skal utbygges.

Videre er dets datterselskap A/S Rjukanfos medeier i A/S Skafså Kraftverk som har bygget ut 2 kraftverk i Åmdalselva i Telemark.

Selskapet har også deltatt i finansieringen av Mår kraftverk, som eies av staten, og i de utvidede reguleringer av Møsvatn og Mår- og Gjøystvassdraget, som Øst-Telemarkens Bruks-eierforening har gjennomført i henhold til meddelte reguleringskonsesjoner.

Selskapet har for et par år siden ervervet håndgivelser på en rekke større fallkomplekser i Røldal—Suldalvassdragene og har bebudet innsendelse av konsesjonsøknad for erverv av disse vannfall, når den nærmere projektering av utbyggingene er tilendebrakt. Det dreier seg om utbygginger på tilsammen ca. 200 000 kW.

Som kjent har selskapets produksjon både i kvelstoffsektoren og på en rekke andre områder gjennomgått en veldig ekspansjon i de siste 10 år. Bl. a. har selskapet bygget Glomfjord Salpeterfabrikker i Glomfjord som forsynes med kraft fra statens kraftverk i Glomfjord. Selskapets samlede produksjon har f. t. en salgsverdi av ca. 400 mill. kroner pr. år. Som det vil ses, anfører selskapet i søknaden at det i siste 10 års-periode har utført ny-anlegg for i alt ca. 610 mill. kroner, hvorav over 500 mill. kroner er finansiert av selskapets egne midler og resten ved låneopptak.

Uansett hvorledes det vil stille seg med hensyn til mulighetene for en fortsatt ekspansjon av selskapets virksomhet, som bl. a. vil være avhengig av en vesentlig øking av selskapets krafttilgang, anser departementet det hensiktsmessig at selskapets aksjekapital blir utvidet. At aksjekapitalen blir utvidet til kr. 237 707 460 som ansøkt, vil for et selskap av slike dimensjoner som Norsk Hydro etter departementets mening være rimelig og departementet vil rå til at søknaden blir innvilget. Man finner ikke grunn til å knytte særlige vilkår til tillatelsen. Det er en forutsetning for tillatelsen at intet skal være foregrepet for så vidt angår senere søknader fra selskapet om konsesjoner på erverv av vassfall og leie av elektrisk energi.

Heller ikke avgjør denne tillatelse etter ervervslovens § 36, 2net ledd, noe med hensyn til den beslutning som representanten for Statens aksjonærinteresser måtte treffe i forbindelse med behandling av spørsmålet om kapitalutvidelsen på generalforsamling i selskapet, eller med hensyn til spørsmålet om i hvilken utstrekning staten vil benytte sin tegningsrett ved en eventuell utvidelse av aksjekapitalen.

Utlendingers adgang til å tegne nye aksjer i selskapet vil være avhengig av særskilt tillatelse etter § 37 i konsesjonsloven.

Industridepartementet

tilråder:

Det tillates i medhold av den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917 § 36, annet ledd, Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab å utvide sin grunnkapital fra kr. 156 450 060 til kr. 237 707 460 ved utstedelse

av maksimalt 451 430 nye ordinære aksjer pålydende hver kr. 180.

8. Arendals Vasdrags Brugseierforening.

(Tillatelse til å foreta en midlertidig ytterligere senking av Nisservatn.)

Kronprinsregentens resol. av 9. mars 1956.

Ved kgl. resolusjon av 10. september 1912 fikk Arendal Vasdrags Brugseierforening tillatelse bl. a. til å regulere Nisservatn 3 m mellom kotene 255,0 og 258,0, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjonen» 1909—1914, side 66.

Arendal Vasdrags Brugseierforening har i brev av 21. februar 1956 søkt om tillatelse til en midlertidig ytterligere senking på 0,5 m av Nisservatn.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning søknaden i brev av 2. mars 1956 til departementet gitt følgende uttalelse:

«Fra Arendals Vasdrags Brugseierforening er innkommet vedlagte søknad, datert 21. februar 1956:

«I medhold av kgl. provisorisk anordning av 1955, tillater undertegnede Arendals Vasdrags Brugseierforening seg å andra om, til i løpet av våren 1956, å tappe vårt nåværende reguleringsmagasin Nisservatn inntil en halv meter under nåværende laveste reguleringshøyde kote 255, med andre ord ned til kote 254,5 m. o. h.

Ved kgl. resolusjon av 10. september 1912 har vår forening fått tillatelse til å benytte Nisservatn som reguleringsmagasin mellom kote 255 og kote 258, og Vråvatn mellom kote 257,62 og kote 259,10, hvorhos vi ved samme resolusjon i forbindelse med kgl. resolusjon av 14. mars 1930 har fått tillatelse til å benytte Fyresvatn mellom kote 276,63 og kote 281,13.

Vi finner ikke å burde søke om rett til midlertidig ytterligere senkning hverken av Vråvatn eller Fyresvatn. For Vråvatns vedkommende gir en ytterligere senkning ikke så store fordeler at disse kan oppveie de skader og ulemper som en senkning kan medføre. Det samme gjelder Fyresvatn, hvor man antar at faren for rasskader vil øke sterkt ved en ytterligere senkning av vannstanden.

For Nisservatns vedkommende har man erfaring fra våren 1948. Vår forening hadde denne vinter tillatelse til midlertidig senkning av vannstanden inntil 1 meter. Herav ble benyttet henimot 30 cm uten at dette voldt skader av noen betydning.

Ved ytterligere senkning av Nisservatn inntil en halv meter, vil dette øke våre nåværende magasinbeholdninger med ca. 35 å 40 millioner m³, som i alt kan utnyttes gjennom 5 kraftverk med tilsammen ca. 174,80 m utbygde fallmeter. Dette kan bli av avgjørende betydning for distriktets elektrisitetsforsyning i «vårknipen 1956».

Da saken haster, ber vi om at Vassdragsreguleringslovens § 6, punkt 2 må bli fraveket, samt at vår forening får tillatelse til å ta den midlertidige regulering i bruk før erstatningene er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55.

Sluttelig ber vi om at erstatning for skader og ulemper må bli fastsatt med endelig virkning av en nemnd på 5 medlemmer oppnevnt av departementet overensstemmende med resolusjonens § 3.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad, første gang 28. februar 1956 (nr. 50).

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 10. september 1912 fikk Arendals Vassdrags Brugseierforening tillatelse til bl. a. å regulere Nisservatn 3 m mellom kotene 255,0 og 258,0. Ved kgl. resolusjon av 19. desember 1947 fikk foreningen tillatelse til i lavvannsperioden 1947—48 midlertidig å senke Vråvatn og Nisservatn ytterligere 1 m til henholdsvis kote 256,62 og kote 254,0. Det ble den gang opplyst at senking av Nisservatn til kote 254,0 kunne gjennomføres uten annet anleggsarbeid enn litt mudring i avløpskanalen ovenfor dammen idet bunnstokken for tappeluka ligger på kote 253,05.

Da saken haster, og da den ytterligere senking det nå søkes om ikke er så vidtgående som den som ble tillatt for lavvannsperioden 1947—48, foreslår Hovedstyret at saken i medhold av lovens § 1, siste avsnitt, fremmes uten å forelegges distriktet.

Den regulering det nå søkes om, antas å være meget enkel å gjennomføre. Gjenopprettelsen av de gamle forhold etter lavvannsperiodens slutt kan oppnås ved å manøvrere etter det reglement som gjelder nå. Dette inneholder bestemmelse om at Nisservatnet når vårflommen kommer skal fylles så hurtig som mulig til en halv meter under H. R. V., dog under hensyntagen til fløtningens og bruksdriftens rasjonelle og hensiktsmessige fremme.

Det innvunne magasin ved 0,5 m senking oppgis til 35 a 40 mill. m³ som kan nyttes i 5 kraftverker med samlet bruttofall 174,8 m. Dette antas å tilsvare ca. 15 mill. kWh, en energimengde som anføres å kunne bli av avgjørende betydning for distriktets elektrisitetsforsyning i «vårknipen» 1956.

De skadevirkninger som kan ventes, antas å bli små. I 1947 stilte både Nidarå fellesfløtningsforening og de interesserte kommuner Nissedal og Kviteseid seg imøtekommende til den da aktuelle, mere omfattende regulering.

Hovedstyret antar etter dette at betingelsene for at tillatelse kan gis er til stede, og man anbefaler at Arendals Vassdrags Brugs-eierforening i medhold av lov om midlertidige

vassdragsreguleringer av 9. desember 1955 blir gitt tillatelse til i lavvannsperioden 1955—56 å senke vannstanden i Nisservatn inntil kote 254,5.

Tillatelsen foreslås gitt på de betingelser som er oppstilt i vedlagte utkast.

Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 er foreslått satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner.

Ved tillatelsen i 1947 ble det, i betraktning av at det her dreide seg om 2 magasiner i bebygd område, krevd sikkerhetsstillelse for et beløp på kr. 100 000.

Hovedstyret foreslår kr. 50 000 for den nå aktuelle regulering.

Manøvreringsreglement for Nisservatn m. v. fastsatt ved kgl. resolusjon av 30. mai 1913, foreslås gjort gjeldende også for den midlertidige regulering med følgende forandring og tilføyelse. Nedre reguleringsgrense for Nisservatn for tidsrommet inntil 1. juli 1956: kote 254,5. Som midlertidig § 8: «Når vårflommen er kulminert, skal de naturlige vannstandsforhold i vatnet snarest mulig gjenopprettes.»

Man foreslår videre at departementet samtykker i at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningene er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55.

Man vedlegger avtrykk av Hovedstyrets brev til Arendals Vassdrags Brugseierforening av 30. november 1955 og 29. februar 1956 og forutsetter at tillatelsen ikke meddeles før det foreligger bekreftelse av at de forskjellige bruk i vassdraget har tatt Skafsåreguleringen i bruk helt eller delvis.

Behandlet i møte 1. mars 1956.»

Hovedstyrets forslag til vilkår for den midlertidige senking er:

«1.

Senkingen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknaden av 21. februar 1956.

Så snart som mulig etter vårflommens kulminasjon i 1956 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødig masse må i tilfelle fjernes fra det nåværende frie flomprofil og om mulig tippes under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Arendals Vassdrags Brugs-eierforening.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement. Formannen og

varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved over-skjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjæremålsfristen er 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påses at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 betales med kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 2 til kommuner.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense skal betegnes med et fast og tydelige vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

6.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen, stiller Brugseierforeningen en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 50 000 — femti tusen kroner.»

Departementet skal bemerke:

Som det framgår fikk brugseierforeningen ved kgl. resolusjon av 19. desember 1947 tillatelse til i lågvassperioden 1947—48 — da vannsituasjonen i likhet med nå var ekstraordinært vanskelig — midlertidig å senke Nisservatn 1 m under laveste reguleringshøyde. Det er oppgitt at herav ble benyttet henimot 30 cm, uten at dette voldt skader av betydning.

Brugseierforeningen søker nå for lågvassperioden 1955—56 om tillatelse til en ytterligere senking på 0,5 m. Dette oppgis til å ville gi en magasininnvinning på 35 à 40 mill. m³ som antas å tilsvare en økt energimengde på

ca. 15 mill. kWh. Det antas at dette kan bli av avgjørende betydning for distriktets elektrisitetsforsyning våren 1956.

Senkingen som det søkes om, antas å ville bli enkel å gjennomføre og skadevirkningene antas etter erfaringene fra den midlertidige senking vinteren 1947—48 ikke å bli store.

Etter det foreliggende antar departementet at den fordel kraftinnvinningen ved den omsøkte midlertidige regulering av Nisservatn vil medføre for kraftforsyningen under den nåværende vanskelige vannsituasjon, må anses å være meget betydeligere enn de skader og ulemper den ventes å ville medføre, selv om en da også tar i betraktning kostnadene ved tiltaket, som for øvrig må antas å bli små. Departementet antar derfor at det i medhold av lov av 9. desember 1955 om midlertidige vassdragsreguleringer, jfr. vassdragsreguleringslovens § 8, er adgang til å gi den omsøkte reguleringstillatelse.

Da saken haster er det søkt om fravikelse av bestemmelsen i vassdragsreguleringslovens § 6, punkt 2 om at søknader om tillatelser til reguleringer skal forelegges vedkommende kommunestyre og øvrige interesserte til uttalelse.

Tillatelsen av 1947 til midlertidig regulering av Nisservatn ved 1 m senking ble gitt etter at det var innhentet uttalelse fra Nidarå Fellesflotning og fra Kviteseid og Nisserdal kommuner, som den gang stillet seg imøtekommende. Hensett hertil og da tiltaket nå må gjennomføres uoppholdelig, dersom det skal komme til nytte, finner departementet det ubetenkelig i medhold av § 1, tredje ledd i loven om midlertidig vassdragsreguleringer å tillate at saken fremmes uten at den er forelagt distriktet.

Departementet vil rå til at det meddeles Arendals Vasdrags Brugseierforening tillatelse til midlertidig ytterligere regulering av Nisservatn ved 0,5 m senking på de vilkår som er foreslått av Hovedstyret.

De foreslåtte avgifter til stat og kommuner er henholdsvis kr. 0,50 og kr. 2 pr. nat.-HK.

Sikkerhetsstillelse er foreslått betinget med kr. 50 000.

En vil videre rå til at manøvreringsreglementet for Nisservatn som ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 30. mai 1913, også gjøres gjeldende for den midlertidige regulering med de tilføyelser som er foreslått av Hovedstyret.

I tilfelle tillatelse til midlertidig regulering blir gitt, vil departementet i medhold av § 2 i loven om midlertidige vassdragsreguleringer gi samtykke til at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55. Departementet vil videre i medhold av lovens § 2, 2. ledd fast-

sette en frist for begjæring av ekspropriasjonsskjønn.

Da det i brugseierforeningens brev av 12. august og 11. november 1954 til Hovedstyret ble hevdet at verkene nedenfor Nisser ikke hadde tatt i bruk kraftøkningen fra Skafsåreguleringene, har Hovedstyret i sin uttalelse til departementet om søknaden om den midlertidige reguleringstillatelse forutsatt at tillatelsen ikke blir meddelt før det foreligger bekreftelse på at de forskjellige kraftverker i vassdraget har tatt i bruk Skafsåreguleringene. Det er nå innkommet bekrefte-nde uttalelser fra samtlige verk med unntak av ett som etter det opplyste ikke har mulighet for å gjøre bruk av Skafsåreguleringene. Det skulle således nå ikke være noe i veien for at den omsøkte tillatelse blir gitt.

Industridepartementet

t i l r å r :

1. I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955 tillates Arendals Vassdrags Brugseierforening inntil lågvassperiodens slutt 1956 å senke vannstanden i Nisservatn 0,5 m til kote 254,5 på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 9. mars 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

9. Christiania Spigerverk.

(Tillatelse til å regulere Svelgenvassdraget i Bremanger og Davik herreder.)

Kronprinsregentens resol. av 16. mars 1956.

Stortinget har i følge meddelelse fra dets presidentskap i møte 6. mars 1956 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Christiania Spigerverk å foreta en regulering av Svelgenvassdraget i Bremanger og Davik herreder i samsvar med Industridepartementets tilråding av 22. desember 1955. Dog skal avgiften til kommuner — betingelsenes punkt 2 — være kr. 2 pr. nat.-HK pr. år.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 24 for 1956, som samsvarer med St. prp. nr. 6 for s. å. med den endring som nevnt ovenfor i vedtaket.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gjelder for den tid kontrakten mellom Staten og Christiania Spigerverk om leie av Svelgenvassdraget m. v. står ved makt, dog ikke utover 23. april 1995.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid tilfaller reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnytted på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegges konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene og de bedrifter som erholder kraft fra disse.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanleggene å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1909, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanleggenes utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår hertil overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring av kommunene, men også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

13.

Til fremme av fisket i de områder som berøres av regulering og utbygging i Svelgenvassdraget, plikter konsesjonæren å bekoste utsetting av yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements bestemmelser å anbringe gitter eller annen sperreanordning foran tunnelinntak og/eller tappeluker, samt bære de omkostninger som er forbundet med dette pålegg.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av regulering og utbygging i vassdraget, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

16.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

17.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som ut-

bygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økete utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departementet og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

19.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i denne konsesjon fastsatte betingelser, skal det stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 30 000 — etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

20.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelse av

plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såframt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Alle heftelser som måtte påhvile reguleringsanleggene faller bort når anleggene i henhold til post 1 foran går over til staten.

23.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil rå til at det meddeles tilatelse i samsvar med Stortingets vedtak.

En vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen.

Utkastet er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

H j e l m e v a t n :	
Øvre kote	495,50
Nedre kote	460,33
Reguleringshøyde	<u>35,17 m</u>

Sørdalsvatn:	
Øvre kote	277,0
Nedre kote	257,0
Reguleringshøyde	<u>20,0 m</u>

Svelgsvatn:	
Øvre kote	229,50
Nedre kote	214,00
Reguleringshøyde	<u>15,5 m</u>

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke forøkes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter Christiania Spigerverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

4.

Det skal påses at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand og at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Avskrift av protokollen innsendes ved hver måneds utgang til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse avgjøres av vedkomende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av det offentlige og etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Christiania Spigerverk å foreta en regulering av Svelgenvassdraget i Bremanger og Davik herreder. Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 16. mars 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det i

Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

10. A/S Norsk Aluminium Company.

(Tillatelse til å erverve 4904 aksjer i A/S Nordisk Aluminiumindustri.)

Kronprinsregentens resol. av 16. mars 1956.

Ved brev av 9. august 1955 søkte høyesterettsadvokat Wilhelm Bugge på vegne av A/S Norsk Aluminium Company om tillatelse til å erverve 4904 aksjer i A/S Nordisk Aluminiumindustri.

Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet har i anledning søknaden i brev av 27. januar 1956 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Med Industridepartementets påtegning av 11. august 1955 har Hovedstyret mottatt til uttalelse søknad av 9. august s. å. fra høyesterettsadvokat Wilhelm Bugge på vegne av A/S Norsk Aluminium Company om tillatelse til å erverve 4904 aksjer i A/S Nordisk Aluminiumindustri. Med departementets påtegning av 20. august s. å. har man videre fått oversendt vedtektene for A/S Norsk Aluminium Company.

Søknaden er sålydende:

«Jeg henviser til det ærede departements brev av 4. mars d. å. (j.nr. 262/55 IDV) adressert til meg som formann i A/S Norsk Aluminium Company's styre.

Overensstemmende med departementets forutsetning tillater jeg meg herved på selskapets vegne å søke konsesjon etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 § 36 til ervervelse av 4904 aksjer i A/S Nordisk Aluminiumindustri (NAI), og skal i den anledning gi følgende opplysninger:

Som det ærede departement kjenner til, er NAI's ferdigvarefabrikk i Holmestrand avtager av den aluminium som produseres ved Naco's fabrikk i Høyanger. Aksjekapitalen i begge selskaper eies, som det også vil være det ærede departement bekjent, med 50 pst. av en norsk gruppe kallet De Norske Naco-Aktier A/S, — og med 50 pst. av det kanadiske selskapet Aluminium Limited.

Inntil krigen var aksjekapitalen i NAI kr. 2 000 000 fordelt med 50 pst. på hver av gruppene.

Under krigen ble der etter tysk påtrykk foretatt 2 kapitalutvidelser i NAI, første gang i november 1940 med kr. 700 000, som i sin helhet ble overtatt av tyske interesser, og annen gang i juli 1941 med kr. 2 300 000, hvorav kr. 596 000 ble tegnet av tyskerne, og resten — kr. 1 704 000 (1 704 aksjer) av Naco ved konvertering av NAI's gjeld til Naco for tilsvarende beløp. De tysk-eide aksjer, pålydende kr. 1 296 000, ble etter krigen gjennom Direktoratet for fiendtlig eiendom kjøpt av de 2 gamle aksjonærgrupper med 50 pst. til

hver gruppe. Naco er fremdeles eier av 1704 aksjer.

Etter krigen har der foregått en sterk ekspansjon av NAI's fabrikk i Holmestrand, som har krevet utvidelse av selskapets kapital ved innbetaling fra de 2 aksjegrupper. Naco har deltatt i denne finansiering ved å yde NAI betydelige kreditter ved metall-leveranser, og da det i 1951 igjen var aktuelt å utvide kapitalen i NAI med kr. 3 200 000 fra kr. 9 800 000 til kr. 13 000 000 tegnet Naco samtlige 3 200 aksjer mot en tilsvarende reduksjon av sitt tilgodehavende, og var dermed eier av 1704 + 3 200 = 4 904 aksjer.

Forholdet er derfor nå som det vil fremgå av A/S Nordisk Aluminiumindustri's brev til det ærede departement av 2. januar 1953 at De Norske Naco-Aktier A/S og Aluminium Limited hver eier 4 048 aksjer i NAI, mens de resterende 4 904 tilhører Naco. Gjennom Naco tilhører også disse 4 904 aksjer i realiteten de to 50 pst.'s aksjonærer i Naco, men direkte utdeling av NAI-aksjene i to like deler til den norske og den kanadiske gruppe kan fremdeles ikke finne sted av skattemessige grunner, idet en sådan utdeling ville bli ansett som utdeling av friaksjer og gjort til gjenstand for inntektsbeskatning på mottagerens hånd. Til tross for at det er et ønske hos begge Nacos aksjonærer å få seg tildelt Naco's aksjepost i NAI, kan dette derfor ikke gjøres, men realiteten i saken, dvs. at den norske og den kanadiske gruppe eier 50 pst. av begge selskaper, er naturligvis den samme uansett om Naco er skutt inn som et holdingselskap i NAI mellom dette og hovedaksjonærene.

Jeg håper at ovenstående opplysninger vil være tilstrekkelige for det ærede departement, men står når som helst til tjeneste med å supplere disse om departementet så ønsker.»

Saken har vært forelagt for distriktet.

Holmestrand bystyre har i møte 31. oktober 1955 enstemmig vedtatt å anbefale konsesjon gitt.

Fylkesmannen i Vestfold har i brev av 4. november 1955 anført at han ikke har noe å bemerke til at konsesjon gis.

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Norsk Aluminium Company (Naco) har ifølge vedtektene — endret senest i 1933 — en aksjekapital på 14 mill. kroner. Hver aksje er på kr. 777,78, fordelt likt på to klasser av aksjer, klasse A og klasse N. Styret består av 7 medlemmer hvorav eierne av A-aksjene velger 4 og eierne av N-aksjene 3. Fire av styrets medlemmer skal være norske statsborgere bosatt i Norge. Ved beslutninger i generalforsamlingen er ingen stemme avgjørende i tilfelle av stemmelikhet.

A-aksjene tilhører det kanadiske selskap Aluminium Limited og N-aksjene det norske selskap De Norske Nacoaktier A/S. Man viser herom til kgl. resolusjon av 3. desember 1937, inntatt i Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1937 side 127 flg.

Som det fremgår av søknaden eies aksje-

kapitalen i A/S Nordisk Aluminiumindustri av Aluminium Limited og De Norske Nacoaktier A/S, med en halvpart hver. Man viser i denne forbindelse til kgl. resolusjon av 8. juli 1949, inntatt i Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1949 på side 140—141.

Hovedstyret finner etter omstendighetene å burde anbefale at Naco i medhold av ervervslovens § 36 første ledd får tillatelse til å erverve 4 904 aksjer i A/S Nordisk Aluminiumindustri, med forutsetter at aksjene, hvis det måtte by seg anledning til det, blir overdratt med en halvpart til hver av de to aksjonærgrupper i Naco.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 26. januar 1956.»

Departementet skal bemerke:

A/S Nordisk Aluminiumindustri fikk ved kgl. resolusjon av 2. april 1948 tillatelse i medhold av kap. IV i konsesjonsloven til å leie inntil 4 000 kW elektrisk energi fra Vestfold Kraftselskap, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», 1948, side 29—31.

Som det framgår eies aksjekapitalen i Naco med 50 pst. av en norsk gruppe, De Norske Naco-Aktier A/S, og med 50 pst. av det kanadiske selskapet Aluminium Limited. Dette var fra først av tilfelle også med aksjekapitalen i NAI. Etter at aksjekapitalen i dette selskap flere ganger er blitt utvidet, slik at den nå utgjør 13 mill. kroner, fordelt på 13 000 aksjer à kr. 1 000, har imidlertid Naco ervervet tilsammen 4 904 av de 13 000 aksjene. De resterende 8 096 aksjer eies med lik andel av De Norske Naco-Aktier A/S og Aluminium Limited i samsvar med tillatelse meddelt ved kgl. resolusjon av 8. juli 1949, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», 1949 side 140—141.

Naco's 4 904 aksjer representerer mere enn 35 pst. av den samlede aksjekapital og selskapet trenger således tillatelse av Kongen i henhold til § 36 i konsesjonsloven av 14. desember 1917. Da 50 pst. av aksjekapitalen i Naco eies av et utenlands selskap, trenges også tillatelse etter § 37 i konsesjonsloven.

Som det framgår tilhører de 4 904 aksjene gjennom Naco i realiteten de to selskaper De Norske Naco-Aktier A/S og Aluminium Limited. Men en direkte utdeling av de nevnte aksjer til disse to selskaper med en halvpart på hver er ikke gjort av skattemessige grunner.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at det i medhold av §§ 36 og 37 i konsesjonsloven tillates A/S Norsk Aluminium Company å eie 4 904 aksjer i A/S Nordisk Aluminiumindustri.

En er enig med hovedstyret i at det bør forutsettes at aksjene, hvis det måtte bli an-

ledning til det, blir overdratt med en halvpart til hver av de to aksjonærgrupper i Naco.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 36 og 37 tillates A/S Norsk Aluminium Company å eie 4904 aksjer i A/S Nordisk Aluminiumindustri.

11. Arendals Vassdrags Brukseierforening.

(Tillatelse til å foreta en midlertidig ytterligere senking av Vråvatn og om ikke-innvilgelse av tillatelse til midlertidig ytterligere senking av Fyresvatn.)

Kronprinsregentens resol. av 23. mars 1956.

Ved kgl. resolusjon av 10. september 1912 fikk Arendals Vassdrags Brugseierforening tillatelse til 1,48 m regulering av Vråvatn mellom kotene 259,10 og 257,62. Ved den samme resolusjon fikk brukseierforeningen også tillatelse til 2,5 m regulering av Fyresvatn mellom kotene 281,13 og 278,63, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» 1909—1914 side 66 flg. samt St. prp. nr. 119 (1912), dok. nr. 76, Innst. S. LI og St.forh. for s. å. side 3252—3273.

Ved kgl. resolusjon av 19. juli 1930 ble det gitt tillatelse til ytterligere regulering av Fyresvatn med 2 m senking til kote 276,63, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» 1930 side 104 samt St. prp. nr. 41 (1930), Innst. S. nr. 130 og St.forh. for s. å. side 1859—1878.

Ved brev av 6. mars 1956 søker nå brukseierforeningen om tillatelse til midlertidig ytterligere senking av Vråvatn og Fyresvatn med 0,5 m.

Hovedstyret har i anledning søknaden i brev av 14. mars 1956 til departementet gitt følgende uttalelse:

«Fra Arendals Vassdrags Brugseierforening er innkommet følgende søknad, datert 6. mars 1956:

«I tilslutning til vårt andragende av 21. februar 1956 om midlertidig tillatelse til å senke Nisservatn en halv meter under laveste regulerte vannstand, tillater vi oss å andra om at vi må få tillatelse til våren 1956 å senke også Vråvatn og Fyresvatn en halv meter under den for disse vann fastsatte laveste regulerte vannstand. Det som søkes om er: rett til å senke Vråvatn ned til kote 257,12 og Fyresvatn til kote 276,13.

Vråvatn ble vinteren 1947—48 tappet ned ca. 25 cm under laveste regulerte vannstand uten at der inntraff skader av nevneverdig størrelse. Fyresvatn har aldri vært senket

under laveste regulerte vannstand og i vårt forrige andragende ble nevnt at man var engstelig for ras ved en ytterligere senking. Vi har midlertid undersøkt dette nærmere og etter de uttalelser vi har fått er faren for ras ikke av den størrelsesorden at den ikke oppveies ved de fordele en økning av magasinbeholdningen vil ha for hele distriktet og den i samme liggende industri.

Senkingen av Fyresvatn og Vråvatn ytterligere en halv meter vil øke våre magasinbeholdninger med ca. 35—40 millioner m³.

Utviklingen i vassdraget tyder på at et sådant ekstramagasin kan bli av avgjørende betydning under krisen kommende vår, men senkingen vil dog ikke bli tatt i bruk med mindre dette anses helt nødvendig.

Vi andrar om at der også for Fyres- og Vråvatn må bli truffet bestemmelse om at reguleringen uten hinder av Vassdragsreguleringslovens § 6 punkt 2 kan tas i bruk for erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55.

Vi andrar om at samme nemnd som oppnevnes til å fastsette erstatningene for Nisservatn også må bli oppnevnt forsåvidt angår eventuelle skader som den midlertidige regulering av Fyres- og Vråvatn måtte medføre.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 10. september 1912 fikk Arendals Vassdrags Brugseierforening bl. a. tillatelse til 1,48 m regulering av Vråvatn mellom kotene 259,10 og 257,62. For lavvannsperioden 1947—48 ble det ved kgl. resolusjon av 19. desember 1947 bl. a. gitt tillatelse til å tappe Vråvatn ytterligere 1 m ned til kote 256,62. Denne senking kunne gjennomføres uten videre ved tapping gjennom de forhåndenværende sluseanlegg. Av den tillatte senking ble ca. 25 cm tatt i bruk, og vatnet senket til ca. kote 257,37.

Det søkes nå om tillatelse til en midlertidig senking på 0,5 m ned til kote 257,12. Hovedstyret antar at det herved innvinnes et magasin på ca. 10 mill. m³, tilsvarende ca. 3,7 mill. kWh i nedenforliggende kraftverker med 174,8 m bruttofall.

Tappingen kan teknisk gjennomføres uten anleggsarbeider i vassdraget. Om mulige skadevirkninger sies i søknaden at Vråvatn vinteren 1947—48 ble nedtappet ca. 25 cm under L. R. V. uten at der inntraff skader av nevneverdig betydning. I sin søknad av 21. februar om midlertidig senking av Nisservatn uttaler brukseierforeningen:

«Vi finner ikke å burde søke om rett til midlertidig ytterligere senkning hverken av Vråvatn eller Fyresvatn. For Vråvatns vedkommende gir en ytterligere senkning ikke så store fordele at disse kan oppveie de skader og ulemper som en senkning kan medføre. Det samme gjelder Fyresvatn, hvor man antar at faren for rasskader vil øke sterkt ved en ytterligere senkning av vannstanden.»

Hovedstyret finner etter dette ikke å kunne anbefale tillatelse gitt til så stor senking som det søkes om, men antar at betingelsene er til stede for å tillate Arendals Vasdrags Brugs-eierforening å senke vannstanden i Vråvatn 0,25 m til kote 257,37 midlertidig for lavvannsperioden 1955—56.

Tillatelsen foreslås gitt på de samme vilkår som oppstilt for den midlertidige regulering av Nisservatn, dog slik at datoen i post 1 første ledd rettes fra 21. februar 1956 til 6. mars 1956, og at den i post 6 betingede sikkerhetsstillelse på kr. 50 000 også omfatter den midlertidige senking av Vråvatn.

Manøvreringsreglementet for Vråvatn m. v. fastsatt ved kgl. resolusjon av 30. mai 1913, foreslås gjort gjeldende også for den midlertidige regulering med følgende forandring og tilføyelse: Nedre reguleringsgrense for Vråvatn for tidsrommet inntil 1. juli 1956: kote 257,37. Som midlertidig § 8: «Når vårflommen er kulminert, skal de naturlige vannstandsforhold i vatnet snarest mulig gjenopprettes.»

Man foreslår videre at departementet samtykker i at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55.

Reguleringskonsesjonen av 1912 omfatter også 2,5 m regulering av Fyresvatn mellom kotene 281,13 og 278,63. Ved kgl. resolusjon av 14. mars 1930 ble tillatelse gitt til ytterligere regulering ved 2 m senking til kote 276,63. Det søkes nå om tillatelse til en midlertidig senking på 0,5 m ned til kote 276,13. En slik senking antas å ville gi et tilleggs-magasin på ca. 25 mill. m³. Det er ikke angitt i søknaden hvorledes senkingen er tenkt gjennomført og heller ikke hvor mye den vil koste. Under saksbehandlingen vedrørende den utvidede regulering i 1930 uttalte Fyresdal herredstyre at den omsøkte senking (til kote 276,63) ville medføre: ferdselsulemper, skade på fiske, skjemmet utseende samt fare for ras og sandflukt, og protesterte mot enhver ytterligere senking, jfr. St. prp. nr. 41 (1930), side 5.

Etter det foreliggende finner Hovedstyret det tvilsomt at betingelsene for å kunne gi tillatelse til den omsøkte senking av Fyresvatn er til stede, og man kan ikke tilrå søknaden imøtekommet.

Søknaden vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

Som det framgår fikk brukseierforeningen ved kgl. resolusjon av 19. desember 1947 tillatelse til i lågvassperioden 1947—48 — da vannsituasjonen i likhet med nå var ekstraordinært vanskelig — midlertidig å senke

Vråvatn ytterligere 1 m ned til kote 256,62. Av den tillatte senking ble ca. 25 cm tatt i bruk.

Det søkes nå om en ytterligere senking på 0,5 m for lågvassperioden 1955—56. Dette antas å ville gi en magasin-innvinning på 10 mill. m³ som tilsvarer en øket energimengde på ca. 3,7 mill. kWh. Tappingen kan teknisk gjennomføres uten anleggsarbeider i vassdraget.

Da det antas at en så stor ytterligere senking av Vråvatn ikke vil gi så store fordeler at disse vil oppveie de skader og ulemper den vil medføre, har Hovedstyret ikke funnet å kunne anbefale at det gis tillatelse til den senking det søkes om.

Departementet er enig i dette, men finner med Hovedstyret etter det foreliggende at vilkårene er til stede for å tillate en midlertidig ytterligere senking av Vråvatn på 0,25 m idet det antas at den fordel kraftinnvinningen ved en slik senking vil medføre for kraftforsyningen under den nåværende ekstraordinære vanskelige vannsituasjon må anses å være betydeligere enn skadene og ulempene senkingen antas å ville medføre. En antar derfor at det i medhold av lov av 9. desember 1955 om midlertidige vassdragsreguleringer, jfr. vassdragsreguleringslovens § 8, er adgang til å gi slik tillatelse som Hovedstyret foreslår for inneværende lågvassperiode.

Søknaden er ikke forelagt vedkommende kommunestyre og øvrige interesserte til uttalelse. Søknaden i 1947 til midlertidig senking av Vråvatn på 1 m ble gitt etter at det var innhentet uttalelse fra Nidarå Fellesfløtning og fra Kviteseid og Nisserdal kommuner som den gang stilte seg imøtekommende. I betraktning av dette og da det haster meget med å få tiltaket gjennomført dersom det skal komme til nytte, finner departementet det ubetenkelig i medhold av § 1, tredje ledd i loven om midlertidige vassdragsreguleringer å tillate at saken fremmes uten at den er forelagt distriktet.

Hovedstyret har foreslått at tillatelsen gis på de samme vilkår som er oppstilt for den midlertidige regulering av Nisservatn som ble gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 9. mars 1956. De vilkår Hovedstyret har foreslått for denne foreliggende regulering blir da:

1.

Senkingen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknaden av 6. mars 1956.

Så snart som mulig etter vårflommens kulminasjon i 1956 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødig masser må i tilfelle fjernes fra

det nåværende frie flomprofil og om mulig tippes under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Arendals Vasdrags Brugs-eierforening.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement. Formannen og varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved over-skjønn. Anke hører under Høyesterett og kjøremål under Høyesteretts kjøremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjøremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påses at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 betales med kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 2 til kommuner.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

6.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av denne regulering og av den midlertidige regulering av Nisservatn som Brugseierforeningen fikk tillatelse til ved Kronprinsregentens resolusjon av 9. mars 1956, stiller Brugseierforeningen en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 50 000 — femti tusen kroner.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at det meddeles Arendals Vasdrags Brugs-

eierforening tillatelse til midlertidig ytterligere senking av Vråvatn ved 0,25 m senking på ovennevnte vilkår.

De foreslåtte avgifter til stat og kommuner er henholdsvis kr. 0,50 og kr. 2 pr. nat.-HK.

Sikkerhetsstillelsen, som er foreslått betinget med kr. 50 000 er foreslått også å skulle omfatte den midlertidige senking av Nisservatn.

En vil videre rå til at manøvreringsreglementet for Vråvatn som ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 30. mai 1913, også gjøres gjeldende for den midlertidige regulering med de tilføyelser som er foreslått av Hovedstyret.

I tilfelle tillatelse til midlertidig regulering blir gitt, vil departementet i medhold av § 2 i loven om midlertidige vassdragsreguleringer gi samtykke til at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55. Departementet vil videre i medhold av lovens § 2, 2. ledd fastsette en frist for begjæring av ekspropriasjonsskjønn.

Når det gjelder søknaden om tillatelse til ytterligere regulering av Fyresvatn, går denne som nevnt, ut på en midlertidig senking til kote 276,13. Fyresdal herredstyre uttalte i forbindelse med reguleringen i 1930 at den da omsøkte senking til kote 276,63 ville medføre ferdselsulemper, skade på fiske, skjemmet utseende og fare for ras og sandflukt, og herredstyret protesterte mot enhver ytterligere senking, jfr. St. prp. nr. 41 (1930) s. 5.

En senking som nå omsøkt antas å ville gi et tilleggsmagasin på ca. 25 mill. m³, men det er ikke opplyst hvorledes senkingen er tenkt gjennomført og heller ikke hvor meget den vil koste. Hovedstyret har som det framgår funnet det tvilsomt om vilkårene for å kunne gi den søkte tillatelse til midlertidig ytterligere senking av Fyresvatn er til stede og har ikke tilrådet at søknaden blir imøtekommet.

Departementet er enig med hovedstyret og vil tilrå at Brugseierforeningens søknad om tillatelse til midlertidig ytterligere senking av Fyresvatn blir avslått.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955 tillates Arendals Vasdrags Brugseierforening inntil lågvassperiodens slutt 1956 å senke vannstanden i Vråvatn 0,25 m til kote 257,37 på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 23. mars 1956.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilråding.
3. Arendals Vassdrags Brugseierforenings søknad om tillatelse til midlertidig ytterligere regulering av Fyresvatn for lågvassperioden 1955—56 blir ikke imøtekommet.

12. A/S Døvik-Søiafoss.

(Ytterligere fristforlengelse for utbyggingsarbeidene i Døvikfoss m. v.)

Departementets avgjørelse 12. april 1956.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2, pkt. 3 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 bestemmer departementet:

De frister for påbegynnelse og fullførelse av utbyggingsarbeidene i Døvikfoss m. v. som er fastsatt ved kgl. resolusjon av 23. juni 1939 i konsesjon for A/S Døvik-Søiafoss på erverv av Døvikfoss m. v. og forlenget senest ved departementets bestemmelse av 11. februar 1954, forlenges herved ytterligere med 2 år til henholdsvis 23. juni 1957 og 23. juni 1962.

13. Glommens og Laagens Brukseierforening.

(Forlengelse av fullføringsfristen for regulering av Storsjøen.)

Departementets avgjørelse 13. april 1956.

I medhold av § 12, pkt. 1 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 bestemmer departementet:

Den i konsesjon av 25. juli 1947 for Glommens og Laagens Brukseierforening på regulering av Storsjøen fastsatte frist for fullføring av reguleringsarbeidene, som ved departementets brev av 14. november 1951 er forlenget til den 25. juli 1959, forlenges herved ytterligere med 5 år til den 25. juli 1964.

Det er en forutsetning for den ytterligere fristforlengelse at Brukseierforeningen fortsetter undersøkelsene av bunnforholdene ved damstedet og treffer sitt valg av alternativ for gjennomføringen av reguleringen under enhver omstendighet så tidlig at det blir rommelig tid til å fullføre reguleringsanlegget til den nye frist løper ut.

14. A/S Balmi Kraftlag.

(Tillatelse til å regulere Balvatn, Kjelvatn og Dorrovatna i Sulitjelmavassdraget.)

Kronprinsregentens resol. av 13. april 1956.

Stortinget har i møte den 20. mars 1956 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykkjer i at A/S Balmi Kraftlag får løyve til å regulera Balvatn, Kjelvatn og Dorrovatna i Sulitjelmavassdraget i samsvar med Industridepartementets tilråding av 11. november 1955.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 32 for 1956 og St. prp. nr. 140 for 1955, fremsatt med Industridepartementets nevnte tilråding av 11. november 1955.

Med tilrådingen ble lagt frem utkast til konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement. Utkastene er sålydende:

Utkast til vilkår:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis for den tid leieforholdet mellom A/S Balmi Kraftlag og staten står ved makt, dog begrenset til et tidsrom av 60 år fra konsesjonens datum.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras. De utførte reguleringsanlegg kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i vassdraget nedenfor anleggene.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten vederlag reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum eller hvis leieforholdet mellom kraftlaget og staten blir hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten har staten rett til å innløse reguleringsanleggene. Benytter ikke staten seg herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang og således videre hvert 10. år. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er til-

fellet avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnen i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreier etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen av Balvatn tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2,00 pr. nat.-HK. Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Den har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4, og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. I fristene

medregnes ikke den tid som det på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

7.

Til anlegg og drift skal bare brukes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

8.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene bruke norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan fås fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte

vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Til fremme av fisket i Balmielva plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren plikter, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter departementets nærmere bestemmelse, å anbringe gitter eller annen fiskesperring foran tappelukene.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

15.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anleggene.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

17.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres bruk. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som utferdiges på forhånd. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

19.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesser finnes påkrevd å stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonskostningene — deri inbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom

vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Unnlater anleggenes eier å levere denne kraft, uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

21.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Hvis sådan ødeleggelse som følge av arbeidene fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

24.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Utkast til manøvreringsreglement:

«1.

Reguleringsgrenser for Balvatn:

Øvre	600,0 m o. h.
Nedre	592,6 —»—
Reguleringshøyde	7,4 m

Reguleringsgrenser for Dorrovatna:

Øvre	685,0 m o. h.
Nedre	681,0 —»—
Reguleringshøyde	4,0 m

Reguleringsgrenser for Kjelvatn:

Øvre	520,4 m o. h.
Nedre	507,0 —»—
Reguleringshøyde	13,4 m

Reguleringsgrensene betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forhøyes. Heller ikke må lavvassføringen fra Balvatn og Dorrovatna forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippingen foregå etter A/S Balmi Kraftlags behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes, om det forlanges, ved hver måneds utgang utskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger, som godkjennes av vedkommende departement.

Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og om de skal ha telefon i sine boliger.

5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Endring i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet vil anbefale at konsesjon blir gitt på de foran oppstilte vilkår. Videre vil man anbefale manøvreringsreglementet fastsatt som gjeldende inntil videre i samsvar med det refererte utkast.

Såfremt konsesjon blir gitt, vil departementet i samsvar med henstillingen fra Stortingets skog-, vassdrags- og industrinemnd rette henvendelse til Landbruksdepartementet om å dra omsorg for at det blir foretatt de fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet som er nødvendige og å sørge for at konsesjonæren treffer de tiltak som trengs for å holde fisket mest mulig oppe i disse vannene.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates A/S Balmi Kraftlag å regulere Balvatn, Kjelvatn og Dorrovatna i Sulitjelmavassdraget på de vilkår som er stillet opp i Industridepartementets tilråding av 13. april 1956.
2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i tilrådingen.

15. Glommens og Laagens Brukseierforening.

(Regulering av Nedre Heimdalsvatn, Kalfjord, Øyvatn og Øyangen og overføring fra Nedre Heimdalsvatn til Sandvatn og fra Kalfjord til Øyangen m. v.)

Kronprinsregentens resol. av 13. april 1956.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets Presidentskap i møte 5. desember 1955 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Glommens og Laagens Brukseierforening å foreta en regulering av Nedre Heimdalsvatn

og overføring fra Nedre Heimdalsvatn til Sandvatn, regulering av Kalfjord og Øyvatn og overføring fra Kalfjord til Øyangen samt regulering av Øyangen, i samsvar med Industridepartementets tilråding av 29. april 1955, idet dog reguleringen av Nedre Heimdalsvatn begrenses til 2,2 m senking, og konsesjonsvilkårenes post 14, femte ledd, og bestemmelsen i post 16 om jordbruksfond til Vågå kommune utgår.»

I stortingsvedtaket var «overføring fra Kalfjord til Øyangen» ved en skrivefeil blitt til «overføring fra Kalfjord til Øyvatn».

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 262 for 1955, som samsvarer med St. prp. nr. 66 for s. å. med de endringer som er nevnt ovenfor i vedtaket.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra 8. juli 1954. Dersom vassfall tilhørende norske kommuner deltar i reguleringen og overføringen eller blir medeier i regulerings- og overføringsanleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten vederlag de private vassfallseieres andel i regulerings- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen og overføringen.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år regnet fra 8. juli 1954 skal staten kunne innløse de andeler i regulerings- og overføringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen og overføringen antas å ville medføre, utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan innføres på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 22, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av departementet.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen, når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti — kroner for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer, for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler, når særegne hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper som

utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsigelsesreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til, i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Konsesjonæren plikter å sørge for fremtidig vedlikehold for sommertrafikk av anleggsvegen frem til tunnelen ved Sandvatn så lenge og i den utstrekning den ikke blir overtatt av det offentlige.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som reguleringen og overføringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak skal treffes avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av departementet å erstatte vedkommende forsorgskommuner deres utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved regulerings- og overføringsanleggene ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Til vedlikehold av fiskebestanden i de regulerte vatn plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel av ørret etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe og bekoste sperreanordninger for fisk ved tunnelinntak og utløp etter nærmere bestemmelse av departementet.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de regulerte vatn plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Innen overføringen Kalfjord til Øyangen tas i bruk plikter konsesjonæren å bygge dammer eller terskler ved utløpene av Øvre og Nedre Hersjø, samt Vinsterlonen.

15.

Konsesjonæren plikter å ryddiggjøre de neddemte arealer. Ryddingen skal være foretatt senest 2 år etter at oppdemningen er satt i verk og skal omfatte foruten trær også større buskvekster (kratt).

16.

Innen reguleringen og overføringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Nord-Fron kommune kr. 25 000, som avsettes til fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyret anvendes til fremme av jordbruk i distriktet.

For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet.

17.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19.

Nærmere bestemmelse om vannslippingen blir å innta i et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte høyeste og laveste reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

22.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgli til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen og overføringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke, etter hvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft, så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til

kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlanget et varsel av 1 år for hver gang kraften uttas.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft, uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

23.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like over for andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 15 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

25.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i anleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved re-

guleringen og overføringen, mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

26.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27.

Alle heftelser som hviler på anleggene, faller bort, når og i den utstrekning det i henhold til konsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

28.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vekommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Stortingskomiteen uttaler at den går ut fra at den sikkerhet for de årlige erstatninger som loven om vassdragsreguleringer bestemmer i § 16,5, blir deponert i sparebanker i de bygder hvor erstatningene skal utbetales. Departementet vil rette henstilling til brukseierforeningen herom.

I brev til Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomite av 26. november 1955 har ingeniør Sig. Lunde på vegne av eieren av Øyangen, fru Augusta Olstad, gjort nærmere rede for de skadevirkninger han antar at en regulering av Øyangen vil medføre. Ingeniør Lunde mener at man må gå ut fra at fisket vil bli totalt ødelagt, at jakten kan bli skadet ved tåkedannelse og at utseendet i høyeste grad vil bli skjemma. Han hevder også at det ikke er foretatt nøyaktige geotekniske undersøkelser på stedet. På grunnlag av et P. M. fra ingeniør Erik Ræstad av 24. november 1955 mener ingeniør Lunde at døgnregulering av Øyangen ikke bør tillates. Han mener også at det ville vært naturlig om brukseierforeningen hadde fremlagt beregninger for utgifter og kraftinnvinning uten regulering av og overføring til Øyangen.

I brev til departementet av 9. desember 1955 ber ingeniør Lunde om at spørsmålet om regulering av Øyangen må stå åpent «inntil det er foretatt utførlige geotekniske undersøkelser som kan gi et fyldestgjørende og forsvarlig grunnlag for reguleringen» og at det må bli pålagt brukseierforeningen «å foreta og fremlegge en grundig vurdering av spørsmålet om å legge inntaket av driftstunnelen i Kalfjord, samt å fremlegge et omkostningsoverslag for denne mulighet».

Ingeniør Lundes brev med bilag har vært forelagt for Glommens og Laagens Brukseierforening, som i brev til departementet av 2. februar 1956 har imøtegått de fremsatte innvendinger.

Hva spesielt de geotekniske undersøkelser angår har brukseierforeningen uttalt følgende:

«Av Norges geotekniske institutts redegjørelse fremgår det at selve bunnmorenen består av forholdsvis vanntett materiale opp til ca. kote 997,5. I de nevnte pass er det imidlertid utett masse, men når denne blir utskiftet kan vi vanskelig forstå at det kan bli lekkasje av betydning gjennom grunnen. Denne oppfatning er ytterligere bestyrket etter undersøkelser som ble foretatt sist sommer. Sommeren var som bekjent meget tørr og eventuell lekkasje burde derfor kunne påvises. Det var imidlertid ikke mulig å finne antydning til lekkasje gjennom grunnen. For øvrig har selvsagt kraftverket størst interesse av ikke å tape vann og nødvendige foranstaltninger for å hindre dette vil bli tatt.»

Brukseierforeningen beregner merutgiftene ved å legge inntaket i Kalfjord istedenfor i Øyangen til minimum 7,2 mill. kroner og hevder at et prosjekt med inntak i Kalfjorden vil være både teknisk og økonomisk helt uforvarsvarlig. Av hensyn til en sikker drift mener brukseierforeningen det er påkrevet med et magasin i Øyangen.

Det foreligger etter departementets mening ikke slike nye opplysninger i saken som ville gjøre det naturlig eller nødvendig å forelegge den for Stortinget påny. Brevet fra ingeniør Lunde til Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomite av 26. november f. å. med vedlegg forelå for øvrig for stortingskomiteen før saken ble behandlet i Stortinget uten at det medførte noen bemerkninger fra komiteemedlemmenes side.

Departementet finner ikke grunn til å foreslå noen endringer i omfanget av reguleringen eller i betingelsene for disse og vil anbefale at det meddeles tillatelse i samsvar med Stortingets vedtak.

At anleggene og i forbindelse dermed sprengnings- og gravingsarbeidene — som nevnt av ing. Lunde — blir skjemma i terrenget, er ikke til å unngå. Etter regule-

ringsvilkårenes post 23 plikter dog konsesjonæren, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at denne skade reduseres mest mulig.

En vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for regulering og overføring av Nedre Heimdalsvatn og for overføringen av Kalfjord og regulering av Øyangen i samsvar med de utkast som er tatt inn i proposisjonen, idet dog øvre reguleringsgrense og reguleringshøyden for Nedre Heimdalsvatn i samsvar med Stortingets vedtak blir å endre til henholdsvis kote 1052,2 og 2,2 m.

Utkastene er sålydende:

«Manøvreringsreglement for regulering og overføring av Nedre Heimdalsvatn.

1.

Øvre reguleringsgrense ... H.R.V. kote 1052,2
Nedre reguleringsgrense . L.R.V. kote 1050,0

Reguleringshøyde i m 2,2

Høyden refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerke F.M.8 nær utløpet av Nedre Heimdalsvatn med høyde kote 1052,504.

Reguleringsgrensene betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at Hinøgla, Vinstras og Hølsas tidligere flomvassføringer ikke forøkes.

3.

Det skal avgis det til den alminnelige fløting ovenfor og nedenfor Slangen nødvendige vann, eventuelt påtar regulanten seg fremføringen av tømmer ovenfor Slangen, alt overensstemmende med hva der måtte bli bestemt ved overenskomst eller i medhold av reguleringslovens § 19.

4.

Det magasinerte vann kan for øvrig tappes etter behovet hos de bruk som deltar i reguleringen eller får tillatelse til å bruke reguleringsvann, fortrinnsvis de nærmest nedenforliggende bruk.

5.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger, som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen bestemmer hvor reguleringsvakten skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller liknende, og at dammen til enhver tid er i god stand.

Reguleringsvakten skal føre protokoll over manøvreringen. Han skal avlese og notere vannstander samt observere og notere nedbørhøyder, temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal for hver måned sendes til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

7.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Manøvreringsreglement for overføring fra Kalfjord og regulering av Øyangen.

1.

Øvre reguleringsgrense ... H.R.V. kote 998,00
Nedre reguleringsgrense . L.R.V. kote 996,00

Reguleringshøyde i m 2,00

Høyden refererer seg til Øvre Vinstra kraftverks F.M. ved inntaket med høyde kote 996,962. Utgangshøyden for Øvre Vinstra kraftverks nivellement er Vassdragsvesenets F.M.1 for Hinøgla med høyde kote 703,281.

Reguleringsgrensene betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at Hølsas tidligere flomføring ikke forøkes. Vannstanden i magasinet kan av denne grunn under særlige flomforhold midlertidig heves til kote 998,5 for atter å senkes til H.R.V. — kote 998,0 — så snart flommen har kulminert i Olstappen.

3.

For tappingen fra Kalfjord gjennom Øyangen gjelder det ved kgl. resolusjon av 8. juli 1954 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Sandvatn, Kalfjord og Øyvatn.

Magasinet i Øyangen kan nyttes etter Øvre Vinstras kraftverks behov.

4.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

5.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller liknende og at dammen til enhver tid er i god stand.

Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres — om det forlanges — nedbørhøyder, temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal for hver måned sendes Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

I post 1 i det ved kgl. resolusjon av 8. juli 1954 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Sandvatn, Kalfjord og Øyvattn må nedre reguleringsgrense for Kalfjord og Øyvattn endres til kote 1013,1 og reguleringshøyden til 5,9 m. Øvre reguleringsgrense blir som før 1019,0.

I manøvreringsreglementet for den ved kgl. resolusjon av 8. juli 1954 meddelte tillatelse for Glommens og Laagens Brukseierforening til å demme opp Sandvatn, Kalfjord og Øyvattn, ble de oppgitte kotehøyder for alminnelig sommervannstand fastsatt som nedre reguleringsgrense. For Sandvatns vedkommende var denne 1016,1. I brev til departementet av 1. april 1955 anfører brukseierforeningen herom:

«Den i fjor anførte nedre reguleringsgrense på kote 1016,1 for oppdemningsmagasinet i Sandvatn kan ikke hevdes uforandret under de nye forhold. Denne kote — som var angitt som alminnelig sommervannstand — vil nemlig i alminnelighet bli under-skredet ved naturlig regulering hvert år. Våre observasjoner i Sandvatn siden 1943 viser således vannstander under kote 1016,1 i 11 år og i 10 år er det observert vannstander under kote 1016,0. Flere år sank vannstanden også langt ned mot kote 1015,9 og i 1944 ble det notert vannstand under denne kote.»

Brukseierforeningens brev har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev til departementet av 15. september 1955 har anført:

«I søknaden som ligger til grunn for tillatelsen av 8. juli 1954 er de omsøkte oppdemninger og senkninger som vanlig — særlig av hensyn til jordbruksinteressene — angitt i forhold til alminnelig sommervannstand, som for Sandvatns vedkommende er oppgitt til 1016,1. Brukseierforeningen opplyser nå at lavvannstanden i Sandvatn etter dens observasjoner ligger opp til 20 cm lavere enn alminnelig sommervannstand. Det er opplyst underhånden at denne lavvannstand er observert om vinteren etter at tappingen fra Bygdin og Vinsteren er slutt.

Da Sandvatn demmes ved en dam ved utløpet av Øyvattn og nedre reguleringsgrense i dette og Kalfjord forutsettes å bli kote 1013,1, vil vannstanden i Sandvatn ved uttapping av magasinet automatisk kunne komme under kote 1016,1 og ned på ca. kote 1015,9. For å holde vannstanden på kote 1016,1 måtte det i tilfelle treffes spesielle reguleringsanordninger ved utløpet. Under disse omstendigheter synes det rimelig å korrigere nedre reguleringsgrense for Sandvatn og Hovedstyret foreslår at den fastsettes til kote 1015,9.»

Departementet er etter de opplysninger som foreligger enig i at nedre reguleringsgrense for Sandvatn endres til kote 1015,9, og vil anbefale at manøvreringsreglementet av 8. juli 1954 endres tilsvarende.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende brev datert 30. juni 1955 angående en søknad av 21. april 1953 fra Øvre Vinstra Kraftlag, nå Kraftlaget Opplandskraft, om tillatelse til å ekspropriere fallrettigheter i Hinøgla:

«Øvre Vinstra Kraftlag (nå Kraftlaget Opplandskraft) søkte 21. april 1953 om tillatelse til å ekspropriere grunn, rettigheter og fallstrekninger, som det ikke hadde sikret seg rådighet over og som var nødvendig for gjennomføring av den planlagte samlede utnyttelse av Vinstra, Hølsa og Hinøgla.

Ved kgl. resolusjon av 19. november 1954 fikk Kraftlaget Opplandskraft tillatelse etter vassdragslovens §§ 148 og 62, jfr. § 149 nr. 2, til å kreve avstått det som trengs av vassfall i Vinstra og Hølsa og av grunn og rettigheter for utbygging av Øvre Vinstra fra Øyangen til Slangen, herunder boligtomter for den til anlegget knyttede befolkning. Ved meddelelsen av denne tillatelse presiseres at det om ekspropriasjonstillatelse gis, intet ville være foregrepet med hensyn til de av Glommens og Laagens Brukseierforening innsendte

regulerings- og overføringsøknader. Spørsmålet om ekspropriasjon av fallstrekninger i Hinøgla ble holdt utenfor, da det var helt avhengig av om tillatelse til regulering og overføring av Nedre Heimdalsvatn ville bli gitt.

I brev til Industridepartementet av 18. mars 1955 anbefalte så Hovedstyret slik tillatelse gitt i nærmere angitt utstrekning. Departementets tilråding av 29. april 1955 om kgl. proposisjon til Stortinget om samtykke hertil er godkjent ved kgl. resolusjon s. d., jfr. St. prp. nr. 66, 1955.

Etter dette skulle man nå kunne behandle den del av søknaden av 21. april 1953 som gjelder Hinøgla, og man hitsetter de avsnitt av søknaden som angår denne:

«Utbyggingsplanen for Øvre Vinstra kraftanlegg går ut på å bygge ut fallstrekningen fra Øivann, Nedre Heimdalsvann og Øiangen til Slangen ved å føre Vinstras vannføring fra Kalfjorden over til Øiangen samt å føre Hinøgla vannføring fra Nedre Heimdalsvann over til Sandvann eller Øiangen. Fra Øiangen som således blir inntaksbasseng for kraftverket, føres den samlede vannføring inklusive Hølsa vannføring gjennom tunnel under Falkfangerhøgda og Rauskarkampen med rør gjennom Rauskaret og tunnel videre gjennom Finnølhaugen med fordelingsbasseng, rørgate, kraftstasjon og avløpstunnel i Finnølhaugens nordside. Kraftstasjonen blir således liggende ved Slangens sydside med utløp til denne.»

«Hva Hinøgla angår, foreligger håndgivelse på den vesentligste del, som eies av Fron statsalmenning. Vi antar at håndgivelsene også dekker den nedre del av Hinøgla, men eiendomsforholdene er her noe uklare og det er ikke enighet mellom grunneierne. Den øvre strekning av Hinøgla har vi ingen håndgivelse på. Det siktes til strekningen fra Nedre Heimdalsvanns utløpsos og ned til grensen for Fron statsalmenning, omfattende ca. 50 fallmeter, som eies av fabrikkier Chr. Schou, Oslo, etter hva vi har fått oppgitt.

Til tross for at Øvre Vinstra Kraftlag således er sikret de alt vesentlige rettigheter og fallstrekninger som trenges, kan vi ikke utelukke at det kan komme til å opptre grunneiere som vi ikke har håndgivelse fra og som vil hevde at de eier visse fallstrekninger eller andre rettigheter som berøres av utbyggingsplanen.»

«Av de grunner som ovenfor er påpekt, tør vi anmode om at tillatelse blir gitt til å innstevne grunneiere og rettighetshavere på den måte som er foreskrevet i vassdragslovens § 130, pkt. 4.»

De fremlagte håndgivelser omfatter eiendomsretten resp. leieretten til elvestreknin-gene samt rett til å regulere elvenes vassføring, lede vassføringen ut av dens leie og inn i tunnel, kanal eller annen ledning over eller forbi vedkommende eiendom, samt andre

foranstaltninger til vannkraftens utnyttelse. Hertil kommer rett til i fremtiden å erverve nødvendig grunn til byggetomter, damsteder, tunneler m. v.

Som vederlag for disse rettigheter betales:

For Vinstra .	kr. 158,00	pr. fallmeter	pr. år
» Hinøgla .	» 24,00	»	—»—
» Hølsa ...	» 4,50	»	—»—

Betalingen skal endres med variasjonene i statens kraftpris på sentrale steder på Østlandet og i samme forhold. Den skal erlegges fra den dag vassdragene er utbygd, dog senest fra 1. oktober 1960. I betalingen inngår ikke erstatning for fiske.

Søknaden med bilag og tilleggsopplysninger har vært utlagt til ettersyn på lensmannskontorene i Nord-Fron og Øystre Slidre fra ca. 22. juli til 20. august 1953.

Utleggingen er kunngjort i Norsk Lysingsblad og den lokale dagspresse (Gudbrandsdølen, Lillehammer Tilskuer, Samhold, Valdres, Dagningen og Oppland Arbeiderblad).

De innkomne uttalelser er referert i Hovedstyrets foran nevnte brev av 1. november 1954. Man gjentar nedenfor det som spesielt gjelder Hinøgla.

Nord-Fron herredstyre har i møte 18. desember 1953 gjort slikt vedtak:

«Heradstyret har ingen serleg merknad til søknaden, men vil likevel peike på at om det kan gjerast noko så fiske i Hersjøane ikkje blir heilt øydelagd t. d. ved å setja på ein dam ved utlaupet av nedre Hersjøen når Øvre Vinstra blir utbygd.

Dette må i tilfelle bli teke opp i samband med erstatningsskjønnet for tap av fiske.»

Høyesterettsadvokat Otto Wiersholm anfører i brev av 28. desember 1953:

«Jeg henviser til konsesjonsandragende av 21. april 1953 fra Øvre Vinstra Kraftlag og skal på vegne av eierne av Nedre Heimdalen derunder Nedre Heimdalsvann og Hinøgla, få fremkomme med endel bemerkninger i anledning av at ekspropriasjonsandragendet — utover hva der vedrører Øvre Vinstra — også omfatter grunn og fallrettigheter i og omkring Nedre Heimdalsvann og Hinøgla.

En regulering av Nedre Heimdalsvann og Hinøgla er ikke et nødvendig ledd i reguleringen og utbyggingen av Øvre Vinstra. Det er heller ikke på det rene rent teknisk hvorledes en eventuell regulering skal foregå. Endelig er det heller ikke på det rene om en slik «tilleggsregulering» vil bli økonomisk regningsvarende.»

«Jeg må derfor på vegne av eierne av Nedre Heimdalen bestemt protestere mot en realitetsbehandling av konsesjonsandragendet forinnan de nødvendige undersøkelser og be-

regninger er foretatt. Det foreligger overhodet intet rimelig grunnlag for nå å behandle spørsmålet om en ervervskonsesjon, idet det dog er reguleringsspørsmålene som er det primære og som er årsaken til at spørsmålet om ervervskonsesjon i det hele tatt er kommet opp.

Jeg finner på det nåværende tidspunkt å kunne innskrenke meg til hva jeg ovenfor har anført, idet jeg forutsetter at jeg på vegne av eierne av Nedre Heimdalen får anledning til å uttale meg igjen når det nødvendige materiale foreligger, og før konsesjonsspørsmålet blir tatt opp til realitetsavgjørelse.»

Etter at den endelige plan for utnyttelse av Hinøgla var forelagt eierne av Nedre Heimdalen (i forbindelse med søknad om reguleringsstillatelse for Nedre Heimdalsvatn fra Glommen og Laagens Brukseierforening), anfører høyesterettsadvokat C. A. Bachke i brev av 25. oktober 1954 på vegne av eierne, at disse finner det naturlig å se regulerings- og overføringssøknaden i nøye sammenheng med Opplandskrafts søknad om tillatelse til å ekspropriere fallrettigheter i Hinøgla, og at det er av avgjørende betydning for grunneierne at regulerings- og ekspropriasjonssak blir behandlet samlet, idet de ellers kan bli sterkt skadelidende ved at det blir forskjellige skjønsmenn og ved at rettighetene sees hver for seg.

Han anfører at grunneierne er av den oppfatning at så vel søknaden fra Opplandskraft som søknaden fra Brukseierforeningen bør avslås. I tilfelle søknaden blir imøtekommet, finner advokaten det rimelig at eierne av Nedre Heimdalen og Hinøgla øvre del for all fremtid får gratis kraft til sin hyttebebyggelse, og han antar at en slik forpliktelse naturlig bør tilknyttes tillatelsen for Opplandskraft til å ekspropriere fallrettighetene i Hinøgla.

Hovedstyret skal bemerke:

Den planlagte utnyttelse av fallene i Hinøgla via Sandvatn og Øyangen må ansees å være den mest rasjonelle måte å utnytte disse fall på. Ved separat utbygging av Hinøgla ville man for å oppnå samme ytelse, måtte gå til enten en videregående regulering av Nedre Heimdalsvatn med økte skadevirkninger, eller overdimensjonering av hele kraftanlegget. Hovedstyret antar at ekspropriasjon er berettiget i henhold til vassdragslovens § 148, og idet man henviser til det som er anført herom på side 21 og 26 i St. prp. nr. 66, 1955, anbefaler man at det meddeles Kraftlaget Opplandskraft tillatelse til å kreve avstått det som trengs av vassfall i Hinøgla. Videre anbefaler man at det her som ved ekspropriasjonstillatelsen av 19. november

1954 gis adgang til å bruke den stevningsmåte som er nevnt i lovens § 130 pkt. 4, men forutsetter at de eiere og rettighetshavere som er kjent, stevnes særskilt.

Etter vassdragslovens § 152, pkt. 1, skal skjønn ved avståing til kommuner fremmes på den måte som er omhandlet i § 130 pkt. 2. Skjønsmennene skal altså oppnevnes av Kongen.

Etter samme lovs § 151 pkt. 2 skal det fastsettes en frist på ikke over 7 år innen hvilken vassfallet skal være utbygd og kraftverket satt i drift i en nærmere angitt utstrekning. Hovedstyret foreslår satt samme frist som fastsatt i kgl. resolusjon av 19. november 1954 for resten av anlegget, altså 7 år regnet fra nevnte datum. Man finner heller ikke her grunn til å foreslå særlige vilkår i henhold til lovens § 126, pkt. 2 til å betinge sikkerhetsstillelse etter samme paragrafs pkt. 3, eller til å pålegge kraftlaget plikt til samkjøring, samt levering av kraft til bestemt område og andre tilsvarende plikter i medhold av § 151 pkt. 1, annet ledd.

Kravet fra eierne av Nedre Heimdalen om gratis kraft antas neppe å ha hjemmel i vassdragsloven, da det her ikke gjelder et utbygd vassfall, se § 151 pkt. 1. Etter nåværende planer for anleggsarbeidet skal det imidlertid bygges kraftlinje fram til damstedet. Det forutsettes da at eierne får ta ut kraft på vanlige abonnentvilkår fra denne linje.

Vedrørende det av høyesterettsadvokat Bachke reiste spørsmål om samme skjønsmenn ved regulerings-skjønnen og ekspropriasjonsskjønnet henvises til Hovedstyrets og Industridepartementets uttalelse herom i St. prp. nr. 66, 1955 henholdsvis side 24, 1. spalte og side 28, 2. spalte.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 22. juni 1955 ledet av Generaldirektøren.»

Ved kgl. resolusjon av 19. november 1954 fikk Opplandskraft i medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 §§ 148 og 62, jfr. § 149 nr. 2, tillatelse til å ekspropriere det som trengs av vassfall i Vinstra og Hølsa og av grunn og rettigheter for utbygging av Øvre Vinstra kraftanlegg fra Øyangen til Slangen. Søknaden om ekspropriasjonstillatelse gjaldt også for fall i Hinøgla, men saken ble for Hinøgla vedkommende utsatt til senere behandling, idet ekspropriasjonsspørsmålet var avhengig av om tillatelse til regulering og overføring av Nedre Heimdalsvatn ville bli gitt. I proposisjonen om regulering av Nedre Heimdalsvatn m. v. er forutsatt at søknaden fra Opplandskraft om tillatelse til å ekspropriere fallene i Hinøgla blir innvilget.

Departementet antar at betingelsene for å gi den søkte ekspropriasjonstillatelse er til stede, og vil anbefale at tillatelse blir gitt.

Den i lovens § 151 nr. 2 omhandlede frist innen hvilken vannfallene skal være utbygd og kraftverket satt i drift, foreslås overensstemmende med hovedstyrets forslag satt til 19. november 1961, som i ekspropriasjonstillatelsen vedkommende Vinstra og Hølsa.

Departementet finner i tilslutning til hovedstyret at det ikke er grunn til å foreslå særskilte betingelser for tillatelsen.

Eierne av Nedre Heimdalsvatn og Hinøgla øvre del har reist krav om levering av gratis kraft. Departementet antar med hovedstyret at loven ikke gir adgang til å gi et slikt pålegg. En skal i denne forbindelse bemerke at en for øvrig ville finne det lite rimelig om Opplandskraft skulle bli nødt til å bygge den forholdsvis lange kraftledning som ville bli nødvendig bare for å kunne levere eventuell gratis kraft. Såfremt kraftlaget imidlertid nå eller senere bygger kraftledning fram til enden av Nedre Heimdalsvatn forutsetter en med hovedstyret at eierne får anledning til å ta ut tilstrekkelig kraft fra ledningen til å dekke sitt behov. Uttaket må imidlertid skje på samme vilkår som for andre abonnenter i distriktet.

Nord-Fron herredstyres ønske om at det av hensyn til fisket blir bygget en dam ved utløpet av Nedre Hersjø er det tatt hensyn til i betingelsene for tillatelsen til regulering av Nedre Heimdalsvatn m. v., se post 14 i disse.

Såfremt tillatelse blir gitt vil departementet til skjønn og eventuelt overskjønn i anledning av ekspropriasjonen oppnevne skjønnsmenn på den måte som er nevnt i vassdragslovens § 130 nr. 2, jfr. § 152 nr. 1. Departementet går for øvrig ut fra at dette skjønn vil bli slått sammen med det skjønn som skal holdes i anledning av tillatelsen av 19. november 1954 etter vassdragslovens § 148 til å ekspropriere vassfall i Vinstra og Hølsa.

Videre vil departementet i medhold av vassdragslovens § 130 nr. 4 gi tillatelse til å stevne eiere og rettighetshavere til skjønn på den måte som er foreskrevet i lov om forkynnelsesmåten for innkallinger og stevninger i visse saker om almenninger.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Glommens og Laagens Brukseierforening å foreta en regulering av Nedre Heimdalsvatn, Kalfjord, Øyvatt og Øyangen og over-

føring fra Nedre Heimdalsvatn til Sandvatn og fra Kalfjord til Øyangen på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 13. april 1956.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering og overføring av Nedre Heimdalsvatn og for overføring av Kalfjord og regulering av Øyangen i samsvar med de i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.
3. Det ved kgl. resolusjon av 8. juli 1954 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Sandvatn, Kalfjord og Øyvatt endres slik som anbefalt i Industridepartementets ovennevnte tilråding.
4. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 § 148 tillates det kraftlaget Opplandskraft å kreve avstått det som trengs av vassfall i Hinøgla for utbygging av Øvre Vinstra med utbyggingsfrist til 19. november 1961 under den forutsetning som er oppstillet i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

16. Nordhordland Komm. Kraftlag.

(Endring av planen for regulering av Ljosavatn.)

Kronprinsregentens resol. av 20. april 1956.

Nordhordland komm. Kraftlag fikk 10. september 1942 tillatelse til bl. a. å senke Ljosavatn 20 meter mellom kotene 650 og 630, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942 side 106—112. Tillatelsen ble stadfestet ved kgl. resolusjon 19. juli 1946 jfr. l. c. 1946 side 64 flg. Manøvreringsreglement ble fastsatt 6. mai 1943.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har en mottatt følgende brev av 15. mars 1956 om planendring:

«Nordhordland komm. Kraftlag fikk 10. september 1942, stadfestet ved kgl. resolusjon 19. juli 1946, tillatelse til bl. a. å senke Ljosavatn 20 meter mellom kotene 650 og 630, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942 side 106—112. Manøvreringsreglement ble fastsatt 6. mai 1943.

Fra kraftlaget er på foranledning herfra innkommet følgende brev datert 25. februar 1955:

«Det er rett at der er rekna med 1,9 km² nedslagsfelt for Ljosavatn i ing. Jac. B. Eides utgreiing av 29. januar 1938. Men det er då

rekna med i planen at Vedåfeltet på 0,35 km² skulle overførast. Difor står det på teikning nr. 283 av Jac. B. Eide i januar 1938 1,55 + 0,35 = 1,9 km².

Vi legg ved teikning 214 som er bilag til ei utgreiing av ing. Jac. B. Eide av 28. august 1937. Her er nedslagsfeltet for Ljosavatn rekna til omlag 1,55 km² utan Vedåfeltet.

Reguleringshøgda for Ljosavatn er 16 m og vi reknar magasinet til omlag 2 mill. m³. På grunn av dårleg fjell måtte siste delen av tunnelen inn under vatnet stiga nokså sterkt.

Vi torer spørja om De etter desse opplysningar kan redusera konsesjonsavgifta.

Vår søknad av 15. januar 1942 kan vi diverre ikkje finna kopi av så vi kjenner ikkje til kva som står der.»

Spørsmålet om endring av nedre reguleringsgrense i Ljosavatn er forelagt de interesserte.

Bruvik og Hosanger herredstyrer, Nordhordland komm. Kraftlag, Hordaland fylkes konsulent i vassdrags- og elektrisitetssaker med tilslutning av fylkesmannen i Hordaland ved påtegnning datert 6. juli 1955 anbefaler endringen uten bemerkninger.

Hovedstyret foreslår at den konsederte plan for regulering av Ljosavatn tillates endret slik at reguleringshøyden blir 16 m i stedet for 20 m og at den i manøvreringsreglementet fastsatte nedre reguleringsgrense i samsvar hermed endres til kote 634 mot tidligere kote 630. Reglementet for øvrig forblir uforandret. Utkast vedlegges.

Til spørsmålet om størrelsen av det overførte nedbørfelt bemerkes at det av de dokumenter som forelå ved behandlingen av konsesjonssaken ikke fremgår noe om at Vedåfeltet på 0,35 km² — som har naturlig avløp østover til Sørfjorden — skulle overføres til Ljosavatn og videre derfra til Botnevassdraget, og det må anses for å være på det rene at overføringen av dette felt ikke går inn under den foreliggende tillatelse.

Dette forhold, samt at magasininnholdet i Ljosavatn er 2 mill. m³ mot antatt 2,5 mill. m³, innebærer at vassføringsøkingen for den konsederte regulering i Ø. Botnevatn og Ljosavatn med overføring blir å redusere fra 0,25 m³/sek., jfr. departementets bestemmelse av 13. mars 1952, til 0,22 m³/sek. i kraftlagets eget fall i Botneelv og 0,20 m³/sek. i fallet til Tøsse Mølles kraftverk i hovedelva Tysse nedenfor Osvatn.»

Hovedstyrets forslag til nytt manøvreringsreglement er:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Ljosavatn:

Øvre kote 650,0 (nåv. alm. vannst.)

Nedre kote 634,0

Reg.høyde 16,0 m

Øvre Botnevatn:

Øvre kote 461,5

Nedre kote 441,5

Reg.høyde 20,0 m

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at den tidligere flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må Botnevatnselfas tidligere lavvassføring forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig foregår vannslippingen etter Nordhordland kommunale kraftlags behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

4.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende samt at damene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Avskrift av protokollen innsendes ved hver måneds utgang til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av det offentlige etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Som det framgår er det søkt om at reguleringsplanen for Ljosavatn endres slik at vannet senkes 16 m i stedet for 20 m. Etter det opplyste finner departementet med Hovedsty-

ret å kunne rå til at denne planendring godkjennes. Det følger herav at reguleringsgrensene i det gjeldende manøvreringsreglements pkt. 1 må endres tilsvarende.

Ved departementets brev av 13. mars 1952 fikk Hovedstyret bemyndigelse til å kreve inn avgiftene fra kraftlaget etter konsesjonsvilkårenes post 3 på grunnlag av en bereknet øking av vassføringen for den konsederte regulering på tilsammen 0,25 m³/sek. Etter den endrede reguleringsplan som nå er gjennomført vil vassføringsøkningen i kraftlagets øget fall i Botneelv bli 0,22 m³/sek. Utgangspunktet for beregningen av avgiftene vil således bli endret.

I følge post 5 i vilkårene for den gitte reguleringstillatelse må arbeidet være fullført innen 7 år etter at tillatelsen ble gitt. Dette vilkåret vil dersom planendringen godkjennes, bli å anse som overholdt i og med den gjennomførte senking av Ljosavatn ned til kote 634.

Industridepartementet

tilrår:

1. Planen for den i tillatelsen for Nordhordland kommunale kraftlag av 10. september 1942, stadfestet ved kgl. resolusjon av 19. juli 1946, tillatte regulering av Ljosavatn, tillates endret slik at nedre reguleringsgrense blir kote 634.
2. Det fastsettes nytt manøvreringsreglement som gjeldende inntil videre for reguleringen i samsvar med det forslag som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 20. april 1956.

17. Foreningen til Bagnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til ytterligere midlertidig regulering av Storvatn (Flyvatn) i Vestre Slidre.)

Kronprinsregentens resol. av 27. april 1956.

Ved brev av 12. juli 1954 til departementet søkte Foreningen til Bagnavassdragets Regulering om tillatelse til å senke Storvatnet (Flyvatn) i Vestre Slidre med 4,5 m. Saken ble forelagt distriktet, og kommunene Vestre Slidre, Nord-Aurdal og Øystre Slidre protesterte mot den planlagte regulering på grunn av de store skader den ble antatt å ville føre med seg. Denne søknaden er det ennå ikke tatt avgjørende standpunkt til.

På grunn av den vanskelige kraftsituasjon etter tørkesommeren 1955 søkte foreningen ved brev av 1. oktober 1955 om tillatelse til en midlertidig senking av Storvatnet på 2,5 m.

Ved Kronprinsregentens resolusjon 28. oktober 1955 fikk så foreningen for lågvassperioden 1955—56 tillatelse til en midlertidig senking på 2 m, idet departementet i tilslutning til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet fant ikke å kunne tilrå en lavere senking, se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1955 side 141. Etter denne tillatelse kunne vannet tappes ned til kote 853,5.

Ved foreningens brev av 4. februar 1956 mottok deretter departementet følgende søknad:

«Ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. oktober 1955 fikk vi tillatelse til å gjennomføre en midlertidig regulering av Flyvatn i Vestre Slidre med 2 meter under vinterlavvannstand ned til kote 853,50.

Ved kanalisering mellom Veslevatn og Flyvatn er det sistnevnte vann pr. 1. ds. senket til kote 853,75 og vi gjør regning med i løpet av rimelig tid å ha tatt ut magasinet ned til kote 853,50.

Ved lavvannsføring går vannstanden i Veslevatn nedenfor Flyvatn ned til bortimot kote 852,50. Kanalen mellom Veslevatn og Flyvatn trenger neppe 1 full meters falltap for å ta vannet igjennom. Det skulle da, såvidt vi kan se, være anledning til ved ytterligere arbeide i kanalens øvre ende, hvor profilet ennå ikke er fullt, å få senket Flyvatn noe mere enn de 2 meter tillatelsen av 28. oktober 1955 gir anledning til.

Med nærværende brev tillater vi oss derfor å søke det ærede Departement om å få en endring i den gitte tillatelse av 28. oktober 1955, slik at vår forening tillates å senke Flyvatn ned til den kote arbeider i den foreliggende kanal vil gi anledning til. Manøvreringsreglementets punkt 1 tør vi da be endret til: «Flyvatn kan tappes ned til den kote kanalen mellom Flyvatn og Veslevatn tillater.»

Vi antar våre myndigheter er enig i at alle tilførseler av kraft må tas hånd om i år. Vi tør derfor be om å få ovennevnte endring i tillatelse og manøvreringsreglement av 28. oktober 1955, slik at vår forening best mulig kan få utnyttet den kanal man har måttet anlegge. Hver ytterligere cm senkning vil gi våre medlemmer ca. 100 000 kWh.»

Denne søknaden fant departementet etter tilråding fra Hovedstyret ikke å kunne imøtekomme. Begrunnelsen for avslaget var at det ikke var fremkommet noe nytt som kunne medføre noen endring av den tidligere avgjørelse.

Departementet mottok deretter foreningens brev av 19. april 1956 hvor det under henvisning til søknaden av 4. februar 1956 og under henvisning til de nå opståtte vanskelige vannføringsforhold søkes om tillatelse til å senke Storvatn (Flyvatn) ned til den kotehøyde arbeider i den foreliggende kanal vil gi anledning til. En har i den anledning mottatt følgende brev av 21. april d.å. fra høyesterettsadvokat Nicolay Berg, som representerer de vesentlige grunneierinteresser:

«Ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. oktober 1955 er Foreningen til Begnavassdragets Regulering gitt tillatelse til å senke vannstanden i Storvatnet i lågvassperioden 1955—56 2,0 m ned til kote 853,50.

Undertegnede er prosessfullmektig for Vestre Slidre kommune, Vestre Slidre Fjellstyre og samtlige bruksberettigede i Vestre Slidre Statsalmenning som har setre ved Storvatnet.

Direktør Arne B. Bang ringte til meg torsdag 19. ds. og meddelte at vannsituasjonen i Aabjøra var helt prekær, hvorfor han henstillet til meg å få mine parter til å gå med på at Foreningen til Begnavassdragets Regulering får tillatelse til å senke Storvatnet 2,5 m. Jeg satte meg straks i forbindelse med den komitee som er valgt på vegne av de interesserte i anledning den midlertidige regulering. Jeg hadde i går kveld et møte med komiteen. Hverken komiteen eller undertegnede har selvfølgelig noen bindende fullmakt til å treffe en slik avgjørelse, men resultatet av møtet ble, at komiteen ikke har noe å innvende mot at Storvatnet tappes ned 2,5 m, forutsatt at der ytes full erstatning for den ytterligere skade som skjer som følge av ytterligere nedtapping på 50 cm, og videre under forutsetning av at der betales kr. 2 til Vestre Slidre kommune pr. nat.-HK som innvinnes ved nedtappingen.

Det er videre en forutsetning at Vassdragsvesenet sørger for at der blir oppsatt et fastmerke slik at Vassdragsvesenet kan kontrollere nedtappingen. Ved oppsettingen av fastmerket anmodes Vassdragsvesenet om å få med 2 lokalkjente folk fra Vestre Slidre, nemlig Nils Viste og Ola Fystro, Røn.

Etter den innstilling komiteen inntok til Foreningen til Begnavassdragets anmodning om å senke Storvatnet 2,5 m, mener jeg at jeg på vegne av de øvrige interesserte kan slutte meg til komiteens avgjør. Jeg går da ut fra at tillatelsen blir gitt ved kgl. resolusjon, men jeg har allerede i går gitt Foreningen til Begnavassdragets Regulering tillatelse til å påbegynne forberedelser til senkningen.

Jeg har tidligere i en skrivelse til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen anmodet om at Vassdragsvesenet kontrollerer tappingen. Hovedstyret meddeler meg i skrivelse av 24. mars d. å. at det ikke kan påta seg noen direkte kontroll på grunn av at alle Vassdragsvesenets folk f. t. er fullt opptatt med andre oppgaver. Da det imidlertid er en utbredt oppfatning blant bygdefolket, at der er tappet atskillig mere enn 2 meter, tillater jeg meg å bejære kontrollen foretatt. Personlig har jeg ikke hatt anledning til å konstatere hva som er riktig, men under den befarings som skjønnsnevnden hadde i mars måned innrømmet Reguleringsforeningen at der var tappet 2,15 m og muligens noe mere.

Bygdefolket forlanger også at der blir benyttet folk fra Vestre Slidre til reguleringsarbeidene.

Gjenpart av nærværende skrivelse er sendt Foreningen til Begnavassdragets Regulering samt h.r.advokatene Kjell Haavind og Arne Vislie, Oslo.

Jeg tillater meg å tilføye at når mine parter er gått med på ovenstående er det av samfunnsmessige hensyn.»

Departementet skal bemerke:

Som det framgår av advokat Bergs brev

har komiteen som er valgt på vegne av de interesserte innen Vestre Slidre, uttalt at den ikke har noe å innvende mot at Storvatnet tappes ned 2,5 m. Advokat Berg, som er prosessfullmektig for Vestre Slidre kommune, Vestre Slidre Fjellstyre og samtlige bruksberettigede i Vestre Slidre Statsalmenning som har setre ved Storvatn, har sluttet seg til dette standpunkt.

Under henvisning til dette og under omsyn til at vannsituasjonen i Abjøra er opplyst nå å være blitt helt prekær, finner departementet etter det foreliggende at den søkte tillatelse nå bør gis, idet en antar at den påregnelige kraftinnvinning ved den søkte ytterligere midlertidige senking, i den foreliggende situasjon som anses å være av større betydning for samfunnet enn skadene og ulempene ved senkingen.

Det antas at den søkte ytterligere senking vil gi en kraftinnvinning på ca. 5 mill. kWh.

Da det haster med å komme igang med tiltaket, vil det ta for lang tid å få innhentet uttalelser fra de øvrige interesserte kommuner og andre øvrige interesserte utenom Vestre Slidre. Da denne kommune og de interesserte innen denne kommunen er dem som vil bli mest berørt av senkingen og da representanter for disse, som det fremgår foran, har fått høve til å uttale seg, finner departementet det forsvarelig og nødvendig for de andre interessertes vedkommende å fravike bestemmelsen i vassdragsreguleringsloven § 6, punkt 2, slik det er adgang til etter lov av 9. desember 1955 om midlertidige vassdragsreguleringer, § 1, siste ledd.

Departementet vil rå til at Foreningen til Begnavassdragets Regulering meddeles den søkte tillatelse til ytterligere midlertidig regulering.

Tillatelsen foreslås gitt på de samme vilkår som oppstillet for den forrige midlertidige tillatelse som ble gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. oktober 1955 og slik at den i vilkårenes post 5 betingede sikkerhet på kr. 50 000 også omfatter denne ytterligere senking.

Avgiftene til staten og kommuner blir henholdsvis kr. 0,50 og kr. 2 pr. nat.-HK, som fastsatt for den tidligere tillatelse.

Når det gjelder bygdefolkets krav om at det blir benyttet folk fra Vestre Slidre til reguleringsarbeidene, vil departementet anmode foreningen om at dette blir gjort i den utstrekning det lar seg gjøre.

Departementet vil foreslå følgende manøvreringsreglement for den ytterligere midlertidige regulering av Storvatn (Flyvatn) for tidsrommet inntil 1. juli 1956.

1.

Storvatn kan tappes 2,5 m under nåværende vinterlavvannstand til kote 853,0.

2.

Vannslippingen i lågvassperioden 1955—56 skjer etter de nedenforliggende kraftverkers behov.

3.

Den naturlige flomvannstand i Storvatn må ikke forhøyes.

Dersom reguleringstillatelse blir gitt, vil departementet i tilfelle, i medhold av § 2 i lov om midlertidige vassdragsreguleringer samtykke i at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnsloven § 55. Etter lovens § 2, 2. ledd vil departementet sette en frist innen hvilken skjønn må begjæres.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955 tillates Foreningen til Bægnavassdragets Regulering i lågvassperioden 1955—56 å senke vannstanden i Storvatn (Flyvatn) i Vestre Slidre herved ytterligere 0,5 m ned til kote 853,0 på de vilkår som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 27. april 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

18. Elektrokemisk A/S.

(Tillatelse til å utvide aksjekapitalen med kr. 14 300 000 til kr. 21 450 000.)

Kronprinsregentens resol. av 27. april 1956.

Elektrokemisk A/S har 18. april 1956 i medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 nr. 16, § 36, annet ledd, søkt om tillatelse til å utvide selskapets aksjekapital med kr. 14 300 000 fra kr. 7 150 000 til kr. 21 450 000. Søknaden er sålydende:

«I forbindelse med finansieringen av det planlagte aluminiumverk i Mosjøen er det nødvendig å tilføre Elektrokemisk A/S ny kapital.

Styret og representantskapet har derfor besluttet å fremsette følgende forslag for førstkommande ordinære generalforsamling:

«Aksjekapitalen utvides fra nåværende pålydende kr. 7 150 000 til kr. 21 450 000, med rett for de nåværende aksjonærer til å tegne 2 nye aksjer for hver gammel.

Kapitalutvidelsen gjennomføres til parikurs, med innbetaling av en halvpart på hver av de nytegnede aksjer i desember 1956 og den resterende halvpart i desember 1957.

For de først innbetalte halvparter utstedes interimskvitteringer og ydes en rentegodtgjørelse for 1957 på 5 pst.

De nytegnede aksjer blir utbytteberettiget på like fot med de gamle fra og med regnskapsåret 1958.

Styret får fullmakt til å treffe de nærmere bestemmelser med hensyn til gjennomføringen av kapitalforhøyelsen.»

Under henvisning til lov av 14. desember 1917 nr. 16, § 36, 2. ledd, tillater vi oss herved å søke om tillatelse til å gjennomføre denne forhøyelse av aksjekapitalen.»

Departementet skal bemerke:

Elektrokemisk A/S eier Mongevassdraget i Romsdal, som etter det selskapet opplyser kan utbringes til ca. 14 000 nat.-HK ved regulering. Selskapet eier også Skorovas gruber i Nord-Trøndelag og mutbare anvisninger på Malmhaugen gruber i Rana. Tillatelse til utvidelse av aksjekapitalen er derfor nødvendig etter § 36, annet ledd, i ervervsloven av 14. desember 1917.

Stortinget har i møte 20. mars 1956 samtykket i at det under nærmere bestemte forutsetninger opprettes kontrakt om levering av 50 000 kW elektrisk energi fra Røssåga kraftverk til et aluminiumsverk Elektrokemisk A/S skal bygge i Mosjøen. En viser herom nærmere til St. prp. nr. 5 for 1956 og Innst. S. nr. 55 for s. å.

Det er forutsatt at selskapet skal få de byggetillatelser, kjøpetillatelser og lignende som er nødvendige for reising av aluminiumsverket, og at myndighetene i det hele søker å legge forholdene til rette for selskapet så godt man finner anledning til det.

Selskapets nåværende aksjekapital, kr. 7 150 000 er fordelt på 143 000 aksjer à kr. 50, hvorav ca. 7 000 aksjer er på utenlandske hender. Ifølge det fremsatte forslag om utvidelse av aksjekapitalen skal de nåværende aksjonærer ha rett til å tegne 2 nye aksjer for hver gammel.

Departementet har ikke noe å bemerke til at aksjekapitalen i selskapet blir utvidet som søkt om, og vil anbefale at tillatelse til utvidelsen blir meddelt. Tillatelsen foreslås gitt uten betingelser.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av § 36, annet ledd, i ervervsloven av 14. desember 1917 nr. 16 tillates det Elektrokemisk A/S å utvide selskapets aksjekapital med kr. 14 300 000 til kr. 21 450 000.

19. Øst-Telemarkens Brukseierforening.

(Ytterligere regulering av Mårvatn.)

Kronprinsregentens resol. av 8. juni 1956.

Stortinget har i følge meddelelse fra dets presidentskap i møte 28. mai d. å. gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Øst-Telemarkens Brukseierforening å foreta en ytterligere regulering av Mårvatn i samsvar med Industridepartementets tilråding 16. mars 1956.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 113 for 1956, som igjen samsvarer med St. prp. nr. 39 for s. å.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tilatelsen er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis for et tidsrom av 60 år fra 1. juli 1943.

Dersom vassfall der tilhører Staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid. Ved konsesjonstidens utløp har Staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse de private falleieres andeler i reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen.

Konsesjonen kan ikke ovedras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år etter 1. juli 1943 skal Staten kunne innløse de private falleieres andeler i reguleringsanlegget i den utstrekning hvori det etter post 1 tilfaller Staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter Staten seg ikke herav skal den hvert 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på Statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsning være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på Statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til Staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer, kr. 2,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av lågvassføringen som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tilatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig, herunder forutsatt at der er utvist all mulig akt-somhet med hensyn til tiden for bestillingen, samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisdifferens — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper

som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgang for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og sykehusplass.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til, på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste, å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelsen skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til, i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanlegget å oppsamle et fond til sikring

for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanleggets utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår hertil, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond hvis det senere ved lov blir bestemt.

14.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres av den ytterligere regulering, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Dersom departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til, etter nærmere bestemmelse fra departementet, å foreta anordning foran tunnelinntaket for å hindre at fisk blir ført inn i tunnelen.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet.

Anlegget skal utføres på solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis vanlig offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

16.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangs-

mulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

17.

Anleggets eier skal, etter nærmere bestemmelse av departementet, utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte øvre og nedre reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningen tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker uttaket av kraften fra ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkninger av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet lovlig rente, dog ikke over 6 pst. av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en

mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedenfor forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert femte år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av liknende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraften uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Unnlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, så vidt det er nødvendig til levering av den betingede kraft.

19.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører og arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like over for andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal det stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 15 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til anleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier, etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til Staten eller innløses av denne.

24.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil rå til at det meddeles tillatelse i samsvar med Stortingets vedtak.

En vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet er sålydende:

«1.

For reguleringen gjelder følgende reguleringsgrenser:

	Øvre kote	Nedre kote	Reg.høyde m
Mårvatn	1 121,28	1 100,00	21,28
Kalhovdfjord med sidearmer	1 086,61	1 075,50	11,11
Kilsfjorden	1 086,61	1 075,40	11,21
Gjøystdalsvatn	1 086,61	1 075,30	11,31
Øvre Strengetjønn	1 086,61	1 075,20	11,41
Nedre Strengetjønn	1 086,61	1 075,00	11,61
Nedre Grottevatn	1 064,00	1 054,00	10,00

Stortevatn, Vrengeltjønn, Bergbuvatn og Sannvatn kan demmes ca. 1 m og Våervatn senkes ca. 2 m, alle i forhold til alminnelig sommervannstand.

Vannstanden i Middølatjønn blir den samme som i fordelingsbassenget for Mår kraftverk.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at den naturlige flomvassføring i Mår og Gjøyst med Husvoldelva ikke økes og så vidt mulig heller ikke flomvassføringen i Måna.

For øvrig skal tapningen skje etter Mår kraftverks behov, så jevnt som mulig året igjennom, men med adgang til noe avvik, hvis vannføringsforholdene eller samkjøringen skulle kreve det.

3.

Der avgis vann til den alminnelige fløtning i Middøla i samsvar med hva der måtte bli bestemt ved overenskomst eller i medhold av reguleringslovens § 19.

Skulle reguleringsanleggenes eiere ikke benytte seg av tillatelse til å rå over alt vannet i Mår og Gjøyst med Husvoldelva eller gi avkall på slik tillatelse i løpet av konsesjonstiden, avgis vann til den alminnelige fløtning i disse elver etter overenskomst eller skjønn i medhold av reguleringslovens § 19.

4.

Dammenes manøvrering forestås av den person som Kongen oppnevner for manøvreringen av Tinnosdammen.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og om de skal ha telefon i sine boliger.

5.

Det skal påses at regulerings- og overføringsanleggene til enhver tid er i god stand og at flomløpene ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og note-

res om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Avskrift av protokollen sendes hver måned til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

6.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

7.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates det Øst-Telemarkens Brukseierforening å foreta en ytterligere regulering av Mårvatn på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 8. juni 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

20. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til ytterligere regulering av Olevatn i Raudøla i Oppland fylke.)

Kronprinsregentens resol. av 8. juni 1956.

I samsvar med Stortingets vedtak i møte 26. juni 1950 ble det ved kgl. resolusjon av 14. juli 1950 gitt Foreningen til Bægnavassdragets Regulering tillatelse til å foreta regulering av Olevatn og Fleinsendin i Raudøla, Oppland fylke, jfr. «Meddelte vassdragskon-

sesjoner» for 1950 side 60—74 og Innst. S. nr. 150 for 1950 og St. prp. nr. 104 for s. å.

For Olevatn ble det gitt tillatelse til 9 m oppdemming fra kote 995,2 til kote 1004,2. Vintertappingen foregår gjennom en tunnel som er forsynt med 2 luker med terskel på kote 990,20.

Ved Kronprinsregentens resolusjon 25. november 1955 ble det gitt tillatelse til en midlertidig senking av Olevatn til kote 991,20 i lågvassperioden 1955—56, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1955 side 170—173.

Reguleringsforeningen søker nå ved brev av 1. oktober 1955 om tillatelse til ytterligere varig regulering ved en senking ned til det nivå luketerskelen tillater.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning søknaden ved brev av 12. april 1956 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Departementet oversendte 5. oktober 1955 til uttalelse følgende søknad, datert 1. oktober s. å., fra Foreningen til Bagnavassdragets Regulering:

«Ved kgl. resolusjon av 14. juli 1950 fikk vår Forening tillatelse til å regulere Olevatn i Vang herred i Oppland fylke ved 9 meters oppdemming fra kote 995,20 til kote 1004,20. Skjønn ble avholdt i 1951 og anlegget bygget. Det ble ferdig 1952—53 og fjorden ble første gang oppdemmet til full høyde våren 1954.

Vintertappingen foregår gjennom en tunnel forsynt med luker, 2 stykker $1\,000 \times 1\,200$ mm. Luketerskelen ligger på kote 990,20. For å få ordnet med utslaget fra tunnelen til fjorden måtte Olevatn senkes en del og det samme måtte gjøres siste vår på grunn av lukeettersyn. Olevatn ble da senket til kote 991,80. Det er således på det rene at det nåværende anlegg tillater en bedre utnyttelse av magasinet enn den vi har konsesjon på, og vi tør derfor anmode om å få en tilleggs-konsesjon på senking av Olevatn ned til det nivå luketerskelen tillater.

Ved å utføre noe mere arbeide på vannsiden av tunnelen antar vi at fjorden kan komme til å bli senket noe lavere enn de tidligere nådde koter. Vi tør anmode om å få tilleggs-konsesjonen innvilget på samme vilkår som hovedkonsesjonen av 14. juli 1950.

Ved senking til kote 991,20 vil oppnås et tilleggsmagasin på ca. $16\,000\,000$ m³, som i dag vil kunne brukes i ca. 120 meter av våre medlemmers fall. Vi regner imidlertid med senere å få betydelige tillegg ved utbygging av Kalvedalsfossen med ca. 200 meter, Dalsfossen med ca. 160 meter og full utbygging av Faslefoss og Bagns fallene. Tillagt det tidligere magasin $46\,200\,000$ m³ blir det nye magasin totalt ca. $62\,200\,000$ m³.

Omkostningene ved anleggsarbeidene vil bli små. Man kan regne at tilleggsmagasinet i det vesentligste vil koste det som nå betales i skjønnsutgifter og til erstatninger.

Arsavløpet fra Olevatn kan settes til ca. $114\,000\,000$ m³ og vintersesongen til ca. $7\frac{1}{2}$

måned. Da reguleringsprosenten ikke vil bli større enn ca. 55, skulle fjorden bli fylt av snesmeltingen i alle år frasett de snefattigste.

Olevatn er et høyfjellsmagasin og det er ingen ferdsel over fjorden om vinteren. Det er mulig tilleggsreguleringen vil kunne få noen innflytelse på fisket. Der slippes imidlertid allerede i dag settefisk etter Landbruksdepartementets bestemmelse og vi regner med at fisket på denne måten vil kunne holdes oppe. Skader av særlig betydning ved den foreslåtte senking, tror vi således at man ikke behøver å regne med.

Med hensyn til manøvreringsreglementet skulle vi anta at man bare behøver endre første del av punkt 1 i det nåværende reglement, slik at dette kommer til å lyde som følger:

«Reguleringsgrensene er:

Olevatn:

Øvre	kote 1004,2
Nedre	ca. » 991,2
Reguleringshøyde	ca. 13,0 m

Nedre reguleringsgrense er betinget av luketerskelen som ligger på kote 990,20. Høyden refererer seg til osv.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 29. oktober og 1. november 1955 (nr. 252 og 254), og har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening bemerker i brev av 16. november 1955:

«De allerede gjennomførte reguleringer i Begnavassdraget har redusert fløtningsvannføringen nedover hele vassdraget helt til Drammen.

Hvis disse reguleringer skal utvides vil de ulemper vi allerede er påført bli forsterket og kan ikke lenger avhjelpes ved tekniske foranstaltninger.

Vanskelighetene blir formentlig størst nedenfor Sperillen og nedover til Drammen hvor innskrenket strømhastighet vil nedsette sorteringshengslens kapasitet så vi ikke kan gjennomføre årets fløtning.

Ved de tidligere reguleringer i Begnavassdraget er det ikke tatt tilbørlig hensyn til våre vanskeligheter og våre krav og vi kan ikke gi vårt samtykke til ytterligere reguleringer.»

Sjefsingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Buskerud uttaler i påskrift 23. november 1955:

«For kraftforsyningen er det av betydelig interesse at den søkte tilleggsregulering tillates. Anleggsomkostningene blir meget små og skader og ulemper antas å bli forholdsvis ubetydelige. Skader på fisket kan formentlig motvirkes ved slipping av settefisk. Vanskelighetene for tømmerfløtningen antas også å bli små i forhold til den innvunne kraft.»

Og i påtegning 26. november 1955 sier fylkesmannen i Buskerud:

«En finner for sitt vedkommende å kunne vise til de gitte uttalelser.»

Herredstyret i magasin kommunen Vang gjorde i møte 3. desember 1955 slikt vedtak:

«Olevann er som nevnt i søknaden tidligere regulert ved 9 meters hevning. Grunneierne protesterte den gang mot reguleringen og Vang kommunestyre tiltrådte i vedtaket av 16. mai 1947 denne protest, idet det ble bedt undersøkt om det ikke kunne gjennomføres en senkning slik at en så stor oppdemning kunne unngås. Det henvises i den forbindelse til St. prp. nr. 104 (1950). Det ble imidlertid ikke tatt hensyn hertil og reguleringsforeningen fikk tillatelse til å regulere Olevann på den måte det var søkt om.

Reguleringsanlegget er blitt utført på en slik måte at det nå uten anleggsomkostninger av betydning er mulig å senke vannet 4 meter, slik at den samlede reguleringshøyde blir 13 meter og det er det det nå søkes om.

Når reguleringsforeningen i søknaden sier at den tror ikke man behøver å regne med skader av særlig betydning ved den foreslåtte senkning kan herredstyret på ingen måte være enig i dette. I denne forbindelse vil en peke på følgende:

1. Under skjønnet for den forrige regulering var fiskerikonsulent Kjell Jensen oppnevnt som sakkyndig og avga en uttalelse datert 2. juli 1951. Han kom til det resultat at vannets produksjonsevne på grunn av denne regulering, ville bli redusert med 20—30 pst. (skjønsmessig anslått) når forholdene igjen var stabilisert etter den midlertidige bedring av næringsforholdene på grunn av landorganismene i den neddemte vegetasjon. Dertil kommer at fiskets utøvelse vil bli sterkt hindret på grunn av neddemmet vegetasjon i adskillige år fremover, likesom de nye dybdeforhold ville skape vanskeligheter for fisket. Dette stemmer da også med grunneiernes erfaring de siste år. Da det ikke er anbrakt grind foran munningen av tunnelen, må man også regne med at betydelige kvanta fisk vil kunne gå ut igjennom denne i tappeperioden. Herredstyret ser det slik at den utvidede regulering i høy grad vil forsterke de skadelige innvirkninger på fisket, slik at man må regne med at Olevann nå nærmest vil bli ødelagt som fiskevann.

2. Ingeniør Elliot Strømme har i uttalelse til skjønnsretten av 7. mai og 12. juni 1951 bl. a. redegjort for fyllingen av magasinene under den forrige regulering. Han fremla i denne forbindelse en tegning som viser at Olevann i et vannfattig år som 1941 først ville bli fylt i slutten av august, mens det i mildere og vannrike år vil bli fylt tidligere på sommeren. I denne forbindelse bemerkes at tilleggsreguleringen vil bevirke betydelig senere fylling av magasinene.

Man må derfor nå regne med store ulemper ved båtdrag likesom man i mange somre vil risikere å få bare og stygge strender langt ut over sommeren slik som ved Bygdin.

Den senere fylling av Olevann vil således vanskeliggjøre fremkomsten med båt til

Kvithaugstølene. Tilleggsreguleringen vil også bevirke en senere fylling av magasinet Fleinsendin slik at lignende forhold vil gjøre seg gjeldende der.

Slik situasjonen er i dag med det udekkede kraftbehov på Østlandet som antakelig vil vare ved i adskillige år, finner herredstyret allikevel å kunne anbefale søknaden innvilget på bestemte vilkår. I forbindelse med disse vilkår vil man peke på at det ved den omsøkte regulering innvinnes betydelige verdier for de regulerende bruk og det må med rimelighet kunne forlanges at distriktet gis en andel i disse verdier utover hva reguleringsavgiftene vil betinge. Det kan i denne forbindelse nevnes at det innen komiteen som har behandlet spørsmålet om revisjon av vassdragsreguleringsloven, har hevet seg sterke røster for at reguleringsdistriktene i større utstrekning skal få andel i de fordeler som innvinnes ved en regulering. Det henvises til komiteens innstilling s. 56 øverst, 2. avsnitt og s. 58 øverst. Det vilkår herredstyret først og fremst vil stille er at reguleringsforeningen må bygge en bilveg fra Olevann til Kvithaugstølen. Når man tar hensyn til det som foran er anført og til at det her dreier seg om en meget billig regulering, finner man det rimelig at dette krav blir imøtekommet. Hvis dette ikke blir gjort, vil herredstyret bestemt protestere mot den omsøkte regulering.

Når det gjelder konsesjonsbetingelsene for øvrig, skal man bemerke følgende:

1. Hvis reguleringsforeningen bygger nevnte veg, foreslår reguleringsavgiftene til kommunen satt til kr. 2 pr. nat.-HK slik som ved den forrige regulering. I motsatt fall er herredstyret av den oppfatning at avgiften bør settes betydelig høyere, idet det da må tas tilbørlig hensyn til at det blir en meget billig regulering for de regulerende bruk.

2. Mulighetene for å anbringe gitter foran tappetunnelen for å hindre utgang av fisk i tappeperioden bør overveies på nytt. Konsesjonen må pålegges å utsette settefisk i den utstrekning Landbruksdepartementet bestemmer.

3. Reguleringsforeningen pålegges å øke det jordbruksfond som er bestemt i punkt 14 i konsesjonsbetingelsene for den forrige regulering i forhold til den økning i magasinet som tilleggsreguleringen gir.

4. Reguleringsforeningen pålegges å oppmudre og i fremtiden holde osene ved gyttebekkene i den stand at fisken i gytetiden vil kunne komme uhindret opp i bekkene som før. Det bemerkes at ordføreren har konferert med de fleste grunneiere ved Olevann og at disses syn på saken i det vesentlige samsvarer med herredstyrets syn.»

Øystre Slidre kommunestyre fattet i møte 7. november 1955 følgende vedtak:

«Søknaden blir tilrådd, men med atterhold av full erstatning for eventuell skade etter vassdraget nedover Øystre Slidre.»

Elektrisitetsskontoret for Hedmark og Oppland uttaler i brev av 24. desember 1955 bla.:

«Etter vår mening vil vatnet ikke bli helt fylt i nedbørsfattige år.

Senkningen kan iverksettes med meget rimelige kapitalutlegg. Magasinet i Olevatn vil bli av stor betydning for kraftkildene Kalvedalsfoss og Dalsfoss når disse blir bygget ut.

Vang og Øystre Slidre kommuner har anbefalt søknaden på visse vilkår.

Elektrisitetkontoret mener det er av stor betydning for samtlige falleiere i Begnavassdraget at magasinet i Olevatn blir så stort som mulig. Olevatn ligger utenfor de store turistruter, og det blir hensynet til grunneierne som blir avgjørende for om reguleringen bør tillates eller ikke.

Elektrisitetkontoret finner å måtte rå til at omsøkte senkning blir innvilget, idet en forutsetter at det blir tatt tilbørlig hensyn til de skader og ulemper som påføres grunneierne.»

Fylkesmannen i Oppland slutter seg til uttalelsen fra elektrisitetskontoret ved påtegning 9. januar 1956.

Inspektøren for ferskvannsfisket slutter seg i brev av 28. januar 1956 til følgende uttalelse fra fiskerikon-sulenten for det Østenfjelske, dater-tert 18. januar 1955:

«I forbindelse med omhandlede konsesjons-søknad i forbindelse med ytterligere senkning av Olevatn, finner jeg her ingen grunn til ytterligere pålegg fra forrige konsesjon, da jeg regner med at den omsøkte senkning ikke vil gripe ytterligere inn i aurens reproduksjonsmulighet.

De skader som måtte oppstå innen fiskeri-forholdene må bli å henføre til erstatnings-skjønnet, og i tilfelle få dem erstattet der.»

Hovedstyret skal bemerke:

Foreningen til Bagnavassdragets Regule-ring fikk ved kgl. resolusjon av 14. juli 1950 tillatelse til å regulere Olevatn og Fleins-endin i Raudøla i nærmere angitt omfang som for Olevatn var: 9 m oppdemning til kote 1004,2, jfr. «Meddelte Vassdragskonse-sjoner» for 1950, side 69—74, St. prp. nr. 104 og Innst. S. nr. 150 for s. å.

Vintertappingen foregår gjennom en tunnel som er forsynt med 2 luker med terskel på kote 990,20.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 25. november 1955 ble det gitt tillatelse til en midlertidig senkning av Olevatn til kote 991,20 i lavvannsperioden 1955—56, og det søkes nå om tillatelse til ytterligere varig regulering ved senkning ned til det nivå luke-terskelen tillater.

Det opplyses i søknaden at senkning ned til kote 991,20 vil gi et tilleggsmagasin på ca. 16 mill. m³. Den påregnelige vassførings-økning antar Hovedstyret kan settes til ca.

0,3 m³/sek. Dette tilsvarer en kraftøkning i nedenforliggende fall på ca. 2500 nat.-HK, hvorav ca. 480 nat.-HK i utbygde fall som straks kan ta økningen i bruk.

Under forutsetning av at det i fyllingstiden bare tappes naturlig lavvassføring fra Ole-vatn, antar Hovedstyret at vatnet vil bli praktisk talt fylt i alle år, i enkelte år sann-synligvis dog ikke før ut på høsten.

Omkostningene vil i det vesentligste utgjø-res av skjønnsutgifter og erstatninger da de nødvendige anleggsarbeider allerede er utført for den midlertidige regulering.

Skader og ulemper.

I søknaden anføres at det ikke foregår ferdsel over isen om vinteren, og at det regnes med at fisket vil kunne holdes oppe ved slip-ping av settefisk. Ansøkeren tror derfor ikke at man behøver regne med skader av særlig betydning ved den foreslåtte senkning.

Fiskeriinspektøren regner med at den søkte regulering ikke vil gripe ytterligere inn i aurens reproduksjonsmuligheter.

Vang herredstyre hevder derimot at den utvidede regulering vil medføre betydelige skader og ulemper for både fiske og ferdsel. Herredstyret ser det slik at Olevatn nå nær-mest vil bli ødelagt som fiskevatn og at fremkomsten til Kvithaugstølene med båt vil bli vanskeliggjort. Det pekes i denne forbin-delse på at tilleggsreguleringen vil bevirke en betydelig senere fylling av magasinene i Olevatn og Fleinsendin.

Drammensvassdragets Fellesfløtningsfor-ening hevder at utvidede reguleringer i Begna-vassdraget vil forsterke de ulemper fløtningen er påført ved allerede gjennomførte regule-ringer så mye at de ikke lenger kan avhjelpes ved tekniske foranstaltninger.

Øystre Slidre herredstyre tilrår søknaden innvilget, og overingeniørene for elektrisitets-kontorene i Buskerud og Oppland peker på de betydelige nyttevirkningene ved reguleringen, og rår til at tillatelse blir gitt. Fylkesmen-nene slutter seg hertil.

Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse kan gis er til stede, og man anbefaler søknaden innvilget på de betingelser som er oppstilt i vedlagte utkast.

Vedrørende betingelsene som i det vesent-ligste er overensstemmende med betingelsene for den tidligere regulering gitt ved kgl. re-solusjon av 14. juli 1950, bemerkes:

Konsesjonstid og innløsningsrett, post 1 og 2.

Da det her gjelder en utvidelse av regule-ringen ved hjelp av anlegg bygd i henhold til tidligere gitt tillatelse, bør konsesjonen gis for samme tidsrom som den tidligere, altså

her på ubegrenset tid for norske kommuner og for 60 år fra 14. juli 1950 for private falleiere med innløsningsrett for staten — for så vidt angår de private andeler — i det 35. år regnet fra samme dato. Amortiserings-tiden blir ikke da 60 år, og siste del av første avsnitt av post 2 er derfor skrevet om.

Avgifter, post 3 i utkastet.

For den bestående regulering er avgiftene til staten og til kommuner henholdsvis kr. 0,50 og kr. 2 pr. nat.-HK. Ved fastsettelsen den gang hadde man bl. a. for øye forholdene ved Vinstervatna som ligger i samme høyde over havet. Avgiftene ved de konsesjonene for Vinstra som er gitt etter 1948 har vært kr. 0,50 og kr. 3 pr. nat.-HK.

Ved den omsøkte senkning økes regulerings-høyden i Olevatn fra 9 til 13 m. Skadevirkningene — spesielt ferdselsvanskelighetene — blir større enn før, og den senere fylling av magasinet vil trolig medføre at utseendet skjemmes noe. Under disse omstendigheter synes det rimelig å høyne avgiftssatsene om enn ikke til samme høyde som ved regulerin-gene i Vinstra, og Hovedstyret foreslår av-giftene satt til kr. 0,50 kr. 2,50 pr. nat.-HK til henholdsvis staten og kommuner. Ved nå-værende utbygning av vassdraget vil avgif-tene til staten og til kommuner dreie seg om henholdsvis kr. 240 og kr. 1 200 pr. år og ved full utbygging henholdsvis kr. 1 250 og kr. 6 250.

Veger og bruer, post 12.

Hovedstyret finner ikke grunnlag for å på-legge konsesjonæren plikt til å bygge bilveg fra Olestølen til Kvithaugstølen som krevd av Vang herredstyre. Posten foreslås derfor re-digert på vanlig måte uten spesielle vilkår.

Vannslippingen, post 15.

Hovedstyret har her ved hovedkonsesjonen av 14. juli 1950 ikke noe å bemerke ved at vannslippingen foregår etter de nå utbygde falls behov inntil Kalvedalsfallet er bygd ut, og at den fra det tidspunkt foregår etter dette falls behov.

Kraftavgivelse, post 18,

er betinget med de vanlige satser: inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til sta-ten, samt med den vanlige rett for kommuner til under visse omstendigheter etter 30 år å kreve avgitt mer kraft fra kommunale vass-fall.

Fløtingen, post 20.

Drammenvassdragets Fellesfløtningsforening fremholder at det ved de tidligere regulerin-ger i Begnavassdraget ikke er tatt tilbørlig hensyn til fløtingen, og at den derfor ikke kan gi samtykke til ytterligere reguleringer. Hertil bemerkes at fløtingens rettigheter er sikret ved bestemmelsene i reguleringslovens § 19. Disse bestemmelser gjelder uansett om de er tatt med i konsesjonsbetingelsene eller ikke, men man foreslår at de her — som ved hovedkonsesjonen — allikevel tas med.

Sikkerhetsstillelse, post 21.

I hovedkonsesjonen er betinget sikkerhets-stillelse for et beløp av kr. 10 000. Hovedsty-ret foreslår beløpet økt til kr. 15 000 og gjort gjeldende for begge konsesjoner.

Fisket i Olevatn antas sikret så langt det er mulig ved bestemmelsene i hovedkonsesjo-nens post 15, man finner derfor med fiskeri-inspektøren ikke grunn til å ta med vilkår i tilleggskonsesjonen om opphjelp av fiske. Da senkingen ikke antas å medføre skade på beite og jordbruk — i hvert fall av noen be-tydning — er det etter Hovedstyrets mening heller ikke grunnlag for å øke det tidligere fastsatte jordbruksfond på kr. 50 000.

Bestemmelse om militære foranstaltninger i krigstilfelle og om bevaring av naturfore-komster anses overflødig ved tilleggskonse-sjonen.

Manøvreringsreglement.

Ansøkeren foreslår nedre reguleringsgrense angitt til ca. kote 991,2 med tilføyelse om at den er betinget av luketerskelen som ligger på kote 990,2. Hovedstyret antar imidlertid at senkningsgrensen må angis til en bestemt kote, og foreslår denne satt til 991,2.

Vedlagte utkast er enslydende med det som gjelder for den nåværende regulering, når unntas at nedre reguleringsgrense for Olevatn er endret fra kote 995,2 til kote 991,2 og re-guleringshøyden fra 9,0 til 13,0 m.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall der ikke tilhører Staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjel-der konsesjonen for disses vedkommende i 60 år fra 14. juli 1950. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra 14. juli 1950 skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringsstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang og således videre hvert 10. år. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forvegen. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon i reguleringsperioden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringsperioden antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet ved den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid mod foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere

fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgitt øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsetting av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Så snart det iverksettes utbygging av fallet fra Fleinsendin — Kalvedalsfallet — skal reguleringen foregå med dettes tarv for øye. De nærmere regler etter hvilke dette skal skje blir å bestemme senere. Inntil denne tid kan reguleringen utføres til fordel for de nedenforliggende fall.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller

en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst, Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

19.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

20.

Reguleringsanleggets eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning i vassdraget forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

21.

Den i konsesjonen av 14. juli 1950 post 24 betingede sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 10 000 forhøyes til kr. 15 000 og gjøres gjeldende for begge konsesjoner.

22.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

24.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Olevatn, øvre	kote 1004,2
Olevatn, nedre	» 991,2
Reguleringshøyde	<u>13,0 m</u>

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerke F.M. 21, 1002,780 m. o. h. ved vatnets utløp.

Fleinsendin, øvre	kote 952,5
Fleinsendin, nedre	» 947,0
Reguleringshøyde	<u>5,5 m</u>

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerke F.M. 19, 954,721 m. o. h. ved vatnets utløp.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det avgis det til den alminnelig fløtning i vassdraget nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt

mulig ikke forøkes. Heller ikke må lågvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter.

4.

Så snart det iverksettes utbygging av fallet fra Fleinsendin — Kalvedalsfallet — skal reguleringen foregå med dette falls tarv for øye. De nærmere regler etter hvilke dette skal skje blir å bestemme senere. Inntil denne tid kan reguleringen utføres til fordel for de nedenforliggende fall etter følgende regler:

Etter uttappingen om vinteren fylles magasinene hurtigst mulig idet avløpet reguleres etter Øystre Slidre Kraftverks behov. Bortsett fra vann til fløtingen slippes ikke mer enn regulert vassføring i fyllingsperioder eller i tappingsperioder om sommeren og høsten uten etter vedtak av de interesserte. I vinterreguleringsperioden tappes jevnest mulig etter de interesserte kraftverkens bestemmelse.

5.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand. Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

6.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og om de skal ha telefon i sine boliger.

7.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.»

Departementet skal bemerke:

Tillatelsen av 14. juli 1950 til å regulere Olevatn og Fleinsendin ble den gang beregnet til å gi en samlet kraftinnvinning på ca. 21 600 nat.-HK. Som det framgår er den nå søkte tillatelse til senking av Olevatn beregnet til å gi en kraftøkning på ca. 2 500 nat.-HK. Av disse vil ca. 480 nat.-HK gå til allerede utbygde fall som straks kan ta økingen i bruk.

Det antas at omkostningene i det vesentlige bare vil utgjøre det som går med til skjønnsutgifter og erstatninger.

Når det gjelder skader og ulemper hevder Vang herredstyre at den utvidede regulering bl. a. vil medføre ytterligere skade og ulempe for fisket. På den annen side regnet fiskerinspektøren med at den utvidede regulering ikke vil gripe ytterligere inn i aurens reproduksjonsmuligheter. Vang herredstyre fremholder dessuten at det må regnes med større vanskeligheter for ferdsele på vannet enn før og at den senere fylling av magasinet i mange somrer vil medføre bare og stygge strender.

Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening hevder at den utvidede regulering vil forsterke de ulemper for fløtningen som er påført ved tidligere reguleringer. Ved bestemmelsene i reguleringslovens § 19, som gjelder for alle reguleringer, er fløtingens rettigheter søkt sikret mest mulig. Disse bestemmelser er for øvrig tatt inn som en særskilt post i de foreslåtte konsesjonsvilkår.

Alt tatt i betraktning antar departementet etter det som er opplyst i saken at skadene og ulempene ved den omsøkte regulering vil bli av mindre betydning sammenliknet med de fordeler reguleringen vil føre med seg, og en finner således med hovedstyret at vilkårene for at tillatelsen kan gis er til stede, jfr. vassdragsreguleringslovens § 8, pkt. 1.

Etter det foreliggende anser departementet det unødvendig å forelegge saken for Stortinget, jfr. lovens § 7.

Departementet vil rå til at reguleringstillatelse blir gitt på de vilkår som er foreslått av hovedstyret, bortsett fra post 1, annet avsnitt om konsesjonstidens lengde for vassfall som ikke tilhører staten eller kommuner. Ifølge lovens § 10, punkt 1, vil lengden kunne settes til maksimalt 50 år fra konsesjonens datum. Annet avsnitt i post 1, første punktum foreslås derfor endret således:

«Dersom vassfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for dissers vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum.»

Av vilkårene kan ellers nevnes at avgiften til kommuner er satt til kr. 2,50 pr. nat.-HK for denne reguleringstillatelsen mot kr. 2 for tillatelsen av 1950. Avgiften til staten er satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK som før.

Sikkerhetsstillelsen er foreslått økt fra kr. 10 000 til kr. 15 000 og gjøres gjeldende for begge konsesjoner under ett.

Departementet er enig med hovedstyret i at det ikke er grunnlag for å tilplikte konsesjonæren å bygge bilveg fra Olestølen til

Kvithaugstølen slik som krevd av Vang kommune.

En er også enig i at det ikke er grunn til å ta med vilkår om ytterligere opphjør av fiske og at det heller ikke er grunnlag for å øke det tidligere fastsatte jordbruksfond på kr. 50 000.

Departementet vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Foreningen til Bægnavassdragets Regulering å foreta en ytterligere regulering av Olevatn i Raudøla ved en senking ned til kote 991,20 — i det vesentlige i samsvar med søknad av 1. oktober 1955 og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 8. juni 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen som gjeldende inntil videre i samsvar med det forslag som er tatt inn i den nevnte tilråding fra Industridepartementet.

21. Grytten kommune.

(Utvidet regulering av Vermavatn m. v.)

Kronprinsregentens resol. av 21. juni 1956.

Ved kgl. resolusjon av 26. januar 1923 fikk Grytten kommune tillatelse til å regulere Vermavatn i Verma 3,7 m ved 1,65 m oppdemming og 2,05 m senking, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1923 side 5—21.

Den 26. oktober 1954 har Grytten komm. elektrisitetsverk søkt om tillatelse til ytterligere regulering av Vermavatn ca. 1,8 m slik at den samlede reguleringshøyde blir ca. 5,5 m.

I anledning søknaden har Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet i brev av 19. desember 1955 gitt følgende uttalelse:

«Grytten komm. elektrisitetsverk har 26. oktober 1954 søkt om tillatelse til å utvide reguleringen av Vermavatn ved senkning 1,8 m slik at den samlede reguleringshøyde blir ca. 5,5 m.

Av søknaden hitsettes:

«I henhold til tidligere meddelt reguleringskonsesjon av 26. januar 1923 har Grytten komm. Elektrisitetsverk fått tillatelse til regulering av Vermavatn ca. 3,70 m. Denne re-

gulering ble i sin tid gjennomført dels ved senkning og dels ved oppdemning.

Senkningen ble utført ved at det i elveutløpet ble sprengt en kanal samtidig som elven fra tjønna nedenfor vatnet til frampå Vermafossen ble rensket opp og dypet ut noe. Oppdemningen ble foretatt ved oppførelse av en tørmurdam med en største høyde i vannkanten på ca. 2,50 à 2,80 m. Tvers over den utsprengte kanal var det like fra bunnen av bygget ett trestengsel eller en tredam hvori tappeluken som var utført av tre var plasert. Tørmurdammen var kun fuget på vannsiden. I årenes løp var fugen såvel i selve dammen som i damfoten mot fjellet sprengt sønder av frost og is, slik at dammen var utett på tross av stadige utførte reparasjoner. Særlig var tredammen rundt luken blitt meget dårlig.

I forbindelse med utvidelsen av kraftanlegget etter krigen bestemte styret i Grytten komm. Elektrisitetsverk seg til å foreta en gjennomgripende reparasjon og utbedring av dammen. Etter at arbeidet med bygging av det nye kraftanlegg var avsluttet, ble arbeidet med reparasjon av dammen i Vermavatn satt i gang sommeren 1951 og fortsatt sommeren 1952 og 1953.

I forbindelse med en reparasjon av dammen bestemte man seg for samtidig å senke luken ytterligere ca. 2 m før dammens midtparti ble støpt igjen, idet en regnet med at det senere i fremtiden sikkert ville kunne bli aktuelt med en ytterligere senkning ved å forlenge kanalen innover i vatnet. Fra Hølen nedenfor vatnet og utpå Vermafossen ble elven senket ytterligere så meget at det ved en vannhøyde på ca. 0,61 m over luketerskelen ble mulig å tappe ca. 2 m³/sek. hvilket omtrent svarer til driftsvatn for de to installerte aggregater i den nye kraftstasjonen når disse er i drift samtidig.

Regnes denne høyde-kote 5,80, eller 0,61 m over luketerskelen, se vedlagte tegning nr. 2—54, som laveste reguleringshøyde, skulle den fremtidige totale reguleringshøyde i Vermavatn, når kanalen innover i vatnet blir ferdsprengt, kunne settes til ca. 5,5 m.»

«Når det gjelder ytterligere senkning av Vermavatn på ca. 1,8 m er denne ikke gjennomført helt ut, men tenkes fullført når behovet for ytterligere magasin melder seg. En har da tenkt å foreta det nødvendige resterende sprengnings- og renskningsarbeide om våren fra isen, når magasinet er nedtappet.»

Da det sikkert i de nærmeste år vil kunne bli aktuelt å gjennomføre og ta i bruk den tilrettelagte ytterligere senkning av Vermavatn, tillater en seg herved under henvisning til foranstående orientering og beskrivelse av anlegget, og til vedlagte tegning nr. 1 og 2—54, å søke om tillatelse til ytterligere regulering av Vermavatn ca. 1,8 slik at den samlede reguleringshøyde blir ca. 5,50 m.

De fordeler som oppnåes ved reguleringen er at man gjennom en økning av magasinet som oppnåes ved den økte reguleringshøyde skaffer en ytterligere sikkerhet for årgangsvannføringen for de to maskiner på tilsammen ca. 7 400 kW, i det nye anlegget på Verma, et anlegg som sikrer elektrisitetsforsyningen innen Grytten og Heen kommuner og nærliggende distrikter.

En kan ikke se at den økte regulering på noen punkter kan volde skade eller ulemper. Kanskje tvertimot, idet det større magasin kan tillate en rommeligere vannslipping på kritiske tider om vinteren noe som igjen i stor utstrekning vil kunne forminske ubehagelighetene med iskjøving og isgang.

Noen skade rundt vatnet på grunn av senkningen, kan det heller ikke tenkes å bli, da terrenget vesentlig består av snaufjell og ur. Vatnet ligger i en høyde over havet av ca. 1 064 m og der er ikke vegetasjon som kan gi grunnlag for noen slags beite.»

I søknaden gjøres for øvrig nærmere rede for utførte reparasjons- og utbedringsarbeider ved den bestående dam (påstøping av 15 cm betongplate på vannsiden, fuging av tørmurdammens luftside og sprengning av damfot).

Det er mottatt tegninger av dammen som viser den nye plassering av luken. (Bunn på kote 5,19 og lukeåpning 1,25 × 1,25 m.) Av disse fremgår det videre at den omtalte utgravde elvestrekning nedenfor dammen, er ca. 185 m lang.

Omkostningene til reguleringen er beregnet til ca. kr. 100 000.

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 15. og 17. november 1954 (nr. 265 og 267), og har vært forelagt distriktet til uttalelse med følgende resultat:

Grytten herredstyre fattet følgende enstemmige vedtak i møte 27. januar 1955:

«Vermavatn ligger som i søknaden opplyst på ca. 1 064 m over havet i særdeles værharde og øde fjelltrakter med omgivelser uten nemeverdig vegetasjon.

Ved eventuell ytterligere økning av reguleringshøyden vil således ikke oppstå noen forringelse av beite eller andre mulige bruksretigheter. Vannet er fisketomt og reguleringen vil således heller ikke berøre fiskerierinteresser.

Herredsstyret vil derfor anbefale overfor Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen at reguleringskonsesjon blir gitt som omsøkt.»

Elektrisitetsforsyningskontoret i Møre og Romsdal uttaler i påtegning av 9. februar 1955:

«På bakgrunn av forholdene med Vermavatn finner jeg ikke andre interesserte saken bør forelegges.

Jeg vil på det beste anbefale at søknaden blir innvilget.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal viser og henholder seg til uttalelsen fra elektrisitetsforsyningskontoret og anfører at herredstyrets vedtak ikke gir anledning til

noen bemerkning fra hans side, jfr. hans ekspedisjon av 16. februar 1955.

Inspektøren for fersvannsfis-
ket har 28. juli 1955 avgitt slik uttalelse:

«Saken har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge, og jeg viser til hans uttalelse av 20. juni d.å. som følger vedlagt.

Som det vil ses av konsulentens uttalelse har han ikke hatt høve til å undersøke forholdene på stedet, og en har ikke kjennskap til om det er noen fiskebestand i Vermavatn. En kan ikke i noe tilfelle vente at dette vatn som ligger så høyt kan være noe særlig produktivt, og eventuelle reproduksjonsmuligheter for en fiskebestand i vatnet vil være lett sårbare.

Vatnets høye beliggenhet skulle imidlertid ikke være noe til hinder for at fisk skulle kunne leve og vokse der. Jeg vil således foreslå at følgende blir tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket i Vermavatn plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

Noe pålegg om utsetting av settefisk eller yngel vil selvfølgelig ikke bli gitt konsesjonæren før forholdene i vatnet er nærmere undersøkt.

Om reguleringen kan medføre noen skade for laksefiske i Rauma er det på forhånd vanskelig å ha noen sikker formening om. Jeg går imidlertid ut fra at eventuelle skader på laksefisket i Rauma vil bli å erstatte etter skjønn.»

Hovedstyret skal bemerke:

Grytten kommune fikk ved kgl. resolusjon av 26. januar 1923 tillatelse til å regulere Vermavatn i Verma 3,7 m ved 1,65 m oppdemning og 2,05 m senkning, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1923 side 5—21. Reguleringen tok sikte på å øke vassføringen i Grytten kommunes kraftanlegg i Stavemsfossen i Rauma. Kraftanlegget var satt i drift i 1917. I 1934 leiet kommunen ca. 55 m av Statens fall i Verma. Den bygde ut fallet og satte dette anlegg i drift 1935. I 1944 ble det inngått ny kontrakt mellom Grytten kommune og staten om leie av statens vann- og grunnrettigheter i Verma fra noe ovenfor Brufallet og ned til Rauma (ca. 420 fallmeter). Dette fall ble utbygget og satt i drift i oktober 1949. Samtidig ble det gamle anlegg i Verma satt ut av ordinær drift. Kraftanlegget i Stavemsfossen ble demontert i januar 1950. Kontrakten av 1944 er bindende for

begge parter i 40 år fra den tid det nye anlegg tas i bruk. Deretter kan den av hver av partene sies opp med 2 års varsel, og den gjelder så lenge ingen av partene sier den opp. Staten er forbeholdt driftsvann for inntil 4 000 kW maksimalbelastning og 5 mill. kWh energi-produksjon pr. år for jernbanedrift. Ved utførelsen av utbyggingen skal det tas hensyn til at staten senere skal kunne legge opp egen turbinrørledning og installere et eget enfase aggregat på inntil 4 000 kW for dette behov.

Ennvidere bestemmer kontrakten at leieren må finne seg i at det i leietiden foretas hel eller delvis utbygging av Verma fall etter nye planer godkjent av staten. Hvis leieren herved berøves driftsvann helt eller delvis skal staten fra idriftsettelsen av den nye kraftstasjon og for resten av leietiden levere den tilsvarende kraftmengde til en pris som svarer til hva leieren ville hatt i utgifter til drift og vedlikehold om han hadde fortsatt uforandret med sitt anlegg, bortsett fra forrentning og amortisasjon av gjeld.

Vederlaget for de overdradde bruksrettigheter er satt til en årlig avgift av kr. 1,40 pr. maksimalt produsert (uttatt) kW i kraftstasjonen dog ikke for mere enn anleggets yteevne i årgangskraft, fastsatt av Vasdragsvesenets hydrologiske avdeling.

Hvis leieren ikke oppfylder sine forpliktelser i henhold til kontrakten har staten rett til å heve den med to måneders varsel.

Kraftverket forsyner Grytten og Hen kommuner samt nærliggende distrikter med elektrisitet.

For ytterligere å sikre driftsvann til de to maskiner på tilsammen 7 400 kW i det nye anlegget søker kommunen nå om tillatelse til å senke Vermavatn ytterligere 1,8 m slik at den totale reguleringshøyde blir 5,5 m.

Det hydrologiske materiale er mangelfullt, men man antar at vassføringsøkningen ved tilleggsreguleringen kan ansettes til 0,2 m³/sek., som tilsvarer 1 120 nat.-HK i det av kommunen leiede fall. Dette inngår i statens fall på ca. 560 m fra Vermedalssetrene til Rauma. Kraftøkningen i dette fall blir 1 500 nat.-HK. I Rauma nedenfor Verma er det 3 nyttbare fall: Stavemsfoss (8 m), Eiafoss—Skjervefoss (48 m) og Kirkefoss—Skiriulen (50 m), tilsammen 106 m fall og en kraftøkning på 280 nat.-HK. Man tar som vanlig forbehold om revisjon av beregningene.

Skader og ulemper.

Grunnen rundt vatnet består etter det opplyste av snaufjell og ur uten vegetasjon som kan gi grunnlag for noe slags beite. Det kan derfor, selv om den økte senkning skulle forårs-

sake utglidninger av strandkanten, ikke bli tale om skade på jord av noen betydning.

Hvorvidt det finnes en fiskebestand i vatnet foreligger det ikke noe om. Ifølge fiskeriinspektøren skulle det imidlertid ikke være noe til hinder for at fisk skulle kunne leve og vokse i vatnet, selv om det ligger høyt (1 064 m o. h.), men man kan ikke i noe tilfelle vente at det kan være særlig produktivt, og eventuelle reproduksjonsmuligheter for en fiskebestand i vatnet vil være lett sårbare.

Ferdsel og fløtning foregår ikke i vassdraget.

Hovedstyret finner etter dette at betingelsene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1 for å gi tillatelse er til stede, og man anbefaler søknaden innvilget på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser. Ved utforming av disse har man hatt for øye de betingelser som er fastsatt for hovedkonsesjonen av 26. januar 1923.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1 og innløsning, post 2.

Konsesjonen av 1923 gjelder inntil anlegget overtas av staten, med rett for staten til å innløse anlegget når den bygger ut fall ovenfor Stavemsfossen. Kontrakten mellom staten og Grytten kommune om bortleie av Verma gjelder for 40 år. Etter dette tidsrom er kontrakten oppsigelig med to års varsel. Som det vil sees var innløsningsbestemmelsen i konsesjonen av 1923 betinget av at staten selv gikk til utbygning av fall ovenfor Stavemsfossen. Da dette foreløpig for Vermas vedkommende er oppgitt og det nevnte fall er bortleid til kommunen, vil man anbefale at konsesjonen på den ytterligere regulering blir gjort gjeldende for den tid kontrakten står ved makt, men finner å måtte foreslå at konsesjonstiden begrenses til 50 år. Så vidt man forstår følger det av loven at det da må betinges hjemfallsrett til staten på reguleringsanlegget. Innløsningsrett foreslås betinget i det 35. år, eller hvis leieforholdet blir hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten før 50 år er forløpet, jfr. for øvrig pkt. 2 i vilkårene.

Som det fremgår er det ved konsesjonen av 1923 ikke betinget hjemfallsrett til kommunens andel av reguleringsanlegget. Innløsningssummen skal, for kommunens andel, beregnes på grunnlag av hva anlegget med tilbehør, altså også grunnstykker og rettigheter, bevislig har kostet ved ervervelsen. Når det nå foreslås betinget hjemfallsrett til det nye anlegg også for kommunens vedkommende oppstår spørsmålet om hvorvidt hjemfallsretten i henhold til reguleringslovens § 10 pkt. 3, 3. punktum, også vil omfatte det eldre anlegg.

Som loven er formet, og ut fra den betraktning at det ved konsesjonen av 1923 ikke kan være foregrepet noe med hensyn til de følger som en eventuell tidsbegrenset tilleggs-konsesjon medfører i henhold til loven, må det formentlig antas at også det eldre anlegg, om staten ønsker det, må kunne kreves avstått vederlagsfritt ved utløpet av tilleggs-konsesjonen.

Som det sees er konsesjonstiden for de private falleiere i tilleggs-konsesjonen foreslått satt lenger enn i den opprinnelige konsesjon, som utløper om 18 år. Det vil imidlertid for disse være adgang til å søke om forlengelse av konsesjonen på det eldre anlegg ved utløpet av den opprinnelige konsesjon i 1973.

Avgifter, post 3.

I regulerings-konsesjonen av 26. januar 1923 er de årlige avgifter til staten og kommuner satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK av kraftøkningen til hver. Plikten til å erlegge avgiften til kommuner gjaldt dog ikke Stavemsfossen kraftverk i Rauma, så lenge dette eides av Grytten kommune og bruktes til alminnelig elektrisitetsforsyning. Ved kgl. resolusjon av 18. juni 1938 ble kommunen fritatt for å betale kommuneavgiften for det daværende Verma kraftverk og etter at kraftleveringen fra dette var overtatt av det nye kraftverk i Verma og Stavemsfossen kraftverk var demontert ble kommunen ved kgl. resolusjon av 20. april 1951 innrømmet tilsvarende fritagelse for det nye kraftverk.

Hovedstyret foreslår at avgiftene for tilleggsreguleringen settes til kr. 0,50 til staten og kr. 1 pr. nat.-HK til kommuner og at Grytten kommune nå som tidligere i henhold til reguleringslovens § 11 pkt. 7 fritas for å erlegge kommuneavgiften så lenge den eier det nye kraftverk i Verma og dette brukes til alminnelig elektrisitetsforsyning.

Godtgjørelse en gang for alle til staten, post 4,
er i konsesjonen av 1923 betinget med kr. 1 pr. innvunnet nat.-HK og man foreslår det samme for tilleggsreguleringen.

Norsk arbeide og materiell, post 7.

Da den gjenstående del av reguleringsarbeidet er forholdsvis ubetydelig foreslår Hovedstyret bestemmelsene herom slått sammen i en post som ved konsesjonen av 1923.

Vilkår om *opphjelp av fiske* er i post 13 tatt med overensstemmende med fiskeriinspektørens forslag.

Hovedstyret finner etter omstendighetene ikke grunn til å medta vilkår om erstatning

av forsorgsutgifter og om ødeleggelse av plante- og dyrearter m. v.

Utkast til manøvreringsreglement for den samlede regulering vedlegges. Det er formet som det der er fastsatt for den nåværende regulering med de endringer som følger av den økte reguleringshøyde og av at det kommunale kraftverk nå ligger i Verma.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 16. desember 1955.»

Hovedstyrets forslag til reguleringsvilkår er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis for den tid leieforholdet mellom Grytten kommune og staten står ved makt, dog begrenset til et tidsrom av 50 år fra konsesjonens datum.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pansettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten vederlag hele reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen.

Faller konsesjonen bort før det er gått 50 år fra konsesjonens datum, skal det for det som kreves avstått av kommunens andel av reguleringsanlegget betales en innløsningssum. Innløsningssummen beregnes som angitt i post 2.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum, eller hvis leieforholdet mellom staten og Grytten kommune blir hevet i henhold til leiekontrakten, har staten rett til å innløse hele reguleringsanlegget. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier minst 5 år i forveien, eller hvis innløsningen skjer som følge av at den forannevnte kontrakt blir oppsagt eller hevet, innen de frister som er fastsatt i kontrakten. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsning være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften, som ved reguleringen tilflytter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det, at magasinet utnyttes på en sådan måte, at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Den i nærværende post omhandlede plikt til å erlegge avgift til kommuner gjelder ikke Grytten kommunes kraftverk i Verma så lenge dette eies av kommunen og brukes til alminnelig elektrisitetsforsyning.

4.

For den i punkt 3 omhandlede øking av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Så vel av godtgjørelsen som av de i post 3 oppstillede avgifter svares 6 pst. rente etter forfall. Godtgjørelse og avgifter har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

5.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20 skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fast-

settes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år, etterat konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

7.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget bruke norsk materiell, for så vidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede unntagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

8.

Forsikring tegnes fortrinvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgitt øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sin forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestem-

mer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Til fremme av fisket i Vermavatn plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til, etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget, som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant

samarbeide. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres bruk. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøymed.

17.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

18.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemningshøyde og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om, hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vannfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett. Avbrytelse eller innskrenking av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i et hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Den i nærværende post omhandlede plikt til avgivelse av kraft til kommuner gjelder ikke det i Verma utbygde fall så lenge dette leies av Grytten kommune og brukes til alminnelig elektrisitetsforsyning.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

23.

Alle heftelser, som hviler på anlegget, faller bort, når og i den utstrekning dette går over til staten i henhold til post 1 eller innløses etter post 2.

24.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement for reguleringsdam for Vermavatn er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er følgende:

Øvre	kote	11,30
Nedre	»	5,80
Reguleringshøyde		5,50 m.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kotehøyden refererer seg til F. m. med vilkårlig ansatt høyde = 10,00 m.

2.

Det skal ved vannslipningen has for øye at de hittidige flomvassføringer så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må den naturlige lavvassføring ovenfor og nedenfor kraftverket i Verma forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan vannslipningen foregå etter det i Verma utbygde anleggs behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Det skal påsees at flomløpet ikke hindres av is eller lignende samt at dammen til enhver tid er i god stand.

Der føres protokoll over dammens manøvrering, avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved utgangen av hvert kvartal avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etterat vassfallseierne samt Grytten kommune har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Som det framgår ble det i 1944 inngått kontrakt mellom Grytten kommune og staten om leie av statens vann- og grunnrettigheter i Verma på strekningen fra noe ovenfor Bru-fallet og ned til Rauma (ca. 420 fallmeter). Dette fall ble utbygd og satt i drift i oktober 1949. Kommunens eldre (mindre) kraftstasjoner i vassdraget er satt ut av drift. Kontrakten er bindende for begge parter i 40 år fra den tid det nye kraftanlegget ble tatt i bruk. Deretter kan kontrakten sies opp av hver av partene med 2 års varsel. Kontrakten inneholder videre bestemmelse om størrelsen av vederlaget for de overdratte bruksrettigheter og for øvrig enkelte bestemmelser til fordel for utleieren. Hvis leieren ikke oppfylder sine forpliktelser etter kontrakten, har staten rett til å heve den med to måneders varsel.

Kraftverket forsyner Grytten og Hen kommuner samt nærliggende distrikter med elektrisitet.

Den omsøkte tilleggsregulering antas å gi en vassføringsøkning på 0,2 m³/sek. som tilsvarer 1 120 nat.-HK i det fall som kommunen leier. Sammenlagt i hele det fall som staten eier antas kraftøkningen å bli 1 500 nat.-HK, og for de tre nyttbare fall i Rauma nedenfor Verma er kraftøkningen antatt til å bli på 280 nat.-HK.

Anleggskostnadene er bereknet til ca. kr. 100 000.

Den utvidede regulering vil ikke føre med seg skader eller ulemper av noen betydning.

Det er ikke innkommet noen protester mot reguleringen.

Departementet antar etter det foreliggende at vilkårene etter vassdragsreguleringsloven § 8 pkt. 1 er til stede og vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at tillatelse til den omsøkte utvidede regulering av Vermavatn blir gitt.

Videre vil departementet anbefale at tillatelsen blir gitt på de vilkår som er foreslått av Hovedstyret. En er således enig med Hovedstyret i at konsesjonen på den ytterligere regulering blir gjort gjeldende for den tid kontrakten mellom staten og Grytten kommune står ved makt, men at konsesjonstiden begrenses til 50 år. En antar at det etter loven da må betinges hjemfallsrett til staten på reguleringsanlegget, jfr. vilkårenes post 1.

Vilkåret gir staten rett til ved konsesjonstidens utløp (50 år) å kreve anlegget avstått vederlagsfritt. Faller konsesjonen bort før det er gått 50 år, skal det for det som kreves avstått betales en innløsningssum, jfr. post 1, femte ledd.

I post 2 er innløsningsrett i medhold av lovens § 10, pkt. 5 betinget i det 35. år eller hvis leieforholdet blir hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten før 50 år er gått.

Ved konsesjonen av 1923 var det betinget innløsningsrett til kommunens andel av reguleringsanlegget når staten går til utbygging av sine fall i vassdraget. Derimot var hjemfallsrett bare betinget til eventuelle private vannfalleseieres del av reguleringsanlegget. En er imidlertid enig med Hovedstyret i at når det nå er foreslått betinget hjemfallsrett til staten på den nye del av reguleringsanlegget også for kommunens vedkommende, må det antas at også det eldre anlegg, om staten ønsker det — slik som foreslått i vilkårenes post 1, fjerde ledd — må kunne kreves avstått vederlagsfritt ved utløpet av tilleggs-konsesjonen, jfr. lovens § 10, pkt. 3, 3. punktum.

I reguleringskonsesjonen av 1923 er de årlige avgifter til staten og kommuner satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK av kraftøkningen til hver. Ved kgl. resolusjon av 18. juni 1938 og 20. april 1951 ble Grytten kommune fritatt for å erlegge den fastsatte avgift til kommuner så lenge kraftanlegget eies av kommunen og brukes til alminnelig elektrisitetsforsyning. Avgiftene for tilleggsreguleringen er foreslått satt til kr. 0,50 til staten og kr. 1 pr. nat.-HK til kommuner. Departementet vil med Hovedstyret rå til at Grytten kommune nå som tidligere i henhold til reguleringsloven § 11, pkt. 7 fritas for å erlegge kommuneavgiften så lenge den eier det nye kraftverket i Verma

og dette brukes til alminnelig elektrisitetsforsyning.

Godtgjørelsen en gang for alle til staten er foreslått betinget med kr. 1 pr. innvunnet nat.-HK, slik som i konsesjonen av 1923.

En er enig med Hovedstyret i at det etter omstendighetene ikke er grunn til å medta vilkår om erstatning av forsorgsavgifter og om ødeleggelse av plante- og dyrearter m. v.

Departementet har forelagt forslaget til konsesjonsvilkår for Grytten kommune og herredstyret har i møte 4. juni d.å. fattet vedtak om at vilkårene vedtas.

Manøvreringsreglementet for den samlede regulering anbefales fastsatt i samsvar med Hovedstyrets forslag.

Industridepartementet

tilråd:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Grytten kommune å foreta en ytterligere regulering av Vermavatn i det vesentlige i samsvar med søknad av 26. oktober 1954 fra Grytten komm. Elektrisitetsverk og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 21. juni 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for den samlede regulering som gjeldende inn-til videre i samsvar med det forslag som er tatt inn i den nevnte tilråding fra Industridepartementet.
3. I medhold av § 11, pkt. 7 i nevnte lov fritas Grytten kommune for å erlegge den i reguleringsvilkårenes post 3 fastsatte avgift til kommuner så lenge det nye kraftverk i Verma eies av kommunen og brukes til alminnelig elektrisitetsforsyning.

22. Halnevatn.

(Fastsettelse av reguleringsbestemmelser for ytterligere statsregulering.)

Kronprinsregentens resol. av 29. juni 1956.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte den 15. juni 1956 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det fastsettes reguleringsbestemmelser for varig, ytterligere statsregulering av Halnevatn i Numedalslågen i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 23. mars 1956.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 148 for 1956, jfr. St. prp. nr. 71, 1956, fremsatt med Industridepartementets nevnte tilråding 23. mars 1956.

Med Industridepartementets tilråding 23. mars 1956 ble lagt fram utkast til reguleringsbestemmelser for varig, ytterligere statsregulering av Halnevatn i Numedalslågen og utkast til manøvreringsreglement for den samlede regulering av Halnevatn.

Ved kgl. resolusjon av 5. mars 1948 ble det i henhold til Stortingsvedtak av 19. februar s. å. fastsatt reguleringsbestemmelser og manøvreringsreglement for 2 m oppdemming av Halnevatn. Reguleringsgrensene er i reglementet betegnet med kotene 1130 og 1128.

Ved den foretatte ombygging av reguleringsdammen, den var opprinnelig en provisorisk bukkedam av tre, ble det åpnet mulighet for ved utsprengning av kanaler å senke vatnet 2 m slik at den totale reguleringshøyde blir 4 m. I St. prp. nr. 1 (1955) under «Statskraftverkene Kapitalbudsjett» side 3 er det nevnt at det fra budsjettåret før overførte beløp er tilstrekkelig til fullførelse av dammen og til senkingsanlegget. Under ombyggingen er man kommet til at alminnelig lavvannstand i Halnevatn svarer til kote 1127,25 og ikke til kote 1128 som opprinnelig antatt, slik at reguleringsgrensene ved total regulering på 4 m blir kotene 1129,25 og 1125,25. Bygningsavdelingens utredning i saken av 14. januar 1955 med bilag ligger ved.

Reguleringsplanen ble kunngjort i Norsk Lysingsblad for 26. og 28. januar 1955 og samtidig sendt vedkommende fylkesmenn for innhentelse av uttalelser fra distriktet.

På grunn av tørken siste sommer ble det imidlertid aktuelt å få gjennomført mest mulig av senkningen allerede denne vinter, og ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. oktober 1955 ble det i medhold av provisorisk anordning av 22. september 1955 om midlertidige vassdragsreguleringer for tidsrommet inntil 1. juli 1956, jfr. lov av 9. desember 1955 om samme, besluttet iverksatt inntil 2 m senking av Halnevatn. Det ble videre fastsatt reguleringsbestemmelser og manøvreringsreglement for den midlertidige regulering samt bestemt at av omkostningene ved senkingen utredes inntil ca. kr. 256 000 av det pr. 30. juni 1955 overførte beløp under statsbudsjettets kap. 1204, post 2, Numedalslågens regulering. Jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1955 side 147—152, hvor i sin helhet er inn tatt Bygningsavdelingens utredning av 14. januar 1955 samt uttalelsene fra Buskerud og Inspektøren for ferskvannsfisket vedrørende varig senking.

De uttalelser som manglet (Hordaland fylke) ved behandlingen av den midlertidige regulering foreligger nå.

Eidfjord formannskap uttaler i brev av 31. oktober 1955:

«Etter at Eidfjord fjellstyre i lengre tid har hatt gjeldande (vedlagde) dokument til førehaving, men har ikkje gjeva noko fråsegn i saka, har Eidfjord formannskap i møte gjort dette samr. vedtak:

1. Ein har merka seg at for gjeldande regulering er rekna med ei fallhøgde på 537,85 m, medan for overføringa av Vierslafeltet er rekna ei fallhøgde på 561 m.
2. Ein reknar med at skadeverknadene på fiske m. v. vert erstatta fullt ut. Elles har formannskapet ikkje noko sers å merka til nemnde regulering.»

Hordaland fylkes konsulent i vassdrags- og elektrisitetssaker «vil råda til at konsesjonen for ytterlegare regulering av Halnevatn vert gjeven på same vilkår som fastsatt i kgl. resolusjon av 5. mars 1948 for den tidlegare regulering av Halnevatn», jfr. påtegning av 2. november 1955.

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland fylker slutter seg i påtegning 5. november 1955 til konsulentens uttalelse av 2. s. m.

Inspektøren for ferskvannsfisket har 13. januar 1956 avgitt følgende tilleggsuttalelse:

«Varig ytterligere regulering av Halnevatnet mellom kote 1127,25 og kote 1125,25, 2 m senking, tørlegging av 2,2 km², vil sannsynligvis ikke få så stor skadevirkning for fiskens liv og på produksjonsforholdene som fremholdt i brev av 14. februar 1955 fra Peder Korsgaard m. fl.

Virkningen av senkingen vil antakelig bli størst i vatnets syd-østområde, særlig i det ca. 1,3 km² store parti som ligger sør-øst for Sundet. Men da elvene Skaupa og Sevra renner ut her og gjennomløpet av vatn ellers blir stort, vil senkingen neppe føre til surstoffmangel og fiskedød.

Tappingen vil imidlertid redusere livsmulighetene for fiskens næringsdyr, og dette vil igjen virke inn på fiskeproduksjonen. Den skade som herved oppstår må bli å avgjøre ved skjønn.

En har ikke nøyaktig kjennskap til hvordan klekkeriet ved Sleipa ligger i forhold til ospartiet. Dersom vassføringen til klekkeriet blir umuliggjort ved senkingen, vil dette virke høyst uheldig. Det er av stor betydning at klekkeriet kan drives i kommende år.

Høydeforholdene bør bringes på det rene, og det bør henstilles til konsesjonæren å foreta nivellering, slik at en sikkert kan avgjøre hvordan senkingen kommer til å virke på driften av klekkeriet.

Den gamle ledningen må i det minste legges om slik at vatn kan tas inn fra tappekanalen i tilfelle det viser seg å være tilstrekkelig fall. Dersom fallet blir mindre enn 1,5 m må klekkeriet flyttes nedover.

En viser ellers til skriv herfra av 16. april 1955.

Det er mulig at en i tillegg til de konsesjonsbetingelser som er foreslått, bør ta med

en betingelse om oppsetting og vedlikehold av fiskesperring foran tappeluken i tilfelle vedkommende departement forlanger det.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved 2 m senking av Halnevatn innvinnes et magasin på 22 mill. m³, hvilket antas å gi en vassføringsøking på 0,3 m³/sek., svarende til en kraftøking på 2150 nat.-HK i de utbygde fall i Numedalslågen (537,85 m). De i Eidfjord formannskaps uttalelse av 31. oktober 1955 nevnte 561 fallmeter omfatter også fall som for tiden ikke utnytter vassføringsøkingen. Man tar som vanlig forbehold om revisjon av økingsberegningen.

Skadevirkningene ved senkingen vil vesentlig gjelde fisket. Man henviser herom til fiskeinspektørens uttalelser.

Hva angår klekkeriet i Sleipa, så ble dette satt ut av funksjon allerede ved ombyggingen av reguleringsdammen i 1953. Hvis et nytt klekkeri skulle bygges måtte det i tilfelle legges lenger ned i vassdraget og driftsvannet tas inn fra Sleipa mot tidligere direkte fra Halnevatn. En slik ordning må antas å ville by på visse vanskeligheter for driften, så meget mer som eieren — damvokter I. Bergheim — ikke lenger bor på stedet, men er flyttet til Ustaoset. Spørsmålet om vederlaget for det ødelagte klekkeri er for øvrig brakt inn for erstatningsskjønnet.

Ved senkingen vil vel 2 km² tørrlegges, men da vatnet på grunn av det store tilløpsfelt vil være fylt tidlig på sommeren, skulle tørrleggingen neppe bli merkbar i turistsesongen. Fløting foregår ikke i vassdraget.

Hovedstyret antar at skaden og ulempene ved 2 m senking av Halnevatn vil være av mindre betydning i sammenligning med fordelene, herunder også tatt i betraktning omkostningene med gjennomføringen, jfr. reguleringslovens § 8 pkt. 1.

I henhold hertil foreslår Hovedstyret at det iverksettes ytterligere statsregulering av Halnevatn ved 2 m senking og at der for senkingen fastsettes de i vedliggende utkast oppstilte reguleringsbestemmelser.

Om disse bemerkes:

Tidsbegrensning, post I, 1.

Reguleringsbestemmelsene må gjelde for den samme tid som de nåværende reguleringsbestemmelser for oppdemmingen gjelder, altså til 3. oktober 1994.

Årlige avgifter, post I, 2.

For oppdemmingen er fastsatt kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 1 pr. nat.-HK til

kommuner. Når det gjelder senkingen antar Hovedstyret at avgiften til kommuner etter forholdene må settes betraktelig opp. Hovedstyrets flertall (Generaldirektøren, Holten, Ingvaldsen, Vassdragssjefen) foreslår kr. 2,50 pr. nat.-HK, mens Hovedstyrets mindretall (Smeby, Jacobsen) foreslår kr. 2 pr. nat.-HK.

Avgiften til staten foreslås uforandret kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Fremme av fisket, post I, 10.

Man har her fulgt fiskeriinspektørens forslag.

De øvrige foreslåtte bestemmelser samsvarer med dem som ved kgl. resolusjon av 5. mars 1948 er fastsatt for overføringen av Tinnhølfeltet og oppdemmingen av Halnevatn.

Manøvreringsreglementet foreslås fastsatt overensstemmende med det som gjelder for oppdemmingen. Utkast vedlegges. Det omfatter den samlede regulering. Dessuten er det gamle reglementets kotehøyder korrigert.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 1. mars 1956.

Utkastet til reguleringsbestemmelser er sålydende:

«I.

1.

Reguleringsbestemmelsene gjelder for tiden inntil 3. oktober 1994.

2.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eier av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK. Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets vassføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering i Numedalslågen. Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntretr etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

3.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til beregningen av avgiftene etter punkt 2 og erleggelsen herav og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av

kraft, jfr. post 8, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Ved damanleggene skal det kunne treffes de fornødne militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at vassdragets vassfallseiere har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse, liksom vassfallseierne uten godtgjørelse må finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

5.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

6.

Vassdragets vassfalls- og brukseiere tilpliktes på forlangende av vedkommende departement å utføre de hydrografiske iakttagelser ved sine vassfall som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og å stille det herved innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte tapningsgrense skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker.

7.

Vassdragets vassfalls- og brukseiere skal finne seg i enhver ytterligere regulering i vassdraget som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

8.

Av den for hvert vassfall eller bruk innvunne økte kraft (beregnet som angitt i punkt 2) skal etter hvert som utbygging skjer, på forlangende avgis inntil 10 pst. til de kommuner, hvor kraftanleggene er beliggende, eller andre interesserte kommuner etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Anlegget har rett til å fordre et varsel av minst 2 år for hver gang kraften uttas. Kraften skal leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonskostningene, med et tillegg av 20 pst. Størrelsen av produksjonskostningene, hvori medregnes 6 pst. forrentning av anleggskapitalen, fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og vassfallseieren eller i mangel herav ved lovlig skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av

eieren forlanges revidert hvert 5te år. Kraften avgis i den form, hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas i kraftstasjonen eller fra fjernledningen.

Det forbeholdes likeledes staten rett til på samme vilkår å utta inntil 5 pst. av den økte kraft.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9.

Det skal treffes sådanne anordninger ved anleggene og i tilfelle i vassdragene nedenfor disse samt avgis vann i sådan utstrekning, at den alminnelige ferdsel og fløtning besværes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger det i henhold hertil blir å treffe, avgjøres i tvisttilfelle ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte de fløtningsberettigede overensstemmende med reguleringslovens § 16.

10.

Til fremme av fisket i Halnevatn, plikter reguleringsanleggets eier årlig å sette ut yngel og/eller settefisk av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter reguleringsanleggets eier å bære utgiftene til disse undersøkelser.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter reguleringsanleggets eier, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dettes bestemmelse, å anbringe gitter eller annen fiskesperring foran tappeluka.

11.

Reguleringsanleggets eier er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

12.

Vassdragets vassfalls- og brukseiere underkastes de bestemmelser som til kontroll med foranstående bestemmelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av vedkommende vassfallseiere etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

13.

Nårværende bestemmelser blir å tinglyse innen de tinglag hvor anleggene er beliggende.

Til sikkerhet for de forpliktelser som i henhold til nårværende bestemmelser måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget blir derhos å foreta tinglysning til anførsel på vedkommende eiendommers folier i panteregisteret.

II.

De vassfalls- og brukseiere som benytter det ved reguleringen innvunne driftsvann, jfr. I, §§ 2 og 3, erlegger til statskassen en årlig godtgjørelse som for hvert år fastsettes av vedkommende departement og etter følgende regler:

Som grunnlag benyttes den samlede anleggskapital omfattende undersøkelser og planlegging, utførelse av anleggene — herunder også grunn- og skadeserstatninger inklusive skjønnsutgifter, forføyninger til avvergelse av skader og ulemper og foranstaltninger for fløtningen, alt med tillegg av rentetap i byggetiden. Skulle det etter at anlegget er satt i drift påløpe engangsutgifter t. eks. til foranstaltninger for fløtningen eller til dekning av skader og ulemper, blir de å legge til kapitalen.

Av den til enhver tid bokførte kapital inklusiv byggerenter beregnes renter etter den sats som Finansdepartementet bestemmer for hvert år. Som utgifter kommer dessuten avsetning til fornyelse eller amortering etter de til enhver tid gjeldende regler, videre utgifter til administrasjon, drift og vedlikehold, årlige ulemper og skadeserstatninger, forsikring eller avsetning til sikringsfond, skatter m. v.

Det samlede beløp for året deles mellom de vassfallseiere som helt eller delvis har tatt det økte driftsvann i bruk. Delingen skjer i mangel av overenskomst ved skjønn overensstemmende med reguleringslovens § 9 punkt 4.

En vassfallseiers bestemmelse om å ta det innvunne driftsvann i bruk er bindende for den gjenstående del av reguleringstiden.

Godtgjørelsen erlegges ukrevd etterskuddsvis hvert års 1. mai, dog først 30 dager etter mottatt oppgave. Etter forfall beregnes 6 pst. rente. Godtgjørelsen inndrives ved utpantning.

Den vassfallseier eller bruker som ikke erlegger skyldig reguleringsgodtgjørelse i rette tid er uberettiget til å benytte den regulerte vassføring.

Departementet kan kreve sikkerhet for godtgjørelsens erleggelse.

III.

Departementet kan under særlige omstendigheter, uten hinder av bestemmelsene i avsnitt II, gi en vassfalls- eller brukseier tillatelse til for et nærmere bestemt tidsrom å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en godtgjørelse som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.

Departementet bestemmer i så fall i hvilken utstrekning reguleringsbestemmelsene for øvrig skal få anvendelse for vedkommende vassfalls- eller brukseier.»

Utkastet til manøvreringsreglement er sålydende:

«§ 1.

For reguleringen gjelder følgende reguleringsgrenser:

Regulert høyvann	kote 1129,25
Regulert lavvann	» 1125,25
Høyeste flomvannstand	» 1129,50

Høydene refererer seg til det offisielle vassdragsnivellelement, dettes FM 2 (1 128,306).

§ 2.

Dammens manøvrering og drift skal foregå under ledelse av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

§ 3.

Det skal avgis det til den alminnelige fløtning nødvendige vann overensstemmende med hva der måtte bli fastsatt ved overenskomst eller skjønn.

§ 4.

Fylning og taping skal skje under hensyntagen til vannstandsforholdene i Pålsbu og Tunhøvd fjord.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke forøkes og at isulemper nedenfor i vassdraget mest mulig unngås.»

Departementet vil anbefale fastsatt reguleringsbestemmelser for varig, ytterligere statsregulering av Halnevatn i Numedalslågen i samsvar med det foran nevnte utkast, som er i samsvar med Stortingets vedtak.

Videre vil departementet anbefale fastsatt manøvreringsreglement for statsregulering av Halnevatn i samsvar med det nevnte utkast som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

1. Det fastsettes reguleringsbestemmelser for varig, ytterligere statsregulering av Halnevatn i Numedalslågen i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 29. juni 1956.
2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for statsreguleringen av Halnevatn i samsvar med et utkast som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding.

23. Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å regulere Storvatn i Svartelva i Leksvik og Rissa herreder i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker.)

Kronprinsregentens resol. av 29. juni 1956.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 18. mai 1956 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 9. mars 1955 fra Sør-Trøndelag elektrisitetsverk om tillatelse til å regulere Storvatnet i Svartelva:

«Fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk er innkommet følgende søknad, datert 9. mars 1955:

«I henhold til lov av 14. desember 1917 (nr. 17) og i henhold til vedtak gjort av Sør-Trøndelag fylkesting den 9. april 1954 søkes med dette om tillatelse til å øke vassføringen i Svartelva ved å foreta følgende regulering i vassdraget:

Prinsipalt:

Regulering av Storvatn mellom kotene 134,2 og 126 med et magasin på 115 mill. m³.

Subsidiært:

Regulering av Storvatn mellom kotene 131,6 og 126 med et magasin på 74 mill. m³.

Nåværende lavvasstand i Storvatn er kote 131,6.

Med omsyn til reguleringens virkning vises til vedlagte bilag «Regulering av Storvatn».

Reguleringen ønskes gjennomført som et ledd i Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks plan for utbyggingen av Svartelva Kraftanlegg, som får sitt inntak i Storvatn.

En søker om reguleringsstillatelse på ubegrenset tid.»

Søknaden er bilagt med følgende utredning, datert 3. mars 1955:

«Storvatn har et nedslagsfelt på 150 km² og en overflate på 15,5 km² ved nåværende middelvannstand, kote 132. Nåværende lavvannstand er på kote 131,6. Vatnet ønskes regulert prinsipalt mellom kotene 134,2 og 126, subsidiært mellom kotene 131,6 og 126 i samband med utbygging av et kraftanlegg i Svartelva i Rissa.

Storvatn ligger delvis i Rissa herred i Sør-Trøndelag og delvis i Leksvik herred i Nord-Trøndelag fylker.

Storvatn er det eneste vatn i vassdraget som kan gi noe magasin av betydning. På Leksvikskogen ligger det riktignok 3 fjellsjøer, Bjørsjøen, Skjelbreivatn og Langenvatn, der det kan skaffes samlede magasiner på 15,0 mill. m³, men disse magasiner blir meget dyre.

Ved regulering av Storvatn etter Alt. B, den prinsipielle søknad, 2,2 m oppdemning og 6 m senking, vil en få et magasin på 115,0 mill. m³ og en regulert vassføring i et middelår på 7,55 m³ pr. sek., som gir en energiproduksjon på 55,0 mill. kWh. primakraft pr. år.

Reguleringsdammen blir å bygge i Sliperosen ved Svartelvas utløp. Den forsynes med luker så den kan avlede en flomvassføring på ca. 150 m³ pr. sek., svarende til ca. 1,0 m³ pr. sek. pr. km² ved høyeste regulerte vannstand. Største vassføring som er målt inntraff i januar 1932 og var 0,709 m³ pr. sek pr. km².

Ved regulering av Storvatn etter Alt C, den subsidiære søknad, ca. 6,0 m senking og ingen oppdemning, vil en få et magasin på 74,0 mill. m³ og en regulert vassføring på 6,0 m³ pr. sek. i et middelår. Ved en maskininstallasjon på 10 000 kW vil dette gi en energiproduksjon på 43,0 mill. kWh primakraft og 8,0 mill. kWh flomkraft i et middelår. Ved en maskininstallasjon på 12 000 kW vil en få 45,0 mill. kWh primakraft og 6,0 mill. kWh flomkraft.

Ved dette alternativ er det ikke nødvendig å bygge noen reguleringsdam.

Storvatn blir både reguleringsmagasin og inntaksbasseng for Svartelva Kraftanlegg. Uten regulering av Storvatn vil det ikke være økonomisk mulig å utnytte fallet i Svartelva.

Overdemmet terreng.

Av den dyrkede jord som blir overdemmet og vannsyk ved regulering etter Alt. B er om lag halvparten annenklasses. Dels er den vannsyk fra før og dels svært grunn. Den blir nå vesentlig nyttet til beite. Enkelte steder er jorden småkupert med fjell som stikker opp i dagen og er derfor lite skikket for maskinell drift.

Det som er betegnet med dårlig skog er glissen furuskog på fjellrabber og holmer og på sumpig terreng og spredt løvskog ved vannlinjen.

Bebyggelse.

Ingen gårdsbebyggelse berøres direkte av oppdemningen, men det kan allikevel bli spørsmål om å flytte en enkelt gård. Derimot ligger det rundt vatnet 35 hytter som berøres mer eller mindre. 10 av dem må flyttes høyere opp ved regulering etter alternativ B. Halvparten av disse er små fiskerhytter, mens resten er større hytter som nyttes til sommeropphold. Av naust er det 23 stykker som berøres av oppdemning og dessuten 1 provisorisk gårdssagbruk og 3 høyløer. Tilsammen er det 37 hus som må flyttes ved regulering etter alternativ B. Ved alternativ C skulle det ikke bli nødvendig å flytte noen hus.

Veiomlegging.

Den omlegging av veier som blir nødvendig ved regulering etter alternativ B skulle ikke by på noen vansker av betydning. For det meste blir det å flytte veien litt høyere opp i skråningen mot vatnet. Det er bare ved et par elveutløp at det blir aktuelt å legge veien på fylling og bygge nye bruere.

Storvatnet er om vinteren benyttet endel som vintervei for tømmertransport og for ferdsel mellom gårdene. Ved reguleringen kan det nok tenkes at vatnet blir noe forringet som vintervei, da isen kan bli usikker på grunn av de mange holmer, likesom det kan bli vansker med å komme på og av vatnet.

Fisaket.

Storvatnet kan vel nærmest betegnes som et middels godt fiskevatn med ørret og rø. Ved den regulering som her er forutsatt vil det nok gå endel ut over fiskebestanden, særlig av rø, da gyte plassene blir tørrlagt ved nedtappet magasin.

I Skaudalselva, som Svartelva løper ut i, skulle forholdene for laksgang i sommerhalvåret og klekking av yngel i vinterhalvåret bli bedret, da vassføringen blir jevnere og billigere.

Forsyningsområdet.

Svartelva Kraftanlegg forutsettes å forsyne Fosenhalvøya nordover til og med Stok-sund og Åfjord herreder i Sør-Trøndelag og dessuten Leksvik herred i Nord-Trøndelag. Dette område teller i dag ca. 23 000 innbyggere. Det forsynes nå fra 4 lokale kraftverker på tilsammen omlag 3 000 kW. Dessuten kan det tilføres området ca. 10 000 kW over Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks 60 kV linje fra Follafooss Kraftverk i Nord-Trøndelag til Stoen i Rissa. Denne linje vil i år bli forlenget til Høybakken i Stjørna, der det senere vil bli bygget en transformatorstasjon for nedtransformering til 20 kV.

En forutser at i løpet av 4—5 år vil kraftbehovet i området bli større enn det som kan skaffes av de lokale verker sammen med tilskottet fra Follafooss. Når dette inntreffer bør det stå ferdig et nytt kraftverk innenfor selve området, og etter såvel tidligere som nyere undersøkelser er en kommet til at Svartelva er den gunstigste kraftkilde i området og derfor den som bør utnyttet først.

Nedenforliggende fall.

Fallet i Skaudalselva fra Svartelvas innløp til sjøen er ca. 22,0 m uten at dette på noe punkt er konsentrert slik at det byr rimelig grunnlag for en utbygging. Da lengden langs elva er 12—13 km kan denne elvestrekning ikke ansees for økonomisk utnyttbar for kraftproduksjon. En går derfor ut fra at de som eier fallene ikke har noen interesse av å delta i reguleringen.»

Med søknaden fulgte videre en mer detaljert utredning, datert 15. februar 1955. I denne opplyses at utbyggingen omfatter det ca. 110 m høye fall fra Storvatn i Svartelva til dennes sammenløp med Skaudalselva. Innta-

ket blir i Overlandsbotn og rørgate og kraftstasjon forutsettes lagt i fjell. Utbyggingslengden er oppgitt til ca. 1 560—1 660 m avhengig av hvor avløpstunnelen munner ut. Videre opplyses at Sør-Trøndelag fylke i 1920 kjøpte vannrettighetene i Svartelva samt en del skogland og diverse rettigheter til vei- og husbygging av staten for en samlet sum av vel kr. 242 000, og at det i kjøpesummen for noen gårdsbruks vedkommende også inngår rett til vederlagsfritt å regulere Storvatn. I detalj-utredningen angis det midlere årlige tilløp til Storvatn (1916—49) til 238 mill. m³ dvs. 7,55 m³/sek. eller 50 l/sek./km². For å få ideell regulering regnes det med et nødvendig magasin på 115 mill. m³ tilsvarende 48,3 pst. av midlere årlige tilløp.

Det fremholdes i utredningen at det på grunn av dybdeforholdene neppe er lønnsomt å senke Storvatn mere enn 6 m under kote 132, da det vil medføre store og dyre utdypningsarbeider i flere sund.

Midlere sommervannstand angis å ligge på ca. kote 131,6, midlere flomvannstand om våren på ca. kote 132,6 og målt maksimal flomvannstand på kote 133,23 (januar 1932).

Det opplyses at terrenget rundt Storvatnet består av dyrket mark, beite, myr og skog og at strandlinjen rundt vatnet for det meste har fjell i dagen.

«Der hvor det ikke er fjell — anføres det — er grunnen av slik beskaffenhet at en stort sett ikke behøver å frykte for utrasninger og utgravninger, bortsett fra endel elve- og bekkeutløp. Disse vil for sikkerhets skyld bli forbygd eller omlagt så de renner ut over fjellterskeler. Det eneste stedet som muligens kan gi grunn til frykt for utrasninger er innerst i Fjølvikbotn. Men der har en den mulighet å regulere nedtappingen i Knegg-sundet, dersom det skulle vise seg påkrevet.»

Ansøkeren har 25. april 1955 gitt følgende supplerende opplysninger vedrørende strandlinjeforholdene:

«A. Strandlinjelengde inklusive holmer og øyer = 88,5 km.

B. Strandlinjelengde eksklusiv holmer og øyer = 65 km.

Fjellinjelengde for A. = 74,3 km. dvs. 84 pst.

Fjellinjelengde for B. = 50,8 km. dvs. 78 pst.

Lengden av dyrket mark som grenser ned til vannkanten er ca. 8 km, dvs. ca. 12,3 pst. av B. Av den dyrkede mark har ca. halvparten fjell i dagen i vannkanten.

NB. Alle holmer og øyer har fjell langs hele strandlinjen bortsett fra noen korte myrpartier.»

Om forbygnings- og utdypningsarbeider og om skadevirkningene ved reguleringen anføres følgende i detalj-utredningen:

«Ved de fleste elve- og bekkeutløp har vatnet i årenes løp avleiret en god del fin masse av jord og grus. Ved den forutsatte senkning av Storvatnet er det sannsynlig at elvene vil grave seg ned- og bakover og forårsake utgravninger.

1. Bjørsetelva har et nedslagsfelt på ca. 62 km². Grunnen ved utløpet er hovedsakelig løs masse.

Ved nedtappet vannstand i Storvatnet og stor vannføring i elva, vil den raskt grave seg ned og bakover og ødelegge mye dyrket mark rundt elveutløpet. En har derfor forutsatt å sprengte nytt elveløp tvers over tangen nedenfor Bjørset gård, hvor det er fjell. De gamle elveløp tettes igjen med en jorddam. (Se tegn. s. 31.)

2. Ommundvåg elva har et nedslagsfelt på ca. 14 km². På sydsiden av elveutløpet er det fjell og på nordsiden er det ca. 1,5 m ned på fjellet. Midt i elveløpet stikker fjellet derimot 5—6 m dypt, og det er fare for at dersom elva får styre seg sjølv, vil den grave seg bakover og ta med seg veibrua samt en del av veien. En har derfor forutsatt å støpe en overløpsterskel på fjell i elveutløpet, slik at elva hindres i å grave videre bakover. (Se tegn. s. 33.)

3. Breilielva har et nedslagsfelt på ca. 9 km². På nordsiden av elva ved veibrua er det fjell i dagen, mens det på sydsiden og i elveløpet er dypt ned på fjellet. Også her er det fare for at bruva og veien vil bli gravd ut av elva ved lav vannstand i Storvatnet. En har derfor her forutsatt å sprengte nytt elveløp gjennom fjellknausen på nordsiden og benytte massene i en stein- og jorddam til tetting av det gamle elveløp ved veibrua. (Se tegn. s. 30.)

4. Dalsaune elva har et nedslagsfelt på ca. 9 km². Fra veien og ned til Storvatnet i en lengde av ca. 550 m, går elva i mange slynger gjennom flatt terreng, som består av myr og dyrket mark. For å hindre graving her,

som i årenes løp kan bli meget omfattende, har en forutsatt å grave nytt elveløp de siste ca. 250 metrene og føre elva ut i Storvatnet over en fjellterskel enten rett nordover eller vestover gjennom en fjellknaus ved Naustberget. Begge alternativer blir omtrent like dyre. (Se tegn. s. 32.)

5. Ved siden av disse 4 større elver, er det endel småbekker, som det også kan bli spørsmål om å forbygge. Disse er ikke detaljberegnet, men det vil ikke beløpe seg til større summer.

6. Utdypningsarbeider.

For å få nyttiggjort seg magasinet i Storvatnet fullt ut ved en senkning på 6 m, må en foreta utdypningsarbeider i en del sund.

1. Kneeggundet, sundet mellom Fjølvikbotn og selve Storvatnet, er ikke mere enn ca. 3 m dypt på det grunneste. Massene består av jord og stein, et løst lag øverst, mens massene lenger ned er fastere. En har her den mulighet å la vatnet grave ut i første omgang, for så senere, dersom det viser seg påkrevet, å ta den resterende utgraving med maskiner. Sum masse som må ut dersom en skal grave det med en gang er ca. 2 000 m³.

2. Overlandsbotn er også for grunn på enkelte steder. Her bør en foreta utgravingen før anlegget settes i drift, ellers kan en få transportert for mye løsmasser fram til inntaket. Resultatet av grunnboringene foreligger ikke ennå, men sum masse som nå utgraves er ca. 7 000 m³, som antas å fordele seg med ca. 6 000 m³ jord og stein og ca. 1 000 m³ fjell.»

«Overdemmet og vannsykt område.

Ved 2,2 m oppdemming av Storvatnet over midlere vannstand for uregulert vatn, fordeler det overdemmede og vannsykte areal seg som tabellen nedenfor viser:

Grunn	Overdemmet areal da.	Vannsykt areal da.	Sum areal da.	Merknad
Dyrket mark	225	170	395	Vannsykt areal er reknet 1 m over HRV, dvs. kote 135,2.
Beite	50	5	55	
Myr	415	255	670	
Fin barskog	80	60	140	
Dårlig skog	770	550	1 320	
Snaufjell	170		170	
Sum	1 710	1 040	2 750	

Omlegging av veier.

Ved oppdemming til kote 134,2 må en foruten å legge om veien på enkelte strekninger også bygge 2 nye bruver, nemlig en over Ommundvåg elva og en over Breilielva. Samlet lengde veiomlegging blir:

1. Bygdevei	ca. 1 600 m
2. Gårdsvei	» 2 000 »
Sum	ca. 3 600 m
3. Bygging av bruver	2 stk.

Flytting av hus.

Ved en regulering etter alt. B vil fremdeles ingen av husene tilhørende gårdene rundt Stor-

vatnet bli sjenert av oppdemmingen, når unn-tas låven og fjøset på et nybrott ved Raumyr i Fjølvikbotn. Her vil en sannsynligvis få vannsig inn i gjødselkjelleren. Hyttebebyggelsen blir forholdsvis hardt rammet, idet endel større nyere hytter må flyttes høyere opp.

De hus som må flyttes er følgende:

Naust 23 stk., små hytter 5 stk., større hytter 5 stk., gårdssagbruk 1 stk. og høyløer 3 stk. Sum 37 hus.»

Vedrørende ulemper og fordeler anføres videre i utredningen:

1. Fiskebestanden.

Storvatnet og fjellsjøene kan nærmest betegnes som middels gode fiskevatn med ørret

og rør. Ved den regulering som her er forutsatt vil det sikkert gå endel utover fiskebestanden, da gyteplassene for rør blir tørrlagt ved nedtapping av vatna.

2. Vinterveiene.

Storvatnet blir endel benyttet til vei for tommertransport og ferdsel om vinteren. Ved regulering av vatnet kan det bli usikker is i strandkanten og likeså rundt holmer og skjær.

Fordeler.

Skaudalselva er en stort sett bra lakselv, men om sommeren med lengre tørkeperioder blir den nesten tørr, og det hindrer laksegangen i elva. Ved regulering av vannføringen i (elva) Svartelva vil det bli jevnere vannføring i Skaudalselva og derved økt laksegang og dessuten jevnere og heldigere vannføring for klekkingen av yngel i vinterhalvåret.»

Med den omsøkte regulering regner ansøkeren å oppnå en regulert vassføring i et middelår på 7,55 og 6,0 m³/sek. henholdsvis for alt. B og C. Den tilsvarende årgangskraft for de to alternativer oppgis til 6 310 og 4 920 kW ved midlere nettofall henholdsvis 102 og 100 m. Hvor meget av dette er innvunnet ved reguleringen sier ansøkeren ikke noe om. Produksjonen av primakraft oppgis til 55,3 og 43 mill. kWh for de to alternativer. Ved alt. C regnes dessuten med ca. 8 mill. kWh i flomkraft.

Reguleringsdammen er etter den framlagte plan tenkt utført som massiv betongdam med luker over hele elvebredden, 32 m, slik at en flomvassføring på 150 m³/sek. kan avledes ved H. R. V. (kote 134,2). Luketersklene ligger på kote 132. Dammens total lengde blir ca. 85 m. Damstedet i Sliperosen opplyses å være forholdsvis godt med fjell i dagen i elveleiet og i ubetydelig dybde på begge sider unntatt et lite stykke på vestre side, hvor det er ca. 2 m ned til fjell. Dammen er i februar 1955 beregnet å koste kr. 360 000.

Det er videre fremlagt planer og omkostningsoverslag for følgende sikringsarbeider ved elveutløpene:

Bjørsetelva	kr. 210 000
Omundvågrelva	» 60 000
Breilielva	» 60 000
Dalsauneelva	» 70 000
Diverse småbekker samt grunn- erstatning vedrørende forbyg- ninger	» 50 000
Tilsammen	<u>kr. 450 000</u>

Utdypningsarbeidene i Kneegsundet og Overlandsbotn er beregnet å komme på kr. 350 000.

Grunnerstatninger for overdemmet og vann-

sykt areal, flytting av hus, veiomlegging + bygging av 2 bruer, skogrydding og skjønn m. m. er i omkostningsoverslaget oppført med kr. 1 240 000 for alt B. Tilsvarende utgifter for alt. C er ikke angitt.

I et revidert omkostningsoverslag av 28. februar 1955, har ansøkeren gjort et tillegg for omsetningsavgift m. m., hvoretter reguleringsutgiftene blir:

Alt. B kr. 2 800 000 inkl. grunnerstatninger m. v.

Alt. C kr. 1 000 000 ekskl. grunnerstatninger m. v.

Driftstunnelen skal også tjene som senkningstunnel. Den blir henimot 1 200 m lang og får et tverrsnitt på 8 m², terskelen legges på kote 122 og taket på kote 125 eller 1 m under L. R. V.

Totalomkostningene for kraftanlegget inkl. linjebygging (kr. 240 000) er angitt til kr. 9 400 000. Hertil kommer tillegg for omsetningsavgift m. m. på kr. 900 000 samt tillegg på kr. 900 000 for eventuell øking av maskininstallasjonen fra 10 000 til 12 000 kW, altså i alt kr. 11 200 000. I dette beløp inngår den kombinerte senknings- og driftstunnel med kr. 1 200 000.

Ansøkerens forslag til manøvreringsreglement forutsetter at flommer skal avledes gjennom luker, som er beregnet for full flomvassføring ved H. R. V., videre at det skal avgis nødvendig vann til fløtningen bestemt ved overenskomst eller skjønn og at vannslippingen for øvrig skjer etter Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks bestemmelser. Forslaget inneholder dessuten som vanlig bestemmelser om damvokter, tilsyn med damanlegget og protokollføring av avleste vannstander m. v.

Fra ansøkeren er senere innkommet følgende brev, datert 7. september 1955:

«I forbindelse med en regulering av Storvatnet etter alt. C med en senkning av vatnet til kote 126, 6 m under middelvannstand og 5,6 m under lav sommervannstand og ingen oppdemning, søker vi herved om tillatelse til å bygge en overløpsterskel i Svartelvas utløp fra Storvatnet.

Det nåværende elveutløp som har en bredde på ca. 32 m, kote 132, er forutsatt utvidet til 40 m bredde og opprensket ovenfor og nedenfor terskelen, slik at vatnet får fritt løp. Terskelens overkant er forutsatt kote 131,9, ca. 30 cm over lav sommervannstand og dens effektive bredde 40 m. Den støpes på fjell i hele sin bredde. Den er likeledes forutsatt laget uten reguleringsanordninger. Se for øvrig vedlagte tegning s. 37.

På vedlagte ark med vannføringskurver er inntegnet avløpskurven for Svartelva uten forandring av elveutløpet (någjeldende vannføringskurve), en avløpskurve for 40 m bred terskel, kote 131,9, samt en kurve for avløp

med terskel og full drift i kraftstasjonen med et forbruk på 14,5 m³/sek. i kraftstasjonen.

Som en ser gir sistnevnte kurve et bedre avløp enn någjeldende avløpskurve. Dersom det forlanges bedre avløp med terskel, kote 131,90, kan terskelen gjøres bredere uten alt for store omkostninger. Høyden på terskelen er valgt med henblikk på å holde vannstanden i Storvatnet konstant mellom kote 131,8 og 131,9 i sommerhalvåret.

Ved å bygge terskelen vil magasinet i Storvatnet øke fra 74 til 78,3 mill. m³ og den regulerte vannføring fra 6,0 til 6,2 m³/sek. i et middelår. Dette gir en energiøkning på ca. 1,45 mill. kWh i et middelår.»

Det foreligger karter over vatnet i målestokk 1:5 000 og 1:10 000 med innlagte dybdekoter med 1 m ekvidistanse ned til L. R. V. Under denne grense er det, på foranledning av Hovedstyret, på nærmere angitte steder inntegnet dybdekoter med 5 m ekvidistanse. Dessuten er fjell i dagen i strandlinjen angitt på eget kart.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad av 24. juni og 4. juli 1955 (nr. 143 og 151), og med bilag vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Rissa herredsstyre har behandlet saken i møte 20. juli 1955 og fattet følgende enstemmige vedtak:

«Rissa herredsstyre anbefaler at Sør-Trøndelag elektrisitetsverk får den nødvendige konsesjon som er søkt.

Herredstyret vil dog henstille til Sør-Trøndelag elektrisitetsverk om at søknaden fra Noralf Nesdal m. fl. blir imøtekommet slik at veggen fra kraftstasjonen til fordelingsbassenget blir lagt om Rotåsen slik at den også kan bli til nytte for grenda.»

Søknaden fra Noralv Nesdal m. fl. av 12. juli 1955 lyder slik:

«Underskrevne oppsittere i Kvitland- og Rotåsgrenda er kjent med at det av Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk planlegges veganlegg til en inntaksdam i Spakmoeiendommens utmark i forbindelse med utbygging av Svartelva.

Da denne veg — om den bygges om Rotås — vil få meget stor interesse for oss som forbindelsesveg med riksvegen ved Sæter bru, og forkorte avstanden til bygdas sentrum flere hundre meter, vil vi med dette inntrengende henstille til herredstyret om å utvirke at elektrisitetsverket omstikker den planlagte veglinje, slik at den også tilgodeser de lokale interesser.

Om veggen blir bygd slik som foran nevnt, kan den ved noen forlengelse fra Rotås komme i forbindelse med vegprosjektet Rødsjø—Kvitland—Vanvik, om denne vegplan blir realisert i framtida.»

9 underskrifter.

Følgende erklæring av samme dato fra Noralv Nesdal fulgte søknaden:

«Underskrevne eier av gnr. 29 bnr. 2 Rotås i Rissa, avstår med dette fri grunn over sin eiendom til den prosjekterte veg til Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks damanlegg i Spakmoeiendommens utmark.

Likeså kreves ikke erstatning for skader eller ulemper av hvilken som helst art, unnatt eventuelle skader på hus. Dette under forutsetning av at veggen blir bygget over min eiendom hvor antydning av ingeniør Rathe for en tid siden.

Av hensyn til tinglysning settes verdien av grunnavståelsen til ca. kr. 1 000 — ett tusen kroner.»

Søknaden fra Noralv Nesdal m. fl. har vært forelagt Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk som sier følgende i uttalelse av 13. september 1955:

«På foranledning av henstillingen fra Rissa kommunestyre om å imøtekomme anmodningen fra Noralv Nesdal m. fl. om å legge om veggen fra kraftstasjonen til fordelingsbassenget har vi satt igang planlegging av denne omlegging for å bringe på det rene hvor store merutgiftene blir. Når resultatet foreligger skal vi ta opp spørsmålet med Rissa kommune og de interesserte.

Vi har ellers intet å bemerke til vedtaket i Rissa kommunestyre.»

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har med påtegning av 22. september 1955 sluttet seg til Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks uttalelse.

Leksvik herredsstyre har behandlet søknaden i møte den 7. september 1955 og uttaler følgende i brev av 10. september 1955 til fylkesmannen i Nord-Trøndelag:

«Saka er lagt fram for grunneigarane, og desse har i møte den 23. august 1955 komi med ein samrøystes protest mot regulering av Storvatnet. Trondheim og omlands friluftsråd har òg i skriv av 18. august 1955 peika på at strøket rundt Storvatnet vil bli øydelagt som friluftsområde om reguleringa blir gjennomført.

Det går fram av dokumenta i saka at Leksvik vil få berre ulemper ved denne reguleringa. Gardane kring vatnet er frå før heller små bruk, og mange av dei kan ikkje på rimeleg måte skaffast dyrkjingsjord som erstatning for den gamle dyrka jorda som går bort ved oppdemming. Areal dyrka mark som blir øydelagt er òg langt større enn som er nemnt i dokumenta. Når det gjeld hytane, så vil reguleringa nærmast bli ei katastrofe for dei fleste av dei.

Fiskeriet i vatnet vil som nemnt i dokumenta bli forringa. Kor mykje er det ingen som veit no. Som ferdselsåre, serleg for tømmertransport, vil Storvatnet bli heilt øydelagt.

Alt sett i samanheng, vil den påtenkte reguleringa føra med seg at det kan bli alvorleg fåre for at grendene kring Storvatnet litt om senn blir avfolka og lagt øyde. I alle høve vil reguleringa verka til å svekke det økonomiske grunnlaget for kommunen, om det ikkje blir gjevi vederlag for reguleringa som kan skapa nye verdier.

Av dei ting som kan bøte på skadeverknadene, vil heradstyret serleg nemna ny veg langs vatnet. Den gamle vegen må etter plana for reguleringa likevel leggjast om, og ein må dessutan taka omsyn til at all tømmertransport heretter må gå etter vegen, slik at det krevst betre veg enn før. Ein ny veg vil òg kanskje bli lagt slik at han kan bli til nytte for dei områda som høver for reising av nye bruk.

Samrøystes vedtak:

Heradstyret er samd med grunneigarane i at regulering av Storvatnet vil føra med seg så store ulemper at ho bør unngåast, og heradstyret vil derfor prinsipielt frarå at konsesjon blir gjevi.

I tilfelle konsesjon likavel blir gjevi, forlanger kommunen vederlag for det tap som ein slik regulering vil påføra kommunen.

Foruten full erstatning til grunneigarane innan kommunen, blir det forlanga at det utan utgift for kommunen blir bygd og vedlikeheldt ny veg frå Lian til Bugten. Dessuten krev kommunen full erstatning for alle andre eventuelle ulemper.

Det bekreftes at utskrifta av denne saka er rett. Som nye vedlegg til saka er lagt ved skriv frå grunneigarane ved Storvatnet, og skriv frå Trondheim og omlands Friluftsråd.»

I grunneiernes protestskriv heter det:

«Grunneiere ved Storvatnet med tilslutning av andre interesserte samlet til møte 23. august i Roten bedehus i anledning av Sør-Trøndelag fylkes elektrisitetsverks planer om regulering av vannet vil enstemmig protestere mot denne regulering.

Utbygging av Svartelva vil gi så forsvinnende liten kraftmengde i forhold til andre prosjekter som er aktuelle i landsdelen, at vi er overbevist om at områdets kraftbehov fullt ut vil bli dekket uten at denne enestående vakre natur ødelegges.

Den dyrkede mark på gårdene ved Storvatnet er fra før så liten at et tap av areal ved regulering lett vil gjøre gårdene ulønnsomme og føre til at de kan bli lagt øde.

Vi har inntrykk av at regulering nå søkes forsert uten at det så vidt oss bekjent er øvet noe påtrykk fra kraftforbrukernes side.

Vi tillater oss også å henlede Trondheim og omlands friluftsråds oppmerksomhet på saken.

Skadene ved reguleringen blir uopprettelige og må forhindres. Vi ber derfor det ærede herredstyre i Leksvik avslå alle alternativer for regulering av Storvatnet.»

Protesten var bilagt med 29 underskrifter.

Trondheim og Omlands Friluftsråd uttaler seg slik i skriv av 18. august 1955 til ordføreren i Leksvik:

«Som bekjent har trafikken av feriereisende til Vanvika øket voldsomt etter at den nye ferie er tatt i bruk, og en må vel kunne regne med at trafikken vil fortsatt øke. Hittil har man naturligvis greiet seg med Arnt J. Vanviks eiendom til camping og friluftsliv, men

en må vel regne med at det med tiden må skaffes ytterligere friluftsområder. Strøket rundt Storvatnet er selvfølgelig som skapt for dette øyemed, og skal det nå foretas forandringer med dette — med senking — vil en større del av idyllen her ødelegges.

Som representanter for Trondheim og distriktene omkring denne vil vi særlig henlede det ærede formannskaps oppmerksomhet på denne side av reguleringsspørsmålet og henstille at det gjøres hva gjøres kan for å bevare Storvatnet som friluftsområde. Dette er som det vil forstås ikke en blott og bar grunneierinteresse, men distriktet på sydsiden av Trondheimsfjorden er også interessert i at så kan skje så vi vil på det innstendigste henstille til det ærede formannskap at en søker å bevare det idylliske Storvatnet inntakt uten den antydende senking som etter vår formening neppe vil skaffe elektrisk strøm i nevneverdig grad eller som kan erstatte de skader som et reguleringsanlegg vil forvalde både for eiendommene og for utfartslivet, som de offentlige myndigheter også bør ta fornedent hensyn til.

Den nye strandlov tar således sikte både på å ivareta publikums interesser samtidig med at en skal få ordnede forhold, slik at ulempene for grunneierne kan elimineres.

Som det vil framgå av det anførte mener Trondheim og omlands Friluftsråd at det prosjekterte reguleringsarbeidet i Storvatnet bør unngås hvis det på noen måte er mulig.»

Foreningen «Storvatnets vel» har ved formannen K. Bing, protestert mot reguleringen med følgende brev datert 9. januar 1956:

«På vegne av den nystiftede forening «Storvatnets Vel» tillater vi oss med dette å protestere mot den påtenkte regulering av Storvatnet i forbindelse med planene om utbygging av Svartelva.

Vi mener at prosjektet ikke er så gjennomarbeidet som det må være når det gjelder så drastiske tiltak som de det her er tale om. Det kan sies med sikkerhet at en nedtapping av vatnet med mer enn 2 meter vil ødelegge dette totalt. Den skade som derved oppstår kan ikke måles i penger. Det må holdes for øvet at Storvatnet ligger i lavlandet, i umiddelbar nærhet av en stor by, og både i syd, øst og nord omgitt av gårdsbruk som ligger helt ned til vatnet.

Det første en vil påpeke er den beskrivelse av Storvatnets beliggenhet konsesjonsøknaden har fått. Vi har ikke sett konsesjonsøknaden, men etter referat skal beskrivelsen lyde omtrent slik: «Storvatnet er beliggende i Rissa herred i Sør-Trøndelag fylke og delvis i Leksvik herred i Nord-Trøndelag fylke». Dette er galt, idet Storvatnet ligger i Leksvik herred i Nord-Trøndelag fylke og delvis i Rissa herred i Sør-Trøndelag fylke. Vatnets lengderetning er nord-syd. Fylkesgrensen følger vestre strand. Enkelte bukter skjæres over av fylkesgrensen slik at noe av vatnet ligger i Rissa, men mere enn $\frac{1}{6}$ ligger dog ikke i det herred som konsesjonsøknaden vil ha det til at Storvatnet er beliggende i. Det må slås fast at Storvatnet ligger i Leksvik herred og grenser til Rissa.

Denne feilaktige beskrivelse av beliggenheten vil gi utslag i alle de instanser som

får konsesjonssøknaden til behandling. En vil hefte seg ved at Rissa — hvor vatnet etter beskrivelsen skal ligge — har anbefalt konsesjonen. Det blir da lett å legge liten eller ingen vekt på at Leksvik — som ifølge konsesjonssøknaden bare har en periferisk interesse — ikke har anbefalt konsesjonen. Her som ellers er det å frykte at feil utgangspunkt vil føre til feil konklusjon. At konsesjonssøkeren ikke har klart for seg hvor Storvatnet har sin beliggenhet skulle ikke støtte opp om søknaden. Vi går ut fra at søknaden ikke med hensikt har fått denne feilaktige beskrivelse av beliggenheten selv om det var innlysende på forhånd hvordan de to herreder ville stille seg til spørsmålet om regulering av Storvatnet.

Det herred som blir vesentlig berørt av en regulering har altså ikke anbefalt konsesjon gitt. Dette er helt naturlig all den stund herredets interesser i og ved vatnet vil bli eliminert uten at det får kompensasjon for det tapte.

Den gode veiforbindelse som er blitt etablert i og med veien til fergestedet for ferjen Trondheim—Vanviken kan ikke utnyttes som håpet. Vatnet har alltid hatt stort besøk av feriegjester. Langs strendene er bygget et utall av hytter, og gårdene har hver sommer hatt stort innrykk. Trafikken øket sterkt straks «nyveien» ble påbegynt, og etter at den ble åpnet for trafikk for et år siden synes det som om det vakre og sentralt beliggende vatnet skulle bli av den største betydning som utfluktsted. Den påtenkte regulering vil imidlertid frata stedet enhver interesse som feriested. Turisttrafikk har alltid vært regnet som en næring. Denne næring vil ved regulering bli fratatt stedet. Besøket av turister og feriegjester vil falle bort og de fastboende må sitte igjen — uten noen som helst kompensasjon med det triste syn som et så lite vatn må fremby når reguleringen er blitt et faktum.

De fordeler som en utbygging vil føre med seg vil i sin helhet tilfalle Rissa. Dette herred har som tidligere nevnt bare en periferisk interesse i og ved vatnet. Det grenser mot vatnet i det alt vesentlige med dårlig skogland slik at en regulering for herredets innvånere ikke har noen som helst betydning. De få gårdene i herredet som ligger ved Storvatnet ligger alle omkring Svartelvas utløp slik at de er direkte økonomisk interessert i utbyggingsarbeidet. Om ikke annet så vil veiforbindelsen for disse bli vesentlig bedret, men på bekostning av interessene til en stor grend i naboherredet.

De som har sitt hjem og virke ved Storvatnet må ha krav på at deres interesser ikke ofres til fordel for et naboherred.

Det at en stor gruppe mennesker omkring vatnet påføres store uerstattelige tap og ulemper, samt at en av landets største byer mister et av sine viktigste utfartsteder, kan ikke oppveies ved den forholdsvis beskjedne kraftmengde en regulering vil skaffe samfunnet.

De mange ting som taler mot konsesjon for regulering kan i korthet sammenfattes i følgende punkter:

1. Det herred som berøres og skades mest av utbyggingen nekter konsesjon.
2. Vatnet ligger i tett bebodd strøk og er turistmessig et viktig strøk i Nord-Trønde-

lag og et av de viktigste utfartsteder for innbyggerne i Trondheim by.

3. Vatnets bunnforhold er av den egenskap at selv med 2 meters nedtapping vil større arealer bunngjørme ligge opp i dagen, noe som foruten det stygge syn også vil forpøste luften.
4. Ved oppdemming av vatnet vil store arealer av dyrkbar mark og veksterlig skog ødelegges, samtidig som tilgrensende skog vil ødelegges som følge av endrede grunnvannsforhold. Disse arealer er realverdier som i dag ikke kan vurderes i penger.
5. Vatnet er etter vitenskapelige undersøkelser blitt betraktet som et av de beste fiskevatn i Trøndelag. Foruten en god bestand med ørret som naturligvis blir ødelagt, har vatnet også rike fiskeplasser for røye og det har fra gammel tid foregått stort fiske hvert år. Ved regulering vil disse fiskeplasser tørrlegges og de naturlige gyteforhold bli ødelagt så disse fiskeplasser går tapt for sine respektive eiere.
6. Grunnforholdene ved vatnet er av den beskaffenhet at man må regne med utglidninger i terrenget når vatnet tappes ned.
7. Reguleringen vil om vinteren ødelegge isen og hindre enhver ferdsel over denne. I alle år har isen vært benyttet som ferdselsvei og i stor utstrekning til tømmertransport.
8. Sammenlignet med andre prosjekter gir denne utbygging en liten kraftmengde og det er ingen fremtidige muligheter for videre utbygging. Det skulle ligge nær å tro at man med større fordel vil kunne benytte utbyggingskapitalen i andre strøk av landet, hvor også kanskje mangelen på elektrisk kraft er enda mere prekær.

Ved søking etter objekter for regulering må det være en ufravikelig regel at ikke små vatn beliggende i tettbebyggelsen, i lavlandet og i en bvs umiddelbare nærhet blir fullstendig ødelagt.

Med dette ber vi om at spørsmålet om Storvatnets regulering blir utdypet nærmere — og at det heretter opereres med vatnets rette beliggenhet Leksvik herred i Nord-Trøndelag fylke.»

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverks uttalelse av 26. september 1955 lyder slik:

«Reguleringen av Storvatn inngår som et nødvendig ledd i planen for utbygging av Svartelva kraftanlegg i Rissa. Størstedelen av Storvatnet med tilhørende nedbørfelt ligger i Leksvik, Nord-Trøndelag, mens resten — og likeså den fallstrekning som er planlagt utbygget — ligger i Rissa, Sør-Trøndelag.

Etter den plan som prinsipielt søkes gjennomført, vil anlegget kunne produsere 55 mill. kWh primakraft pr. år. Etter den subsidiære plan og med en maskininstallasjon på 10 000 kW vil energiproduksjonen bli 43 mill. kWh primakraft og 8 mill. kWh flomkraft, med 12 000 kW installasjon blir det 45 mill. kWh primakraft og 6 mill. kWh/år i flomkraft.

Svartelva er den største kraftkilde i Fosendistriktet under forutsetning av at Storvatn blir regulert og er av størrelsesorden som flere av de mellomstore kraftkilder som Mossa, Orm-

setfoss, Grungstadvoss, Dillfoss og flere andre i Nord-Trøndelag.

Selv om den vesentligste del av den nåværende kraftforsyning til Fosendistriktet er muliggjort ved den etablerte samkjøring mellom anleggene i Møre- og Trøndelagsfylkene, vil det være av stor betydning å få utbygget et anlegg som ligger sentralt i et såvidt stort og isolert område som Fosenhalvøya.

Den overveiende del av kraftforbruket i Fosen dekkes i dag fra Follafoss over en 60 kV-linje herfra til Stoum i Skaudalen. Fylkesverket får til gjengjeld en tilsvarende kraftmengde over Statens transformatorstasjon i Stjørdal.

60 kV-linjen til Stoum kan maksimalt overføre 8—10 0000 kW. Stiger behovet utover dette, har man ingen annen utvei enn å bygge ut Svartelva for å dekke behovet. Det sees da helt bort fra å bygge en parallell linje for 60 kV eller å forhøye overføringsspenningen til 120 kV, fordi dette vil bli uforholdsmessig kostbart, og fordi beslagleggelsen av grunn blir langt større enn ved regulering av Storvatn.

Etter de opplysninger vi sitter inne med og den oversikt vi selv har, vil behovet for kraft i Fosenhalvøya allerede i 1959 være større enn hva linjen Follafoss til Stoum kan overføre.

Hva skadevirkningene ved reguleringen av Storvatn angår, skal bemerkes at de etter de foreliggende opplysninger ikke synes å være særlig store og ikke større enn hva det vanligvis må regnes med ved en utbygging av lignende kraftkilder i Nord-Trøndelag og vel også på de fleste andre steder i landet. Skal den fremtidige vannkraftutbygging begrenses til de kraftkilder som kan utnyttes uten noen ulemper av denne art, vil mulighetene begrenses meget sterkt.

I hvilken utstrekning reguleringen kan virke skjæmmende i landskapet, kan vanskelig avgjøres på forhånd, men når det forutsatte magasin i Storvatn etter den prinsipale søknad ikke rommer mer enn ca. 48 pst. av det gjennomsnittlige årstilløp, er det grunn til å tro at magasinet som regel vil bli fylt nokså tidlig på sommeren. Ved regulering etter den subsidiære søknad med ennå mindre magasin, vil dette selvsagt fylles tidligere.

Vi finner grunn til å anbefale reguleringen av Storvatn utført, uten at vi her tar standpunkt til spørsmålet om alternativ for reguleringen.»

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag anfører i sin ekspedisjon av 19. oktober 1955:

«Det er vanskelig på grunnlag av de foreliggende opplysninger å kunne ta bestemt standpunkt til de sterke innvendinger som fra kommunens side er reist mot utbyggingen. Det foreligger således ingen nøyaktig oppgave over det areal som vil bli oversvømmet eller vannsykt. Det er heller ikke mulig å ta standpunkt til kommunens angivelse av, at Storvatnet — og særlig for tømmertransport — vil bli helt ødelagt som ferdselsåre.

I hvilken grad området vil bli skjæmmet ved oppdemning og tapping, er det vanskelig å ha noen mening om, uten nærmere kjennskap til tapping, tilsig m. v. Blir magasinet fullt eller på det nærmeste fullt ut på vårpar-

ten, vil vintertapping ikke føre med seg at reuleringen blir særlig skjæmmende.

Med hensyn til protesten fra Trondheim og omlands friluftsråd, så vil antakelig reguleringen medføre at hyttene ved vannet må flyttes. Men det er ingenlunde sikkert at terrenget omkring vannet blir ubrukbart som friluftsområde. Det må jo også betegnes som meget tvilsomt om man i et land som Norge, med så store udyrkbare områder, bør hemme nødvendig kraftutbygging på grunn av det av friluftsrådet fremholdte.

Jeg minner for øvrig om de vanskeligheter, som gjennom lang tid har eksistert vedkommende kraftforsyningen i «Araområdet». Reguleringen av Svartelva tar sikte på å bedre forholdet, noe som må ansees i høy grad påkrevet.

Endelig henvises til vedliggende uttalelse av 26. september 1955 fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.»

Inspektøren for ferskvannsfisket viser i sin ekspedisjon av 19. september 1955 til uttalelse av 1. september 1955 fra fiskerikonsulenten for Trøndelag hvor det heter:

«Etter de undersøkelser over fiskebestanden i Storvatnet som foreligger skal jeg i sakens anledning uttale følgende når det gjelder den foreslåtte reguleringens mulige virkninger på fiske og fiskebestand, samt tillate meg å foreslå en del tiltak for å motvirke skader på fisket:

Fiskebestanden i vatnet er ørret, røye og stingsild. Vekstforholdene for ørret og røye må karakteriseres som meget gode, med til dels grov-vokst fisk og kvaliteten er god.

Næringsgrunnlaget for fisken er godt og variert. Undersøkelser av mageinnhold viser vesentlig forskjellige større insektlarver, snegler, marflo (Gammarus) og diverse planktoniske krepsdyr.

Når det gjelder fangstenes størrelse, foreligger det i øyeblikket ingen eksakte opplysninger, men en må forutsette at vannets avkastning er ganske høy. Grunneierne har sitt eget grunneierlag og de mange hytteeiere rundt vannet har også gått sammen for å organisere sitt fiske. Det er drevet en del kulturarbeider for fisket i vannet og foretatt utsetninger både av yngel og settefisk. Eget klekkeri og settefiskanlegg for vannet har vært drevet i flere år.

Fisket i vannet drives vesentlig med garn, sluk og forskjellig sportsredskap.

Virkningen av den foreslåtte regulering vil i skadelig retning først og fremst gå utover fiskens næringsforhold og forplantningsforhold.

Den sone som er mest produktiv når det gjelder fiskens næringsdyr, nemlig i dyp på ca. 0—5 m, vil sannsynligvis miste meget av sin betydning som beitemarker for fisken og vannets produksjonsevne når det gjelder fisk vil dermed gå sterkt tilbake noen år etter reguleringen. Flere av fiskens viktigste næringsdyr, deriblant marfloa, vil høyst sannsynlig forsvinne helt etter en tid.

Fiskens forplantningsforhold vil også bli vesentlig dårligere etter reguleringen. Røya vil miste de fleste av sine gyteplasser på

grunt vann og bestanden vil sannsynligvis reduseres, inntil nye gyteplasser kan vedlikeholde en bestand. I hvilken utstrekning dette vil inntreffe er umulig å forutsi.

Ørreten vil miste flere av sine beste gyteområder dersom ikke tiltak settes i verk for å vedlikeholde dem. Dette gjelder utløpet i Svartelva og muligens de fire større tilløp Bjørsetelva, Ommundvågelva, Breilielva og Dalsauneelva der løpene skal omlegges. Hvordan det her vil være med hensyn til fiskens gang etter senkingen kan ikke sies bestemt nå. Den vil etter alt å dømme iallfall bli hindret i Svartelva og Ommundvågelva.

For å søke å motvirke de forskjellige skadevirkningene på fisket som vil inntreffe tillater jeg meg å foreslå følgende forpliktelser for konsesjonæren:

1. Konsesjonæren tilpliktes å bekoste utsetting av settefisk, eventuelt yngel, i den utstrekning vedkommende departement bestemmer.
2. Konsesjonæren skal bekoste de nødvendige fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget etter nærmere retningslinjer av vedkommende departement.
3. I Svartelva, Ommundvågelva, Bjørsetelva, Breilielva og Dalsauneelva må reguleringsarbeidene utføres slik at fiskens frie gang ikke hindres, eventuelt må det anlegges fisketrapper der hvor det viser seg nødvendig.
4. Det ansees ønskelig at det oppnevnes fiskerisakkyndig i forbindelse med skjønnsforhandlingene ved denne regulering.

I det foregående er ikke forholdene for laksefisket i Skauga omtalt nærmere idet jeg etter de opplysninger som foreligger ikke tror en behøver å regne med vesentlige skader for dette fisket, iallfall ikke slike som det kan tas ytterligere hensyn til i konsesjonsvilkårene.»

I henhold til denne uttalelse anbefaler fiskeriinspektøren, ved en eventuell reguleringsstillatelse, følgende inntatt i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket i de vannområder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Dersom reguleringen medfører at fiskens frie gang mellom Storvatnet og Svartelva, Ommundvågelva, Bjørsetelva, Breilielva og Dalsauneelva hindres helt eller delvis, plikter konsesjonæren å bygge og vedlikeholde fisketrapper etter departementets nærmere bestemmelse.»

Hovedstyret skal bemerke:

Sør-Trøndelag elektrisitetsverk er fylkeskommunalt og har tidligere hatt bygging og drift av overføringslinjer i fylket. Sør-Trøndelag fylkeskommune har imidlertid ved kgl. resolusjon av 23. november 1923, fått en reguleringsstillatelse som omfattet 10,6 m senkning

av Samsjøen i Lundesokna fra kote 483,6 til kote 473,0.

For å sikre den alminnelige elektrisitetsforsyning på Fosenhalvøya har Sør-Trøndelag elektrisitetsverk nå planlagt utbygging av et 110 m høyt fall i Svartelva fra Storvatn til sammenløpet med Skaudalselv. For å skaffe driftsvann til anlegget er det nå søkt om tillatelse til følgende regulering av Storvatn.

Prinsipalt (Alt. B.):

Regulering mellom kotene 126 og 134,2 hvorav ca. 2,2 m er oppdemming og ca. 6 m er senkning.

Subsidiært (Alt. C):

Bare senkning til kote 126 \pm 6 m under midlere vannstand kote 132 og 5,6 m under lavvassstand kote 131,6. For dette alt. er det også søkt om tillatelse til å bygge en overløpsterskel ved uløpet av Storvatn med topp på kote 131,9 for å holde vannstanden konstant mellom kotene 131,8 og 131,9 i sommerhalvåret.

De vannrettigheter som nå er tenkt utnyttet, eksproprierte staten ved underskjønn av 21.—22. august 1918 og overskjønn 26.—29. mai 1919. Til grunn for ekspropriasjonen lå en eldre plan, som forutsatte regulering mellom kotene 130 og 136 og midlere undervann på kote 25,5 \pm brutto fallhøyde 104,5 og 110,5 m.

Ekspropriasjonen omfattet gnr. 55 bnr. 2, gnr. 55 bnr. 1 og gnr. 53 bnr. 1. Disse ble utskilt som bnr. 5, 6 og 5 (samme gnr.). Staten hadde, for disse gårders vedkommende rett til etter forgodtbefinnende å regulere Storvatn. Ekspropriasjonssummen lød på kr. 235 000, derav for planer kr. 15 000 \pm : kr. 220 000 for vassdraget. Det ble solgt til Sør-Trøndelag elektrisitetsverk i 1920 for kr. 272 440,35.

Ved den omsøkte regulering vil det oppnås magasiner på 115 og 74 mill. m³ etter henholdsvis alt. B og C. Med overløpsterskel vil magasinet i siste tilfelle øke til 78,3 mill. m³. Sør-Trøndelag elektrisitetsverk regner med en kraftmengde svarende til 11 080 og 8 640 nat.-HK og baserer beregningen på den regulerte vassføring i middelåret henholdsvis lik 7,55 og 6,0 m³/sek. Med overløpsterskel regnes med 6,2 m³/sek. og kraftproduksjonen øker tilsvarende til 8 930 nat.-HK.

Hovedstyret har foretatt økningsberegninger i vassdraget og kommet til en økning på 6,37 m³/sek. for alt. B og 5,68 m³/sek. for alt. C. Den alminnelige lågvassføring er da satt til 0,40 m³/sek. På dette grunnlag vil reguleringen medføre en kraftinnvinning på 9 340 og 8 190 nat.-HK henholdsvis for alt.

B og C, og med fast overløpsterskel vil kraftøkningen bli ca. 8 500 nat.-HK.

Det tas forbehold om revisjon av økningsberegningene.

Skader og ulemper:

Reguleringen medfører betydelig skade på dyrket mark, beiteland, skog, veger og hus.

Ansøkerens oppgave er:

Neddemming og forsumping av 395 da dyrket mark, 55 da beite, 140 da fin barskog og 1 320 da dårlig skog. Vegomlegging som blir nødvendig, er 1 600 m bygdeveg og 2 000 m gårdsveg, hvortil kommer bygging av 2 bruer. Videre må flyttes 23 naust, 5 små hytter, 5 større hytter, 1 gårdssagbruk og 3 høyloer.

Leksvik herredstyre mener at neddemmet areal dyrket mark er langt større enn oppgitt av ansøkeren.

I senkningsplanen var dessuten regnet med en viss fare for erosjon ved de større elveutløp. For å få oversikt over forholdene foretok representanter for Hovedstyret og Elektrisitetsverket sammen med statsgeolog dr. Gunnar Holmsen i dagene 6.—9. juli 1955 en befarings ved Storvatn.

Befaringen bekreftet antakelsen om erosjonsfaren, og det ble truffet bestemmelse om hvorledes supplerende grunnundersøkelser skulle foretas.

Statsgeolog Holmsen har 15. juli 1955 gitt følgende utredning:

«På oppfordring av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen har jeg sammen med vassdragsjef Bang, direktør Sahlberg og ingeniør Rathe i dagene 6.—9. ds. foretatt en befarings av Storvatnet for å sette meg inn i grunnens art i strandbeltet rundt vatnet.

Under befaringen lå vannstanden nær kote 131,8. Storvatnets lavvannstand har jeg fått oppgitt til kote 131,6, og denne vannstand betegnes også som midlere sommervannstand i vatnet. Midlere flomvannstand regnes til høyde 132,6, og høyeste flomvannstand til 133,23. Denne vannstand ble notert i januar 1932.

For reguleringen er følgende 2 alternativer meddelt meg:

1. Oppdemning til kote 134,2, og senkning til kote 126.
2. Alene senkning til kote 126, ingen oppdemning.

Den dyrkede mark som vil oversvømmes etter alternativ 1, er inntegnet på reguleringskartet, hvortil henvises. Denne oppdemning på 2,6 m over midlere sommervannstand kan ikke forutsees å ville medføre uforutseelig utrasning. Som sådan betegner jeg da ikke brudd i oppdemningsgrensen som vil inntreffe som følge av bølgeslag og isdannelse ved denne, samt av trerøtter, som løsner. Skogen går noen steder helt ned til dagens vannstand, og nokså alminnelig til kote 133.

Stranden rundt Storvatnet så vel som rundt

vatnets tallrike holmer ligger i stor utstrekning i berggrunn eller i storstenet morenegrus over berggrunnen. En del torvmyr med meterdypt eller dypere torvlag når ned til vatnet. Disse myrområder er avlagt på kartet. I buktene utenfor er løs gjørmebunn. Mange tilløp, således Dalsauneelva, Breilielva, bekken ved Skarsaunet og Almobekken (innerst i Overlandsbotn) går gjennom myrområder. For å bringe torvens underlag på det rene har jeg avtalt med ingeniør Rathe hvor der skal utføres grunnboringer, dette av hensyn til de sikringsarbeider som kan bli krevet om senkning blir iverksatt. Storvatnet ligger under den øverste havgrense i trakten, hvorfor der er mulighet for at torven dekker marin leir. Synlig er det marine leir bare i Fjølvikbotn.

Ved senkning til kote 126 er det å forutse, at utrasning av betydelig omfang vil finne sted.

På steder hvor morenen ligger i steil skråning umiddelbart over den nåværende strandkant vil utrasningene kunne trenge opp over denne, hvorved noe skogmark kan gå tapt. Enkelte steder, om enn ikke i stor utstrekning, ligger også dyrket mark i så steil skråning at den kan gli ut.

Større omfang vil dog erosjonen ved tilløpene få om ikke sikringstiltak her utføres.

Bjørsetelven (rektangelkartets Ramslieiv) har ved sitt utløp lagt opp holmer av fin sand. I dette lite motstandsdyktige materiale vil elven lett erodere og senke sitt leie når vatnet er nedtappet. Det er planlagt å legge elvens utløp i skjæring gjennom berg, og å lede den inn i denne ved hjelp av en jorddam. Der er utført noen boringer til berg, som viser, at der hvor jorddammen skal ligge er løs grunn til større dyp enn nedre reguleringsgrense. Jeg har avtalt med ingeniør Rathe å få utført noen flere grunnundersøkelser ved hjelp av sonderingsboring langs damaksen, og likeså sonderingsboring i et lavtliggende eid som ligger mellom det eventuelle tunnelutløp og den gamle elveseng.

Bekken ved Skarsaune går som foran nevnt gjennom torvmyr. Dens utløp er beskyttet av en lang strekning med grundt vann, og skulle graving vise seg her, ansees det tidsnok å stanse denne når en får se hvordan reguleringen har virket det første år.

Ved Omundvågrelva er grunnboret til berg nedenfor broen. Største jorddybde angis til 5,70 m. Brokarrerne er fundamentert på stoker, som sannsynligvis vil råtne under tørrlegging når vatnet senkes. For å stanse eventuell tilbakegående erosion er det planlagt å bygge en terskel nedenfor broen.

Såvel langs utløpet av Breilielva som langs Dalsauneelvas utløp ligger myrer med dypt torvlag. Ved Dalsauneelvas utløp viser kartet bratt marebakke utenfor Osneset. I myren er sondert til 4,2 m's dyp uten at fast grunn er nådd. — På denne lokalitet er det nødvendig å bringe torvens underlag på det rene. Jeg har avtalt med ingeniør Rathe hvordan dette skal gjøres. Om det viser seg at grunnen her består av løs marin leir er omfattende utrasning ikke utenkelig, og da må de planlagte sikringsarbeider vurderes på ny.

Ved Breilielva er det foreslått å legge elvens utløp i en bergskjæring. Her må også grunnens art nærmere undersøkes, idet det ikke ansees utelukket at den forholdsvis korte

bergskjæring kan omgås ved at elven i flom skjærer seg ned. Det ble under befaringen avtalt hvordan grunnundersøkelser her skal foretas.

Når resultatet av de foran nevnte grunnundersøkelser foreligger, mener jeg å kunne gi uttalelse om effektiviteten av de planlagte sikringstiltak.

Fjølvikbotn er avstengt fra den øvrige del av Storvatnet ved en terskel på 2,5 m's dyp i Kneggundet. Grunnboringer viser at der er fast grunn på 3 m's dyp. Jeg er meddelt at sundet foreløpig ikke skal ytterligere utdypes.

I denne arm av Storvatnet er der mulighet for at utrasing kan komme til å nå inn på land. Mellom eiendommene Fjølvik og Liaøy er leirgrunn i stranden og utenfor er bratt marebakke. På Petter Sollis eiendom ble der i fjor utført sonderingsboring i anledning av et tunnelprosjekt. Et borhull som ble ført ned til berggrunn på 10 m under markens overflate ga artesisk vann, og vannet rant ut av borehullet i ukevis. Dette tyder på at tett marin leir ligger over vannførende sandlag. I nærheten av borhullet er et leirtak i en bekk, hvorfra mykt, plastisk leir i sin tid har vært hentet til tetning av skorsteinpiper.

Ved senking til Kneggundets dybde vil den øverste del av marebakken tørrlegges, og det er å forutse at ras vil bli følgen. Jeg har ikke anmodet om at nærmere grunnundersøkelser skal bli utført mellom eiendommene Fjølvik og Liøya da omfanget av eventuelle ras neppe lar seg nøyaktig forutsi selv ved hjelp av omfattende grunnundersøkelser. Det er heller ikke mulig ved rimelige sikringstiltak å forhindre den slags utrasinger som her er å befrykte. — Den gamle bebyggelse på den utsatte strekning er ikke truet. Derimot er veien på de steder hvor den ligger lavt i faresonen likesom en hytte nær veidelet hvor den gamle vei til Stranda tar av.»

I tilleggsuttalelse av 18. august 1955 sier dr. Holmsen følgende:

«Fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk har jeg mottatt resultatet av de i min utredning av 15. juli d.å. omtalte supplerende grunnundersøkelser. Dette materiale fremgår av følgende bilag som vedlegges, og som jeg henviser til:

1. Detaljkart over Kneggundet med påførte grunnboringer.
2. Detaljkart over Ommundvågen med de siste foretatte grunnboringer ned til fjell.
3. Detaljkart over Breilielva med resultater for de sist foretatte grunnboringer.
4. Detaljkart over Bjørsetelva med resultater for de sist foretatte grunnboringer.
5. Detaljkart over Dalsauneelva med de sist foretatte grunnboringer.
6. En karts-kisse over boringer utført ved bekken som kommer ut i Overlandsbotn med resultater for boringene.

På grunnlag av hva jeg har sett under befaringene 6. til 9. juli d.å., og av de utførte grunnundersøkelser skal jeg nedenfor gjøre rede for min oppfatning av de planlagte sikringstiltaks effektivitet. — Undersøkelsene viser at marin leir som kan medføre leirfall ikke er funnet utenfor Fjølvikbotn, og at det heller ikke er sannsynlig at der forekommer marin leir andre steder rundt vatnet.

Bjørsetelva.

Ved kanalens utløp faller berggrunnen av mot sjøsiden så det er å forutse at der vil fremkomme en dyp nedskjæring i sjøbunnen. Grunnboringer i tangen mellom kanalutløpet og den nordlige elvearm viser at der er løs masse (torvjord og slam) til 7 à 8 m's dyp: dvs. til et par meters dyp under den regulerte lavvannstand. Utrasing vil her antagelig nå inn over 132 m's koten. — Så vidt jeg har forstått skal kanalen sprenges ned i fjellgrunnen så der ikke vil bli fare for at eventuelle ras i stranden nær kanalutløpet vil kunne ramme dette og gi utløpet en annen retning enn den tilsiktede.

Grunnboringene langs den planlagte jorddam i punktene K, L, M og N viser god grunn, idet der under et lag av løs art, sandjord, av 1,0 til 1,7 m's tykkelse ligger et lag av grov grus, formentlig en gammel elveseng, av ca. 1 m's tykkelse eller mere. Jeg ser ingen betenkelighet ved å bygge demningen på denne grunn.

Under forutsetning av at eventuelle ras foran kanalmunningen ikke kan forandre kanalens utløp må den planlagte sikring mot senking av elveleiet oppover Bjørsetelva ansees effektiv.

Breilielva.

Avstanden fra utløpet av den påtenkte kanal til dammen med veien er 30 à 40 m. Grunnen i elveleiet og i bukten utenfor er lite motstandsdyktig mot erosjon. I borhullene A og B er løs masse til henholdsvis 7,40 og 7,60 m's dybde, og i elven mellom kanalutløpet og demningen er dybden til berggrunnen ennå større, henholdsvis 8,7 og 9,5 m. Hvis vatnets bunn ikke stensettes i utløpsosen synes det således som om der kan være mulighet for at utdypning forårsaket av strøm ved kanalutløpet kan strekke seg helt opp til demningen og beskadige denne.

En omlegging til en annen kanaltrasé av elvens utløp, således som antydnet på kartet over grunnboringene i målestokk 1 : 500, hvorved utløpet blir beliggende ca. 30 m lenger ute i sjøen, må ansees som en betryggende sikring.

Dalsauneelva.

Utenfor Osneset viser kartet en bratt marebakke. Den står i fare for å rase ut under senkingen. Borhullene A 1, B 1 og C 1 har løs masse til under reguleringsgrensen, men på henholdsvis 7 m og 8 m's dyp er funnet gruslag, om enn av liten tykkelse.

I borhullene langs kanalen ligger myrjord av tykkelse opp til 4,7 m, og under myrjorden er i alle borhuller et gruslag av noen desimeters tykkelse over berggrunnen. Om utrasing av marebakken skulle finne sted vil de på land opptredende jordarter være til hinder for at utrasingen forplanter seg langt inn på land over den gamle strandlinje. Dog forekommer det meg at bebyggelsen på Osneset ligger i faresonen.

Forutsatt at kanalsidene tåler flomvassføringen uten lekkasje eller brudd er elvens omlegging i denne betryggende.

Bekken i Overlandsbotn.

Dette tilløp er ikke nevnt i min utredning av 15. juli d.å. Der ble imidlertid under befaringen avtalt at der skulle utføres noen sonderingsboringer nær utløpet. Resultatet av disse viser at bekken i en avstand fra vatnet på ca. 80 m går over myrjord hvis tykkelse kan nå opp til 5,5 m, og at berggrunnen ligger henimot 6 m under myroverflaten. Ved senkingen vil bekken kunne skjære seg raskt ned i myrjorden og bli vanskelig å komme over. Den passerer ca. 250 m ovenfor det sted hvor boringene ble utført av en gårdvei. Det bør bringes på det rene ved ny sonderingsboring om bekken kan senke sitt leie helt opp til det sted veien går over den. I tilfelle der ikke finnes noen naturlig terskel som kan stanse erosjonen bør nedskjæring hemmes ved passende sikringstiltak.

Ommundvågelva.

Hva sikringen av dette tilløps tilbakegående erosjon angår har jeg intet annet å bemerke til planen herfor enn at brokarrene synes fundamentert på flåte (stokker sees). Disse vil vel snart råtne så brokarrene setter seg om ikke vannstanden ovenfor utløpsterskelen blir holdt oppe i senkingsperioden.

Bekken ved Skarsaunet

settes under observasjon således som jeg har foreslått i utredningen av 15. juli.

På lengdeprofilen over Kneeggsundet er avtegnet hård stein- og sandgrunn fra kote 129 og nedover. — Det bør overveies om grunnen her er så fast at den ikke trenger forsterkning mot erosjon når sjøen utenfor blir senket. Jo dypere vannstanden senkes i Fjølvikbotn desto større vil rasene her sannsynligvis bli.»

Forutsatt at Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk utfører de sikringsarbeider som måtte finnes nødvendige, kan geologens resultater sammenfattes slik:

1. Særlig truet av ras på grunn av senkingen er Fjølvikbotn (her nærmere angitt område Fjølvik—Liaøy).
2. Marin leire som kan medføre leirfall er bare påvist her, og det er ikke sannsynlig at den forekommer andre steder ved vatnet.
3. Jo større senkning desto større sannsynlige ras i dette område.
4. Ingen bebyggelse er truet når bortses fra en enkelt hytte. Veggen er derimot i faresonen enkelte steder hvor den ligger lavt.
5. Enkelte andre steder ved vatnet regnes med å kunne bli utsatt, dog vesentlig skogmark og i liten grad dyrket mark.
6. Oppdemningen skulle ikke kunne medføre uforutseelig utrasning. Elektrisitetsverket har oppgitt at det er fjell i 84 pst. av strandlinjen.

For øvrig vil senkingen medføre ulemper for ferdselen på vatnet. Isvegene må antas å bli atskillig forringet. Kartet viser at det ved utløpet av Bjørsetelv, Ommundvågelv, Breilielv og Dalsauneelv blir tørrlagt land ved L. R. V. i en avstand av henholdsvis 160, 150, 170 og 200 m fra osen. Videre viser dybdemålingene at farvatnet blir urent ved L. R. V. Det blir tørrlagt en undervannsrygg fra Langørjan til neset nord for Olderøen, bare adskilt fra neset ved Langørjan ved en djupål 25—30 m bred og med dybde, etter kartet å dømme, ca. 1,6 m. Sundet i Trollsteinen smalner av til ca. 100 m og Joholmsundet i Fjølvikbotn avtar til ca. 10—15 m bredde og med største dyp ca. 4 m. Det må derfor antas at også båttrafikken på vatnet blir vanskeliggjort.

Fisket vil lide skade. Vekstforholdene for fisk betegnes som meget gode, med god bestand av ørret, røye og stingsild. Vatnets avkastning må forutsettes å være ganske høy. Ved senkning vil fiskens beite- og gyteplasser rammes. Laksefisket i Skaudalselv derimot skulle ikke lide vesentlig skade.

Turisttrafikken er framholdt som skadelidende. Traktene ved Storvatn er meget benyttet som utfarts- og feriested for Trondheim og omland. Foreningen «Storvatnets vel» og Trondheim og omlands Friluftsråd har i sine innvendinger sterkt framholdt at reguleringen vil ødelegge naturen i slik grad at stedet vil bli ødelagt som utfartssted.

Magasinene tilsvarer henholdsvis 48,3 pst. og 31,1 pst. av midlere årstilløp. Ansøkeren har innsendt fyllingsberegninger som strekker seg over 34 år. Disse viser at magasinet i 32 år ville ha vært fylt til 60 mill. m³ tilsvarende ca. kote 130,6 innen 1. juli. Ved de to alternativer vil det følgelig gjenstå ca. 3,6 og 1,0 m innen den største feriemåned begynner. I siste tilfelle skulle vel ikke strendene virke særlig skjæmmende.

Den omsøkte regulering vil således medføre skader og ulemper av betydelig omfang på bestående verdier og den griper også for en del inn i, og forandrer, tilvante forhold på stedet. Det som vinnes er en kraftmengde på 9 340 eller 8 190 nat.-HK med og uten oppdemning. Oppdemningen gir altså 1 150 nat.-HK. Det må betegnes som meget tvilsomt om verdien av denne kraftmengde oppveier eller i tilstrekkelig grad overstiger ulempene og omkostningene. Når Leksvik herredstyre har frarådet at konsesjon blir gitt og uttaler at reguleringen vil svekke det økonomiske grunnlaget for kommunen, og kanskje også gradvis føre til avfolkning av grendene, må det vel antas at det er oppdemningen som fryktes mest.

Hovedstyret antar etter dette at reguleringslovens § 8 pkt. 1 for så vidt angår oppdemning av Storvatn til kote 134,2, ikke er oppfylt.

For senkning av vatnet til kote 126 antas saken å stille seg annerledes i alle fall for de mere konkrete skadevirkninger idet disse, for en del, kan motvirkes ved rimelige tiltakforbygning, utsetting av yngel, vegutbedring. Usikkerhetsmomentet er erosjonsfaren. Hovedstyret vil her særlig framheve foranstående pkt. 2 og 5 og mener at undersøkelserne ikke har bragt resultater som gjør senkning uforvarsvarlig. Imidlertid følger det som naturlig konklusjon at senkningen i Fjølvikbotn må begrenses. En begrensning til Kneegsundets dybde, kote 129,5, vil ikke redusere magasinet med mere enn ca. 1,7 mill. m³.

Den innvunne kraftmengde betyr en nødvendig bedring av kraftforsyningen til Fosenhalvøya. Denne er nå ordnet slik at Nord-Trøndelag elektrisitetsverk leverer ca. 4 400 kW over 60 kV-linjen Follafoss—Rissa betinget av at fylkesverket mottar samme energimengde fra Aura over Stjørdal. Distriktet har selv 4 småverk på tilsammen 3 000 kW. Ved behovsanalyse i forbindelse med den planlagte utbygging av Aunfossen regner Nord-Trøndelag elektrisitetsverk med at Fosenhalvøya vil trenge 8 000 kW i 1958—59, og dette nærmer seg grensen for hva linjen kan overføre, når hensyn tas til kraftoverføringen også til Leksvik.

Denne forsyningsordning har følgelig vanskeligheter med å dekke et stigende kraftbehov og for å møte denne situasjon som kan inntreffe om 4—5 år er en utbygging av en kraftkilde i distriktet nødvendig. Dessuten vil, som framholdt av fylkesmannen i Nord-Trøndelag, kraftanlegget bety en lettelse for kraftforsyningen i «Auraområdet».

Svartelva har en meget gunstig beliggenhet og det kan heller ikke vises til andre kraftkilder i fylket som kan være mere eller like så aktuelle.

Hovedstyret antar at betingelsene etter reguleringslovens § 8 pkt. 1 er oppfylt for søknadens alt. C og anbefaler tillatelse gitt til senkning av Storvatn til kote 126.

I Fjølvikbotn anbefales senkning til kote 129,5.

I forbindelse med tilleggssøknaden, overløpsterskel på kote 131,9 har Hovedstyret latt foreta undersøkelser over middelvannstanden på Storvatn vannmerke i sommermånedene for årene 1919—52. Resultatet er følgende:

	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Vst. ...	1,00	0,87	0,90	1,00
Kote .	131,91	131,78	131,81	131,91

Terskelen skal holde vannstanden konstant mellom kotene 131,8 og 131,9 i sommerhalvåret og dette svarer således til midlere sommervannstand.

En grunn dam i denne høyde vil vinne inn ca. 300 nat.-HK og vil ikke medføre økning av flomvannstanden i Storvatn når kraftstasjonen er i drift.

Hovedstyret finner at betingelsene er til stede for tillatelse til bygging av overløpsterskel med krone på kote 131,9 og anbefaler tillatelse gitt.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1 og 2.

Da det er fylkeskommunalt elektrisitetsverk som for tiden eier hele det fall som kan nytte reguleringen, foreslås konsesjonen gitt på ubegrenset tid med vanlig tillegg om hjemfall og innløsning av eventuelt senere tilkommende private falleiers andel i reguleringsanlegget.

Årlige avgifter, post 3.

Hovedstyret foreslår kommuneavgiften satt til kr. 3,00 pr. nat.-HK innvunnet ved reguleringen. Et mindretall, Holten og Benum stemte for kr. 4,00. Til staten foreslås kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Engangsavgift til staten, post 4.

Storvatn er 15,4 km² stort. Det ligger nær å gå ut fra at Storvatn ikke i sin helhet er undergitt eiendomsrett og i så fall må det etter reguleringslovens § 13 betinges engangsavgift til staten. Denne foreslås satt til kr. 1,00 pr. innvunnet nat.-HK.

Veger m. v., post 13 og *skjønn*, post 14.

Det er ikke avgjort om maskineriet til kraftstasjonen skal tas over Steinkjer eller med båt til Rissa. I begge tilfelle må det utbedringer til på bruer og kaier. Hovedstyret foreslår derfor den vanlige plikt for konsesjonæren til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier.

Leksvik herredstyre har forlangt at det bygges og vedlikeholdes ny veg fra Lian til Bugten. Dette krav er vel framkommet med tanke på at den gamle veg delvis ville bli neddemmet etter alt. B. Ved at vatnet bare senkes vil dette falle bort, men det må antas at vegen nå må tåle tyngre transport enn før (tømmertransport) og Hovedstyret foreslår i post 14 at det holdes tiltaksskjønn for, i tilfelle tvist, å avgjøre hvilke tiltak som måtte bli nød-

vendig for å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser.

Opphjelp av fisket, post 16.

Man har her fulgt Fiskeriinspektørens forslag.

Sikringsarbeider, post 17.

Med hjemmel i reguleringslovens § 12 pkt. 18 er det foreslått at konsesjonæren pålegges plikt til å utføre sikringsarbeider ved nærmere angitte elveutløp og hvor det ellers må vise seg påkrevet.

Vannslipningen, post 19.

Det foreslås bestemmelse om at vannslippingen kan kreves endret hvis det skulle vise seg at den medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, at konsesjonæren må finne seg i det uten erstatning og at han dessuten må påta seg å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann. Denne bestemmelse er også foreslått inntatt i manøvreringsreglementet.

Kraftavståelse, post 21

er betinget med de vanlige satser med inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

Sikkerhetsstillelse, post 22

er foreslått satt til kr. 20 000.

Militære tiltak m. v., post 23.

Etter reguleringslovens § 12 pkt. 11 er her inntatt bestemmelse om rett til å forberede sprengning av damanlegget i krigstilfelle, samt å gjøre bruk av anlegget i krigsøyemed.

Hovedstyret finner det ikke nødvendig med jordbruksfond da reguleringen begrenses til senking. Heller ikke er det funnet nødvendig med fattigfond. Konsesjonæren er i post 15 foreslått pålagt å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av anleggets arbeidere og familier.

De øvrige betingelser antas ikke å trenge nærmere begrunnelse.

Manøvreringsreglement.

I det innsendte forslag forandres reguleringsgrensene til kote 131,9 for øvre grense og 126,0 for nedre unntatt Fjølvikbotn hvor nedre grense er satt til 129,5.

Ansøkerens pkt. 2 og 3 foreslås slått sammen i utkastets pkt. 2.

Ansøkerens pkt. 4 og 5 er foreslått utvidet

med plikt til å påse at overløpsterskel og elveløpet ovenfor og nedenfor denne til enhver tid kan gi vannet fritt løp. Plikt til protokollførsel er inntatt i utkastets pkt. 3.

Bestemmelsen i konsesjonsbetingelsene pkt. 18 om at Kongen, uten erstatning til konsesjonæren, kan forandre reglementet dersom det viser seg at tappingen kan medføre skadelige virkninger for almene interesser, er gjentatt i manøvreringsreglementets pkt. 5.

Twist om reglementets forståelse og forandring av det er det inntatt bestemmelse om i utkastets pkt. 6 og 7.

Ukast vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 16. mai 1956.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår og til manøvreringsreglement for reguleringen er sålydende:

«1. *Konsesjonstid*.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i anlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfalleieres andeler i anlegget staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2. *Innløsningsrett*.

I det 35. år etterat konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem tilatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av twist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Anleggets eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3. Årlige avgifter.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4.

For den i post 3 omhandlede øking av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1 for hver ved reguleringen innvunnen nat.-HK. Godtgjørelsen blir å erlegge etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Av godtgjørelsen svares 6 pst. rente etter forfall. Godtgjørelsen har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og 4, og kontroll med vassforbruk samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6. Byggefrister.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på

grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

7. Norske arbeidere.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere, som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

8. Norske varer.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestilling — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevd.

10. *Betaling til arbeiderne med varer m. m.*

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelser med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgøyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11. *Legehjelp m. v.*

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12. *Husrom.*

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første punktum får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

13. *Veger og bruer.*

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og

kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

14. *Skjønn.*

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak skal treffes avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnen etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

15. *Forsorgsutgifter.*

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

16.

Til fremme av fisket i de vannområder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Dersom reguleringen medfører at fiskens frie gang mellom Storvatnet og Svartelva, Ommundvågelva, Bjørsetelva, Breilielva og Dalsauneelva hindres helt eller delvis, plikter konsesjonæren å bygge og vedlikeholde fiske-trapper etter departementets nærmere bestemmelse.

17.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement å utføre sikringsarbeid ved utløpet av Bjørsetelva, Breilielva, Dalsauneelva og Ommundvågelva og der det ellers skulle vise seg påkrevet.

18. *Planer.*

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget og sikringsarbeidene, således at arbeidet ikke kan iverksettes

for planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

19. *Vannslippingen.*

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20. *Hydrologiske iakttagelser.*

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21. *Kraftavståelse.*

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen, uansett den ovenfor be-

tingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år.

Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

22.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjon fastsatte betingelser skal der stilles, og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 20 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

23. *Militære tiltak.*

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

24.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe sådanne anordninger ved anlegget og i tilfelle i vassdraget nedenfor samt å avgi vann i sådan utstrekning at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe på fløtningen som ikke på denne måte avhjelpes blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

25. *Naturfredning.*

Det påhviler konsesjonshaverne i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

26. *Kontroll.*

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27. *Tinglysing.*

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Forslag til manøvreringsreglement:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre kote 131,9
Nedre kote 126,0
For Fjølvikbotn, nedre kote 129,5

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets nivellement L. nr. 288/1927.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler. For øvrig kan vannslippingen foregå etter Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks behov.

3.

Det skal påses at overløpsterskel og elveløpet ovenfor og nedenfor til enhver tid kan gi vannet fritt løp, og at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over dammens manøvrering samt observeres og noteres, om det forlanges, nedbørmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

6.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

7.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Sør-Trøndelag elektrisitetsverk, som er fylkeskommunalt, har tidligere stått for bygging og drift av kraftoverføringsanlegg i fylket.

For å skaffe Fosenhalvøya en nødvendig bedring av kraftforsyningen har Sør-Trøndelag elektrisitetsverk nå planlagt utbygging av det ca. 110 m høye fall i Svartelva fra Storvatn til sammenløpet med Skaudalselv i et kraftanlegg, Svartelva kraftanlegg. For å skaffe driftsvann til dette kraftanlegg søker Sør-Trøndelag elektrisitetsverk nå om tillatelse til å regulere Storvatn etter to alternative planer:

Prinsipalt (Alt. B i søknaden):

Ved oppdemning ca. 2,2 m og ved senking ca. 6 m mellom kotene 126 og 134,2.

Subsidiært (Alt. C i søknaden):

Bare ved senking 6 m under midlere vannstand, kote 132. Senkingen er forutsatt gjennomført ved en tunnel, som også skal tjene som driftstunnel. Videre er det forutsatt utført utdypningsarbeider i det grunne Kneggundet og i Overlandsbotn.

For det sistnevnte alternativ har elektrisitetsverket også søkt om tillatelse til å bygge en overløpsterskel i Storvatn med krone på kote 131,9 for å holde vannstanden konstant mellom kotene 131,8 og 131,9 i sommerhalvåret.

Av hensyn til faren for at elvene som munner ut i Storvatnet på grunn av senkingen vil forårsake utgravninger og ras er det i søknaden forutsatt utført nærmere bestemte sikringsarbeider i de større elveutløp i vatnet, nemlig Bjørsetelva, Omundvågelva, Breilielva og Dalsauneelva foruten i noen småbekker som renner ut i vatnet.

De vannrettigheter som skal utnyttes, herunder retten til å regulere Storvatn, ble som det fremgår opprinnelig ekspropriert av staten ved underskjønn av 21.—22. august 1918 og overskjønn av 26.—29. mai 1919. I 1920 solgte så staten disse rettigheter til Sør-Trøndelag elektrisitetsverk for kr. 272 440,35.

Hovedstyret har beregnet kraftinnvinningen til ca. 9 340 og ca. 8 190 nat.-HK henholds-

vis ved regulering etter den prinsipale og den subsidiære plan (alt. B og C.) og etter alt. C til ca. 8 500 nat.-HK med fast overløpsterskel i Storvatn som omsøkt.

Ved oppdemningen av Storvatnet (søknadens alt. B) vil etter oppgave fra søkeren neddemmes og forsumpes i alt ca. 395 da dyrket mark, 55 da beite, 140 da fin barskog og 1 320 da dårlig skog. Det er dog mulig at det areal dyrket mark som vil bli neddemt er større, slik som hevdet av Leksvik herredsstyre. Videre vil på grunn av oppdemningen kreves at 1 600 m bygdeveg og 2 000 m gårdsveg legges om og at det bygges 2 nye bruer. Dessuten vil det bli nødvendig å flytte i alt 37 hus rundt vatnet, nemlig 23 naust, 5 små hytter, 5 større hytter, 1 gårdssagbruk og 3 høyløer.

Det er mulig at området rundt Storvatn vil bli skadet som turist- og utfartsstrøk, og i særlig grad ved en oppdemning, bl. a. fordi utseendet ved vatnet vil bli skjemet.

Den i begge alternativer forutsatte senking av vatnet vil volde ulemper for båttrafikken på Storvatnet. Isvegene må også antas å bli atskillig forringet.

Fisket i Storvatnet må antas å bli skadet. Bestanden av ørret, røye og stingsild må ventes å avta, fordi beite- og gyteplassene blir dårligere. Laksefisket i Skaudalselv antas derimot neppe å bli vesentlig skadet.

Senkingen medfører fare for ras bl. a. ved de større elveutløp i vatnet. Rasene skulle dog i stor utstrekning kunne forhindres eller begrenses ved forbygninger og andre tiltak og antas vesentlig å ville berøre skogmark og i liten grad dyrket mark.

Det er særlig området i Fjølvikbotn, nærmere bestemt området Fjølvik—Liaøy som vil være truet av ras, som det ikke vil være mulig med rimelige sikringstiltak å forhindre eller begrense dersom senkingen gjennomføres i sin helhet. I dette området vil det være fare for at veien raser ut enkelte steder, der hvor den ligger lavt. Derimot antas bebyggelsen ikke å være truet, bortsett fra en enkelt hytte.

Fjølvikbotn er en arm av Storvatnet som er avstengt fra den øvrige del av vatnet ved en terskel på 2,5 m dyp i Kneggundet, som etter planen er tenkt utdypet ved utgraving av jord- og steinmasser. Hovedstyret foreslår imidlertid at det ikke blir gitt tillatelse til slik utdyping av Kneggundet. Derved vil faren for ras i dette område bli vesentlig begrenset.

Leksvik herredsstyre har i møte 7. september 1955 vedtatt å frarå den søkte konsesjon gitt. Det hevder at reguleringen vil svekke det økonomiske grunnlag i kommunen. I tilfelle konsesjon skulle bli gitt har kommu-

nen fremsatt krav om at det blir bygd ny veg fra Lian til Bugten uten utgift for kommunen. Både herredstyret og grunneierne fremholder at gårdsbrukene er små og at oppdemningen vil kunne gjøre brukene ulønnsomme, idet de ikke på rimelig måte kan skaffes dyrkningsjord til erstatning. Grunneiere og hytteiere ved Storvatnet har protestert mot reguleringen og framholder bl. a. at den store senking av vatnet sterkt vil skjemme utseendet og skade fisket. Også Trondheim og omlands Friluftsråd fraråder sterkt senking av vatnet, fordi området er av stor betydning som ferie- og utfartssted.

Alt tatt i betraktning må departementet gå ut fra at en regulering som omfatter både senking og oppdemning (alt. B) vil medføre meget betydelige skadevirkninger.

Fordelen ved regulering etter dette alternativ (alt. B) sammenlignet med regulering bare ved senking (alt. C) består i den økte kraftinnvinning som skyldes oppdemningen, og som vil være ca. 1 150 nat.-HK, forutsatt at regulering etter alt. C. skjer uten overløpsterskel. Sammenlignet med regulering etter alternativ C med overløpsterskel som omsøkt vil regulering etter alternativ B bare gi ca. 840 nat.-HK i tillegg.

Etter det foreliggende antar departementet at skadene og ulempene ved den kombinerte oppdemning og senking (alt. B) neppe kan anses for å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene, også under hensyn til omkostningene, og at vilkårene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1 derfor ikke kan antas å være til stede for å tillate regulering etter dette alternativ.

For det annet alternativ (alt. C), regulering bare ved senking, er det særlig erosjonsfaren og faren for ras på grunn av senkingen som på forhånd er vanskelig å bedømme. Departementet antar imidlertid med Hovedstyret at statsgeolog Holmsens undersøkelser av disse faremomenter ikke har brakt resultater som gjør en senking uforsvarlig, når hensiktsmessige sikringstiltak blir gjennomført.

Ved den foreslåtte regulering av Storvatn og utbygging av Svartelva kraftanlegg vil kraftforsyningen til Fosenhalvøya bli vesentlig bedret. En vil også med denne kraftkilde, som har en meget gunstig beliggenhet, lettere kunne dekke det stigende kraftbehov i området. Som det fremgår ville dette kraftbehov vanskelig kunne dekkes med den nåværende forsyningsordning til Fosenhalvøya med kraftforsyning fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk og fra 4 små lokale kraftverker. Da kraftleveringen fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk over linjen Follafoss—Rissa er betinget av at fylkesverket mottar en tilsvarende

kraftmengde fra Aura, vil utbyggingen også bety en lettelse i forsyningsforholdene til Auraområdet.

Etter det foreliggende antar departementet at vilkårene etter reguleringslovens § 8 er til stede for å gi tillatelse til regulering av Storvatn etter alternativ C i søknaden, og vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale tillatelse gitt til regulering etter dette alternativ, idet en dog i tilslutning til Hovedstyret anbefaler at senkingen i Fjølvikbotn begrenses til kote 129,5. Den reduksjon av magasinet som dette vil medføre vil ikke være vesentlig i forhold til det totale magasin som oppnås. En vil også med Hovedstyret anbefale at tillatelsen skal omfatte bygging av overløpsterskel i Svartelvas utløp fra Storvatn i samsvar med tilleggssøknaden av 7. september 1955. Terskelene skal holde vannstanden konstant mellom kotene 131,8 og 131,9 i sommerhalvåret, svarende til midlere sommervannstand.

For tillatelsen anbefales oppstilt de av Hovedstyret foreslåtte vilkår, idet dog post 23 om militære tiltak ved damanlegget antas å kunne utgå, når tillatelsen bare skal omfatte senking. Med hensyn til de enkelte poster i vilkårene bemerkes:

Vilkårenes post 1 og 2, konsesjonstid m. v.

Da Sør-Trøndelag elektrisitetsverk er fylkeskommunalt er tillatelsen foreslått gitt på ubegrenset tid som vanlig for fylkeskommuner. For private falleiere som måtte delta i reguleringen er derimot foreslått betinget hjemfallsrett etter 50 år og vanlig innløsningsrett i det 35. år etter at konsesjonen er gitt.

Vilkårenes post 3, avgifter.

Et flertall i Hovedstyret har som det fremgår foreslått avgiften til kommuner satt til kr. 3 årlig pr. nat.-HK, mens et mindretall på to medlemmer foreslår denne avgift satt til lovens maksimum, kr. 4 årlig pr. nat.-HK. Departementet er enig med Hovedstyrets flertall og foreslår avgiften til kommuner satt til kr. 3 årlig pr. nat.-HK. Den årlige avgift til staten vil en i tilslutning til Hovedstyret foreslå satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Vilkårenes post 4, engangsgodtgjørelse til staten.

Departementet vil med Hovedstyret — hensett til Storvatnets størrelse, 15,4 km² — foreslå betinget avgift til staten en gang for alle på kr. 1 pr. nat.-HK innvunnet ved reguleringen, jfr. reguleringslovens § 13. Da det imidlertid ikke foreligger noen nærmere opplysninger om hvorvidt Storvatn i sin helhet er undergitt eiendomsrett og da dette spørsmål

ikke bare beror på vannets størrelse, forutsetter departementet at engangsgodtgjørelsen senere vil bli frafalt, dersom det ved senere undersøkelser bringes på det rene at vannet må anses å være eiendomsrett undergitt i sin helhet.

Vilkårenes post 14.

I denne post er i samsvar med Hovedstyrets forslag foreslått vilkår om plikt for konsesjonæren til — eventuelt etter skjønn — å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser.

Vilkårenes post 16, opphjelp av fisket.

Dette vilkår er i samsvar med forslaget fra Fiskeriinspektøren.

Som det fremgår har Fiskeriinspektøren meddelt at det ansees ønskelig at det til eventuelle skjønn i anledning av reguleringen oppnevnes en fiskerisakkyndig. Departementet vil i tilfelle — dersom konsesjonen blir gitt — henstille til konsesjonæren å dra omsorg for slik oppnevning av fiskerisakkyndig, enten som skjønnsmann eller som sakkyndig.

Vilkårenes post 17, sikringsarbeider.

Det foreslås bestemmelse om plikt for konsesjonæren til å utføre sikringsarbeider ved utløpet av Bjørsetelva, Breilielva, Dalsaunelva og Omundvågelva, og der det ellers skulle vise seg påkrevet, alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Vilkårenes post 22, sikkerhetsstillelse.

I samsvar med Hovedstyrets forslag foreslås betinget sikkerhetsstillelse i anledning av reguleringen for et beløp av kr. 20 000.

Post 21. Kraftavståelse.

Det foreslås betinget kraftavståelse med de vanlige satser, 10 pst. til kommuner og 5 pst. til staten.

Departementet vil videre anbefale fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk å foreta en regulering av Storvatn i Svartelva i Leksvik og Rissa herreder i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker, i det vesentlige

i samsvar med søknad av 9. mars 1955, dennes alternativ C, jfr. tilleggssøknad av 7. september 1955 og under forutsetning av at senkingen i Fjølvikbotn begrenses til kote 129,5.

Tillatelsen meddeles på de vilkår som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 29. juni 1956.

2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det forslag som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding.

24. Oslo kommune.

(Tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Strandevatn i Hol.)

Kronprinsregentens resol. av 29. juni 1956.

Ved Administrasjonsrådets vedtak av 14. august 1940 fikk Oslo Lysverker tillatelse til å foreta en midlertidig regulering av Strandevatn i Holselva. Tillatelsen er tatt inn i «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1940 side 95 flg. Tillatelsen ble fornyet 17. november 1941. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1941 side 61 flg.

Ved Administrasjonsrådets vedtak av 2. september 1940 fikk Oslo kommune ved Oslo Lysverker tillatelse til å regulere Holselva og Våtna samt til å overføre Våtna til Holselva. Denne tillatelse er inntatt i «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1940 side 108 flg. Tillatelsen ble fornyet 22. januar 1942, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942 side 5.

Den midlertidige regulering av Strandevatn utløp 14. august 1945 og var forutsatt fra denne dag å gå over i den varige regulering.

Med Stortingets samtykke ble regulerings-tillatelsen av 2. september 1940 stadfestet ved kgl. resolusjon av 4. juni 1948. En viser herom til St. prp. nr. 88 for 1947, Innst. S. nr. 27 for 1948 og St.forh. for s. å. side 455 flg. samt «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1948 side 41 flg.

Ved samme resolusjon ble Oslo Lysverker meddelt tillatelse til å rå over vannet på en slik måte at det ikke ble tilstrekkelig vann til fløting i Holselva og Våtna og i Hallingdalselva ovenfor Hemsil.

Regulerings-tillatelsen omfattet bl. a. 24 m oppdemming av Strandevatn fra sommervannstand kote 950 til kote 974.

I brev av 12. desember 1950 søkte Oslo Lysverker om tillatelse til å utvide reguleringen i Strandevatn med 4 m ytterligere oppdemming. Etter at saken på vanlig måte var forelagt de berørte kommuner og andre interesserte avga Hovedstyret for Vassdrags- og

Elektrisitetsvesenet uttalelse til departementet i brev av 10. mars 1952. Hovedstyret antok at betingelsene for å gi tillatelse neppe var til stede og foreslo at søknaden ikke ble imøtekommet. I brev til Oslo Lysverker av 18. april s.å. sluttet departementet seg til uttalen fra Hovedstyret og meddelte at det ikke kunne rå til at søknaden ble etterkommet.

Oslo kommune ved Oslo Lysverker har nå i brev til departementet av 6. desember 1955 påny søkt om tillatelse til å foreta en utvidelse av reguleringen i Holselva og Våtna ved ytterligere 4 m oppdemming av Strandevatn. Søkeren forutsetter at vannstanden i Strandevatn under helt ekstraordinære flomforhold kan stige til kote 980, dvs. inntil 2 m over høyeste regulerte vannstand.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev til departementet av 18. mai 1956 gitt slik uttalelse i anledning av søknaden:

«Departementet oversendte 9. desember 1955 til uttalelse søknad med bilag fra Oslo lysverker, datert 5. desember 1955. Søknaden lyder:

«Oslo kommune ved Oslo lysverker tillater seg herved i henhold til lov av 14. desember 1917, å søke om tillatelse til å foreta en utvidelse av reguleringen i Holselven og Votna ved en forhøyelse av Strandevannsdammen med 4 m i forhold til den høyde som er fastsatt i reguleringskonsesjonen, meddelt ved kgl. resolusjon 4. juni 1948. Strandevann vil derved reguleres med 28 m oppdemning fra tidligere sommervannstand, kote 950, til kote 978 m. o. h. Vannstanden i Strandevann forutsettes, under helt ekstraordinære flomforhold, å kunne stige inntil 2,0 m over dammens overløpskrone, dvs. til kote 980.

Ved kgl. resolusjon av 4. juni 1948 fikk Oslo Lysverker tillatelse til å regulere Holselven og Votna og til å overføre Votna til Holselven m. v. I denne reguleringsstillatelse inngikk en 24 m oppdemning av Strandevann i Hol fra kote 950, sommervannstand, til kote 974. Reguleringsstillatelsen av 4. juni 1948 vedlegges i avskrift, bilag 1.

Oslo lysverker søkte 12. desember 1950 om tillatelse til å utvide reguleringen i Strandevann med 4 m i forhold til den regulering som var fastsatt i ovennevnte reguleringsstillatelse. Oslo lysverkers søknad, uttalelser om denne fra de interesserte kommuner, Buskerud Elektrisitetsforsyning, Fylkesmannen i Buskerud, Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening, Drammens Elektrisitetsverk og Inspektøren for ferskvannsfisket samt Hovedstyrets bemerkninger og innstilling er gitt i Vassdragsvesenets skrivelse av 10. mars 1952 til Industridepartementet, vassdragsavdelingen, bilag 2. Avskrift av denne skrivelse vedlegges.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet uttalte i sin innstilling av 10. mars 1952 etter behandlingen av søknaden om tilleggsregulering:

«Hovedstyret antar at betingelsene for å gi tillatelse neppe kan sies å være til stede, og foreslår derfor at Oslo lysverkers søknad ikke imøtekommes.»

Departementet sluttet seg i skrivelse av 18. april 1952 til Hovedstyrets uttalelse:

«Departementet slutter seg til Hovedstyrets uttalelse og kan ikke rå til at søknaden blir etterkommet, jfr. lov nr. 17 av 14. desember 1917, § 8, punkt 1. Dersom Oslo Lysverker skulle ønske at søknaden blir fremmet til avgjørelse i statsråd, vil det på nærmere anmodning bli gjort.»

Departementets skrivelse av 18. april 1952 vedlegges i avskrift, bilag 3. Oslo Lysverker fant på det tidspunkt at det ville være hensiktsløst å anmode om å fremme saken til avgjørelse i statsråd.

Man har imidlertid arbeidet videre med spørsmålet om tilleggsregulering av Strandevann, og man er herunder blitt bestyrket i den oppfatning at det er riktig å foreta denne. Fordeler og ulemper er blitt nøye vurdert. Det er forhandlet med Hol kommune, og man er kommet til enighet om forskjellige tiltak som skal utføres ved Strandevann som full erstatning til kommunene og grunneierne i Hol i tilfelle en tilleggsregulering iverksettes. Det vil nedenfor bli nærmere angitt hvilke tiltak det dreier seg om.

I juni 1953 foretok Vassdragsvesenets hovedstyre en befarung ved Strandevann, hvor representanter for kommunen og grunneierne var til stede, og hvor det ble nærmere redegjort for de forhold som ville bli berørt av tilleggsreguleringen.

Siden 1952 har det vært drevet anleggsarbeid på damstedet ved utløpet av Strandevann. Dammen er fundamentert og bygget for en reguleringshøyde på 28 m, idet man har regnet med at denne forhøyelse måtte komme i nær fremtid, og at gjenopptakelse av anleggsdriften da ville bli meget kostbar.

Ved å utføre forhøyelsen i første anleggsperiode, viste det seg at utgiftene ved en økning av damhøyden fra 24 til 28 m ble relativt små, idet veier, tilrigging, redskap, brakker m. v. allikevel var skaffet til veie for damanlegget. Dammen ble ført opp til full høyde i oktober 1955 og er utført som fyllingsdam. Så vel damtype som nødvendige sikringsforanstaltninger er gjort i samsvar med pålegg fra Siviltforsvarsnemnda, planene for damanlegget har vært forelagt for Vassdragsvesenet, og Vassdragsvesenets kontrollavdeling med Geoteknisk Institutt som rådgiver, har kontrollert oppførelsen av dammen. Nedenfor er dammen nærmere beskrevet.

Etter vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917, § 5, skal søknaden være bilagt med nødvendige opplysninger, og vi tillater oss nedenfor å gi disse opplysninger punktvis i samme rekkefølge som angitt i lovens § 5:

a. Det vedlegges tegninger av dammen:

Bilag 4:

Tegning nr. F-3386 C, Dam Strandevann, Fyllingsdam, tverrsnitt.

Bilag 5:

Tegning nr. F-4108 A, Dam Strandevann, Oversikt.

Bilag 6:

Tegning nr. F-335, kart over Strandevann i målestokk 1 : 10 000.

Bilag 7:

Tegning nr. F-1490 A, areal- og magasin-kurve.

Utgiftene ved bygging av dammen ved Strandevann vil beløpe seg til ca. 16,5 mill. kroner. Den inneholder i alt 380 000 m³ fyllingsmasse, og masseøkningen ved forhøyelse av høyeste regulerte vannstand fra kote 974 til kote 978 utgjør ca. 50 000 m³. Utgiftene ved forhøyelsen av dammen angis nedenfor. Det går herunder ut fra at utgiftene til førstegangs anskaffelse av anleggsveier, tilrigging og brakker m. v. ikke øker på grunn av påbygging av dammen. Utgiftene til påbyggingen beløper seg til følgende:

50 000 m ³ fyllmasse à kr. 17	ca. kr.	850 000
Grunnarbeider, injeksjoner	» »	100 000
Administrasjon for entreprenører, egenadministrasjon, brakke-drift, sosiale utgifter m. v.	» »	300 000
Tiltak etter forhandlinger med Hol kommune	» »	250 000
	ca. kr.	<u>1 500 000</u>

Dammen ved Strandevann ble først prosjektert som en lett flerbuedam med skråttstilte hvelv, hvilende på pillarer, alt forutsatt utført i jernbetong. Planene for denne damtype ble fremlagt ved søknaden som førte til reguleringsstillatelsen av 4. juni 1948. Kraftforsynings Sivilforsvarsnemnd reiste under henvisning til loven om sikring av kraftforsyningen av 25. juni 1948 allerede høsten 1948 etter en befarings av de utførte dammer ved Holsanlegget, spørsmålet om en annen utførelse av Strandevannsdammen. Oslo Lysverker utarbeidet da ved sin konsulent, ingeniør Chr. F. Grøner, nye utkast i jernbetong, eksempelvis en kombinert hvelvdam og plate-dam, og senere en lamell-dam. Det ble av Sivilforsvarsnemnda til bedømmelse av saken nedsatt et sakkyndig utvalg, bestående av ingeniør A. B. Berdal, Oslo, overingeniør Nils Berg, Vattenbyggnadsbyrå, Stockholm, og professor Arne Selberg, Norges Tekniske Høgskole, Trondheim. Utvalget avgav sin innstilling 12. mars 1951, som konkluderte med å foreslå steinsfyllingsdam, eventuelt en med fyllinger forsterket lamell- eller hvelvdam. Etter drøftelse av et nytt utkast for forsterket lamelldam, utarbeidet av Oslo Lysverker ved ingeniør Grøner, ga de sakkyndige tilleggsuttalelser, som konkluderte med forslag om utførelse av en steinfyllingsdam som den sikreste av de typer som kunne komme på tale. I møte 30. mai 1951 gjorde Sivilforsvarsnemnda endelig vedtak, hvoretter Oslo Lysverker ble pålagt å bygge reguleringsdammen ved Strandevann som steinfyllingsdam.

Forskjellige utkast av fyllingsdammer ble drøftet med Sivilforsvarsnemnda. Den 7. februar 1952 godkjente Nemnda Oslo Lysverkers forslag til dam, se avskrift av skrivelse av samme dato, som vedlegges, bilag 8.

Dammen er i henhold til dette oppført som

steinfyllingsdam med jordkjerne. Den er utført etter forslag fra Oslo Lysverkers konsulent, tekn. dr. ingeniør Bertil Löfquist ved Kungl. Vattenfallsstyrelsen i Stockholm. Damtypen har vært meget anvendt i Amerika, og er de siste årene også blitt utført ved forskjellige anlegg i Sverige. Konstruksjon og utførelse er tillempet de klimatiske forhold og de materialer som vanligvis står til rådighet der. Da forholdene ved Strandevann i denne henseende var omtrent som ved tidligere utførte dammer i Sverige, var det naturlig å følge svensk praksis ved konstruksjon og utførelse, som allerede hadde vist å gi gode resultater.

Dammen er konstruert for å motstå påkjenninger den kan bli utsatt for under krigshandlinger. Den er bygget med kronen på kote 985, dvs. 7 m overhøyde over høyeste forutsatte regulering, kote 978. Fyllingsbredden på denne kotehøyde er 28,7 m, og kronen er beskyttet med grovblokket stein. Den er utstyrt med omløpstunnel med bunnluker for tapping av 200 m³/sek. ved vannstand på kote 975 for hurtig senkning av magasinet i beredskapssituasjoner.

Dammen forutsettes utstyrt med et fritt flomløp med terskel på kote 978 og med avløp gjennom en flomtunnel, som for tiden er under utsprenning. Ved siden av det frie flomløp, skal det utføres et lukeløp med 2 luker, hver på B × H = 5,0 × 3,0 m og med terskel på kote 975. Med disse luker vil flommer inntil 93 m³/sek. kunne avledes med vannstand på kote 978. Etter foretatte undersøkelser er det valgt lukeløp så stort, at alle flommer ved Strandevann som er observert siden 1919, ville kunne vært avledet gjennom lukeløpet uten stigning over kote 978. Det frie overløp skal avlede helt ekstrordinære flommer. Som nedslagsfelt er her regnet med alle felt som i fremtiden kan tenkes å bli ført inn i Strandevann, således elven Hivjus felt og mulig felt ved overføring fra Aurland. Ekstraordinære flom er herunder etter oppgave fra Vassdragsvesenets Hydrologiske avdeling satt til ca. 210 m³/sek. og regnes avledet uten at luker tas i bruk ved flomstigning til kote 980. Det henvises til vedlagte avskrift av brev av 27. oktober 1955 fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesens hydrologiske avdeling, bilag 9.

Med den valgte anordning for flomavdeling, vil grunnen normalt ved fylling av dammen bli neddemmet til kote 978 hvert 3dje år under kortere perioder om høsten. Området mellom kote 978 og kote 980 vil bare med mange års mellomrom kunne tenkes å bli neddemmet kortvarig under særlig store flommer, og da bare når lukene ikke blir manøvrert.

Hovedhensynet ved valg av damtype og ved utførelsen har vært å få en sikker dam under alle forhold. Det er ikke anvent materialer som brytes ned under tidens innflytelse, som betong, stål og treverk. Dimensjonene er bestemt slik at sikkerheten er like stor ved 28 m oppdemning som for en dam utført for 24 m oppdemning. De anvendte materialer er omhyggelig kontrollert ved prøvning på stedet og i laboratoriet så vel under forberedelsen som under arbeidets utførelse. Ved måleinstrumenter i dammens indre med avlesningsanordninger på dens luftside, kan poretrykket til enhver tid følges og kontrolleres. For kontroll av lekkasjen fra dammen er bunnen av

elveløpet nedenfor dammen avstengt og forsynt med et måleløp, slik at det kan føres regelmessig kontroll med lekkasjen. Ved den hittil foretatte 14 m oppdemning av Strandevann, viser lekkasjen seg å være ca. 0,2 liter pr. sek., eller så liten som man kunne vente seg det ved de anvendte gode tetningsmaterialer. Damvokteren er pålagt å føre kontroll med lekkasjen.

I hydrologisk henseende er nedslagsfeltet for Holsreguleringen sammenknyttet uten uregulerte felt, se tegn. nr. F-2035, bilag 10. Nedslagsfeltet er etter nyeste kart 722,8 km². For 34 år, fra 1. september 1918 til 31. august 1952 var det gjennomsnittlige årsavløp ca. 830 mill. m³, tilsvarende en gjennomsnittlig vannføring på 26,3 m³/sek., se tegn. nr. F-3400, bilag 11. De 3 senere år, 1. september 1952 til 31. august 1955, har ligget en del under tidligere gjennomsnittsverdier, og for tiden 1. september 1918 til 31. august 1955, i alt 37 år, som observasjonstiden gjelder, er gjennomsnittlig årsavløp ca. 815 mill. m³ og gjennomsnittlig vannføring 25,8 m³/sek. En oversikt over magasinforhold og avløp er gitt på vedlagte tegn. F-2385 a, bilag 12.

Holsreguleringens samlede magasiner etter tillatelsen av 4. juni 1948 er 777,5 mill. m³. Den omsøkte 4 m tilleggsregulering i Strande-

vann utgjør 94 mill. m³, slik at det samlede magasin med denne vil bli 871,5 mill. m³.

Strandevann har ved 24 m oppdemning et magasin på 460 mill. m³, og vil ved 28 m regulering inneholde 554 mill. m³. Ved de dammer og tunneler som er utført i overensstemmelse med planene som lå til grunn for reguleringstillatelsen av 4. juni 1948, kan overskuddsvann fra det svakere regulerede felt rundt Stolsvann—Djupvann m. v. overføres til Strandevannsmagasinet, sammen med feltet rundt Urunda ned til inntaksdammen ved Grenefossen. Avløpet fra feltene rundt elvene Sisseldøla og Stuvbekken føres på samme måte inn i tunnelen Strandevann—Ruud, og reguleres i Strandevann, se kart F-2035. Dette er gjort i henhold til ekspropriasjonstillatelse i skrivelse av 29. januar 1943 fra Arbeidsdepartementet, med stadfestelse 10. juni 1948 og ervervet ved ekspropriasjonsskjønn 14. september 1954.

b. 1. Ved tilleggsreguleringen vil vassdragsregulerte vannføring i følge Vassdragsvesenets Hovedstyres bemerkninger under forrige behandling av søknaden, se bilag 2, skrivelse av 10. mars 1952, øke med 0,6 m³/sek. Den økede vannføring gir følgende økning i naturhestetekrefter i utnyttbare bruttofall etter reguleringslovens bestemmelser.

Utbyggede verk:

Eier:

Oslo Lysverker:

Hol I 367 m ca. 2 936 nat.-HK

Drammens Elektrisitetsverk:

Kaggefoss 70 » » 560 »

A/S Union:

Embretsfoss 17 » » 136 »

A/S Holmen-Hellefoss 5,28 » » 42 »

ca. 3 674 nat.-HK

Verk under utbygging:

Oslo Lysverker:

Hol II 47,7 m ca. 382 nat.-HK

Oslo Lysverker:

Hol III 97,3 » » 778 »

» 1 160 »

Planlagte verk:

Staten, Oslo Lysverker, Ål m. fl.,

Ål—Nes ca. 290 m ca. 2 320 nat.-HK

Heri inngår Ål kraftverk med 20 m av Statens fall og 10 m av Ål's fall.

Modum og Krødsherad, Ramfoss » 22,5 » » 180 »

» 2 500 »

Annet, ikke utbygd fall:

Døvikfoss ca. 6 m ca. 48 nat.-HK

» 48 »

Tilsammen, brutto fall ca. 922,8 m

ca. 7 382 nat.-HK

Med de tidligere angitte data for avløp, vil regulert vannføring for Holsfeltet ved 24 m oppdemning i Strandevann være 25,2 m³/sek., dvs. en økning på 23,5 m³/sek. utover lavvannføringen 1,7 m³/sek.

Ved tilleggsreguleringen kan det påregnes hel utjevning av avløpet og regulert vannføring øker med 0,6 m³/sek. til 25,8 m³/sek.

De samlede reguleringsutgifter uten rentetillegg er ca. 47 mill. kroner, som fordeles med ca. 45,5 mill. kroner på reguleringsanlegg etter konsesjon av 4. juni 1948 og ca. 1,5 mill.

kroner på tilleggsreguleringen. Prisen på innvunnet reguleringsvann blir for første regulering ca. 45,5 mill. kroner: 23,5 = 1,94 mill. kroner pr. m³/sek. For tilleggsreguleringen blir tilsvarende tall ca. 1,5 mill. kroner: 0,6 = 2,5 mill. kroner pr. m³/sek. Pr. innvunnet nat.-HK blir prisene henholdsvis kr. 157,50 og kr. 203. Utgiftene for tilleggsreguleringen er påløpet under et høyere prisnivå enn for reguleringsarbeidene tidligere, f. eks. på Votnasiden, men avviker allikevel ikke vesentlig fra disse. Utgiftene ved tilleggsreguleringen vil

altså, selv om den verdi bare regnes ut fra reguleringslovens bestemmelser, bli av rimelig størrelse. Kraften kan dessuten i stor utstrekning utnyttes i verk, hvor alle disposisjoner allerede er fastlagt, slik at andre utgifter enn reguleringsutgiftene ikke kommer i tillegg.

2. Den vesentlige fordel ved tilleggsreguleringen ligger imidlertid i sikringen av den alminnelige elektrisitetsforsyning ved at det skapes en utstrakt mulighet for overføring av vann fra gode vannår til dårlige. Tilgangen av vann varierer sterkt fra år til annet. I de 37 år som avløpet har vært målt for Holsfeltet er vanntilgangen i det dårligste år 58,3 pst., og i det beste år 140,6 pst. av gjennomsnittlig avløp. De ulemper som manglende driftvann år om annet skaper for så vel den alminnelige elektrisitetsforbruker som for industrien er vel kjent. Det vises til vedlagte avskrift av skrivelse av 16. desember 1952 fra Samkjøringen, bilag 13. Erfaringene fra inneværende vinter støtter helt ut Samkjøringens uttalelse den gang. Hvor forholdene ligger til rette for det, så vel økonomisk som fra naturesside, som ved Strandevann, er opprettelsen av magasin for lagring av vann fra år til annet det enkleste middel til sikring av kraftforsyningen i vannfattige år.

En undersøkelse ved hjelp av summasjonskurven er foretatt over 34 år for perioden 1. september 1918—31. august 1952. med årlig tapping lik det gjennomsnittlige årsavløp for perioden hvor dette er mulig, og med den vesentlige tapping i lavvannsperioden 15. oktober—15. mai. For Hol I (Ruud kraftstasjon) vil tilleggsreguleringen gi et gjennomsnittlig årlig tilskudd i vinterproduksjonen fra kraftstasjonen på ca. 18 mill. kWh. I det vanskelige år 1940—1941 ville vinterproduksjonen for Hol I øket med 63 mill. kWh.

Fra 1957 vil vassdraget være utbygd for ca. 604 bruttofallmeter, og tilleggsreguleringen vil gi en gjennomsnittlig årlig økning av vinterproduksjonen på ca. 28 mill. kWh, og i et vanskelig år, tilsvarende 1940—1941, et tilskudd på ca. 102 mill. kWh.

Når vassdraget er fullt utbygget, vil tilleggsmagasinet under de gitte forutsetninger gi en gjennomsnittlig økning i vinterproduksjonen på ca. 40 mill. kWh, og for et år som 1940—1941 en økning på ca. 155 mill. kWh. Denne økning skjer uten utvidelse av maskinkapasiteten i stasjonene.

3. Når dammen ved Strandevann med en gang ble bygget for 28 m oppdemning, skyldes dette, ved siden av de ovenfor under b, 1 og 2 nevnte fordeler, også at man måtte ta hensyn til fremtidige muligheter ved innføring av naboelven Hivju, og ved overføring av vann fra Aurland.

Hivjus felt har et årsavløp på ca. 47 mill. m³. Fra Aurland kunne midlertidig før utbygging skjer der, overføres vann som med Hivju ga en økning av Holsvassdragets regulerte vannføring med inntil 10 m³/sek. i følge undersøkelser i forbindelse med den tidligere søknad om tilleggsregulering, se bilag 12, tegning nr. F-2385 a. Etter utbyggingen av Aurland ville det fortsatt i flomtider kunne overføres til Hol en del vann, som ellers på grunn av manglende magasiner ville gå tapt for kraftproduksjonen i Aurland. Denne permanente overføring sammen med Hivju, ville kunne gi en regulert vannføring på ca. 3 m³/sek., tilsvarende ca. 36 nat.-HK for vassdragets utbyggbare fall.

Innføring av Hivju og overføring av vann fra Aurland krever omfattende forundersøkelser og en grundig saksforberedelse før det kan innsendes konsesjonssøknad for dette.

c. Tilleggsreguleringen antas ikke å medføre skade eller ulemper for almene interesser utover det som følger av reguleringen etter tillatelsen av 4. juni 1948.

Strandevann vil under tapping som forutsatt ovenfor under b, 2, bli fylt annet hvert år ved 24 m regulering og tredje hvert år ved 28 m regulering. Gjennomsnittlig høyeste vannstand vil være ca. 971,1 ved 24 m regulering og ca. 974,35 ved 28 m regulering. Høydeforskjellen mellom høyeste regulerte vannstand og gjennomsnittlig høyeste fyllingsvannstand er for 24 m regulering 2,9 m og for 28 m regulering 3,65 m. Ved hjelp av de tidligere omtalte reguleringsluker, som er forutsatt for 28 m reguleringen, vil neddemning over regulert vannstand praktisk talt ikke kunne opptre.

Magasinet vil være tømt annet hvert år for 24 m regulering, og litt sjeldnere enn tredje hvert år for 28 m regulering.

For vassdraget nedenfor magasinet forutsettes fortsatt pkt. 2 i manøvreringsreglementet av 4. juni 1948 å gjelde med hensyn til grense for flomvannføring og naturlig lavvannføring. Største tapping gjennom Hol I er bestemt av maskinene, hvis størrelse allerede lenge har vært fastlagt. Tre maskiner er for nærværende montert i Ruud kraftstasjon, og den fjerde og siste maskin er under levering.

Som bilag til søknad av 12. desember 1950 om tilleggsreguleringen fulgte i eget hefte: «Hol kraftverk, Regulerings- og utbyggingsplan av 1939.» Av denne fremgikk at den maksimale midlere døgnbelastning midtvinters ville kreve en tapping på 48 m³/sek. (vedlegg 10), men at maskinene ville bli konstruert for større belastning, slik at de kunne ta belastningsspisser tilsvarende en tapping på 53 m³/sek. Etter at aggregat 1 og 2, som var konstruert i overensstemmelse hermed var kommet i gang, fant man det ønskelig å benytte samme generatorstørrelse også for aggregat 3 og 4. På grunn av det mindre fall som man har for aggregat 3 og 4 (Strandevannssiden), måtte derfor disse turbiner konstrueres for større vannforbruk. Stasjonens samlede vannforbruk er derved øket fra 53 m³/sek. i de første planer til 56,4 m³/sek. ved den endelige utførelse. Vassdragsskjønnnet har gått ut fra den siste verdi ved sine takseringer i vassdraget nedenfor Ruud kraftstasjon, dvs. der hvor avløpet fra stasjonen har noen betydning.

Man har funnet å måtte gjøre så inngående rede for dette, da det ved forrige behandling av søknaden, og ute i distriktene ikke syntes å være klarhet over disse faktiske forhold.

Overskjønnet i forbindelse med Holsreguleringen for vassdraget nedenfor Ruud kraftstasjon ble avhjemlet 8. juli 1955. Skjønnsresultatet er under trykning, og skjønnetts premisser vil så snart trykningen er avsluttet, bli ettersendt. Av premissene refereres følgende:

Av bemerkninger til Oslo Lysverkers skjønnsforutsetninger ved Kommuneadvokaten i Oslo:

«I Ruud kraftstasjon vil det være fire aggregater som opprinnelig var beregnet hver for et vannforbruk av litt over 13 m³/sek., eller tilsammen 53 m³/sek. De to første aggregater er konstruert i overensstemmelse med dette, men de to siste aggregater vil få et noe større vannforbruk, slik at det maksimale forbruk i stasjonen vil bli 56,4 m³/sek.»

Av bemerkninger fra rettens formann, sorenskriver O. Ulfsby:

«Ad manøvreringsreglementet.

Det som skal erstattes er den skade som kan forutsettes å oppstå som følge av reguleringen. Skadene vil i stor utstrekning avhenge av hvordan tappingen av magasinene foregår. Hvis det var en jevn tapping, ville for eksempel skaden på isveiene bli relativt ubetydelig, idet isen da på alle stille partier ville legge seg på et høyere nivå. Skaden på fløtningen ovenfor Heimsila vil dog være til stede også ved jevn tapping, da det ikke blir nok fløtningsvann.

Nå er det imidlertid på det rene at det ikke blir jevn tapping. Etter manøvreringsreglementets punkt 2 kan vannslippingen foregå etter Oslo Lysverkers behov, når bare den naturlige flomvassføring ikke økes eller den naturlige lågvassføring ikke forminskes.

Det ligger i reguleringens øyemed at vannet blir samlet opp i magasinene om våren, sommeren og høsten. Utover høsten og vinteren blir så vannet tappet ut slik at magasinene praktisk talt er tomme i begynnelsen av april. Etter reguleringen blir det altså en meget større vannføring i elven nedenfor kraftstasjonen om vinteren enn før, og det må regnes med at vannstanden vil stige ca. 60 cm. Før reguleringen minsket vannstanden utover vinteren, mens den derimot nå vil stige, og når antakelig sitt høydepunkt i desember og januar.

Det er sannsynlig at det i alminnelighet blir tappet så noenlunde etter den årskurve (vedlegg 10) som Oslo Lysverker har satt opp. Men jeg kan ikke etter det foreliggende materiale se bort fra at det kan bli enkelte avvikelser fra denne kurve, slik at manøvreringsreglementets yttergrense en og annen gang må benyttes. Dette har Oslo Lysverker rett til å gjøre og kan også under tiden bli nødt til å gjøre det.

Under disse omstendigheter finner jeg det riktigst og også det rimeligste å legge manøvreringsreglementet til grunn ved takseringen av skadene. Jeg går ut fra at dette også må være i begge parters interesse, slik at man i fremtiden vet hva som er taksert og derved unngår prosesser på dette område.

Store driftsuhell som medfører skade, finner jeg derimot å måtte holde utenfor nærværende skjønn.

Etter det foreliggende materiale må det regnes med å oppstå belastningsvariasjoner (døgn- og ukevariasjoner), jfr. overingeniør Kolbenstvedt og direktør Nybøs erklæringer (dok. nr. 94) og uttalelser av direktør Collet Holst (dok. nr. 112).

Variasjonene gjør seg selvsagt sterkest gjeldende øverst i vassdraget, og de vil ikke

i liten grad utjevnes i Høvsfjorden, Holsfjorden og Strandefjorden. Variasjonene vil således virke mindre i vassdraget, men jeg må allikevel regne med at variasjonene har virkning nedover gjennom Gol, Nes og Flå. Derimot regner jeg med at variasjonene stort sett er utjevnet når vannet kommer ned til Krøderen, ja selv ved Bromma antas variasjonene å ha relativt liten betydning. Det kan dog være mulighet for at variasjonene kan ha en viss betydning for oppvatning på isen øverst i Krøderen, men dette har mindre å si, da man må regne med at isen her likevel ikke blir brukbar.

Uke- og døgnvariasjonene har betydning for oppvatning på isen, samt for kjøvingsfenomenene. Dette må det altså tas hensyn til ved taksering av skadene.»

Som det ses er det ved takseringen tatt hensyn til manøvreringsreglementets yttergrenser, og til den største tapning som faktisk kan skje gjennom maskinene på Ruud.

En tilleggsregulering og derved bedre tilgang på vann, vil føre til en jevnere tapping, og derved en for ferdsele gunstigere tilstand for så vidt det gjelder isveier. Det gjøres videre oppmerksom på at det etter skjønnsforutsetningene ved nevnte overskjønn ikke blir is på elvestrekningen fra Ruud i Hol til Hemsils utløp i Hallingdalselven i Gol, og heller ikke is på fjordene Høvsfjord, Holsfjord og Strandefjord og Opsjø. Takstene er avsagt i henhold hertil. Det utføres videre tiltak, som veier og broer, for et beløp av 5 mill. kroner for å avhjelpe de skader og ulemper som ferdsele påføres ved Holsreguleringen.

Fisken antas ikke å påvirkes skadelig ved tilleggsreguleringen, se uttalelse av 13. april 1951 fra Inspektøren for ferskvannsfisken.

Fløtningens interesser, for så vidt det gjelder Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening, vil ikke bli skadelidende på grunn av tilleggsreguleringen under nedfløtning av tømmeret i Hallingdalselven, da alt vann helt til ut på ettersommeren også ville bli magasinert ved 24 m reguleringen. Utover høsten fortsetter man imidlertid sorteringen av tømmeret ved Glesne ved Krøderens utløp, og fløtningen i Snarumselven. Forholdene kan på den tid berøres av magasinering i Hol. Sorteringen i Krøderen og fremfløtningen i Snarumselven vil endres ved Ramfoss-utbyggingen, som antas også å føre til regulering av Krøderen. En mindre regulering her kan foretas innenfor det skadeområde som sommervannstanden medfører. En vesentlig del av skadene som oppstår ved en mindre regulering vil være erstattet allerede ved Holsreguleringen.

Forholdet til Fellesfløtningsforeningen behandles av tiltaksskjønnet, og er ennå ikke avgjort ved underskjønn. En rekke fløtnings tiltak er med skjønnets godkjennelse gjennomført, og elven fra Gol til Gulsvik er betydelig forbedret som fløtningselv. Det gjenstår nå bl. a. å bringe fløtningsforholdene ved tømmerets passering av Drammens Elektrisitetsverks anlegg ved Kaggefoss—Kistefoss til endelig løsning. Tilleggsreguleringens innflytelse på fløtningen bør avgjøres av tiltaksskjønnet. Omsøkte konsesjon må derfor foreligge før tiltaksskjønnet avhjemles.

Naturforholdene antas ikke å påvirkes av tilleggsreguleringen, bortsett fra i noen grad utseendet av strendene ved Strandevann. Det blir dog ikke stor forskjell på arealet av de nakne strandområdene utover høsten etter de opplysninger som tallmessig er gitt ovenfor.

d. Etter bilag 7 er Strandevanns areal ved opprinnelig sommervannstand kote 950 15,1 km². Ved 24 m oppdemning, kote 974, er arealet 23,2 km², dvs. 8,1 km² neddemmet. Ved 28 m oppdemning, kote 978, vil Strandevanns areal være ca. 24,3 km². Med reguleringsluker i overløpet, bør skadene over kote 978 kunne bli små, idet vannstanden bare kortvarig når kote 978. Ved 24 m regulering uten reguleringsluker, ble skadet område anslått til ca. 0,25 km². Det skadede område ved tilleggsreguleringen blir da ca. 1,1 km² ÷ 0,25 km² = ca. 0,85 km².

Opprinnelig kjøpte Oslo kommune i stor utstrekning oppdemningsretten til kote 980 (30 m over sommervannstand) og ervervet derved retten for 92 pst. av områdene. Gjennstående private retter er nå nesten i sin helhet ervervet ved ekspropriasjon ved vassdragskjøp til kote 974 og for det resterende til kote 980 ved overenskomster.

Det neddemmede areal fordeler seg på fjellmark, som dels er bevokset med vier og fjellbjerk, beitestrekninger, enkelte setervoller og en del myr.

Etter kjøpekontraktene har Oslo Lysverker i de fleste tilfelle betalt eierne for flytting av seterhus m. v., mens enkelte har tatt forbehold om at flyttingen skal skje ved Oslo Lysverker. Mange setre er dog etter hvert blitt nedlagt, og bebyggelsen er ofte forfallen og endog ødelagt, men det finnes også enkelte setere som er velholdte. Det vises til bilag 14, Beskrivelse av seterbebyggelsen rundt Strandevann.

Ved en eventuell tilleggsregulering forutsettes at all bebyggelse mellom kote 975,5 og kote 980 må flyttes. Det viser seg da at bare 3 setre berøres av flyttingen, idet der må flyttes 1 seterhus og 3 låver og fjøs.

For å opprettholde seterdriften og utnyttelsen av de store beiter som fremdeles finnes i fjellet, synes det å være enighet om at lettelse for driften er absolutt nødvendige. Det som først må skaffes er bilveier og dernest elektrisk strøm. Dette er kommet klart

frem under de drøftelser som har funnet sted mellom representanter for Hol kommune, grunneierne i Hol og Oslo Lysverker. Man er kommet til enighet om tiltak og økonomisk støtte til grunneierne for eventuell flytting av stølshus, hvis tilleggsreguleringen skal gjennomføres. Oslo Lysverker skal etter dette som full erstatning til Hol kommune og grunneierne i Hol, utføre tiltak for kr. 250 000, bestående av bilvei i ca. 9 km lengde fra Strandevannsdammen til Raggsteindalen og utførelse av ca. 8,5 km 20 kV kraftledning fra Strandevannsdammen til Raggsteindalen og bidra innen rammen av de nevnte kr. 250 000 med kr. 45 000 til grunneierne til husflytting. Se bilag 10, tegning nr. F-2035. Dessuten skal Oslo Lysverker bygge ca. 8,5 km bilvei på Strandevanns nordside fra Syregården til Sveingårdsbotten, et arbeid som anslås til ca. kr. 150 000. Den sistnevnte vei danner begynnelsen til høyfjellsveien over til Aurland. Det vedlegges bilag 15, Oslo Lysverkers skriv av 20. april 1955, bilag 16, Oslo Lysverkers skriv av 10. juni 1955 og bilag 17, Hol kommunes skriv av 14. juli 1955 med utskrift av Hol herredstyres vedtak i saken.

Ved Strandevann vil erstatningen under kote 980 være oppgjort ved de nevnte ytelser fra Oslo Lysverker, som effektivt vil bidra til at setervirksomhet og turistnæring kan utvikles.

Med hensyn til isveiene på Strandevann antas disse ikke å bli dårligere på grunn av tilleggsreguleringen. For adkomst til vannet på sommertid fra bliveien på Strandevanns nordside, har Oslo Lysverker til bruk for sitt feriehem og andre interesserte bygget skinnegang med opphalingsspill til anvendelse for båttrafikken ved varierende vannstand.

Når det gjelder vassdraget nedenfor Ruud kan det, på grunn av tilleggsreguleringen, under henvisning til vassdragsskjønnets premisser, ikke antas å oppstå skader eller ulemper på privat eiendom, som jord, skog, herunder tømmerlegger og fløtning, isveier, beiter, fiske og annen eiendom utenom hva der er tatt hensyn til ved det avsatte overskjønn av 8. juli 1955.

e. Det ved reguleringstillatelse av 4. juni 1948 fastlagte manøvreringsreglement forutsettes å gjelde fortsatt, dog med forandring under 1, hvor reguleringsgrensene for Strandevann blir følgende:

	Sommer vasst.	Øvre*) m. o. h.	Nedre m. o. h.	Oppdem.*) i m	Senkn. i m	Reg. høyde i m
Strandevann	950,0	978,0	950,0	28,0	0	28,0

*) Under ekstraordinær flom tillates vannstanden å stige til 980,0 m o. h. med 30,0 m oppdemning.

f. Om fallhøyder i vassdraget, se pkt. b, 1. Vannføringsforholdene fremgår av pkt. a, s. 7.

g. Det har siden 1951 vært forhandlet med eierne av nedenforliggende bruk om opprettelse av en brukseierforening i Hallingdalsvassdraget, uten at foreningen ennå er konstituert. Så vidt vites fikk brukene søknaden om tilleggsregulering av 14. desember 1950 til uttalelse da den ble behandlet forrige gang.

Det må antas at de nedenforliggende bruk har en betydelig interesse av enhver regulering som bidrar til å øke vintervannføringen.

Beliggenheten av brukene nederst i vassdraget med store uregulerte felt, gjør at sommervannføringen her blir høy og at de får en langt større brukstid enn magasinverkene i fjellet. Deres beliggenhet nær forbruksstedene gjør også at tilskuddene i vintervannføringen her er meget verdifulle.

I 1956 vil Hol I og Hol II være fullført med henholdsvis 190 000 kW og 27 000 kW. I 1957 fullføres Hol III med 59 000 kW. I Kaggefoss vil aggregat nr. 3 komme i gang i 1956, og Embretsfoss og Holmen-Hellefoss i Drammens-

elven antas også å kunne nyttiggjøre seg tilleggsreguleringen. Det er således et stort og kostbart produktionsapparat, som er avhengig av vannet, og spesielt under vannfattige perioder vil tilleggsreguleringen bli av største betydning så vel for disse kraftverk som for strømforbrukerne i Østlandsområdet.

Da opprettelsen av tilleggsmagasinet har samfunnsmessig betydning i forbindelse med sikringen av en stabil strømforsyning, uten selv i samme grad å gi verkene inntekter, tillater man seg å be om at de årlige avgifter til Staten og kommunene ikke settes høyere enn for konsesjonen av 4. juni 1948.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 29. og 31. desember 1955 og er forelagt distriktet sammen med følgende uttalelse fra Samkjøringen v/ samkjøringssjef C. B. Blydt, datert 2. januar 1956:

«Vi har mottatt Deres brev av 24. desember 1955 og har bemerket at De i desember 1955 har sendt en ny søknad om tilleggsregulering av Strandevann med en ytterligere oppdemning av 4 m, som øker magasininnholdet med 94 mill. m³. Da De i 1950 søkte om konsesjon på denne tilleggsregulering, ga vi vår tilslutning til planen, og den senere tids erfaringer har i høy grad bekreftet tilleggsreguleringens store betydning for Østlandets elektrisitetsforsyning.

Dersom Strandevann ved begynnelsen av inneværende vinter hadde vært fyllt til den reguleringshøyde som det er søkt om, ville tilleggsreguleringen øket den energimengde som kunne produseres i kraftstasjonene Hol I, Kaggefoss, Embretsfoss og Holmen-Hellefoss med 93,4 mill. kWh, svarende til ca. 88,7 mill. kWh ved sentrale leveringssteder. Det samlede rasjoneringsgrunnlag for den alminnelige elektrisitetsforsyning er i inneværende rasjoneringsperiode for månedene september—mars 4 553 mill. kWh. Går man ut fra den rasjonering som er pålagt for månedene september—januar og forutsetter at rasjoneringsprosenten for februar og mars blir 90 som for januar, blir den totale svikt i produksjonen referert sentrale leveringssteder 534,4 mill. kWh. Tilleggsreguleringen ville således, hvis den hadde vært effektiv, kunnet dekke ca. 16,5 pst. av det beregnede energiunderskudd.

Betydningen av tilleggsreguleringen som reserve for elektrisitetsforsyningen er derfor meget stor, og den vil øke ytterligere når alle fall i vassdraget blir utbygget. Det må også etter vår oppfatning tillegges stor vekt at mulighetene for å få fyllt Strandevann til den søkte reguleringshøyde kan økes ved innføring av vann fra naboeelven Hivju og ved overføring av vann fra Aurland.

Selv om tilleggsreguleringen bare utnyttes med flere års mellomrom, vil prisen på energien som produseres bli meget rimelig, og prosjektet vil være meget gunstig sammenlignet med andre måter for å skaffe Østlandet reserver mot dårlige vannår.

De store skadevirkninger og ulemper som en rasjonering av den elektriske energi fører med seg, har gjort spørsmålet om reserver mot dårlige vannår i høy grad aktuelt. Da den foreslåtte tilleggsregulering vil gi et betydningsfullt bidrag til løsning av denne sak, kan vi derfor gi Deres konsesjonssøknad vår beste anbefaling.»

Nedenfor gjengis de interesserte kommuners herredstyrevedtak angående denne sak.

H e m s e d a l s vedtak av 1. februar 1956:

«Når en ser på det enorme udekkede behov for elektrisk energi som vi fremdeles har i vårt land må det være en samfunnsoppgave av stor betydning å kunne avhjelpe denne mangel, og den merkraft som utvinnes ved tilleggsreguleringa av Strandevann i Hol vil være et viktig bidrag for løsnin» av denne sak. Vi kan derfor gi konsesjonssøknaden vår beste anbefaling.»

N e s' vedtak av 11. februar 1956:

«Til støtte for herredstyrets stillingtagen har formannskapet bedt «Nes Grunneierforening» om en uttalelse, og i møte 9. februar 1956 har denne institusjon gitt følgende tilråding:

«I konsesjonssøknaden punkt 3 c. står anført at tilleggsreguleringen (forhøyelse av Strandavassdammen med 4 m) antas ikke å medføre skade eller ulempe for almene interesser ut over det som følger av regulering etter tillatelsen av 4. juni 1948.

Så vidt skjønnes er grunnlaget for denne påstand den at det ingen forandringer blir i tappingsreglementet fra det som forelå ved det sist avholdte reguleringskjønn.

Vi er ikke kompetent til å bedømme dette forhold teknisk og driftsmessig, men ut fra vårt legmannsskjønn finner vi at det er grunn til å tro at ved å ha en større vannreserve vil det i praksis arte seg slik at det i de kritiske måneder for oppkjøving og overvatning (januar og februar) kan bli en gjennomsnittlig større vanntilførsel i Hallingdalselven og derav følgende større døgn og ukevariasjoner. Dette er et forhold som vi vil be herredstyret gjøre de konsesjonsgivende myndigheter oppmerksomme på.

Som alminnelige bemerkninger til de øjeblikke utvidelser av reguleringer av Hallingdalselven vil vi som grunneiere videre berke:

Det er en utbredt misnøye blant grunneierne over at de årlige erstatninger ikke er gjenstand for en indeksregulering på en eller annen måte. Som eksempel på hvor urimelige disse erstatninger kan bli med tiden kan nevnes, at da skjønn over kraftledningen gjennom dalen for en del år siden ble foretatt var prisen pr. m³ tømmer ca. kr. 16. I dag er prisen kr. 83,50. I samme forbindelse vil vi også nevne den store ulempe med tåkedannelse langs dalbunnen på vintertiden, som så vidt skjønnes ikke er tatt noen betraktning til ved det avholdte skjønn.

Vi er oppmerksomme på at loven hjemler ingen adgang til indeksregulering, men billighetshensyn skulle tilsi at de konsesjonsgivende myndigheter ved innvilgelsen av konsesjon burde sette visse krav for konsesjon til beste for grunneierne og almenheten, som en kompensasjon for de nevnte skadevirkninger.

Vi ser det som en herredstyresak å påpeke de krav som i den anledning bør reises, men vi vil dog påpeke, at på trots av de

enormt store verdier som Oslo Lysverker har fått ervervet i Hallingdalsdistriktene har vi her i Nes ikke fått noen lettelse i vår elektrisitetsforsyning på noen måte.

For øvrig henvises til vår uttalelse den 5. desember 1955 vedk. konsesjonssøknad om regulering av Hemsila.»

Vedtak: Nes herredstyre tiltrer enstemmig det syn på saken som er tilkjennegitt i grunneierlagets tilråding.

Under forutsetning av at dette blir tatt hensyn til av de konsesjongivende myndigheter, kan en rå til at konsesjon blir meddelt slik som omsøkt.»

Flå s vedtak av 13. februar 1956:

«Da søknaden fra Oslo Lysverker om utvidet regulering av Strandevatn forrige gang ble forelagt for Flå herredstyre, frarådet herredstyret i vedtak av 4. juni 1951 at tilatelsen ble gitt. Etter de opplysninger som nå foreligger, vil herredstyret ikke motsette seg at søknaden blir imøtekommet, under forutsetning av at det blir fastsatt konsesjonsvilkår som er i forhold til de fordeler som innvinnes, og de skader og ulemper som vol-des.

Herredstyret må fastholde sitt krav om at konsesjonsavgiften til kommunene blir forhøyet til kr. 4 pr. nat.-HK. Dersom en sammenligner den avgift som er satt for Holsreguleringen med de avgifter som er fastsatt for andre tilsvarende reguleringer kan det ikke være tvilsomt at avgiften for Holsreguleringen er svært lav. Etter de opplysninger Herredstyret har fått, er avgiftene for reguleringen i Otta, Vinstra og Åbjøra satt til kr. 3, og for reguleringene i Olevatn, Fleinsendin samt Matre til kr. 2. Den samme avgift er også satt for Aura og Røsvatn. Det må derfor være rimelig krav at avgiften for tilleggsreguleringen blir betydelig forhøyet, særlig når en tar i betraktning den store nettogevinst som denne regulering medfører for falleierne i vassdraget.

En vil her tilføye at man fant grunn til å frykte for at den økede regulering av Strandevatn, vil medføre enda sterkere variasjon i vannføringen enn den som overskjønnet har regnet med.»

Hols vedtak av 20. februar 1956:

«Heradstyret godtek framlegget fra formannskapet, men i tillegg til det som der er sagt må ein gjera merksam på skriv frå huseigarar i Hovet av 18. februar d.å. om skadar på vassforsyninga ovanfor Ruud. Dette er ei sak som heradsstyret reknar med at Oslo Lysverker ordnar opp med snøggast råd er og som skulde vore ordna tidlegare.»

Formannskapets framlegg lyder:

«Hol heradsstyre har i møte den 13. juli 1955 sagt frå at dei vil rå til at konsesjon blir gjeve på oppdemming av Strandevatn frå 24 m til 28 m under føresetnad av at Oslo Lysverker erstattar dei skader som blir påført grunneigarane ved Strandevatn på etternemnte måte:

Oslo Lysverker byggjer:

1. Bilveg Stryknadsoset—Faugeli—Raggsteindalen.

2. Bilveg Syregarden—Sveingardsbotn.
3. Kraftline Stryknadsoset—Faugeli—Raggsteindalen med minst 5 transformator-master m/plattinger.
4. Kraftline på nordsida av Strandevatn fram til Urevassbotn med minst 5 transformator-master m/plattinger.

Oslo Lysverker yter:

5. Kr. 45 000 som erstatning for flytting av stølshus.
6. Fri overføring av kraft på Oslo Lysverkers høgspenline fram til Stryknadsoset og det samme for lina til Syregarden—Urevassbotn. (For lina frå Stryknadsoset til Raggsteindalen reknar ein at denne blir kommunens eigedom.)

I dei drøftingar som er førde med Oslo Lysverker er det sett frister for utføring av dei ymse tiltak og det er ein føresetnad at vegane skal byggjast under kontroll av den kommunale oppsynsmann for Hol og Ål og kraftlinene i samråd med Hol Elektrisitetsverk med omsyn til forsvarleg byggemåte og linetrase.

Sjå elles vedlegg nr. 15 og 16 til søknad frå Oslo Lysverker som vedkjem desse tiltak og erstatningssummen. Ein må her gjera merksam på at søknaden frå Oslo Lysverker ikkje er heilt i samsvar med den semje mellom grunneigarane og Oslo Lysverker som er gjort ved skriv frå Oslo Lysverker av 20. april og 10. juni 1955 og dei krav som heradstyret sette fram i vedtaket av 13. juli 1955 og som Hol held seg til.

Med det ein syner til det som er sagt framfor som er ein føresetnad frå grunneigarane, gjer kommunen krav om at reguleringsavgifta blir sett til kr. 4 pr. nat.-HK. Ved fastsetting av reguleringsavgifta må det takast omsyn til den store reguleringshøgda som blir og den store nettoauken som Oslo Lysverker fær i kraftmengda, og på den andre sida på den store skadeverknaden dette har ikkje berre for område ved Strandevatn, men og for næringslivet i kommunen som heilheit. Dette gjer at jordbruksfondet for Hol bør aukast frå kr. 50 000 til kr. 100 000. Då det er fåre for at denne tilleggsreguleringa, som delvis vil virke for enkelte år, vil virke skjemma i terrenget, går ein ut frå at søkjaren blir pålagt å gjera det som kan gjerast for å hindre dette. Dersom det som er nemnt framfor blir pålagt søkjaren rår heradstyret til at det blir gjeve konsesjon på oppdemming til 28 m, men ein kan ikkje rå til at det i noko høve blir gjeve løyve til ein høgare vannstand enn 28 m i det heile, dette sjølv om det er ekstraordinære flaumforhold.»

Skrivet fra huseiere i Hovet lyder:

«På vegne av hus- og grunneigarane innover moen frå Håkonset gjer me oss so fri å legge fram denne saka for det vyrde heradstyre når me ser at konsesjonsspørsmålet for 4 m oppdemninga av Strandevatn skal fram til handsaming i heradstyret.

Ved Holsreguleringa og dei dermed føretakne erstatningsskjønn vart det påpeika at det kunne verta vanskeleg med vassspørsmålet for hus- og grunneigarane ovanfor Ruud kraftstasjon då me her har hatt grunnvatnet i brunnane våre og dette sjølvsagt står i samband med vassføringa i hovudelva.

Skjønnsretten av 1948 var av den mening at dette spørsmålet burde utstå til ein fekk røynsle for kva verknad reguleringa vilde få i dette høve.

Me kan likevel tenkja oss at dette spørsmålet berre er vorte dokumentera i dei høve der det var ope rennande vatn, der skjønnsretten har gått og notert skade- og erstatningsnr. på eigedomane, og at brunneigarane som indirekte er berørt av reguleringa ved at grunnvatnet vert betydeleg senka ikkje har dokumentfaste krav på den påførte skade.

Me vil soleis nemna at me fleire gonger etter at reguleringa byrja har lote teke att brunneane våre og grave dei djupare, og har då i tidbolkar vore utan vatn. Me vil og soleis nemna at grunnvatnet i år etter kontrollmåling står over 1 m djupare enn til same tid i fjor, og at dei fleste brunnar no er turre.

Den 16. mars 1955 vende me oss so til Oslo Lysverker med skriv gjenom sakfører Nordhagen med førespurnad kva lysverkene vilde gjera med saka.

I skrivet ba sakføreren om svar so snart skje kan. Lysverkene har diverre ikkje visst so mykje vyrdnad for førespurnaden at det til dags dato er kome noko svar i det heile.

Me vil difor no når konsesjonsspørsmålet for dei 4 metrane heving av Strandevatn skal fyrehavast oppmoda heradstyret til å ta med denne saka i konsesjonskrava og at det vert gjort ei rask løysing av vassspørsmålet for oss.»

Krødsherads vedtak av 19. mars 1956:

«Under den forutsetning at den vannmengde som blir magasinert ved den omsøkte tilleggsregulering av Strandevann i Hol kun blir nytet som reserver i dårlige vannår, og ikke får noen virkning på magasinenes avtapping utover det som er fastlagt i det manøvreringsreglement som har dannet grunnlag for skjønnsforutsetningene ved de hittil avholdte skjønn, vil Krødsherad kommunestyre ikke motsette seg at den omsøkte tilleggsregulering gjennomføres.

For øvrig fastholdes den uttalelse som Krødsherad kommunestyre har gitt i møte den 30. mai 1951 angående denne sak.»

Kommunestyret gjør i sitt vedtak i møte 30. mai 1951 nærmere rede for vannstandsvariasjonene i Krøderen ved den allerede tillatte regulering og innvirkningen herav på tømmertrafikken, og fortsetter slik:

«Krødsherad er et sterkt tømmerførende distrikt og de byrder og utgifter som skog-eierne er påført ved reguleringen andrar til meget betydelige beløp, som vil komme igjen årlig. Nå er det om å gjøre å få tillatelse til å forhøye Strandevannsdammen med ca. 4 meter. I en skrivelse fra Oslo Lysverker til Industridepartementet datert 26. april 1951 skriver Oslo Lysverker bl. a.:

«Den eneste følge av tilleggsreguleringen av vassdraget nedenfor Ruud kraftverk skulle derfor etter dette bare være en ennå jevnere vannføring i vinterhalvåret og dette må vel nærmest sies å være en fordel for grunneierne sett i forhold til forutsetningene for de allerede avholdte skjønn.»

Så vidt skjønnes overser Oslo Lysverker her at for å fylle Strandevannet ytterligere 4 meter oppover, må der maganiseres. Magasinet andrar etter hva Lysverkene opplyser til ca. 91 mill. m³ vann. Disse 91 mill. m³ får ikke avløpe. De blir foreløpig inndemmet og dermed vil vannstanden i mai, da tømmeret gjerne slåes ut, bli ennå lavere enn den dessverre allerede er blitt ved den nåværende regulering. Det vil igjen si at ulempe, utgiftene og risikoen blir større enn under takstene forutsatt.

Herredsstyret ser med bekymring på denne utvikling. Det må være en grense for hva Oslo Lysverker kan forlange, hva de nedenforliggende interesser skal tåle, særlig hva skogbruket skal tåle. Hvordan disse 91 mill. m³ vil bli nyttiggjort i Holsverket har herredsstyret ikke anledning til å danne seg en sikker formening om, men ikke rettere herredsstyret forstår, blir forholdet det at de 91 mill. m³ blir uttappet over vinterhalvåret, og dette må medføre at det kommer mere vann på vinterdag til Krøderen enn ved den regulering som nå er tillatt. Følgen herav er at tømmerveltene må enda høyere opp. Det er mulig at i de gode vannår vil Oslo Lysverker ikke komme til å nyttiggjøre seg det vann som står inndemmet i Strandevannet for å ha det spart til dårligere vannår. Hvordan det stiller seg hermed, f. eks. hvor ofte det vil inntre, har ikke herredsstyret materiale til å bedømme, men at vannet som står i Strandevannsmagasinet må ut av dette sent eller tidlig er en selvfølge.

Det er utvilsomt at de store forandringer vil gå verst ut over skogbruket, men herredsstyret skulle også være tilbøyelig til å anta at det også vil oppstå skader og ulemper for fisket i Krøderen. En tør henstille at Fiske-riinspektøren anmodes om å anstille de fornødne undersøkelser og avgi fornøden uttalelse herom.

Herredsstyret er i sterk tvil i anledning av denne sak. Man er oppmerksom på at det her dreier seg om en sak av stor samfunnsmessig betydning, idet samfunnet ved en forhøyelse av Strandevannsdammen på 4 meter vil få en økning av vannkraften med ca. 3 400 nat.-HK. Under den foreliggende uklarhet og tvil drister herredsstyret seg ikke til å ta ansvaret for hverken å fraråde eller å tilråde at ansøkingen innvilges, men må henstille til statsmyndighetene, særlig vassdragsvesenet, å overveie om det virkelig forholder seg så at fordelene ved forhøyelsen på 4 meter er «overveiende» i forhold til skade og ulempe. Hvis ikke det er tilfelle, må søknaden avslås, etter hva det er bestemt i reguleringsloven av 1917. For herredsstyret stiller det seg så at fordelene ikke er så store at de kan sies å være «overveiende». Dette får statsmyndighetene som sagt overveie og avgjøre. Skulle søknaden innvilges, må herredsstyret innstendig henstille at avgiftene som Oslo Lysverker skal betale til kommunene forhøyes. Konsesjonsbetingelsene går nå ut på at det skal svares en avgift til alle kommunene på kr. 1,50 pr. nat.-HK. Det er etter herredstyrets mening en uheldig bestemmelse. Det er ikke synderlig tvilsomt at dette er for lavt når hensees til de voldsomme forandringer som foretas i vassdraget og til pengeverdien. Det er mange kommuner å dele på. Skal kommunene få noe igjen for alle de tap og forringelser som uve-

gerlig vil inntrede, bør avgiften ikke settes lavere enn til kr. 2,50 pr. nat.-HK, hvis søknaden innvilges.

Herredstyret vil gjerne få peke på ønskeligheten av at der i konsesjonsbetingelsene inntas bestemmelse hvoretter det i fremtiden skal være adgang til å forhøye avgiften til kommunene, dette av hensyn til den stadig synkende pengeverdi.

Endelig må man be om at det blir stillet opp som konsesjonsbetingelse at det skal av Oslo Lysverker påstevnes nytt ekspropriasjonsskjønn for at det skal derunder bli lovlig avgjort hva erstatning den private grunn-eier tilkommer. Det ser ut til at Oslo Lysverker mener at alt erstatningsansvar skal være opp og avgjort med de beløp som er fastsatt av underskjønnet som ble avhjemlet den 22. september 1949, og som nå er under prøvelse ved overskjønn, der hvor overskjønn er forlangt. Herimot må det protesteres, og det må forlanges at det i konsesjonsbetingelsene blir pålagt Oslo Lysverker å holde nytt skjønn. Hvis det ikke herom inntas bestemmelse i konsesjonsvilkårene, må det befryktes at Oslo Lysverker unnlater å foranstalte nytt skjønn, idet Lysverkene kommer til å hevde at det har sitt forblivende med de beløp som ansettes under de nå pågående skjønn, og at man, hvis man anser seg berettiget til mere, får saksøke Oslo Lysverker. For å forebygge en slik utgang, er det heldigst å få det uttrykkelig bestemt som konsesjonsvilkår at det skal holdes ekspropriasjonsskjønn.»

Gols vedtak av 22. mars 1956:

«Da søknaden fra Oslo Lysverker om utvidet regulering av Strandevatn forrige gang ble forelagt for Gol herredstyre, frarådet herredstyret i vedtak av 10. mai 1951 at tillatelse ble gitt. Etter de opplysninger som nå foreligger, vil herredstyret ikke motsette seg at tillatelsen blir imøtekommet, under forutsetning av at det blir fastsatt konsesjonsvilkår som er i forhold til de verdier som innvinnes, og de skader og ulemper som voldes.

Herredstyret må fastholde sitt krav om at konsesjonsavgiften til kommunen blir forhøyet til kr. 4 pr. nat.-HK. Dersom en sammenligner den avgift som er satt for Holsreguleringen med de avgifter som er fastsatt for andre tilsvarende reguleringer, kan det ikke være tvilsomt at avgiften for Holsreguleringen er svært lav. Etter de opplysninger herredstyret har fått, er avgiftene for reguleringene i Otta, Vinstra og Abjøra satt til kr. 3 og for reguleringen i Olevatn, Fleinsendin samt Matre til kr. 2. Den samme avgift er også satt for Aura og Røsvatn. Det må derfor være et rimelig krav at avgiften for tilleggsreguleringen blir betydelig forhøyet, særlig når en tar i betraktning den store nettogevinst som denne regulering medfører for falleierne i vassdraget.

Et større vassreservoar vil sikkert føre med seg større vassføring i elva og med det skade ved ras etter elvekanten, iskjøvinger o. a. Dette må da tas opp etter hvert som skadene melder seg og bli erstattet.

I uttalelsen av 10. mai 1951 framholdt Gol herredstyre at det ble opprettet en sekundær kraftstasjon for de nedre Hallingdalsbygder, og at konsesjonskraften for Oslo Lysverker

ble skaffet fram til kommunene i nedtransformert stand. Dersom Hemsilreguleringa går i orden, får dette spørsmål kanskje mindre betydning, men for det tilfelle at det ikke skjer, må herredstyret fastholde det nevnte krav.»

Als vedtak av 4. april 1956:

«Sist denne konsesjonssøknaden var føre i Hallingdalskommunane uttale alle kommunane seg mot denne tilleggsreguleringa. Ein viser i det høve til vedtaka den gongen.

Søknaden vart som kjent avslått av departementet.

Ein kan ikkje sjå at det er kome noko nytt nå som skulde tilsegja at Al kommunestyre skulde gjera ei onnor tilråding.

Derimot kan ein slå fast desse fakta:

1. Oslo Lysverker har bygt dammen til 28 meters regulering utan at det låg føre konsesjon.

2. Ved ein seravtale med magasinkommunen har Oslo Lysverker på førehand sikra seg tilråding frå denne.

3. Det vert halde fram at det er uvanleg verdfullt å få denne tilleggsreguleringa.

Al kommunestyre finn det difor nyttelaust å uttale seg mot denne reguleringa. Ein viser til uttale Al ga 11. mai 1951.

Ein vil og minne om at alle konsesjonssøknader på reguleringar, utbyggingar og overføringar har kome i små porsjonar, og over eit lengre tidsrom. Kommunene har difor aldri fått det fulle oversyn over konsekvensane.

Ein set som krav når det gjeld avgifter til kommunane at denne må setjast til det maksimum lova nemner, og vidare, dersom det på nokon måte er høve til det, at avgiftene til kommunane for dei før gjevne konsesjonar vert endra til lovens maksimum, når det gjeld Hallingsdalsvassdraget.

Ein ber difor om at heile saka vert lagt fram for Stortinget på nytt.»

Drammens elektrisitetsverk uttaler i brev av 17. februar 1956:

«Vi tillater oss å anbefale at Oslo Lysverkers søknad innvilges, men må be om at tillatelsen i tilfelle blir gitt på følgende vilkår:

1. De nedenfor liggende bruk må selv få adgang til å avgjøre om og i tilfelle når de vil gå inn som deltager i tilleggsreguleringen.
2. Anleggsregnskapene må av denne grunn tydelig vise hvilke omkostninger som vedrører den opprinnelige regulering og hvilke omkostninger som følger av den utvidede regulering.
3. Den reduksjon som oppstår i Gravfoss kraftverks ytelse på grunn av at den forøkte vintervannføring i Snarumselven medfører høyere undervannstand ved Gravfoss, må erstattes med levering av kraft fra Oslo Lysverker.»

Sjefingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Buskerud sier i påskrift av 17. april 1956:

«De skader og ulemper som denne tilleggsregulering av Strandevatn i Hol medfører, an-

tas å være små i forhold til fordelene ved den, jevnfør også Hemsedal kommunestyres vedtak av 1. februar 1956.

Ulempene rammer vesentlig Hol, og den kompensasjon som Oslo skal yte for disse ulemper i henhold til Hol kommunestyres vedtak av 20. februar 1956 antas å være tilstrekkelig.»

Fylkesmannen i Buskerud har gitt følgende påtegning, datert 18. april 1956:

«En finner for sitt vedkommende å kunne vise til foranstående uttalelse av fylkets elektrisitetsforsyning.»

Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening uttaler i brev av 30. april d. å. bl. a.:

«Vi tillegger den søkte regulering meget stor betydning, idet fløtningsforholdene nedover i vassdraget allerede ved de hittil foretatte endringer i vannføringen er blitt kritisk. Enhver ytterligere regulering må nødvendigvis medføre at fløtingen ikke kan gjennomføres slik at bedriftene får sitt tømmer i tide.

Vi tillater oss å peke på følgende:

1. Med hensyn til det tømmerkvantum som berøres av reguleringen, nevner vi at ca. 50 000 tytter = ca. 70 000 m³ år om annet regnes å komme fra Hallingdal. Variasjonene kan dog være nok så store. I Krøderen kommer det til ca. 28 000 m³.

2. Av det samlede kvantum på ca. 100 000 m³ tas 15—20 pst. ut ved Glesne hengsle i Krøderen. Dette tømmer kjøres enten med bil eller jernbane. Resten fløtes fra Glesne hengsle gjennom Snarumselven og videre nedover til de forskjellige bedrifter og ned til Stenberg hengsle nær Drammenselvans utløp.

Til fløtingen i Hallingdal regner vi med å trenge ca. 200 sm³.

Hittil har fløtingen i Hallingdalselven gått uten særlig store vanskeligheter. Vi er imidlertid klar over at hvis det blir foretatt utvidet regulering av Strandevatn og likeså regulering av Hemsil samtidig med at de hittil gitte konsesjoner vil bli utnyttet fullt ut, vil også forholdene i Hallingdalselven by på vanskeligheter. Vi må derfor regne med å kreve avgitt vann i fløtingstiden i Hallingdal, og en fastsettelse av det kvantum som må slippes, skulle være forholdsvis oversiktlig i denne del av vassdraget.

Vesentlig annerledes stiller forholdet seg i vassdraget nedenfor Krøderen, hvor tømmeret må passere Kaggefossen. Minimums vannføring for fløting over Kaggefossen er 135 sm³. Etter anmodning fra Oslo Lysverker ble det i fjor foretatt prøvefløting gjennom Kaggefossen med 100 sm³, hvilket viste seg å være totalt mislykket.

Vi nevner også at på grunn av magasineringen i Strandevatn i fjor sommer sank vannstanden i Krøderen så tidlig ned under lavmålet at 25 000 m³ ble inneliggende i Krøderen med tap både for fløtingen og for bedriftene.

Slipping av vann fra Holsmagasinene til bruk for fløtingen gjennom Kaggefossen byr utvilsomt på visse problemer, idet det tar tid før vannstanden i Krøderen stiger til-

strekkelig og stigningen motvirkes av den vannføring som går ut av Krøderen. Det er imidlertid ikke Fellesfløtningsforeningens sak å løse dette problem. Det må konsesjonæren ordne med, og vi mener derfor at det i konsesjonsvilkårene må tas inn bestemmelser som sikrer fløtingen det fornødne vann gjennom Kaggefoss, eller at det bygges tømmerrenne. Drammens Elektrisitetsverk, som utnytter Kaggefoss, er direkte interessert i å unngå slipping av fløtingsvann gjennom fossen. Det har hittil ikke vært mulig å få Oslo Lysverker og Drammens Elektrisitetsverk til å bli enige om en ordning. Et skjønnet eller en rettsak om spørsmålet er lite praktisk. Utgiftene til tømmerrenne kan for øvrig som en reguleringsutgift fordeles på alle bruk som nytter reguleringsvannet.

3. Av den foreliggende konsesjonsansøking fremgår at de nåværende Holsmagasiner representerer 777,5 mill. m³. Den nå søkte tillatelse til ytterligere 4 meters regulering av Strandevatn representerer et tilleggsmagasin på 94 mill. m³. De samlede magasiner vil således utgjøre 871,5 mill. m³. Beregnet lavvannføring er 1,7 sm³ og regulert vannføring inklusive det nå søkte magasin vil utgjøre 25,8 sm³. At dette er et så drastisk inngrep i vannføringsforholdene at fløtingen vil lide skade, må være ganske klart.

4. I konsesjonsansøkingen på side 14 er nevnt at tilleggsgulningen ikke vil volde Fellesfløtningsforeningen skade i Hallingdalselven. Vi kan ikke se at dette er riktig og bemerker i den forbindelse at man hittil ikke har sett den fulle virkning av den allerede tillatte regulering i Hallingdalsvassdraget.

Oslo Lysverker nevner samme sted at forholdene i Krøderen berøres av magasineringen i Hallingdal, men nevner at forholdene i Snarumselven vil endres ved Ramfossutbyggingen. Vi har ingen oversikt over hvorvidt Ramfossen vil bli utbygget eller om det vil bli foretatt regulering av Krøderen. Vi kan iallfall vanskelig tenke oss at reguleringen av Krøderen vil by på bedre forhold i den tid fløtingen pågår.

I ansøkingen på side 15 er anført at «forholdet til Fellesfløtningsforeningen behandles av tiltaksskjønnet og er ennå ikke avgjort ved underskjønnet». I den forbindelse nevner vi at vi i oktober 1955 anmodet Oslo Lysverker om å fremme underskjønnet, slik at blant annet forholdet ved Kaggefoss kan bli løst. Oslo Lysverker har imidlertid ikke foretatt seg noe for å få skjønnet fremmet. De tiltak som er truffet i Hallingdal, har liten eller ingen betydning når tømmer ikke kan komme videre fra Krøderen.»

Brevet avsluttes med følgende konklusjon:

- «1. Konsesjonssaken bør ikke avgjøres før Oslo Lysverker har tilrettelagt full oversikt over hvorledes vannføringen vil stille seg etter reguleringen, særlig ved Kaggefoss.
2. Det må i konsesjonsvilkårene med hjemmel i reguleringslovens § 12 nr. 18 pålegges reguleringen (de verker som tar vannføringen i bruk) å bygge tømmerrenne forbi Kaggefoss eller å avgi et bestemt kvantum vann til fløting gjennom Kaggefoss, hvor fløting finner sted til slutten av september.»

Inspektøren for ferskvannsfisket ga 13. april 1951 slik uttalelse:

«Saken har vært forelagt vitenskapelig konsulent Kjell W. Jensen, som er kjent i Holsvassdraget, samt konsulenten for ferskvannsfisket i det Østenfjelske.

Konsulent Jensen anfører i brev av 21. mars d. å. bl. a. følgende:

«En utvidelse av oppdemningen fra 24 til 28 m vil spille liten rolle i forhold til de virkninger 24 meters regulerings høyde ventes å få.

Erstatninger for skade på fisket ved den opprinnelige regulering (24 m) ble gitt ved erstatningsskjønn, og dessuten er utsettinger av yngel og/eller settefisk sikret ved konsesjonsbetingelsenes punkt 16.

Utvidelse av settefisk- eller yngelutsettingene på grunn av de nye 4 meterne er neppe nødvendig etter mitt skjønn.»

Konsulenten for det Østenfjelske anfører i påtegning av 10. april d. å.:

«Jeg er enig i de bemerkninger vedrørende utvidet regulering av Strandevatn som konsulent Jensen er kommet med.»

Jeg slutter meg til de ovenfor anførte uttalelser.»

Krødsherad herredstyre har i møte 19. mars 1956 gjort følgende enstemmige vedtak, mottatt her med Fylkets påtegning av 5. mai 1956:

«Under den forutsetning at den vannmengde som blir magasinert ved den omsøkte tilleggsregulering av Strandevatn i Hol kun blir nytet som reserver i dårlige vannår, og ikke får noen virkning på magasinenes avtapping utover det som er fastlagt i det manøvreringsreglement som har dannet grunnlag for skjønnsforutsetningene ved de hittil holdte skjønn, vil Krødsherad kommunestyre ikke motsette seg at den omsøkte tilleggsregulering gjennomføres.

For øvrig fastholdes den uttalelse som Krødsherad kommunestyre har gitt i møte den 30. mai 1951 angående denne sak.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 4. juni 1948 fikk Oslo kommune ved Oslo Lysverker tillatelse til å regulere Holselva og Våtna og til å overføre Våtna til Holselva m. v., jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for s. å. side 41—53. Tillatelsen omfatter bl. a. 24 m oppdemning av Strandevatn fra sommervannstand kote 950 til kote 974. Oslo Lysverker søkte 12. desember 1950 om tillatelse til å øke oppdemningen med 4 m til kote 978. Etter at søknaden var forelagt distriktet og ellers behandlet på vanlig måte, avga Hoved-

styret i brev til departementet av 10. mars 1952 sin uttalelse som konkluderte med forslag om at søknaden ikke ble imøtekommet. Departementet sluttet seg i brev til Oslo Lysverker av 18. april 1952 til Hovedstyret.

Oslo Lysverker har imidlertid arbeidet videre på spørsmålet om tilleggsregulering av Strandevatn, og søker nå på nytt om tillatelse til å øke oppdemningen til kote 978.

Etter pålegg fra Kraftforsyningens Sivilforsvarsnemnd er dammen ved Strandevatn bygd som steinfyllingsdam med jordkjerne og har damkrone på kote 985, dvs. 7 m over den høyeste regulerte vannstand det nå søkes om. For hurtig senking av vannstanden for beredskapsformål er dammen ustyrt med omløpstunnel med luker for tapping av 200 m³/sek. ved vannstand 975.

Fordelel.

Holsreguleringen har et nedbørfelt på ca. 723 km² med årsavløp ca. 813 Mm³ tilsvarende en midlere vassføring på 25,8 m³/sek. Reguleringens samlede magasiner etter konsesjonen av 4. juni 1948 regnes å være 770,5 Mm³, hvorav i Våtna og Urunda 310,5 Mm³ og i Strandevatn 460 Mm³. Magasinet i Strandevatn vil ved den omsøkte tilleggsregulering øke til 554 Mm³. Hovedstyret antar at denne øking er tilstrekkelig til hel utjevning av det gjennomsnittlige avløp og at vassføringsøkningen kan settes til 0,7 m³/sek. Den tilsvarende kraftinnvinning i kraftverker i vassdraget som er i drift eller under bygging blir:

I utbygde verk:

Hol I	367	m
Kaggefoss	70	»
Embretsfoss	17	»
A/S Holmen-		
Hellefoss	5,3	»
	459,3	m = ca. 4 300 nat.-HK

I verk under bygging:

Hol II	47,7	m
Hol III	97,3	»
	145	m = ca. 1 350 nat.-HK

Hertil kommer utbyggbare fall på tilsammen ca. 315 m tilsvarende ca. 2 950 nat.-HK slik at den totale øking kan settes til ca. 8 600 nat.-HK.

Man tar som vanlig forbehold om nærmere fastsettelse av vassføringer og kraftmengder senere.

Som det fremgår av ovenstående, gir dette tilleggsmagasinet på 94 Mm³ en forholdsvis liten beregningsmessig øking av den regu-

lerte vassføring. Den vesentlige fordel ved denne utvidelse av reguleringen ligger etter søkerens opplysninger i sikringen av den alminnelige elektrisitetsforsyning ved at det skapes en utstrakt mulighet for overføring av vann fra gode vannår til dårlige. Det anføres i søknaden at tilleggsreguleringen vil gi et årlig tilskudd til vinterproduksjonen i Hol I på ca. 18 MkWh i gjennomsnitt med ca. 63 MkWh i et vanskelig år som 1940—41. For hele vassdraget vil de tilsvarende tall være 28 og 102 MkWh fra 1957 og ved full utbygging ca. 40 og 155 MkWh.

I de to uttalelsene fra Samkjøringen som følger søknaden, blir tilleggsreguleringens betydning som reserve for dårlige vannår understreket, og det pekes på at den i året 1955—56 ville dekket 16, 5 pst. av det beregnede energiunderskudd.

Søkeren har også et annet formål med tilleggsreguleringen, nemlig å skaffe magasin for Aurlandsvassdraget og Hivju ved fremtidig overføring. Planen for disse overføringene er på langt nær ferdige, og prosjektene må i det hele sies å være på et forberedende stadium. De kan derfor ikke tas med ved vurderingen av fordeler og skader ved regulering etter foreliggende søknad.

Skader og ulemper.

Disse består først og fremst i neddemming av ca. 1,1 km² grunn, vesentlig beitemark. Dessuten er det mulighet for forsumping av den grunn — anslagsvis 0,25 km² — som ligger like over øvre reguleringsgrense. Seterdriften som er betydelig skadet ved den konsederte oppdemming på 24 m, vil bli ytterligere berørt.

Hva fiske angår, mener fiskeriinspektøren at en utvidelse av oppdemmingen med 4 m vil spille liten rolle i forhold til virkningene fra den tillatte 24 meters regulering.

Det samme må antas å gjelde isveiene på Strandevatn.

Når det gjelder skadevirkningene nedover vassdraget, hevdet samtlige interesserte kommuner under sakens behandling i 1951 at tilleggsreguleringen ville medføre forsterket vintertapping og større variasjoner i vassføring og at dette ville øke skadevirkningene. De bygde da på en utredning av overingeniør Mollø-Christensen hvoretter tilleggsreguleringen skulle bety en øking av maksimalvassføringen på 11 m³/sek. fra 48 m³/sek. til 59 m³/sek. I søknaden denne gang gir Oslo lysverker en inngående utredning om de påregnelige vassføringsforhold. Det opplyses bl. a. at det som skjønnsforutsetning for det avhjemlede overskjønn var satt at det maksimale vannforbruk i Ruud kraftsta-

sjon (Hol I) ville bli 56,4 m³/sek. Det understrekes at ved denne vassføring er alle 4 aggregater i Ruud fullastet, og at turbinenes antall og størrelse ikke forandres ved tilleggsreguleringen.

Hovedstyret vil tilføye at man ved den maskininstallasjon som er montert i Ruud kraftverk vel bør regne med at den maksimale driftsvassføring kan bli opp imot 60 m³/sek.

Nes og Flå herredstyre frykter fremdeles for at en øket regulering vil føre til enda sterkere variasjon i vassføringen enn den som overskjønnet har regnet med.

Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening hevder at den søkte regulering vil medføre at fløtingen ikke kan gjennomføres slik at bedriftene får sitt tømmer i tide.

Til dette er å bemerke at det allerede nå tillatte magasin i Strandevatn er så stort at fylling av et eventuelt tilleggsmagasin ikke kan ventes å skje før ut på ettersommeren og høsten. Det vesentligste av de påståtte vanskeligheter for tømmerfløtingen må derfor antas å skrive seg fra den allerede konsederte regulering, og tilleggsmagasinet kan neppe antas å forverre fløtingsforholdene i noen avgjørende grad.

Hovedstyret mener ellers at fløtingens interesser er tilgodesett ved reguleringslovens § 19, som bestemmer at det skal avgis vann eller treffes tiltak slik at fløtingen forulempes så lite som mulig. Bestemmelse av samme innhold er tatt inn i post 2 i manøvreringsreglementet.

Om fyllingsmulighetene foreligger fra før følgende redegjørelse fra Hydrologisk avdeling:

«Under forutsetning av at intet vann tapes fra magasinene i sommerhalvåret og at magasinene er tomme ved slutten av tapningsperioden, ville Strandevatn bli fylt i følgende år i den undersøkte perioden 1919—1947 (28 m's reg. i Strandevatn):
1920, 1924, 1925, 1926, 1927, 1930, 1939, 1943, 1945.

Forutsettes en sesongtapping på 50 pst. av reg.vassføring i sommerhalvåret og 150 pst. i vinterhalvåret, (henholdsvis 12,4 m³/sek. og 37,2 m³/sek.) og overføring av magasin fra år til år, ville tilsiget gitt fulle magasiner i Strandevatn i disse årene:

1924, 1925, 1926, 1927, 1937, 1938, 1939, 1944, 1945.»

Strandevatn vil altså i de fleste årene få nakne, svarte strender, og mer tungvint for ferdselen må det også bli, iallfall med båt om sommeren.

I søknaden opplyses at utgiftene til påbygging av dammen vil beløpe seg til ca. 1,5 mill. kroner medregnet 0,25 mill. kroner

til frivillige tiltak etter avtale med Hol kommune.

Siden saken var oppe forrige gang, har Hovedstyret sett på forholdene på stedet under befaring i juni 1953. Man fikk da det inntrykk at den tillatte oppdemming på 24 m hadde redusert beitene langs vatnet så mye at grunnlaget for videre seterdrift må sies å være borte for større strekningers vedkommende. 4 m ytterligere oppdemming vil derfor delvis berøre områder som er betraktelig redusert i verdi fra før, og skadevirkningene blir relativt sett mindre enn ved den konse- derte regulering.

De tiltak søkeren skal treffe etter frivillig avtale med Hol kommune — omfattende bl. a. vei- og kraftflinjebygging — antar Hovedstyret vil øke verdien av de gjenværende uberørte områdene i Strandevatn-distriktet betraktelig. Det er derfor mulig at seterdrift og turistnæring kan drives som før og utvikles videre. — Da disse tiltak er inkludert i kostnadsoverslaget, må de påregnelige fordeler også tas med ved vurderingen. — Skadene nedover i vassdraget må antas å bli forholdsvis beskjedne.

Hovedstyret finner å måtte legge særlig stor vekt på de fordeler som tilleggsmagasinet har som reserve for år med ekstremt lite tilsig, og antar at etter det nå foreliggende er betingelsene for å gi tillatelse til stede. Man anbefaler derfor at søknaden imøtekommes på betingelser som oppstilt i vedlagte utkast.

Om betingelsen bemerkes:

Konsesjonstid og innløsningsrett (post 1 og 2).

Konsesjonen foreslås gitt på ubegrenset tid for kommuner og for 50 år for private fall- eiere med innløsningsrett for staten etter 35 år, fristen regnet fra den forrige konsesjons datum 4. juni 1948.

Arlige avgifter (post 3).

Det avgiftsgrunnlag som skal benyttes i henhold til vassdragsreguleringslovens § 11, er økingen av kraftproduksjonen i utbygde verk i vassdraget, beregnet ut fra økingen i påregnelig lågvassføring. I foreliggende tilfelle blir den således beregnede kraftøking svært beskjeden. Fordi denne ytterligere oppdemming på 4 m representerer en sterk overregulering av Holsvassdraget, vil den medføre en beregningsmessig vassføringsøking, som utgjør bare ca. $\frac{1}{5}$ av den øking samme magasininnhold gir ved den konsederte regulering. Hovedstyret mener at den virkelige nytten av den utvidede regulering blir betraktelig større enn denne beregning gir inn-

trykk av. Den vesentlige fordel ved tilleggsreguleringen ligger som før nevnt i sikringen av den alminnelige elektrisitetsforsyning ved at det skapes en utstrakt mulighet for overføring av vann fra gode vannår til dårlige. Man foreslår at avgiftene settes til kr. 1 pr. nat.-HK til staten og kr. 4 pr. nat.-HK til kommuner. Jacobsen stemte for kr. 3 til kommuner.

Godtgjørelse til staten, (post 4),

foreslås satt til kr. 1 pr. nat.-HK.

Jordbruksfond, (post 15).

Hol herredstyre krever at jordbruksfondet for Hol skal økes med kr. 50 000. Neddemt areal mellom kotene 974 og 978 er ca. 1,1 km². Som før anført, må verdien av dette området antas å være redusert i verdi allerede ved en tidligere regulering. Hovedstyret synes at Hols krav ligger for høyt og foreslår et fond på kr. 30 000 som i sin helhet innbetales til Hol kommune.

Fløting (post 16).

Fløtingens interesser er som foran anført sikret ved bestemmelsene i reguleringslovens § 19. Etter det foreliggende, bl. a. uttalelsen fra Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening, finner man det allikevel riktig å ta inn denne post i betingelsene.

Fellesfløtningsforeningen krever at det med hjemmel i reguleringslovens § 12 pkt. 18 pålegges konsesjonæren å bygge tømmerrenne forbi Kaggefoss eller å avgi et bestemt kvantum vann til fløting gjennom Kaggefoss. Hovedstyret mener imidlertid at disse forhold best kan bedømmes av skjønnnet, og kan ikke rå til at foreningens krav imøtekommes. — Søkeren opplyser underhånden at det pr. 31. mars d. å. er medgått til tiltak for fløtingen litt over kr. 635 000, og at skjønnnet arbeider videre med spørsmålene om hva som videre skal gjøres. For Kaggefoss' vedkommende ble det i fjor foretatt prøvefløting over dammen ved en vassføring på 100 m³/sek., men det er ikke enda tatt bestemmelse om hvilke forføyninger som skal treffes for fløtingen.

Vannslipping og kraftavståelse, (postene 18 og 20).

Disse postene er ordlydende lik de tilsvarende i konsesjonen av 4. juni 1948.

Rydding av neddemte arealer (post 26).

Denne post er gitt samme form som i Hovedstyrets forslag til reguleringsbestemmelser for Tokke—Vinjevassdraget, med plikt til

finrydding på begrensede områder av hensyn til fiske etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

De andre postene i betingelsene trenger formentlig ingen nærmere omtale.

Manøvreringsreglement.

Hovedstyret foreslår at det manøvreringsreglement for Holselva m. v. som ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 4. juni 1948 gjøres gjeldende for tilleggsreguleringen med forandring av øvre reguleringsgrense for Strandevatn fra kote 974 til kote 978 og reguleringshøyden tilsvarende — nemlig fra 24 m til 28 m, og tilføyelse under post 1 om at de to flomlukene skal være åpne når vannstanden står over kote 978,0.

Hovedstyret vil tilrå at det settes som forutsetning for tillatelsen at Oslo lysverker straks ordner opp med det spørsmålet vedrørende vannforsyningen ovenfor Ruud som Hol herredstyre nevner i sin uttalelse av 20. februar d. å. Videre bør det være en forutsetning at søkeren utfører de tiltak og gir de erstatninger som er gitt tilsagn om i dennes brev til ordfører Solhaug av 20. april og 10. juni 1955 (bilag nr. 15 og 16 til søknad av 5. desember 1955).

Sakens dokumenter samt Hovedstyrets mappe 35^f inneholdende innkomne dokumenter ved sakens behandling i 1950—1952, følger vedlagt.

Behandlet i møte 16. mai 1956.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1. *Konsesjonstid.*

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i anlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra 4. juni 1948. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andeler i anlegget staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2. *Innløsningsrett.*

I det 35. år etter 4. juni 1948, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid lik konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Anleggets eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3. *Årlige avgifter.*

For den økning av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av lågvassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet ved den bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses om den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4. *Godtgjørelse til staten.*

I tilfelle av at Strandevatn i sin helhet ikke er undergitt privat eiendomsrett bestemmes:

For den øking av vasskraften som ved den utvidede regulering av Strandevatn tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge en godtgjørelse en gang

for alle til staten av kr. 1 pr. nat.-HK. Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved den utvidede regulering av Strandevatn innvunne vasskraft tas i bruk. Den har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4, og kontroll med vassforbruk samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6. *Byggefrister.*

Arbeidet må fullføres innen en frist av 5 år etter at konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

7. *Norske arbeidere.*

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere, som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

8. *Norske varer.*

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når

bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9. *Forsikring.*

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10. *Betaling til arbeidere med varer m. m.*

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelser med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal netto-overskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11. *Legehjelp m. v.*

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12. *Husrom.*

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne

derne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

13. Veier og broer.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14. Forsorgsutgifter.

Konsesjonærer er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

15. Jordbruksfond.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Hol kommune kr. 30 000, som avsettes til fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyret anvendes til fremme av jordbruk i distriktet.

16.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe tiltak eller avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

17. Planer.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger,

beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

18. Vannslippingen.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

For så vidt fravikelsen av jevn vannslipping gjennom Hol Kraftverk skulle bevirke at noen av de nedenforliggende kraftverk i vassdraget påføres skade ved at en på nevnte jevne slipping basert belastning ikke kan opprettholdes, skal denne skade erstattes. Forminskelsen av vannfallets kraftmengde oppveies med levering av kraft, eller hvis det enkelte kraftverk skulle ønske det, med penger. Mulig annen skade erstattes med penger.

Den som erstatning bestemte kraftmengde blir å levere således at vannfallseieren ikke blir påført noen skade eller ulempe derved at kraften blir å overføre fra et annet vannfall utover hva den alminnelige lovgivning om samkjøring av kraftverker måtte medføre.

Dersom det ikke oppnås enighet om erstatningsmåten, eller om størrelsen av kraftlevering henholdsvis pengeerstatning, blir dette å fastsette for 10 år ad gangen av en skjønnsnevnd på 3 medlemmer, som oppnevnes av vedkommende departement. Skjønnsnevnden bestemmer hvem som skal bære skjønnsomkostningene.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 2 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

19. Hydrologiske iakttagelser.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges inter-

esse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20. *Kraftavståelse.*

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra 4. juni 1948 kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Den konsesjonskraft som pliktes levert kommunene fra Ruud kraftstasjon, og som Oslo Lysverker stiller til rådighet ved stasjonsvegg med generatorspenning, skal leveres til samme pris og ellers på samme vilkår som staten til enhver tid fastsetter for sine kraftleveringer i Østlandsområdet.

Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til anleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22. *Militære tiltak.*

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

23. *Naturfredning.*

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha videnskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24. *Kontroll.*

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

25. *Tinglysing.*

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

26.

Konsesjonæren plikter å rydde de neddemte arealer for trær og større busker, og etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement også å foreta finrydding på begrensede områder av hensyn til garnfiske og lignende.

Ryddingen må være fullført senest innen to år etter første neddemning.»

Departementet skal bemerke:

En øking av oppdemningen av Strandevatn fra 24 til 28 m vil medføre en øking av Strandevatnmagasinet fra 460 til 554 Mm³. Denne øking er beregnet å gi en øking i vassføringen på 0,7 m³/sek., tilsvarende en kraftinnvinning i vassdragets kraftverk i drift og under bygging og i ikke utbygde fall på til sammen ca. 8 600 nat.-HK.

Kraftøkningen ved den tidligere regulering av Holselva og Våtna er beregnet til ca. 266 000 nat.-HK. Den ytterligere regulering gir således forholdsvis liten beregningsmessig kraftøking. Den vesentligste fordel ved reguleringen er imidlertid den mulighet den gir for overføring av vann fra gode til dårlige vannår.

Skadene og ulempene ved Strandevatn antas å bli noe øket ved tilleggsreguleringen. Om det vil bli noen skader og ulemper nedover langs vassdraget er det delte meninger om. I alle tilfelle synes disse å bli relativt beskjedne.

Alt i alt antar departementet med hovedstyret at skadene og ulempene må anses for å være av mindre betydning i sammenligning med fordelene ved reguleringen. Omkostningene er da også tatt i betraktning.

Departementet vil anbefale at søknaden innvilges og at det fastsettes betingelser for reguleringstillatelsen i det vesentlige overensstemmende med hovedstyrets forslag.

Hovedstyret har overensstemmende med krav fra de fleste av de interesserte kommuner foreslått avgiften til kommuner satt til kr. 4 pr. innvunnen nat.-HK. Et medlem av hovedstyret stemte for en avgift av kr. 3. En så høy stats som kr. 4 er bare fastsatt en gang tidligere, nemlig for den ved kgl. resolusjon av 25. juni 1948 meddelte tillatelse for Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk til å

foreta en regulering av Namsvatn. Det ble den gang lagt særlig vekt på at en da bare kunne regne med kraftøkningen i et fall og at det etter all sannsynlighet ville gå lang tid før noen av de øvrige fall i Namsen kunne ta reguleringsvannet i bruk.

For Strandevatns vedkommende er situasjonen den at den virkelige nytte av den utvidede regulering blir betraktelig større enn den beregningsmessige vassføringsøkning gir uttrykk for. Kraftøkningen i utbygde verk i vassdraget er av hovedstyret beregnet til ca. 4 300 nat.-HK. Hertil kommer ca. 1 350 nat.-HK i verk under bygging, tilsammen ca. 5 650 nat.-HK. Med en sats på kr. 4 gir dette en årlig avgift til fordeling på kommunene på i alt kr. 22 600.

Slik som forholdene ligger an finner departementet å kunne slutte seg til hovedstyrets forslag om en avgiftssats på kr. 4 pr. innvunnen nat.-HK.

Avgiften til staten har hovedstyret foreslått satt til kr. 1 pr. nat.-HK. Forholdene skulle for så vidt tilsi at også denne sats ble satt noe høyere, men departementet finner ikke tilstrekkelig grunn til å fravike hovedstyrets forslag, som en derfor slutter seg til.

Som i tillatelsen til regulering av Holselva og Våtna m. v. har hovedstyret som post 4 foreslått betinget en godtgjørelse til staten på kr. 1 pr. nat.HK en gang for alle. Den i tillatelsen av 4. juni 1948 fastsatte engangsgodtgjørelse er tilbakebetalt Oslo Lysverker, idet Strandevatn etter nærmere foretatte undersøkelser ikke ble antatt å være av en slik størrelse at det var noe midtparti der som var unndratt privat eiendomsrett, jfr. Høyfjellskommisjonens kjennelse av 27. juli 1949 i 22. grenseoppgangsfelt, side 104. Bestemmelse om engangsgodtgjørelse er derfor ikke aktuell.

Reguleringsarbeidene er etter det opplyste allerede fullført, og bestemmelse om byggefrister antas derfor ikke å være nødvendig i konsesjonsvilkårene. Post 6 i hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår foreslås sløyfet.

I betingelsene for tillatelsen til regulering av Holselva og Våtna m. v. ble Oslo Lysverker pålagt å innbetale tilsammen kr. 100 000 til jordbruksfond for Hol og Al kommuner. Beløpet er delt med kr. 50 000 på hver av kommunene. Hovedstyret har foreslått plikt for konsesjonæren til å innbetale ytterligere kr. 30 000 til Hol kommune. Departementet er enig i forslaget.

I post 16 i de av hovedstyret foreslåtte vilkår er fastsatt bestemmelser av hensyn til fløtingen.

I postene 18 og 20 i hovedstyrets forslag er inntatt bestemmelser om vannslipping og

kraftavståelse overensstemmende med de bestemmelser som ble fastsatt for reguleringen av Holselva og Våtna m. v.

Som post 26 har hovedstyret foreslått betingelse om plikt for konsesjonæren til å ryddiggjøre de neddemte arealer. Departementet er enig i den form bestemmelsen har fått, men antar at den bør flyttes, slik at den kommer umiddelbart etter bestemmelsen om jordbruksfond.

Departementet er enig med hovedstyret i at det settes som forutsetning for tillatelsen at Oslo Lysverker utfører de tiltak og gir de erstatninger som det har gitt tilsagn om i brev til ordfører Solhaug av 20. april og 10. juni 1955. Tilsagnene går ut på:

1. Bygging av bilvei Stryknesoset—Faugli—Raggsteindalen.
2. Bygging av bilvei Syregården—Sveingårdsbotten.
3. Bygging av 20 kV kraftlinje Stryknesoset—Faugli—Raggsteindalen.
4. Kr. 45 000 i erstatning for flytting av støls-hus.
5. Vedlikehold av kraftledningen fra Myren til Stryknesoset og adgang til for Hol Elektrisitetsverk uten overføringsavgift å overføre kraft på denne linje i den utstrekning det kan skje uten skade eller omkostninger for Oslo Lysverker.
6. Adgang til for Hol Elektrisitetsverk, når linjen Syregården—Urevassbotten er bygget, uten overføringsavgift å overføre strøm til denne linje på linjen Myren—Syregården, i den utstrekning det kan skje uten skade eller omkostninger for Oslo Lysverker.

En er videre enig med hovedstyret i at det oppstilles som en forutsetning for tillatelsen at Oslo Lysverker snarest ordner opp med de spørsmål vedrørende vannforsyningen for oppsittere ovenfor Ruud, som Hol herredstyre omhandler i sin uttalelse av 20. februar 1956.

Ansøkeren har forutsatt at vannstanden i Strandevatn under helt ekstraordinære flomforhold skal kunne stige inntil 2 m over høyeste regulerte vannstand. Hol kommune har protestert mot dette, og hovedstyret har isteden foreslått at manøvreringsreglementet i post 1 blir gitt en tilføyelse om at de to flomlukene skal være åpne når vannstanden står over kote 978.

Departementet vil i tilslutning til hovedstyret anbefale at manøvreringsreglementet for regulering av Holselva og Våtna m. v. blir gjort gjeldende også for tilleggsreguleringen av Strandevatn med de endringer som er foreslått i hovedstyrets brev.

Oslo Lysverker har i søknaden anført at

tilleggsreguleringen ikke antas å medføre skade eller ulempe utover det som følger av reguleringen etter tillatelsen av 4. juni 1948. Krødsherad herredstyre forstår dette slik at Lysverkene vil unnlate å begjære skjønn vedkommende den ytterligere regulering, og da denne etter herredstyrets oppfatning vil medføre nye skader og ulemper, ber det om at det i konsesjonsvilkårene må bli pålagt Oslo Lysverker å holde skjønn.

Departementet finner det rimelig at skjønn begjæres av Lysverkene og forutsetter at dette blir gjort innen den frist på 1 år som er satt i reguleringslovens § 16 pkt. 6, selv om Lysverkene for sitt vedkommende er av den oppfatning at den ytterligere regulering ikke medfører skader eller ulemper som ikke allerede er erstattet. Departementet har hermed ikke tatt noe standpunkt til om reguleringen medfører nye skadevirkninger eller ulemper i vassdraget nedenfor Strandevatn.

En hitsetter departementets utkast til konsesjonsvilkår:

1. *Konsesjonstid.*

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i anlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra 4. juni 1948. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andeler i anlegget staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2. *Innløsningsrett.*

I det 35. år etter 4. juni 1948, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid lik konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle av-

gjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Anleggets eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3. Årlige avgifter.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av lågvassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet ved den bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, og kontroll med vassforbruk samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5. Norske arbeidere.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere, som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. Norske varer.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Betaling til arbeidere med varer m. m.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelser med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal netto-overskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9. *Legehjelp m. v.*

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10. *Husrom.*

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller husleid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

11. *Veier og broer.*

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12. *Forsorgsutgifter.*

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende kommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

13. *Jordbruksfond.*

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Hol kommune kr. 30 000, som avsettes til fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyret anvendes til fremme av jordbruk i distriktet.

14.

Konsesjonæren plikter å rydde de neddemte arealer for trær og større busker, og etter nærmere bestemmelse av vedkommende de-

partement også å foreta finrydding på begrensede områder av hensyn til garnfiske og lignende.

Ryddingen må være fullført senest innen to år etter første neddemning.

15.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe tiltak eller avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

16. *Planer.*

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17. *Vannslippingen.*

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

For så vidt fravikelsen av jevn vannslipping gjennom Hol Kraftverk skulle bevirke at noen av de nedenforliggende kraftverk i vassdraget påføres skade ved at en på nevnte jevne slipping basert belastning ikke kan opprettholdes, skal denne skade erstattes. Forminskelsen av vannfallets kraftmengde oppveies med levering av kraft, eller hvis det enkelte kraftverk skulle ønske det, med penger. Mulig annen skade erstattes med penger.

Den som erstatning bestemte kraftmengde blir å levere således at vannfallseieren ikke blir påført noen skade eller ulempe derved at kraften blir å overføre fra et annet vannfall utover hva den alminnelige lovgivning om samkjøring av kraftverker måtte medføre.

Dersom det ikke oppnås enighet om erstatningsmåten, eller om størrelsen av kraftlevering henholdsvis pengeerstatning, blir dette å fastsette for 10 år ad gangen av en skjønnsnevnd på 3 medlemmer, som oppnevnes av vedkommende departement. Skjønnsnevnden bestemmer hvem som skal bære skjønnsomkostningene.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 2 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18. *Hydrologiske iakttagelser.*

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19. *Kraftavståelse.*

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra 4. juni 1948 kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledninger eller fra ledningsnett, hva enten

ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Den konsesjonskraft som pliktes levert kommunene fra Ruud kraftstasjon, og som Oslo Lysverker stiller til rådighet ved stasjonsvegg med generatorspenning, skal leveres til samme pris og ellers på samme vilkår som staten til enhver tid fastsetter for sine kraftleveringer i Østlandsområdet.

Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til anleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

21. *Militære tiltak.*

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

22. *Naturfredning.*

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha videnskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidene fremme i henhold til foranstående

ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23. Kontroll.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24. Tinglysing.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Oslo kommune ved Oslo Lysverker å foreta en ytterligere regulering av Strandevatn i Hol. Tillatelsen gis på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 29. juni 1956.
2. Det ved kgl. resolusjon av 4. juni 1948 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Holselva og Våtna m. v. gjøres med de endringer som er omhandlet i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntil videre også gjeldende for den ytterligere regulering av Strandevatn.

25. Narvik kommune.

(Tillatelse til ytterligere regulering av Nygårdsvassdraget i Ankenes.)

Kronprinsregentens resol. av 31. august 1956.

Narvik kommune har ved brev av 22. januar og 9. desember 1955 søkt om tillatelse til ytterligere regulering av Nygårdsvassdraget i

Ankenes ved å heve Jernvatna med 0,7 m og ved å regulere Skittdalsvatn ved 5,9 m oppdemming og 12,1 m senking.

Ved kgl. resolusjon av 5. juli 1928 (jfr. St. prp. nr. 94, 1928 og Innst. S. nr. 157, 1928) fikk Narvik kommune tillatelse til regulering av Nygårdsvassdraget ved en regulering av en rekke vann, bl. a. Jernvatna for senking av Nedre Jernvatn. For Skittdalsvatn ble det den 17. august 1944 gitt en midlertidig tillatelse for 5 år til 4,0 m oppdemming og 2,0 m senking, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1944 side 44.

I anledning den foreliggende søknad har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet ved brev av 27. juni 1956 til departementet gitt følgende uttalelse:

«Departementet oversendte 22. februar 1955 til uttalelse følgende søknad fra Narvik kommune datert 22. januar 1955:

«Narvik kommune tillater seg i ærbødighet å søke om konsesjon på ytterligere regulering av Nygårdsvassdraget i Ankenes herred.

1. Heving av øvre reguleringsgrense i Jernvann ved regulerbar gjenstengning av flomløp. Høyeste regulerte vannstand heves fra kote 297,8 til kote 298,5.
2. 11 m oppdemning av Skittdalsvann fra alminnelig sommervannstand. Laveste regulerte vannstand tilsvarende alminnelig sommervannstand ligger på kote 369. Høyeste regulerte vannstand kommer på kote 380.

Narvik kommune fikk 5. juli 1928 og 10. juli 1937 tillatelse til å regulere flere vann i Nygårdsvassdraget. Den 17. august 1944 fikk Narvik kommune tillatelse til å foreta en midlertidig regulering av Skittdalsvann med 4 m oppdemning og 2 m senkning i forhold til alminnelig sommervannstand. Tillatelsen ble gitt for et tidsrom av 5 år.

Ang. reguleringslovens § 5.

§ 5 a. Planer.

Regulering av Jernvann.

Det henvises til vedlagte tegning nr. 4597, 79 og 306. Flomløpet i den nåværende dam stenges ved bjelker. Bjelkene er manøvrerbare fra gangbro som bygges over flomløpet. Ved reguleringen innvinnes et magasin på ca. 2,6 mill. m³. Omkostningene ved arbeidet blir ca. kr. 40 000.

Regulering av Skittdalsvann.

Det henvises til vedlagte tegning nr. 4598. Ved utløpet av Skittdalsvann bygges en dam som hever vannstanden til kote 380. Dammen bygges med bunnløp og flomløp. Arealet av Skittdalsvann på kote 369 er 0,4 km². Ved kote 390 er arealet 0,8 km². Ved oppdemning fra kote 369—380 får man et magasin på ca. 5,5 mill. m³. Omkostningene ved bygging av dam blir ca. kr. 200 000.

§ 5 b. Fordeler ved reguleringen.

Nygårdsvassdraget har nå magasiner på til sammen 88,94 mill. m³ brutto. Regner man tap for is til 2,5 pst., blir netto magasiner 86,8 mill. m³ eller 46 pst. av årlig avløp som er 188 mill. m³.

Skitdalsvann har et nedslagsfelt på 4,3 km². Normalt avløp er ca. 5,5 mill. m³ pr. år. Magasinet i Skitdalsvann blir med fradrag for is ca. 5,4 mill. m³. Dette felt blir da overregulert. Ved samkjøring med Håvik kraftanlegg vinner man inn ca. 2 mill. kWh i prima kraft. Ved å øke magasinet i Jernvann med ca. 2,6 mill. m³ vinner man ved samkjøring med Håvik ca. 1 mill. kWh i prima kraft.

Ved ovennevnte beregning av hva man vinner ved reguleringen er det ikke tatt hensyn til den indirekte regulering man har ved utbytning av sommerkraft mot vinterkraft med Sverige. Så lenge denne avtale består vil den innvunne kraft bli noe mindre enn ovenfor angitt.

§ 5 c og d. Skader.

Ved Skitdalsvann vil et areal på ca. 0,2 km² bli satt under vann. Da det ble gitt tillatelse til midlertidig regulering av Skitdalsvann, ble det anført at reguleringen ikke ville medføre skade eller ulempe av betydning. Under krigen ble det bygget en vei fra Nygård til Bjørnefjell. Denne vei er ikke vedlikeholdt siden 1945. Et kortere stykke av denne vei blir satt under vann ved regulering av Skitdalsvann. Man må anta at reguleringen vil medføre noe skade på fisket i Skitdalsvann.

Ved Jernvann blir et areal på ca. 0,1 km² satt under vann. Jernvann har nå en reguleringshøyde på 34 m. En økning i reguleringshøyden på 0,7 m vil neppe få noen innvirkning på fisket.

Angående de øvrige paragrafer i reguleringsloven bemerkes:

§ 10.

Søkeren er et kommunalt elektrisitetsverk. Konsesjon på den nåværende regulering av vassdraget er gitt på ubegrenset tid. Det anmodes derfor om at konsesjon på tilleggsreguleringen gis på ubegrenset tid.

Kote	Areal
361,0	203 000 m ²
373,1	295 000 »
377,15	379 000 »
379,0	415 000 »
	Sum

Magasinet i Skitdalsvann blir på 4,989 mill. m³. Reguleringsgraden for Skitdalsvannets nedslagsfelt blir da ca. 91 pst. Ved samkjøring med Håvikvassdraget vinner man inn ca. 2,0 mill. kWh i prima kraft.

Veien til Bjørnefjell blir ved reguleringen satt under vann på lengde av ca. 150 m. På dette stykke vil veien bli delvis omlagt og delvis fylt opp slik at veibanen blir liggende høyere enn høyeste flomvannstand.

Omkostningene er anslått til:

Senkning	kr. 330 000
Oppdemning	» 160 000
Sum	kr. 490 000

§ 11.

Det søkes om at avgiften til stat og kommune settes så lavt som mulig.

§ 12 pkt. 6.

Anleggsarbeidene vil ikke forårsake noe øket vedlikehold av veier og broer.

§ 12 pkt. 8.

Da de skader som forvoldes må anses for å bli ubetydelige, søkes det om fritagelse for innbetaling til dette fond.»

Etter at forholdene ved Skitdalsvann var blitt nærmere undersøkt ved nye oppmålinger, ble reguleringsplanen for dette vatn forandret for å spare neddemning av veien, og ingeniør Kinck har, på vegne av Narvik kommune, innsendt følgende søknad datert 9. desember 1955:

«Jeg henviser til brev av 7. november 1955 hvor det blev bedt om at søknad av 27. september 1954 om regulering av Skitdalsvann, Nygårdsvassdraget, foreløpig skulle stilles i bero på grunn av endring i planene.

Det søkes nå om konsesjon på regulering av Skitdalsvann med følgende reguleringsgrenser:

5,9 m oppdemning av Skitdalsvann over naturlig sommervannstand.

12,1 m senkning av Skitdalsvann under naturlig sommervannstand.

Høyeste regulerte vannstand kote 379,0.

Nåværende høyeste regulerte vannstand kote 377,15.

Naturlig sommervannstand ca. kote 373,1.

Laveste regulerte vannstand kote 361,0.

Den midlertidige tillatelse av 17. august 1944 er gjennomført med ca. 4 m oppdemning.

Det henvises til vedlagte tegninger nr. 4642, 4641 og 4643. Senkningen gjennomføres ved sprengning av en tunnel på ca. 250 m.

Oppdemningen gjennomføres ved bygning av en dam. Dammen bygges med bunnløse og flomløp. Areal- og magasinkurve for Skitdalsvann vedlegges. Arealer og magasiner for Skitdalsvann er:

Regulering	Magasin
12,1 m	2,875 mill. m ³
4,05 »	1,380 »
1,85 »	0,734 »
18 m	4,989 mill. m ³

For øvrig henvises til det som er anført i konsesjonssøknad av 27. september 1954.

De tilhørende papirer vil bli sendt i egen pakke.

Senkningstunnel tegning nr. 4641 og 4642.

Dam tegning nr. 4643.

Arealkurve og magasinkurve for Skitdalsvann.

Kart over Skitdalsvann med bunnskoter.

Lengdeprofil av Bjørnefjellveien ved Skitdalsvann.»

I brev av 10. oktober 1955 har ingeniør Kinck på vegne av Narvik kommune videre søkt om tillatelse til å demme Sirkelvatn ytterligere fra nåværende H.R.V. kote 273,0 til

kote 281,0 ifall tillatelsen ved kgl. resolusjon av 5. juli 1928 — oppdemning mellom kotene 270,0 og 281,0 — må ansees foreldet.

Denne søknad ble det imidlertid bedt om utsettelse for i brev fra ingeniør Kinck av 22. desember 1955, idet reguleringsomkostningene ble funnet å burde undersøkes nøyere.

Med samme brev fulgte forslag til manøvreringsreglement, der punkt 1 lyder slik:

«Skitdalsvann kan heves inntil 5,9 m over alminnelig sommervannstand og senkes inntil 12,1 m under alminnelig sommervannstand. Øvre og Nedre Jernvann heves 0,7 m over nåværende høyeste regulerte vannstand. Reguleringsgrensene skal betegnes med

«Differansen på planene skyldes at det ved de første oppmålingsarbeidene er oppstått en feil (V.V. plan 21). Ved senere nivellement viste det seg at

Trollvannets normalvannstand var	kote 257,0
Nedre Nygårdsvatns normalvannstand var	» 250,0
Øvre Nygårdsvatns normalvannstand var	» 253,8
Setervanns normalvannstand var	» 254,55
Nedre Jernvanns normalvannstand var	» 282,80
Øvre Jernvanns normalvannstand var	» 284,80
Fiskeløsvatns normalvannstand var	» 340,50
Cirkelvatns normalvannstand var	» 270,00

Nedre Jernvann er senket med i alt 18 m, dvs. ned til kote 264,80. Senkningen er godkjent av Vassdragsvesenet. En har ennå ikke funnet det økonomisk forsvarlig å bygge Cirkelvannsdammen. Vår nåværende tredam gir oss et magasin på 14,2 mill. m³.

Reguleringen i antall meter er for øvrig i overensstemmelse med tillatelsen av 5. juli 1928.»

Ved brev av 25. august 1955 er mottatt oppgave over de konsederte reguleringsgrenser i den nye generalplan til korrigering av pkt. 1 i gjeldende manøvreringsreglement.

Som bilag til søknadene fulgte magasin- og arealkurver for begge vatna samt tegninger av dam, senkingstunnel m.v. Av disse fremgår det at senkingstunnelen for Skitdalsvatn blir ca. 260 m lang og får et tverrsnitt på 4 m². Ved utslaget er den lagt med taket på kote 360,0 c: 1 m under L. R. V.

Tegningen av dammen viser at den er tenkt utført som hvelvdam med R=11,5 m og største lengde etter kronen ca. 19 m. Det er fast overløp på kote 379,0 i en lengde av ca. 12 m. Dammens største høyde blir omlag 7 m.

På et medfølgende lengdeprofil av Bjørnefjellveien er vist et parti av denne ca. 150 m langt som må heves.

Overløpet over Jernvatndammen er etter tegningen ca. 80 m langt og stenges ved 3" × 7" plank i kanaljernføringer. De kan manøvreres fra gangbru, som er lagt på kote 299.

Søknaden av 22. januar 1955 ble kunngjort i Norsk lysingsblad 27. og 29. april 1955

faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

Ved dam ved Skitdalsvann er forutsatt fast overløp hvis krone ligger på øverste reguleringshøyde, hvorfor vannstanden under flom vil stige noe over denne høyde.

Ved Jernvann skal vannstanden ikke overstige øverste reguleringsgrense uten at reguleringsinnretningene er åpnet.»

For øvrig inneholder forslaget de vanlige bestemmelser.

I brev av 22. april 1955 ba Hovedstyret om tilleggsopplysninger om generalplan for nivellement, regulering av Sirkelvatn m. v., og søkerens svar av 11. mai 1955 lyder slik:

(nr. 96 og 98) og den endrede søknad er kunngjort i samme blad 10. og 13. januar 1956 (nr. 8 og 11). Begge har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Ankenes herredstyre fattet følgende vedtak i møte 15. februar 1956:

«Søknaden tilrås innvilget, med samme forbehold som for søknaden av 22. januar 1955.»

For denne søknad ble det i møte 14. oktober 1955 fattet dette vedtak:

«Formannskapetets innstilling.

Kommunestyret tilrår konsesjon på betingelse av at veggen (Øyjord—Bjørnfjell) som ved reguleringen blir satt under vatn, legges om og slik at den kan nyttes i like stor utstrekning som nå, tiltres enst.»

Nordland fylke. Elektrisitetskontoret uttaler i brev av 22. februar 1956 til fylkesmannen i Nordland bl. a.:

«Idet vi viser til Ankenes kommunestyres uttalelse av 15. februar 1956 med henvisning til kommunestyrets tidligere uttalelse av 14. oktober 1955 og til Vegsjefens uttalelse av 8. februar 1956 tør vi anbefale at søknaden om videre regulering av Nygårdsvassdraget kan bli innvilget.»

Overingeniøren ved Ofoten vegavdeling har avgitt følgende uttalelse datert 3. februar 1956:

«Går tilbake til herr Vegsjefen i Nordland, Bodø, idet meddeles at der fra Vegvesenets side intet er å bemerke til omsøkte heving av Skitdalsvatn. En forutsetter da at veggen blir hevet til ca. 1 m over høyeste regulerte vannstand av hensyn til bølgeslag. Det bemerkes at siste regulering såvidt vites er foretatt etter at veggen ble

bygget og høyeste vannstand bevirker at grusen blir skyllet bort.

Likeså bør en ta forbehold om at de stikkerrenner som vil bli liggende for lavt også heves tilsvarende for at de ikke skal fryse tett ved høy vannstand.»

Vegsjefen i Nordland har med påtegnning av 8. februar 1956 sluttet seg til overingeniørens bemerkninger, men anfører at «disse ikke er noe krav fra Vegvesenets side, da vegen ikke er offentlig veg».

Fylkesmannen i Nordland slutter seg til uttalelsen fra fylkets elektrisitetskontor ved påtegnning av 1. mars 1956.

Landbruksdepartementet har hatt søknaden av 22. januar 1955 til uttalelse og meddeler i brev av 18. juni 1955 at det som representant for staten som grunneier ikke har noe å innvende mot omsøkte regulering.

Inspektøren for ferskvannsfisket viser i brev av 20. februar 1956 til følgende uttalelse fra konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge:

«Etter nærværende plan vil Skitdalsvatnet bli regulert ved oppdemning fra nåværende nivå kote 373,1 med flatevidde 0,295 km² til kote 379 med flatevidde 0,415 km². Det neddemte areal blir således 0,120 km². Videre vil vatnet bli senket til kote 361. Arealen ved denne kote er beregnet til 0,203 km². Fra normalvannstand vil det være en forminskelse av arealet med 0,092 km², og fra høyeste oppdemning 0,212 km². Over halvparten av vassflata ved høyeste nivå ligger således tørt ved største senkning.

En så høg regulering som omsøkte vil virke meget sterkt inn på fiskebestanden og dens næringsmuligheter i vatnet. Det kan bli vanskelig å opprettholde en brukbar fiskebestand, men dette bør likevel forsøkes av omsyn til sportsfisket. Jeg tillater meg derfor å foreslå at det i reguleringsbestemmelsene inntas forpliktelse for konsesjonæren til å sette ut

ungel eller settefisk av de fiskeslag og i det antall og på slik måte som måtte fastsettes av departementet. Det bør foretas fiskeriundersøkelser i vassdraget med års mellomrom, og konsesjonæren bør tilpliktes å dekke de utgifter som måtte være forbundet med dette.

Forøvrig tillater jeg meg å henvise til min uttalelse av 12. mai 1955, jnr. 347/55 N om de naturlige vilkår for fiskebestanden i vatnet.»

I sin uttalelse av 12. mai 1955 sier konsulenten at det er god fiskebestand i vatnet med ørret som eneste fiskeslag, og at vekten vanlig er opp til 1 kg. Videre sies det at sjøen er temmelige næringsrik, med mye marflo. Det regnes ikke med at de neddemte områder kan tilføre sjøen større næringsmengder. — Angående Jernvatn sier konsulenten følgende:

«Da sjøen fra før er regulert med en høyde på 34 m, må en anta at et tillegg i høyden på 0,7 m, slik som det søkes om, vil være av liten betydning.»

Fiskeriinspektøren foreslår følgende tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket i de vannområder i Nygårdsvassdraget som berøres av den ytterligere regulering plikter konsesjonæren årlig å sette ut ungel og/eller settefisk etter departementets nærmere bestemmelse.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 5. juli 1928 (jfr. St. prp. nr. 94, 1928 og Innst. S. nr. 157, 1928) fikk Narvik kommune tillatelse til å foreta følgende regulering i Nygårdsvassdraget: (Tallene angir i rekkefølge: øvre/nedre reguleringsgrense i m. o. h., reguleringshøyde i m oppdemning/senkning, magasin i mill. m³.)

Store Trollvatn		2,3/6,7	
Nedre Nygårdsvatn	} 259,0/250,0	9,0/0,0	6,5
Øvre Nygårdsvatn		5,0/0,0	
Setervatn		4,5/0,0	
Nedre Jernvatn	296,0/272,0	15,0/9,0	} 49,5
Øvre Jernvatn	296,0/283,0	13,0/0,0	
Sirkelvatn	281,0/256,0	11,0/14,0	27,5
Fiskeløsvatn	347,5/324,5	7,0/16,0	21,5

Manøvreringsreglementet ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 25. juli 1929.

Den 10. juli 1937 godkjente Arbeidsdepartementet en planendring som gikk ut på at reguleringsrensene for Nedre Jernvatn kunne forandres til 296,0/263,0.

Den 17. august 1944 fikk søkeren en mid-

lertidig tillatelse for 5 år til å regulere Skitdalsvatn ved 4,0 m oppdemning og 2,0 m senkning i forhold til alminnelig sommervannstand.

Av de tillatte reguleringer opplyses alt å være tatt i bruk, unntatt for Sirkelvatn, som er regulert mellom kotene 273,0 og 256,0, og

for Jernvatn som er regulert mellom kotene 296,0 og 265,0.

Det samlede effektive magasin oppgis til 86,8 mill. m³. Det er da gjort et fradrag på 2,5 pst. for is. Det søkes nå om tillatelse til

- 1) å heve øvre reguleringsgrense for Jernvatna med 0,7 m fra kote 297,8 til 298,5 ved regulerbar gjenstegning av flomløpet, og
- 2) å regulere Skitdalsvatn 18 m mellom kotene 379,0 og 361,0 ved 5,9 m oppdemning og 12,1 m senkning.

Kotehøydene er angitt i elektrisitetsverkets nye generalplan.

Med den omsøkte regulering vil det innvinnene magasiner på tilsammen ca. 7,6 mill. m³, som Hovedstyret har beregnet vil gi en vassføringsøkning på 0,1 m³/sek. tilsvarende en kraftøkning på 339 nat.-HK i det 254 m høye bruttofall fra Trollvatn til Rombakfjorden.

Det tas forbehold om senere revisjon av økningsberegningene.

Ved samkjøring med Håkvik kraftverk regner søkeren med å vinne inn henimot 3 mill. kWh primakraft.

Den beregnede kraftøkning ligger under grensen for konseksjonsplikt. Imidlertid antas reguleringslovens § 3 siste ledd å komme til anvendelse for så vidt angår omsøkte regulering av Jernvatna. Hva angår Skitdalsvatn vil Hovedstyret vise til Arbeidsdepartementets avgjørelse 5. mai 1938 vedkommende regulering av Middagsvatn og Durmålsvatn i Korgen, og antar at det også her er naturlig å se reguleringene som et samlet foretagende. Det skal også nevnes at det regnes med nær totalskade på godt sportsfiske i Skitdalsvatn, der det opplyses å være god ørretbestand med vanlig fiskevekt opp til 1 kg og lett atkomst til vatnet, jfr. reguleringslovens § 3 pkt. 2 b. Søknaden må etter dette formentlig bli å behandle etter reguleringsloven.

Reguleringen av Skitdalsvatn vil medføre neddemning av veien Øyjord—Bjørnfjell i en lengde av ca. 150 m.

Opplysningene er sparsomme, men de øvrige skader og ulemper må antas å bli ubetydelige i denne høyde så vidt langt nord. Jordskaden vil, etter søkerens oppgaver og det kjennskap en har til forholdene, bestå i neddemning av ca. 0,1 km² snaufjell og kratt ved Jernvatn og ca. 0,12 km² myr og lyngmark ved Skitdalsvatn. Sistnevnte vatn får sitt tilsig fra småbekker som må antas ikke å kunne erodere grunnen i noen vesentlig grad. Tilleggsreguleringen i Jernvatn på 0,7 m vil ventelig få liten betydning for fiskebestanden.

Anleggsomkostningene oppgis til ca. kr. 530 000.

Det bemerkes at reguleringen berører områ-

der hvor svenske lapper har rett til reinbeite i henhold til konseksjonen av 1919 (vårdistriktet Harjangen). Det ble imidlertid uttalt fra Utenriksdepartementet i forbindelse med konseksjonsbehandlingen i 1928 at det ikke finnes påkrevd å forelegge for de svenske myndigheter spørsmålet om regulerings innvirkning på områder hvor svenske lapper har beiterett, fiskerett og rett til trevirke. (Jfr. St. prp. nr. 94, 1928, s. 8.)

Det antas derfor heller ikke nødvendig å forelegge nærværende søknad for svenske myndigheter.

Distriktet tilrår at konseksjon blir gitt og stiller som eneste betingelse at tidligere omtalte vei omlegges, slik at den kan nyttes i samme utstrekning som før.

Hovedstyret antar etter dette at betingelsene etter reguleringslovens § 8 pkt. 1 er oppfylt for omsøkte regulering og anbefaler konseksjon gitt på de i vedliggende utkast oppstilte betingelser. Ved utformingen av disse har man hatt for øye de betingelser som er fastsatt for hovedkonseksjonen av 5. juli 1928.

Om betingelsene bemerkes:

Konseksjonstid, post 1.

Det foreslåes at også tilleggskonseksjonen gis på ubegrenset tid.

Arlige avgifter, post 2.

Disse ble ved konseksjonen av 1928 satt til kr. 0,50 og 0,75 pr. nat.-HK til henholdsvis stat og kommuner. Under hensyn til skaden på fisket og veien langs vatnet og den lille kraftmengde som innvinnene vil Hovedstyret foreslå avgiften til kommuner økt til kr. 1,50 pr. innvunnet nat.-HK for tilleggsreguleringen, mens avgiften til staten foreslåes satt til kr. 0,50 pr. innvunnet nat.-HK som før.

Veier og bruer, post 11.

I samsvar med Ankenes kommunes anbefaling er det her foreslått plikt for konseksjonæren til å omlegge veien langs Skitdalsvatn og dessuten vanlig plikt til å erstatte økte utgifter på grunn av anleggsarbeidet til vedlikehold m. v. av offentlige veier og bruer.

Forsorgsutgifter, post 12.

Posten er formet i samsvar med det forslag Hovedstyret har fremkommet med i et annet brev av i dag angående reguleringslovens § 12 pkt. 7, som man henviser til. Man vil foreslå oppstilt som en forutsetning at dette vilkår skal falle bort hvis reguleringslovens § 12 pkt. 7 og de bestemmelser det der henvises til i forsorgsloven av 19. mai 1900 måtte bli opphevet.

Opphjelp av fisket, post 13.

Man har her fulgt fiskeriinspektørens forslag.

Militære tiltak, post 15.

Det er inntatt bestemmelse om forberedelse til sprengning av damanlegget i krigstilfelle, samt om bruk av anlegget i krigsøyemed.

Kraftavståelse, post 19,

er betinget som vanlig med inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

Hovedstyret finner at det etter omstendighetene ikke er nødvendig å betinge sikkerhetsstillelse etter § 12 pkt. 16.

Hovedstyret vedlegger utkast til nytt manøvreringsreglement. Siden det ved kgl. resolusjon av 25. juli 1929 ble fastsatt manøvreringsreglement for Nygårdsvassdraget, er det ved kontrollnivelement funnet at de før oppgitte høydene for Jernvatn er 1,80 m for lave. Dette er det tatt hensyn til i det nye utkast, som ellers er i samsvar med planendring av 1937 og nå omsøkte regulering.

Reguleringsgrensene for Sirkelvatn er forandret så de er i samsvar med utført regulering, og det samme gjelder Øvre Nygårdsvatn og Setervatn. Etter de planer som lå til grunn for konsesjonen av 5. juli 1928 var forutsetningen at vatna skulle reguleres ved felles oppdemning med Nedre Nygårdsvatn, noe som ville gi en reguleringshøyde på henholdsvis 5,0 og 4,5 m. I gjeldende manøvreringsreglement er bare fastsatt reguleringsgrensene 259,0/250,0 for Store Trollvatn og Nygårdsvatna under ett. Etter de nye målinger er oppdemningen henholdsvis 5,2 og 4,45 m for Ø. Nygårdsvatn og Setervatn.

Det er tilføyd bestemmelse om at flomløpet i Jernvatndammen må være åpnet før vannstanden overstiger kote 298,50. Ellers har utkastet de vanlige bestemmelser i likhet med det gamle reglement.»

Hovedstyrets forslag til reguleringsvilkår er:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Konsesjonen kan ikke ovedras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i

vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking i lågvassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal, for så vidt de ikke er fastsatt med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Departementet kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevd.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å omlegge veien langs Skitdalsvatn så den kan nyttes i samme utstrekning som før. Konsesjonæren er videre forpliktet til i den utstrekning fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene ved vedlikehold og istandssettelse av offentlige veier og bruer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

Til fremme av fisket i de vannområder i Nygårdsvassdraget som berøres av den ytterligere regulering plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settfisk etter departementets nærmere bestemmelse.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i reguleringsområdet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

16.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som utferdiges på forhånd. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

17.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

19.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

22.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Hvis sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement for Nygårdsvassdraget er:

«1.

Reguleringsgrensene er følgende:

Store Trollvatn.	
Normalvannstand kote	257,0
Øvre reguleringsgrense kote	259,0
Nedre reguleringsgrense kote	250,0
Reguleringshøyde	9,0 m
Nedre Nygårdsvatn.	
Normalvannstand kote	250,0
Øvre reguleringsgrense kote	259,0
Nedre reguleringsgrense kote	250,0
Reguleringshøyde	9,0 m
Øvre Nygårdsvatn.	
Normalvannstand kote	253,8
Øvre reguleringsgrense kote	259,0
Nedre reguleringsgrense kote	253,8
Reguleringshøyde	5,2 m
Setervatn.	
Normalvannstand kote	254,55
Øvre reguleringsgrense kote	259,00
Nedre reguleringsgrense kote	254,55
Reguleringshøyde	4,45 m

Nedre Jernvatn.

Normalvannstand kote	282,80
Øvre reguleringsgrense kote	298,50
Nedre reguleringsgrense kote	264,80
Reguleringshøyde	33,70 m

Øvre Jernvatn.

Normalvannstand kote	284,80
Øvre reguleringsgrense kote	298,50
Nedre reguleringsgrense kote	284,80
Reguleringshøyde	13,70 m

Sirkelvatn.

Normalvannstand kote	270,0
Øvre reguleringsgrense kote	273,0
Nedre reguleringsgrense kote	256,0
Reguleringshøyde	17,0 m

Fiskeløsvatn.

Normalvannstand kote	340,50
Øvre reguleringsgrense kote	347,50
Nedre reguleringsgrense kote	324,50
Reguleringshøyde	23,00 m

Skitdalsvatn.

Normalvannstand kote	373,1
Øvre reguleringsgrense kote	379,0
Nedre reguleringsgrense kote	361,0
Reguleringshøyde	18,0 m

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet godkjenner.

Ved Jernvatn skal reguleringsinnretningen i flomløpet være åpnet helt før vannstanden overstiger kote 298,50.

Ved de andre magasiner er forutsatt faste overløp hvis krone ligger på øverste reguleringsgrense. Vannstanden under flom vil derfor stige noe over øvre reguleringsgrense.

Luken i overføringstunnelen mellom Nygårdsvatn og Store Trollvatn skal manøvreres således at vannstanden i Store Trollvatn ikke overstiger kote 260,00.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring ikke økes. For øvrig kan vannslipningen foregå etter kraftverkets behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder og temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal — hvis det forlanges — ved hver måneds utgang sendes til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Som det framgår vil det ved den omsøkte regulering innvinnnes magasiner på tilsammen ca. 7,6 mill. m³, som er bereknet til å gi en vannføringsøkning på 0,1 m³/sek. tilsvarende en kraftøkning på 339 nat.-HK. Kraftøkningen ligger derfor under grensen for konsesjonsplikt, jfr. vassdragsreguleringsloven § 3, nr. 2 d.

Da Jernvatna tidligere er regulert i henhold til gitt konsesjon må det også kreves konsesjon for en ytterligere regulering. Når det gjelder Skitdalsvatn er departementet enig med Hovedstyret i at det er naturlig å se reguleringene av Jernvatna og Skitdalsvatn som et samlet reguleringsforetagende og at konsesjon derfor også må kreves for den søkte regulering av Skitdalsvatn.

Reguleringene antas bare å ville medføre ubetydelige skader og ulemper bortsett fra en del skade på fisket i Skitdalsvatn og at veien Øyfyjord—Bjørnfjell vil bli neddemmet i en lengde av ca. 150 m.

Anleggsomkostningene er oppgitt til ca. kr. 530 000.

Departementet antar etter det foreliggende at skadene og ulempene ved reguleringene er av mindre betydning sammenliknet med de fordeler som reguleringen vil medføre, herunder også medreknet de påreknelige omkostninger. En finner således med Hovedstyret at vilkårene etter vassdragsreguleringslovens § 8, pkt. 1 er til stede for å meddele den søkte reguleringstillatelse.

Man antar i samsvar med Hovedstyrets uttalelse at det ikke er nødvendig å forelegge søknaden for svenske myndigheter.

I tilslutning til Hovedstyret vil departe-

mentet rå til at reguleringstillatelsen blir gitt på de vilkår som er foreslått av Hovedstyret.

Med omsyn til vilkårenes post 12 om forsorgsutgifter er det en forutsetning at dette vilkåret faller bort hvis reguleringslovens § 12 pkt. 7 og de bestemmelser det der henvises til i forsorgsloven av 19. mai 1900 blir opphevet.

Departementet vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen av Nygårdsvassdraget i samsvar med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates det Narvik kommune å foreta en ytterligere regulering av Nygårdsvassdraget i Ankenes herred i det vesentlige i samsvar med søknader av 22. januar 1955 med bilag fra Narvik kommune og av 9. desember 1955 med bilag fra ingeniør Kinck, og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 31. august 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen av Nygårdsvassdraget som gjeldende inntil videre i samsvar med det forslag som er tatt inn i den nevnte tilråding fra Industridepartementet.

26. L/L Sunnhordland Kraftlag.

(Tillatelse til ytterligere regulering av Blådalsvassdraget.)

Kronprinsregentens resol. av 26. oktober 1956.

L/L Sunnhordland Kraftlag fikk ved kgl. resolusjon 20. mai 1949 tillatelse til å foreta en regulering av Blådalsvassdraget, jfr. St. prp. nr. 18, 1949, Innst. S. nr. 67 for samme år og «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1949, side 76—81. Reguleringen går ut på senking og oppdemming av vannene Blådalsvatn, Midtbotnvatn og Fjellhaugvatn.

Kraftlaget søker nå om tillatelse til å øke reguleringshøyden i de tre vann.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning søknaden i brev 10. oktober 1956 gitt følgende uttalelse til departementet.

«Fra L/L Sunnhordland kraftlag er innkommet følgende søknad datert 3. september 1954:

«Tillatelse til å foreta regulering av Blådalsvassdraget i anledning av utbyggingen av Blåfalli Kraftanlegg tilhørende Sunnhordland Kraftlag, ble gitt med skrivelse fra Det

Kgl. Industri-, Håndverk- og Skipsfartsdepartement, datert 20. juni 1949, jfr. kgl. resolusjon av 20. mai 1949 tinglyst ved Sunnhordland Skrivardøme 13. august 1949.

De reguleringsgrenser som ble fastsatt for de 3 vann som det i første omgang er ønskelig å regulere, ble fastsatt på grunnlag av de foreløpige målinger og beregninger som den gang forelå.

Under den videre bearbeidelse av planene med nøyaktige undersøkelser er vi kommet til at en uten nevneverdig skadevirkninger for andre og uten særlig økning av omkostningene, kan øke reguleringshøyden en del og derved få noe større magasiner. Vi skal få lov å omtale dette nærmere for de i manøvreringsreglementet nevnte 3 magasiner.

Det bemerkes at Midtbotnvanns regulering nå er utført for første byggetrinn, mens arbeidene i Fjellhaugvann nettopp er igangsatt med forberedende arbeider for oppdemmingen som er planlagt ferdig 1956—57 for aggregat II, mens reguleringen i Blådalsvann først blir å utføre i forbindelse med aggregat III, som der imidlertid ikke er tatt noen bestemmelse om når skal bestilles.

Regulering av Midtbotnvann.

I konsesjonen står oppført som øvre reguleringsgrense kote 750,5 og nedre 709,5, altså en reguleringshøyde = 41 m. Vi har hittil kun utført senking av vannet med en 640 m lang tappetunnel av tverrsnitt 2×2 m.

Etter omfattende boringer i bunnen av vannet fant vi et meget gunstig sted for gjennomslag av tunnelen ut i vannet på kote 700 og utslaget ble tatt her. Vi har således fått mulighet for å senke vannet 9,5 m mer enn hva konsesjonen forutsetter. Dette representerer en økning av magasinet fra 28,8 til 37 mill. m³.

Fjellsidene langs vannet er bratte uten vegetasjon, så her blir det etter hva vi kan bedømme ingen skadevirkninger av noen art. Hvorvidt vannet en gang i framtiden blir oppdemmet kan vi ikke si noe om idag. Søknaden vår nå kommer derfor til å bli at nedre grense for tapping settes til kote 700 i stedet for som i nåværende konsesjon kote 709,5.

Blådalsvannet.

Denne regulering er ikke utført men planlagt sammen med aggregat III og kommer muligens til utførelse innen 1959—60. Vi har også her foretatt ytterligere målinger og undersøkelser for senking av vannet og har funnet det rett å ta utslaget av tunnelen 2 m lavere enn hva reguleringskonsesjonen forutsetter, altså på kote 638,1 i stedet for som

i konsesjonen kote 640,1. Herved vil magasinet også økes fra 48,4 til ca. 50,4 mill. m³. Det blir heller ikke her noen skadevirkninger etter vår oppfatning. Om vi senere kommer til å oppføre en dam for heving av Blådalsvann, som forutsatt i konsesjonen, kan vi i dag ikke si noe sikkert om. Søknaden for Blådalsvanns vedkommende blir således om rett til å senke vannet til kote 638,1 i stedet for som forutsatt kote 640,1.

Fjellhaugvann.

Nåværende konsesjon lyder på regulering mellom kote 372,2 og 345,2 = 27 m. Også for dette vanns vedkommende fant vi ved detaljmålinger og beregninger at det ville være gunstig å gjøre en liten forandring i de opprinnelige planer. Vi skal få begrunne dette nærmere.

1. Hvis dammen heves 4,8 m vil en ca. 200 m fra damstedet lett kunne lede flomvannet gjennom en liten sidedal forbi dammen. Dette forenkler damkonstruksjonen vesentlig.
2. Ved ovennevnte økning av oppdemmingen vil også fallhøyden for nedre anlegget økes tilsvarende.
3. Magasinet vil økes fra 19,2 til 22 mill. m³. Skadevirkningen ved denne økning av damhøyden blir etter vårt syn helt ubetydelig og står ikke i noe forhold til den verdi vi innvinner ved økning av magasin m. v. For dette vanns vedkommende kommer derfor søknaden til å gjelde tillatelse til å heve øvre reguleringsgrense fra kote 372,2 til kote 377, altså en økning av 4,8 m.

Vi vedlegger følgende tegninger:

Tegning datert 28. august 1954 = oversikt over Blådalsvassdraget hvor de nevnte magasiner samt herredsgrensen mellom Kvinnherad og Skånevik er avlagt.

Tegning nr. 293 visende Midtbotnvann og Blådalsvann. Vi har her antydnet de reguleringsgrenser som konsesjonen nå har og de vi søker om henholdsvis med blå og rød strek.

Tegning nr. 292 Fjellhaugvann hvor nåværende reguleringsgrense etter konsesjonen er merket med blått og den omsøkte grense med rødt. På kartet vil en også se hvor de nye flomløp vil komme ned i Svarttjern og videre ut i det gamle elveløp straks nedenfor dammen.

I tabellform oppsetter vi for nevnte 3 vanns vedkommende de i konsesjonen oppførte reguleringsgrenser og de vi søker om, for sammenlignings skyld.

Reguleringsgrenser:

	Øvre		Nedre		Reg.høyde	
	Etter Konsesjon	Etter Søknad	Etter Konsesjon	Etter Søknad	Etter Konsesjon	Etter Søknad
Midtbotnvann	750,5	samme	709,5	700	41	50,5
Blådalsvann	685,1	samme	640,1	638,1	45	47,0
Fjellhaugvann	372,2	377	345,2	samme	27	31,8

De nye omsøkte reguleringsgrenser er understreket.

Vi tillater oss i henhold til foranstående å søke om at manøvreringsreglement for L/L Sunnhordland Kraftlags regulering av Blådalsvassdraget, fastsatt ved kgl. resolusjon av 20. mai 1949, endres overensstemmende med de i foranstående tabell oppførte, understrekte reguleringsgrenser.»

Da innsendte tegninger viste at dammen ved Fjellhaugvatn skulle ha overløpskrone på kote 374,8 og øvre reguleringsgrense for dette vatn i søknaden er oppgitt til kote 377 utba Hovedstyret seg i brev av 18. desember 1954 nærmere redegjørelse. Ansøkerens svar, datert 24. januar 1955, lyder:

«Deres brev av 18. f.m. mottatt.

Vi ser herav at vi har misforstått uttrykket i reguleringskonsesjonen med hensyn til «øvre reguleringsgrense», idet vi i vår søknad av 3. september 1954 om endrede reguleringshøyder for Fjellhaugvatn regner med påregnet maksimal flomvannstand, mens en etter Vassdragsvesenets definisjon skal regne med overløpsterskelens kotehøyde.

Vi beklager feiltagelsen og tør be om at vår søknad av 3. september 1954 endres således at øvre reguleringsgrense for Fjellhaugvatn settes til kote 374,8 i stedet for som i vår søknad kote 377. Reguleringshøyden for Fjellhaugvatn skulle da bli $374,8 \div 345,2 = 29,6$ m. Dette skulle da være overensstemmende med de i vårt brev av 23. desember 1954 innsendte tegninger nr. 298 og 299.

Ved gjennomlesing av reguleringskonsesjonen gitt ved kgl. resolusjon 20. mai 1949 ser vi følgende i punkt 5:

«Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes ilegges konsesjonshaveren en løpende mulkt til Statskassen av kr. 100.»

Sådan som arbeidene med hensyn til reguleringen har vært utført og således som vi ser det nå framover, kan disse tider ikke overholdes.

For Blådalsvanns vedkommende går planen foreløpig ut på som nevnt i vår søknad av 3. september 1954, at vi påbegynner senkningsarbeidene antagelig i 1957—58 således at denne regulering kan være ferdig til aggregat 3 blir installert, påregnet 1959—60.

Arbeidene med oppdemming av Fjellhaugvatn ble påbegynt i 1954 og blir antagelig ferdig 1956—57.

Under henvisning til foranstående tillater vi oss derfor å søke om forlengelse av de fastsatte frister for påbegynnelse og avslutning av de enkelte reguleringsarbeider, idet disse først kan bli utført etter hvert som det måtte bli bestemt å utvide maskininstallasjonen i kraftanlegget. Som det av foranstående vil forstås er det ikke så lett for oss å søke om noen bestemte tider når de enkelte arbeider

skal være avsluttet, unntatt av hva foran er nevnt, men hvis et årstall må oppgis kunne vi kanskje nevne 1960. Når den tid kommer får vi da komme tilbake til dette og eventuelt søke om ytterligere forlengelse av de enkelte reguleringsarbeider, idet vi antar da å ha bedre oversikt over de videre utbygninger.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 6. og 8. oktober 1954 (nr. 231 og 233), og har være forelagt distriktet med følgende resultat:

Kvinnherad herredstyre fattet i møte 10. desember 1954 følgende vedtak enstemmig: «Heradstyret tel til at søknaden vert stetta, meddi ein går ut frå at Kvinnherad får årleg avgift i samsvar med lova.»

Skånevik herredstyre behandlet saken i møte 9. september 1955 og gjorde slikt vedtak: «Ein rår til konsesjon og at avgifta vert sett til kr. 2 pr. nat.-HK.»

Hordaland fylkes konsulent i vassdrags- og elektrisitetssaker uttaler i påskrift av 14. september 1955:

«Kvinnherad heradstyre tel til at søknaden vert stetta, men går ut frå at Kvinnherad får årlig avgift i samsvar med lova.

Etter § 11 i reguleringslova kan kommuneavgifter fastsetjast til ikkje under 10 øre og i regelen ikkje over kr. 4 pr. nat.-HK.

I den nåværende reguleringskonsesjon av 20. mai 1949 for regulering av Blådalsvassdraget er kommuneavgifta fastsett til kr. 1 pr. nat.-HK. Etter opplysningar frå ordføraren i Kvinnherad meinar heradstyret at der bør fastsetjast ei høgare avgift enn kommuneavgifta i den noverande konsesjon.

Skånevik heradstyre rår til at kommuneavgifta vert sett til kr. 2 pr. nat.-HK.

I konsesjonen av 17. juni 1953 for regulering av Matre og Haugsdalsvassdraget er kommuneavgifta sett til kr. 2 pr. nat.-HK.

I samsvar med heradstyrevedtaka i saka vil eg derfor råda til at kommuneavgifta for tilleggsreguleringa vert sett til kr. 2 pr. nat.-HK og at reguleringskonsesjonen elles vert gjeven på vanlege vilkår.»

Fylkesmannen i Hordaland slutter seg i påtegning 27. september 1955 til konsulentens uttalelse.

Inspektøren for ferskvannsfisket viser i brev av 29. august 1956 til uttalelse gitt under reguleringssakens behandling i 1948, og sier:

«Når reguleringshøydene kommer opp i 30—40 m spiller det forholdsvis mindre rolle med noen meter fra eller til.

Etter å ha sett gjennom saken og den uttalelse som er gitt herfra 27. november 1948, finner jeg det ikke nødvendig med ny uttalelse.»

Hovedstyret skal bemerke:

L/L Sunnhordland Kraftlag fikk ved kgl. resolusjon 22. oktober 1948 tillatelse til å er-

verve fallet i Blåelva mellom Fjellhaugvatn og sjøen, jfr. St. prp. nr. 105, 1948 og Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1948, side 149—153. Ved kgl. resolusjon 20. mai 1949 fikk kraftlaget tillatelse til følgende reguleringer i Blådalsvassdraget, jfr. St. prp. nr. 18, 1949 og Meddelte Vassdragskonsesjoner 1949, side 76—81:

Blådalsvatn 45 m — 12 m opp og 33 m ned
Midtbotnvatn ... 41 m — 15 m opp og 26 m ned
Fjellhaugvatn . 27 m — 25 m opp og 2 m ned

Senkingstunnelen for Midtbotnvatn er ferdig og det går fram av søknaden at utslaget i vatnet ble tatt så dypt at det nå er mulig å senke vatnet 35,5 m mot opprinnelig planlagt 26,0 m.

Fjellhaugvatn er senket 2 m og arbeidene for oppdemmingen er i gang. Denne var planlagt til 25,0 m, men detaljmålinger og nærmere undersøkelser har vist at man ved å øke oppdemmingen med 2,6 m (til 27,6 m) kan få flomløp gjennom en liten sidedal. Damkonstruksjonen kan derved forenkles vesentlig.

Reguleringsarbeidene ved Blådalsvatn er ikke påbegynt, men undersøkelser har ført til at planen nå går ut på å øke senkingen med 2 m (til 35 m).

Det opplyses i søknaden at det er uvisst om damanleggene ved Blådalsvatn og Midtbotnvatn vil bli bygd.

Den tilleggsregulering det nå søkes om: henholdsvis 9,5 og 2,0 m økt senking av Midtbotnvatn og Blådalsvatn samt 2,6 m økt oppdemming av Fjellhaugvatn vil gi ca. 13 mill. m³ magasin og medføre en øking i regulert vassføring på ca. 0,9 m³/sek. som tilsvarer ca. 3 840 nat.-HK i det utbygde fall nedenfor Fjellhaugvatn. I det øvre utbyggbare fall mellom Blådalsvatn og Fjellhaugvatn antas tilleggsreguleringen å gi en kraftøkning på ca. 2 800 nat.-HK.

Ansøkeren antar at tilleggsreguleringen vil koste ca. kr. 100 000, jfr. hans brev av 30. august d. å.

Med de store reguleringshøyder som allerede er konsedert, må det antas at den ytterligere regulering det nå søkes om, ikke vil medføre vesentlige skadevirkninger, jfr. i den anledning den foran sitert uttalelse fra Fiskeinspektøren. Ved Fjellhaugvatn vil en del grunn demmes ned, anslagsvis ca. 100 da hvorav en del beite.

Teknisk sett gjelder søknaden etter Hovedstyrets mening en endring av de opprinnelige planer som er gjort for best mulig å tilpasse seg naturforholdene slik disse har åpenbart seg under arbeidets gang og ved nærmere detaljundersøkelser. Da det imidlertid ikke gis avkall på retten til fremtidig å demme

Midtbotnvatn og Blådalsvatn, medfører endringen som foran anført beregningsmessig en øking og kommer inn under reguleringsloven.

Hovedstyret anser det for godt gjort at betingelsene i lovens § 8 er til stede, og vil anbefale søknaden imøtekommet.

Konsesjonstiden for tilleggsreguleringen bør som vanlig følge hovedkonsesjonen. Denne som igjen følger ervervskonsesjonen gjelder i 60 år fra 22. oktober 1948, altså til 22. oktober 2008 eller i 52 år fra nå av. Hovedstyret foreslår konsesjonen gikk for tidsrommet inn til 22. oktober 2008.

Etter vassdragsreguleringslovens § 10, pkt. 1 kan en konsesjon som denne ikke gis for lengere tidsrom enn 50 år fra konsesjonens datum uten Stortingets samtykke. Hovedstyret vil i denne anledning ikke unnlate å peke på at Sunnhordland Kraftlag tilfredsstiller de betingelser som i Hovedstyrets forslag til ny § 10, post 2 i reguleringsloven og ny § 2, post 17, annet ledd i ervervsloven stilles for å kunne få konsesjon på ubegrenset tid, jfr. Hovedstyrets brev av 18. desember 1954 (side 3 og 18 i «Lovutkast»).

Konsesjon for tilleggsreguleringen anbefales ellers gitt på samme betingelser som reguleringskonsesjonen av 20. mai 1949 med endringer i postene 3, 8, 11 og 20 som anført nedenfor.

Når det gjelder kommuneavgiften, mener distriktet at denne bør settes høyere enn i den nåværende konsesjon, og fylkets konsulent for vassdragssaker i Hordaland rår til at det blir benyttet samme sats som for regulering av Matre og Haugsdalsvassdraget i konsesjon av 17. juli 1953, nemlig kr. 2 pr. nat.-HK.

Hovedstyret er enig heri, og anbefaler at for så vidt angår tilleggsreguleringer, gis betingelsenes post 3 følgende ordlyd:

«3.

For den øking av vannkraften som ved tilleggsreguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK unntatt L/L Sunnhordlands utbygging fra Fjellhaugvatn, for hvilken avgiften fastsettes til kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes med den del av den tidligere konsederte regulering som er tatt i bruk. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved regulerin-

gen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntre etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.»

I post 8 foreslås medtatt bestemmelse om rett for departementet til å gi dispensasjon:

«8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske sel-skaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.»

Post 11 foreslås gitt tilføyelse om § 38 i husleieloven:

«11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsigelsesregler i nevnte paragraf.»

Som ny post 20 foreslås:

«20.

Den i konsesjon av 20. mai 1949 fastsatte bestemmelse om sikkerhetsstillelse gjelder også tilleggsreguleringen.»

Manøvreringsreglement.

Hovedstyret anbefaler at reglement fastsatt ved kgl. resolusjon 20. mai 1949 gjøres gjeldende for den fulle regulering idet reguleringsgrensene i post 1 forandres til:

Magasin	Reguleringsgrenser i m. o. h.		Regu- lerings- høyde i m
	Øvre	Nedre	
Blådalsvatn	685,1	638,1	47,0
Midtbotnvatn	750,5	700,0	50,5
Fjellhaugvatn ...	374,8	345,2	29,6

Spørsmålet om fristforlengelse er sendt distriktet til uttalelse, og vil i sin tid bli tatt opp som egen sak.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte den 9. oktober 1956.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår er det søkt om en ytterligere senking av Midtbotnvatn og Blådalsvatn på henholdsvis 9,5 og 2,0 m og en ytterligere oppdemming av Fjellhaugvatn på 2,6 m. Dette er beregnet til å gi en øket regulert vassføring på ca. 0,9 m³/sek. som tilsvare ca. 3 840 nat.-HK i det utbygde fall nedenfor Fjellhaugvatn og ca. 2 800 nat.-HK i det utbyggbare fall mellom Blådalsvatn og Fjellhaugvatn.

Som anført av Hovedstyret gjelder søknaden teknisk sett en endring av de opprinnelige planer som er gjort for best mulig å tilpasse seg naturforholdene slik de har åpenbart seg under arbeidets gang og ved nærmere detaljundersøkelser. Det er mulig at den tidligere tillatte oppdemming av Midtbotnvatn og Blådalsvatn ikke blir gjennomført, men det gis ikke avkall på retten til slik oppdemning og den nye regulering kan derfor ikke sees bare som en planendring.

Det antas at den planlagte økte regulering ikke vil medføre vesentlige skadevirkninger. Omkostningene er beregnet til ca. kr. 100 000.

Etter det opplyste finner departementet med Hovedstyret at vilkårene i vassdragsreguleringslovens § 8 for å gi den søkte tillatelse er oppfylt, og en vil rå til at søknaden imøtekommes, idet manøvreringsreglementet for reguleringen av Blådalsvassdraget endres slik som foreslått av Hovedstyret.

Tillatelsen til den ytterligere regulering foreslås gitt på slike vilkår som foreslått av Hovedstyret med unntak av post 1.

Departementet antar at det etter gjeldende lov ikke er adgang til — uten Stortingets samtykke — å meddele konsesjon for lengere tid enn 50 år. Fristen for innløsningsretten må kunne settes til 40 år fra 22. oktober 1948.

Man foreslår dessuten at post 13 om forsorgsutgifter, gitt den form som nå er vanlig. Det foreslås videre oppstilt som en forutsetning at vilkåret i post 13 faller bort, dersom reguleringslovens § 12, pkt. 7 og de bestemmelser det der er henvisning til i forsorgsloven av 19. mai 1900 blir opphevet.

De samlede vilkår for den ytterligere regulering av Blådalsvassdraget vil etter dette bli:

1.

Reguleringskonsesjon gis for et tidsrom av 50 år regnet fra denne konsesjons datum. Dersom vassfall tilhørende norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andel deri

kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller de private vassfallseieres andel i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år etter 22. oktober 1948 skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK unntatt L/L Sunnhordland Kraftlags utbygging fra Fjellhaugvatn, for hvilken avgiften fastsettes til kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes med den del av den tidligere konsederte regulering som er tatt i bruk. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betaling av avgifter etter post 3, og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntakelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti — kroner for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk

vare ikke derved overstiges. Toll- og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevd. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelse fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeid. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvarende med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget plikter konsesjonæren å utsette årlig et antall yngel av laks og sjøaure og et antall settefisk av innlandsaure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Videre plikter konsesjonæren om departementet forlanger det å foreta opprensingsarbeid for gyteplasser og å ryddiggjøre neddemte arealer eller deler av dem i samråd med de fiskeberettigede og etter departementets nærmere bestemmelse.

Om departementet forlanger det skal konsesjonæren være forpliktet til å anordne gitter slik at fisk i størst mulig utstrekning blir hindret i å komme inn i tunnelene. Anordningen blir i tilfelle nærmere å bestemme av departementet.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av de-

partementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

16.

Vannslippingen skal fortrinsvis skje etter behovet for fallene i vassdragets øvre del, dog kan den inntil disse er utbygd foregå etter behovet i kraftanlegget til L/L Sunnhordland Kraftlag.

Nærmere bestemmelser om vannslippingen blir å innta i et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forstå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

17.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte høyeste oppdemningsgrense og laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

19.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som de

partementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner, hvis interesse berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft, for så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økte utgifter bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonskostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måten vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietakerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av liknende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraften uttas.

Unnlater anleggenes eier å levere denne kraft, uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal

være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

Den i konsesjonen av 20. mai 1949 fastsatte bestemmelse om sikkerhetsstillelse, gjelder også tilleggsreguleringen.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanleggene tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

24.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

25.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

26.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Så langt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

Etter det foreliggende forslag blir manøvreringsreglementet for den fulle regulering av Blådalsvassdraget følgende:

1.

Magasin	Reguleringsgrenser		Regulerings- høyde m.
	Øvre m.o.h.	Nedre	
Blådalsvatn	685,1	638,1	47,0
Midtbotnvatn	750,5	700,0	50,5
Fjellhaugvatn	374,8	345,2	29,6

Høydene refererer seg til sjøenes nåværende alminnelige vannstand som er angitt til henholdsvis 673,1, 735,5 og 347,2 m o. h.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker, som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring ikke forhøyes. Så lenge bare fallet fra Fjellhaugvatn er utbygd må heller ikke lågvassføringen fra Blådalsvatn og Midtbotnvatn forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan — inntil fall i vassdragets øvre del er utbygd — vannslipningen skje etter behovet i kraftanlegget til L/L Sunnhordland Kraftlag.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander og observeres og noteres

— om det forlanges — regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes om det forlanges avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Dette kan bestemme at han skal ha fast bolig i nærheten av reguleringsanleggene og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om dette reglement avgjøres av vedkommende departement.

6.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger overfor tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som det finner nødvendig.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates L/L Sunnhordland Kraftlag å foreta en ytterligere regulering av Blådalsvassdraget i det vesentlige i samsvar med søknad av 3. september 1954 med bilag og brev av 24. januar 1955 fra kraftlaget og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 26. oktober 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for den fulle regulering av Blådalsvassdraget som gjeldende inntil videre i samsvar med det forslag som er tatt inn i den nevnte tilråding fra Industridepartementet.

27. L/L Sunnhordland Kraftlag.

(Forlengelse av fristen for fullføring av reguleringsarbeidene i Blådalsvassdraget.)

Departementets avgjørelse 19. november 1956.

I kgl. resolusjon av 20. mai 1949 om tillatelse for L/L Sunnhordland Kraftlag til regulering av Blådalsvassdraget ble det i vilkårenes post 5 bestemt at arbeidet skulle påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 § 12, nr. 1, 2. punktum og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1945 forlanges den nevnte fullføringsfrist i 5 år til 20. mai 1961.

28. Trondheim Elektrisitetsverk.

(Fornyelse av tillatelsen til å regulere Vessingsjø og Sellisjø i Tydal m. m.)

Kronprinsregentens resol. av 23. november 1956.

Ved kgl. resolusjon 25. juni 1954 fikk Trondheim Elektrisitetsverk tillatelse til å regulere Vessingsjø og Sellisjø i Tydal, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1954, side 72—86. Manøvreringsreglementet for reguleringen ble fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon av 8. juni 1956.

Ved brev av 2. november 1954 opplyser konsesjonæren at det ønskes foretatt en endring i den opprinnelige plan idet det er funnet hensiktsmessig å flytte dammen ved Vessingsjø ca. 600 m lenger ned i elva enn tidligere planlagt. H.r.advokat Trampe Kindt har på vegne av Trondheim kommune ved brev av 7. september 1956 søkt om fornyelse av tillatelsen, idet skjønn ikke er blitt påstevnet innen ettårsfristen, jfr. vassdragsreguleringsloven § 16, nr. 6.

Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet har i anledning de nevnte brev gitt følgende uttalelse av 8. november 1956 til departementet:

«Fra Trondheim Elektrisitetsverk er innkommet følgende brev datert 2. november 1954:

«Ved kgl. resolusjon av 25. juni 1954 er det gitt Trondheim elektrisitetsverk tillatelse til å foreta en regulering av Vessingsjø og Sellisjø i Tydal.

Under prosjekteringen er en blitt klar over at det endelige damsted blir å henlegge til et trangt parti i elveleiet, slik som vist på vedlagte tegning V-2076. Tegningen viser terrengforhold omkring damstedet, inntegnet dam, inntak og omløpstunnel. Forkastninger som under grunnundersøkelsene viste seg å eksistere i fjellformasjonene, har gjort det hensiktsmessigst å legge dammen til det viste damsted hvor fjellet er oversiktlig og forholdene gode. Det gamle damsted lå ca. 600 m lengere oppe.

Ved denne flytting blir også tunnelen ca. 450 m kortere. Under hensyntaken til ønsket magasin størrelse, redusert falltapp i tunnelen o. a. har en funnet ut at regulert høyvann konstruktivt kan settes noe lavere, nemlig i første omgang til kote 672,5 i stedet for 674,0, uten at en dermed ønsker å få endringer i den gitte konsesjon når det gjelder denne vannstand.

Reguleringsdammen.

Dammen er tenkt utført som en pillar-plate-dam. Da en ovenfor denne har to større dammer, Sylsjø dam og Essand dam, på tilsammen 330 mill. m³ magasin, har en funnet at Vessingsjø dam bør gis en slik utførelse at dammen ikke raseres under eventuelt dambrudd ovenfor den. Derfor er den i hele sin lengde gitt overløps form som for øvrig også skal avlede vannmasser i god avstand fra

damfoten, («skihoppoverløp»). Konstruksjonen er slik at vannkappen spaltes ved strømpilastre formet etter denne slik at luften kommer inn under kappen.

Til orientering vedlegges hovedtegninger av dam og inntak.

Som bekjent er Vessingsjø dam inntaksbasseng for de såkalte utbyggingsprosjekter alt. 1 og alt. 5. Inntak og driftstunnel for de 2 alternativer er ens.

Dammen vil bli utstyrt med 2 luker 2×2 m, tilsammen 8 m^2 løp, og tappetunnelen for 2 luker 2×3 m, tilsammen 12 m^2 lukeløp.

Vegetasjonen mellom de to damsteder er vesentlig småbjørk, lyng og mose. Fjellet ligger like under jorddekket.

En vil på et senere tidspunkt, når forholdene er mere avklart, tilstille Dem videre tegninger og beregninger.»

I brev til søkeren av 20. desember s. å. ba Hovedstyret om en del supplerende opplysninger og fikk følgende svar datert 14. januar 1955:

«I vårt brev datert 2. november 1954 ble gitt uttrykk for at den gitte konsesjonsgrense for Vessingsjø dam, kote 674,0 for høyreg. vst. ønskes opprettholdt.

På grunn av at det nye damsted gir omtrent samme magasin kan en som før nevnt greie seg med noe lavere dam, reg. HV. 672.5. Da dammen er sterk nok for å ta vanntrykket opp til 674,0, finner en det hensiktsmessig allikevel å opprettholde 674,0 som øvre grense for reg. HV. Gangbroen over det lange overløpet vil bli lagt på kote 674,30. Den vil bli lagt slik på at den under kritiske tilstander event. kan bli skyllet av. (Sprenging av ovenforliggende dammer.)

I overensstemmelse med Deres ønske har vi for ordens skyld forelagt endringene for distriktet, — stedskommunen Tydal — og vi tillater oss å vedlegge formannskapets uttalelse i sakens anledning.

Før dambygging settes i gang, vil de endelige tegninger bli tilstillet Hovedstyret.»

Vedtaket i Tydal formannskaps møte 3. januar 1955 lyder:

«Da det her ikke er spørsmål om økt reguleringshøyde men kun valg av nytt damsted — med eventuell senking av reguleringshøyden — finner formannskapet det ikke nødvendig å forelegge saka for herredstyret.

Formannskapet vil tilrå at Trondheim Elektrisitetsverk gis tillatelse til nevnte forandring.

Det forutsettes at det merareal som neddemmes ved flytting av damsted blir undergitt de samme bestemmelser som gitt ved reguleringstillatelsen av 25. juni 1954.»

Videre har høyesterettsadvokat O. Trampe Kindt sendt inn følgende søknad datert 7. september d. å.:

«På vegne av Trondheim kommune tillater jeg meg herved å søke om en fornyelse av ovennevnte tillatelse, som ble meddelt Trond-

heim Elektrisitetsverk ved kgl. resolusjon av 25. juni 1954.

Årsaken til at Trondheim kommune ikke har kunnet påstevne skjønn innen utløpet av den ettårsfrist som er fastsatt i Vassdragsreguleringslovens § 16, pkt. 6, er den at forhandlingene angående kraftkontrakten med Stockholm ikke ble avsluttet før ved siste årsskifte og at det har hersket en del usikkerhet angående utbyggingen av Nea-fallene. Også det endelige kjøp av en del fallrettigheter i Nea tilhørende Thomas Angells Stiftelser ble først avsluttet i mars i år.

Da det ikke er skjedd noen endring i forholdene fra den 25. juni 1954, da tillatelsen ble gitt og til i dag, skulle det ikke være noen grunn til å forelegge søknaden for andre. På grunn av at det ved det løpende skjønn vil være av interesse å få de stedsevarige erstatninger tidsbegrenset inntil Nea-fallene er utbygget og det nye skjønn, som skal tilstevnes vedr. Vessingsjø og Sellisjø, er avholdt, vil Trondheim kommune være taknemlig for om søknaden kunne bli behandlet så fort som mulig. Det nå pågående overskjønn vedr. Sylsjø og Stuesjøreguleringene skal fortsette den 19. september i år og vil formentlig bli avsluttet i oktober.»

Hovedstyret skal bemerke:

Trondheim Elektrisitetsverk fikk ved kgl. resolusjon 25. juni 1954 tillatelse til å regulere Vessingsjø og Sellisjø i nærmere angitt omfang, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1954 side 72—86. Fastsettelse av manøvreringsreglement ble utsatt da det var ønskelig først å få større klarhet i spørsmålet om isforholdene nedover i Nea. Etter observasjon og undersøkelser gjennom to vintrer og etter at reguleringshøyden ved den nye dam var endelig bestemt, ble reglementet fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 8. juni 1956.

Konsesjonæren har ved nærmere bearbeidelse av planene og foretatte grunnundersøkelser funnet at det vil være hensiktsmessig å flytte dammen ved Vessingsjø slik at den blir plasert ca. 600 m lenger ned i elva enn opprinnelig planlagt. Som grunn for denne planendring angis at forkastninger i fjellformasjonene tilsier at dammen legges på det nye sted hvor fjellet er oversiktlig og forholdene ellers er gode. Videre vil driftstunnelen etter den nye plan bli ca. 450 m kortere.

Reguleringsgrensene blir uforandret og magasinets størrelse blir ubetydelig økt.

Magasinkommunen Tydal har ikke noe vesentlig å bemerke til planendringen, og anbefaler tillatelse gitt under forutsetning av at betingelsene for tillatelsen av 25. juni 1954 også skal gjelde for «det merareal som neddemmes ved flytting av damsted».

Hovedstyret antar etter det foreliggende at flytting av dammen er teknisk-økonomisk berettiget, og man anbefaler den endrede plan godkjent.

Høyesterettsadvokat O. Trampe Kindt søker på vegne av Trondheim kommune om fornyelse av tillatelsen, og angir som grunn til oversittelse av fristen bl. a. at forhandlingene med Stockholm om kraftleiekontrakten først ble avsluttet ved årsskiftet 1955—56.

Hovedstyret har ikke funnet det nødvendig å forelegge denne søknaden for distriktet, og vil ut fra det foreliggende anbefale at tillatelsen blir fornyet på uforandrede betingelser, men slik at de betingede frister regnes fra den opprinnelige konsesjons datum.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 7. november 1956.»

Departementet skal bemerke:

Etter det som fremgår vil planendringen ikke medføre at reguleringsgrensene blir forandret, og magasinets størrelse vil bare bli ubetydelig økt.

Departementet vil med hovedstyret, som antar at flyttingen av dammen er teknisk og økonomisk berettiget, rå til at den endrede plan godkjennes.

Når det gjelder søknaden om fornyelse av tillatelsen er en enig med hovedstyret i at det ikke skulle være nødvendig å forelegge søknaden for distriktet.

Det fremgår av søknaden at fjellet på strekningen mellom de to damsteder ligge like under jorddekket, og at vegetasjonen vesentlig er småbjerk, lyng og mose.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at tillatelsen blir fornyet på uforandrede vilkår. Manøvreringsreglementet, som er fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 8. juni 1956, blir uforandret.

De betingede frister blir å regne fra den opprinnelige konsesjons datum.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 § 16 pkt. 6 fornyes den tillatelse som ved kgl. resolusjon 25. juni 1954 ble gitt Trondheim Elektrisitetsverk til å regulere Vessingsjø og Sellisjø i Tydal, på uforandrede vilkår. De betingede frister blir å regne fra den opprinnelige konsesjons datum.

Fornyselsen innebærer en godkjenning av de endrede planer for reguleringen av Vessingsjø, som er angitt i Industridepartementets tilråding av 23. november 1956.

29. A/S Viul Tresliperi.

(Erverv av ytterligere fall i Randselva.)

Kronprinsregentens resol. av 23. november 1956.

Ved kgl. resolusjon av 6. mai 1949 fikk A/S Viul Tresliperi bl. a. konsesjon på erverv av 3,88 m av fallet i Randselva på østre side mellom Askerudfossen kraftstasjons undervann og Honsrudviken. Samtidig fikk selskapet konsesjon på erverv av 3,90 m fall på elvas vestre side, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1949, side 62—74.

Selskapet eier og nytter dessuten den ovenfor liggende Askerudfoss.

Av det førstnevnte fall har selskapet — så vidt vites i 1890-årene — ervervet 13,10 m på vestre side og 14,55 m på østre, og eier således nå 17 m på vestre og 18,43 m på østre side.

H.r.advokat Henning Bjørnvik søker i brev av 31. januar 1956 på vegne av A/S Viul Tresliperi om konsesjon på erverv av den nederste fallstrekning på elvens vestsida på ca. 1,80 m.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning søknaden ved brev av 24. oktober 1956 til departementet uttalt følgende:

«Departementet oversendte 9. februar i år til uttalelse følgende søknad — datert 31. januar d. å. — fra høyesterettsadvokat Henning Bjørnvik på vegne av A/S Viul Tresliperi:

1. Ved kgl. resolusjon av 6. mai 1949 fikk A/S Viul Tresliperi konsesjon på ervervelse av vannrettighet på Randselvans vestsida, kjøpt av fru Maja Skinnes ved kontrakt av 25. januar 1947. Samtidig fikk A/S Viul Tresliperi konsesjon på ervervelse ved ekspropriasjon av forskjellige vannrettigheter på Randselvans østsida. Ekspropriasjonen ble gjennomført ved underskjønn, overskjønn, fravikelseskjennelse og besiddelsestager. Selskapet er nu i ferd med å bygge ut de ervervede rettigheter, — bl. a. med oppførelse av ny kraftstasjon i Honsrudviken. Denne utbygning går under navnet Viulfoss Kraftverk. Situasjonen er nu den at selskapet har innløst alle rettigheter på Randselvans østre (venstre) side, så her er forholdet med eiendomsrett og konsesjon helt i orden.
2. På elvens vestre (høyre) side eiet A/S Viul Tresliperi hele strekningen med unntak av den nederste delen, der tilhørte Egge gård, eier fru Maja Skinnes, og som nevnt kjøpte A/S Viul Tresliperi ved kontrakten av 25. januar 1947 den del av hennes fall som lå ovenfor kraftstasjonen. Det var den gang ikke spørsmål om noen senkningskanal og utnyttelse av fallet nedenfor stasjonen. Disse fallrettigheter ble derfor ikke innkjøpt den gang.

3. Ved kontrakt av 23. desember 1955 har A/S Viul Tresliperi av fru Skinnes ervervet det siste manglende fall på elvens vestsida. Bekreftet avskrift av kjøpekontrakten legges ved. Samtidig har Viul Tresliperi ervervet en stedsevarig rett over hennes eiendom til å føre frem høispentlinje fra selskapets nye kraftstasjon i Honsrudviken til dets kraftledning Follum—Viul (Minnesundledningen).

Det er på disse erverv A/S Viul Tresliperi herved søker konsesjon.

Strekningen er lagt inn på vedlagte kart i målestokk 1 : 1 000 over eiendommene ved Viulfossen. På kartet er samtlige de elvestrekninger som er blitt ervervet, lagt inn. Den strekning som det dreier seg om i denne søknad, går fra en bolt som er merket «Bolt 76.70» ved Honsrudviken og ca. 330 m nedover elven. Bruttofallet på denne strekning skal utgjøre ca. 1,80. Som anført i kontrakten består ervervet i retten til en undervannskanal utenfor fru Skinnes' land og fast eiendom utenfor elven berøres ikke.

Det har fra Deres ærede departements side, jfr. brev av 11. august 1954 til A/S Viul Tresliperi (jnr. 1853/54) vært ytret noen tvil om hvor meget A/S Viul Tresliperi måtte erverve for å disponere hele fallet. Så vidt en kan se, skyldes dette at der i de forskjellige planer for utbygning av Viulfossen har vært operert med forskjellige verdier både for overvannets og undervannets høyde. De tall som er lagt til grunn ved den endelige utførelse er:

Høyeste overvann (overløp) ...	91,5 m
Utløp av senkningskanal ved full-last	73,82 m
Utnyttet brutto fall	17,68 m

Falltapet i senkningskanalen er ca. 40 cm ved full-last. Største netto fall ved full-last blir da ca. 17,30 m.

Det kan samtidig opplyses at den ovenforliggende kraftstasjon, Askerudfoss; utnytter fallet ned til Viulfossens overvann.

4. Som det vil fremgå av det som er sagt foran og tillike av Deres nevnte brev av 11. august 1954, er denne ervervelse nødvendig for at A/S Viul Tresliperi fullt ut kan utnytte de forskjellige fallrettigheter i Randselven som selskapet fra tidligere har herredømme over.

På den annen side er det etter det opplyste så at nærværende erverv ikke vil ha skadevirkninger av noen art. Således berøres i det hele tatt ikke fastlandet tilhørende fru Skinnes eller andre eiere. Heller ikke antas ervervet å ville være til skade for ferdsel, fløtning, fiske eller de øvrige rettigheter som omhandles i Vassdragslovens § 125 nr. 3.

5. Jeg legger ved det i punkt 3, 3. avsnitt, nevnte kart i målestokk 1 : 1 000.
6. Som bilag følger:
- Kontrakten av 23. desember 1955 mellom fru Maja Skinnes og A/S Viul Tresliperi.
 - Ovennevnte kart.»

Kontrakten av 23. desember 1955 omfatter rett til undervannskanal utenfor fru Skin-

nes' eiendom hvorved innvinnes ca. 1,80 m fallhøyde. For denne rett og for rett til å føre fram høispentlinjen fra den nye kraftstasjonen i Honsrudviken til kraftledningen Follum—Viul, betaler selskapet til fru Skinnes ifølge kjøpekontrakten kr. 25 000. Andre rettigheter følger ikke med i overdragelsen, men eventuell skade på fisket skal ikke bli gjenstand for særskilt erstatning.

Ansøkeren har med brev av 21. juni d.å. innsendt erklæringer — datert 20. s. m. — fra selskapets styre om at hele selskapets grunnkapital så vidt vites tilhører staten, norske kommuner, norske statsborgere eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjenning norske banker eller selskaper, og at der ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til eiendomsretten til grunnkapitalen. Videre om at selskapets bestyrelse er norsk og at det ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Søknaden har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Kraftverksjefen i Norderhov komm. elektrisitetsverk uttaler i påtegning 3. mars 1956:

«Til Viuls søknad om ervervelse av 1,8 m fall på vestsiden og om tillatelse til å bygge en kraftledning fra Viuls nye kraftstasjon i Honsrudviken frem til Viuls forhåndenværende 20 kV ledning Viul—Follum, har jeg ingen bemerkninger å gjøre.»

Norderhov herredstyre har i møte 4. april 1956 enstemmig anbefalt søknaden.

Buskerud elektrisitetsforsyning anbefaler 24. april 1956 herredstyrets vedtak godkjent og Fylkesmannen i Buskerud slutter seg til de gitte anbefalinger, jfr. hans ekspedisjon av 2. mai 1956.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 6. mai 1949 fikk A/S Viul Tresliperi tillatelse etter vassdragslovens § 55,1 til å innløse 3,88 m av fallet i Randselva på venstre (østre) side mellom Askerudfossen kraftstasjons undervann og Honsrudviken, samt konsesjon på ervervet. Selskapet fikk samtidig konsesjon på erverv av 3,90 m fall på elvas høyere (vestre) side og tillatelse etter vassdragslovens § 62 til å ekspropriere nødvendig grunn m. v. jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner for 1949 s. 62 —74.

Selskapet eier og nytter dessuten den ovenfor liggende Askerudfoss på 24,72 m. jfr. kgl. resolusjoner av 16. februar 1951 og 10. oktober 1952, se Meddelte vassdragskonsesjoner for 1951 s. 6—13 og 1952 s. 118—127. Askerudfoss representerer med de meddelte reguleringsstillatelser noe over 11 000 nat.-HK.

De ved konsesjonen av 6. mai 1949 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av utbygging av Viulfossen ble 11. august 1954 forlenget til henholdsvis 1. august 1955 og 15. oktober 1958. Utbyggingsarbeidet er i gang og anlegget ventes fullført i løpet av 1958.

Etter de fremlagte planer omfatter utbyggingen fallet mellom kotene 91,5 og 73,2 (undervann angitt ved $Q = 10 \text{ m}^3/\text{sek.}$) og tilsvarende altså 18,3 m. Sammen med de fall selskapet eier konsesjonsfritt fra før — 13,10 m på høyre og 14,55 m på venstre side — disponerer det 17,0 m og 18,43 m på henholdsvis høyre og venstre side. Det manglende fall på høyre side har A/S Viul ervervet ved kontrakt med fru Skinnes av 23. desember 1955, idet kjøpet omfatter ca. 1,80 m på hennes eiendom, og det søker nå konsesjon på dette erverv.

Ved den planlagte utbygging vil Viulfoss kunne utbringes til ca. 8 700 nat.-HK med de konsederte reguleringer i vassdraget.

Da A/S Viul Tresliperi har delt norsk styre med sete i Norge og helt norsk grunnkapital blir søknaden å behandle etter ervervslovens § 2. Hovedstyret antar at almene hensyn ikke taler imot at konsesjon gis, og anbefaler søknaden innvilget.

Konsesjonen foreslås gitt i det vesentlige på samme betingelser som tillatelsen av 6. mai 1949 med bl. a. en konsesjonstid på 50 år regnet fra 6. mai 1949 og hjemfallsrett for staten ved konsesjonstidens utløp på fallet med tilhørende i innretninger m. v. Videre vanlig innløsningsrett for staten i det 35. år også regnet fra 6. mai 1949, jfr. post 17 og 18 i vedliggende utkast.

Selskapet disponerer altså med denne ervervelse 18,80 m fall på høyre side og 1,80 m utgjør 9,57 pst. herav eller 4,79 pst. av det hele. Under forutsetning av at hele fallet blir utbygget er det denne prosentatsats som må legges til grunn for hjemfall, kraftavståelse, avgifter m. v.

Utbyggingen omfatter imidlertid som nevnt foran 18,3 m av fallet slik at bare 1,3 m av det fall som nå erverves blir utnyttet. Av hele fallet på 18,3 m utgjør disse 1,30 m på den ene side 7,1 pst. som, så lenge fallhøyden ikke økes, må legges til grunn for beregning av kraftavståelse, avgifter m. v.

I vilkårenes post 1, 3. ledd er inntatt bestemmelse om at selskapets grunnkapital, når utbyggingen er ferdig, skal utgjøre minst $\frac{1}{3}$ av omkostningene ved alle selskapets anlegg. Samme bestemmelse er også inntatt i konsesjonene av 1949 og 1951, men frafalt under følgende forutsetning:

«Utbyggingen av fallet i Randselva mellom Askerudfossen og Honsrudviken og mulige utvidelser av A/S Viul Tresliperis fabrikanlegg i forbindelse hermed skal finansieres fortrinnsvis ved selskapets egen kapital og i annen rekke ved innenlandsk lånekapital med mindre vedkommende departement samtykker i at utenlandsk lånekapital nyttes.»

Hovedstyret anbefaler at man forholder seg på samme måte her.

Arlige avgifter er i post 14, som i de tidligere konsesjoner, foreslått med kr. 0,50 og kr. 1,00 pr. nat.-HK til henholdsvis stat og kommuner og kraftavståelse er betinget som vanlig med inntil 10 til kommuner og inntil 5 pst. til staten, jfr. post 13 i vilkårene. Hovedstyret foreslår en sikkerhetsstillelse på kr. 3 000, jfr. post 23.

I samsvar med den gitte fristforlengelse foreslås i post 3 at arbeidene må fullføres og drift påbegynnes innen 15. oktober 1958.

De øvrige betingelser antas det ikke nødvendig å kommentere nærmere.

Med hensyn til høyspentlinjen over fru Skinnes' eiendom går Hovedstyret ut fra at det blir innsendt egen søknad om konsesjon på bygging og drift av nevnte linje.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 23. oktober 1956.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår er det planlagt en utbygging av 18,3 m av det omhandlede fall. Ved kjøpet av den nederste fallstrekning på vestre side av elva, som det nå søkes konsesjon på, vil selskapet disponere 18,80 m på denne side, mens det på østre side disponerer 18,43 m. Det ervervede fall vil således etter utbyggingsplanen ikke bli utnyttet helt ut. Departementet vil — for så vidt konsesjon blir gitt — i likhet med Hovedstyret ikke ha noe å bemerke til utbyggingsplanen, jfr. ervervslovens § 2 pkt. 3, som bl. a. gir adgang til å tillate at et konsedert fall bare delvis utbygges.

Søknaden blir å behandle etter ervervslovens § 2.

Den planlagte utbygging av Viulfoss er beregnet til å kunne utbringe ca. 8 700 nat.-HK med de konsederte reguleringer i vassdraget.

Departementet vil med Hovedstyret tilrå at konsesjon blir gitt.

Konsesjonen foreslås, med en enkelt uvesentlig endring i post 24, gitt på de vilkår som er foreslått av Hovedstyret.

Vilkårene er for øvrig stort sett i samsvar med vilkårene i den opprinnelige konsesjon av 6. mai 1949, og konsesjonen foreslås tidsbegrenset til 50 år fra sistnevnte dag. Under samme forutsetning som påberopt i nevnte konsesjon vil man med Hovedstyret anbefale at vilkårenes post 1, 3. ledd om selskapets grunnkapital skal kunne frafalles av departementet.

Konsesjonsavgiftene er foreslått med kr. 0,50 pr. år til staten og kr. 1,00 pr. år til kommuner.

Utbyggingsfristen er satt i samsvar med den fristforlengelse som er gitt i henhold til konsesjonen av 6. mai 1949.

Under forutsetning av at hele fallet på 18,80 m senere måtte bli utnyttet, utgjør de fallrettigheter som omfattes av denne konsesjon 4,79 pst. av det samlede fall. Denne pro-sentsats må derfor i tilfelle legges til grunn for hjemfall, kraftavståelse, avgifter m. v.

Etter planen omfatter imidlertid utbyggingen 18,3 m av fallet slik at bare 1,3 m av det fall som det her er søkt konsesjon på, blir utnyttet. Disse 1,3 m utgjør av hele fallet på 18,3 m på den ene side 7,1 pst. — eller 3,55 pst. av det hele fall — som, dersom en holder seg til de foreliggende planer, blir å legge til grunn for beregningen av kraftavståelse, avgifter m. v.

De foreslåtte vilkår er sålydende:

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets grunnkapital skal når utbyggingen er ferdig utgjøre minst en tredjedel av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig tillatelse tilhøre noen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vassfall her i riket, eller som sitter inne med aksje- (part)majoriteten i noe annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vassfall her i riket. Selskapets vedtekter så vel som

seinere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelige på omgivelsene, skal vedkommende departement, såframt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabo-lovgivningen.

3.

Vannbygningsarbeidene må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen 15. oktober 1958.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 13 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 100 — ett hundre kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes arbeidere og funksjonærer som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti kroner — for hver person.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til for kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget, å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved utbyggingsarbeidene og oppførelse av kraftstasjonen beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekking av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg overgår til et

for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som departementet gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond hvis det seinere ved lov blir bestemt.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frambringes ved energien.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som de deler av vassfallet der omfattes av ervervstillatelsen etter den foretatte utbygning kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende departement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommu-

nen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke seinere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som de deler av vassfallet der omfattes av ervervstillatelsen etter den foretatte utbygning kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet, og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1,00 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

15.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene etter post 14 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vassfallets utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets seinere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Når 50 år er forløpet fra 6. mai 1949, tilfaller de deler av vassfallet der omfattes av ervervstillatelsen med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Konsesjonæren plikter å drive det samlede kraftanlegg som for og levere den til de ervervede vassfallsdeler svarende kraftmengde til staten for en godtgjørelse motsvarende en forholdsmessig del av de til drift og vedlikeholdt hadde utgifter som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn. Unnlater konsesjonæren å levere til staten den kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen plikter han etter bestemmelse av vedkommende departement å betale en mulkt til statskassen av kr. 0,50 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Konsesjonærens plikt til etter foranstående bestemmelser å levere kraft til staten gjelder bare så lenge konsesjonæren av hensyn til sitt eget behov holder anlegget i drift. Staten skal når så ikke er tilfelle være berettiget til etter bestemmelse av departementet å overta driften av anlegget, så vidt nødvendig til levering av kraften til staten.

18.

I det 35te år etter 6. mai 1949 skal staten kunne innløse anlegget i den utstrekning hvori det etter post 17 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende grunnstykker og rettigheter samt vannbygnings-

arbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såframt anlegget innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tilatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av departementet oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

19.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

20.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

For så vidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritert for de forpliktelser som er pålagt i konsesjonen derunder mulkt som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departementet tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysning er påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

22.

Overtredelse av foran stående poster 1, 12 og 20, samt unnlatelse av å stille de i medhold

av post 11 påbudte fond medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse. Konsesjonen tapes dessuten hvis den i post 21 pålagte forpliktelse misligholdes.

23.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 3 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

24.

Idet konsesjonæren vedtar foran stående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomsservervelser som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Vedkommende departement kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse. Konsesjonæren plikter å melde fra til departementet om erverv av eiendommer og rettigheter som går inn under postene om hjemfalls- og innløsningsrett, vilkårenes poster 17 og 18.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2 tillates A/S Viul Tresliperi å erverve den fallstrekning på ca. 1,80 m på Randselvas vestre (høyre) side som omfattes av kjøpekontrakt av 23. desember 1955 med fru Maja Skinnes på de vilkår som er stillet opp i Industridepartementets tilråding av 23. november 1956.

30. A/S Norsk Jernverk.

(Kraftleie fra Røssåga kraftverk.)

Kronprinsregentens resol. av 23. november 1956.

Stortinget har i møte 20. mars 1956 samtykket i bl. a. at det opprettes kontrakt om levering av elektrisk energi fra Røssåga kraft-

verk til A/S Norsk Jernverk i det vesentlige i samsvar med Innst. S. nr. 55 og St. prp. nr. 5 for 1956.

Overensstemmende hermed er opprettet kontrakt med A/S Norsk Jernverk. Kontraktens § 1 om kraftleveringens omfang, punktene 1 og 2, lyder:

«1. Selgeren forplikter seg til så snart Røssåga Kraftverk er fullt utbygget med 6 aggregater å stille til disposisjon for kjøperen inntil 933 mill. kWh for hvert driftsår og inntil 146 000 kW.

2. Inntil 4. aggregat er satt i drift i Nedre Røssåga har kjøperen rett til å disponere den energi og effekt som kraftverkets 3 aggregater kan yte med fradrag av verkets levering til Midt-Helgeland kraftlag, selgerens eget behov og overføringstap, tilsammen ca. 110 mill. kWh. Etter hvert som nye aggregater blir installert i Nedre Røssåga Kraftverk forplikter selgeren seg til etter nærmere avtale for hvert halvår å øke kraftleveransen til kjøperen inntil 933 mill. kWh.»

Kraften skal leveres opptransformert i Svabo transformatorstasjon, Mo i Rana (§ 2).

Kontrakten gjelder i 50 år, dog ikke utover konsesjonstiden (§ 11, punkt 1).

I St. prp. nr. 5 for 1956 er nevnt at A/S Norsk Jernverk hadde søkt om konsesjon og at søknaden forutsettes behandlet og avgjort etter loven.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 14. september 1954 gitt følgende uttalelse om konsesjon for A/S Norsk Jernverk på leie av kraft fra Røssåga kraftverk, det bemerkes at Jernverkets kraftbehov den gang var anslått til 110 000 kW:

«I brev av 4. mars 1952 til hovedstyret har A/S Norsk Jernverk søkt om konsesjon på leie av inntil 110 000 kW fra Røssåga kraftverk, levert ved Jernverkets transformatorstasjon i Nord-Rana.

Av søknaden hitsettes:

«Selskapet ble ved stortingsvedtak av 10. juli 1946 gitt i oppdrag å bygge et jern-, stål- og valseverk i Mo i Rana. Produksjonen var beregnet til 170—180 000 tonn valseverksprodukter pr. år eventuelt økende til ca. 330 000 tonn og ca. 500 000 tonn henholdsvis i annet og tredje byggetrinn.

Etter de foreløbige planer vil det i løpet av 1954—55 bli satt i drift sinterverk, 3 rujernovner, bessemer-stålverk, elektro-stålverk, blokkvalseverk, grovvalseverk og finvalseverk med tilknyttede bianlegg.

Igangsettingen av de forskjellige anlegg er tilpasset utbyggingen av Røssåga Kraftverk.

Det antas at de tre rujernovner vil beslaglegge fra 48 til 60 000 kW (middel 54 000) avhengig av hvilken virkningsgrad som kan oppnåes. Denne kraft vil i sin helhet bli anvendt som erstatning for koks som vanligvis ellers benyttes som varmekilde ved rujernfremstilling. Ca. 32 000 kW vil medgå til

drift av stål- og valseverk og til annet forbruk i forbindelse med Jernverket. Av denne kraft inngår anslagsvis 13 000 kW som erstatning for kull respektive olje som varmekilde ved smelting av stål og opphetning av støpte stål-blokker. Ytterligere ca. 3 000 kW anvendes til diverse opphetningsformål. Den gjenstående kraftmengde forutsettes anvendt i en fjerde rujanovn, og dels til drift av ytterligere en elektrostålovn. Tidspunktet for installasjon av disse er dog ennå ikke fastsatt.

Maksimaluttaket eksklusiv den fjerde rujanovn og den annen elektrostålovn beregnes således å utgjøre i middel ca. 86 000 kW og energiforbruket ca. 556 mill. kWh pr. år. Herav vil til smelteprosessen medgå ca. 432 mill. kWh pr. år og til elektrostålovn og elektriske varmegroper ca. 57 mill. kWh pr. år.

Som det fremgår av foranstående er det i dag ikke mulig å oppgi kraftforbruket med nøyaktige tall. Erfaringsgrunnlaget for de produksjonsmetoder som det her er tale om, er ennå så knapt at vi i våre kalkyler må regne med en viss margin for svingninger opp eller ned. De ovennevnte tall angir dog størrelsesordenen for de kraftmengder som kommer til anvendelse på de forskjellige produksjonsfelter.

Under henvisning til at Jernverket blir reist etter initiativ av Den norske Stat for å skape et jernverk som utnytter billig elektrisk kraft istedenfor kull og koks, tillater vi oss prinsipalt å søke om at konsesjonen på kraftleie blir gitt uten avgift til stat og kommune. Subsidiært søker vi om at det i alle fall ikke blir pålagt avgift på den del av kraften som anvendes som erstatning for kull og koks og at avgiften for øvrig blir fastsatt til lovens minimum.

Samtidig søker vi om at bestemmelsene i ervervslovens § 22 om levering av kraft til kommuner ansees oppfylt ved den kontrakt som er inngått mellom Midt-Helgeland Kraftlag, Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen og vårt selskap. Kontrakten som er datert 7. februar 1951 vedlegges som bilag.»

Noen kraftleiekontrakt er ennå ikke opprettet. Konsesjonen søkes for et tidsrom av 50 år.

Med hensyn til forholdene for øvrig opplyser selskapet at aksjekapitalen eies av den norske stat og at ingen aksjer er på utenlandske hender. Videre opplyses det at selskapets styre består av 8 medlemmer som samtlige er norske statsborgere.

Alt den 13. mars 1952 ble saken herfra sendt fylkesmannen i Nordland fylke med anmodning om å innhente uttalelser fra vedkommende kommunestyre (jfr. § 24 i ervervsloven av 14. desember 1917) samt deretter å avgi uttalelse. Med fylkesmannens brev av 9. mai 1953 mottok vi så uttalelser fra Korgen herredstyre og Hattfjelldal herredstyre samt fylkesmannens egen uttalelse.

Da Jernverkets anlegg er beliggende i Mo respektive Nord-Rana kommune, ble saken sendt fylkesmannen i retur med anmodning

om at saken måtte bli forelagt de nevnte kommuner til uttalelse.

De på saken innhentede uttalelser er som følger:

Korgen herredstyre har i møte den 11. juni 1952 enstemmig vedtatt:

«Konsesjon anbefales innvilget. Det er en forutsetning for denne vår anbefaling at konsesjonen gis på vanlige betingelser som for et privat selskap, således også med avgifter og kraftytelser til kommunene. En reduksjon og ettergivelse av disse betyr at de interesserte kommuner blir pålagt en særstøtte til A/S Norsk Jernverk. For en slik foreligger der intet grunnlag.

De nå interesserte kommuner har hatt rett til å rekne med disse avgifter og kraftleveranser når Røssåga en gang blir utnyttet, og denne rett bør ikke fratras dem.»

Hattfjelldal herredstyre har i møte den 6. mars 1953 enstemmig anbefalt konsesjonen gitt på følgende vilkår:

«1. Hattfjelldal kommune får rett til i medhold av konsesjonslovens § 23 punkt 5 å utta inntil 3 000 kW elektrisk kraft fra 22 KV transformator ved kraftstasjonen, eventuelt fra anleggsstasjonen (Stabfossen) eller Røssåga kraftstasjons husaggregater. Kraften betales etter selvkostende og mengden måles ved uttak. Kraften leveres eventuelt gjennom Midt-Helgeland Kraftlag.

2. Jernverket pålegges å betale konsesjonsavgift til kommunen etter § 23 punkt 4. Avgiften fastsettes til ikke under kr. 4 pr. HK.

Ad 1. Konsesjonskraft.

Kommunen er oppmerksom på avtalen mellom Norsk Jernverk, Midt-Helgeland Kraftlag og Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen om kraftleveranse, men finner det etter loven riktig at kommunen i forbindelse med konsesjonsbetingelsene sikres en selvstendig kraftleveranse som vil dekke det anslåtte fremtidige behov.

Hattfjelldal er den kommune som vil bli sterkest rammet ved reguleringen og utbyggingen av Røssåga. På den annen side vil utbyggingen av Jernverket ikke tilføre kommunen nye skattefundamenter av varig verdi eller opphjelpe næringslivet. Disse fordeler vil derimot tilfalle andre kommuner.

Hattfjelldal kommune finner derfor at den har krav på å bli sikret en viss mengde kraft og konsesjonsavgifter som kompensasjon. Det er nettopp en slik situasjon som kommunen er kommet i som konsesjonslovens § 23 tar sikte på, og en kan ikke gå med på at disse bestemmelser skal tilsidesettes til fordel for Norsk Jernverk eller andre.

Den kraftleveranse Hattfjelldal ønskes tilsikret må kunne la seg innpasse i avtalen mellom N. J., M. H. K. og N. V. E., og det får bli en sak mellom disse parter å regulere avtalen overensstemmende med dette. Det er fra kommunens side intet til hinder for at leveransen skjer gjennom M. H. K. som distributør forutsatt at laget innen rimelig tid vil

sørge for at kraften føres frem til Hattfjell-dal. Hattfjelldal kommune må imidlertid sikres en selvstendig rett til disse 3 000 kW og til fremføring av kraften idet denne lille fattige fjellkommune ikke har noen mulighet for å gjøre seg særlig gjeldende innen Midt-Helgeland Kraftlag og å påvirke dette selskaps utbyggingsplaner. Alene ved en slik ordning kan kommunen ha håp om innen rimelig fremtid å få kraft levert innen bygden.

Vi mener også at det ville være i strid med lovens § 24 nest siste ledd og § 23 punkt 5 å inngå avtaler med kraftlag eller andre for sakene var behandlet av kommunene hvis man derved mente å undra en kommune dens selvstendige krav på kraft etter loven.

Ad 2. Konsesjonsavgift.

Etter konsesjonslovens § 23 punkt 4 er det i særlige tilfelle adgang til å fastsette avgiften til kommunene høyere enn til kr. 4. All den stund Hattfjelldal ikke oppnår noen fordeler ved reguleringen eller ved jernverket mens skadene blir betydelige burde det være grunn til her å sørge for en kompensasjon gjennom avgiftene.

I betraktning av at man allerede i 1917 ved lovens vedtagelse mente at kr. 4 pr. HK i visse tilfelle kunne bli for lite, må det etter en fortolkning av loven være klart at kr. 4 er for snaut. Kronens verdi er ikke lenger den samme og kommunene trenger store avgifter for å kunne avbøte de skader som følger av reguleringen og at kraften føres vekk fra kommunen for industrianlegg annetsteds.»

Nord-Rana herredstyre har i møte den 13. april 1954 enstemmig vedtatt at konsesjonen gis idet uttales:

- «1. Herredstyret henstiller til departementet at konsesjonen er betinget av at konsesjonæren avgir 10 pst. av den leide kraft i henhold til lovens § 23 2. ledd punkt 5.
2. Videre at departementet fastsetter den årlige avgift til herredskommunen i henhold til lovens § 23 2. ledd punkt 4.»

Mo bystyre har i møte den 23. april 1954 enstemmig vedtatt formannskapetets utredning om saken. (Bystyresak 20/1954, bilag 1.) En viser til nevnte bilag som er vedlagt sakens dokumenter.

Av vedtaket hitsettes:

«A/S Norsk Jernverk er en statsbedrift, men i formen et aksjeselskap. Kraftleiekonsesjonen bør derfor i størst mulig utstrekning pålegge Jernverket alle de forpliktelser som er vanlige ved konsesjon til private bedrifter. Videre er det rimelig at Jernverket også som statsbedrift av hensyn til distriktet, i første rekke Mo kommune, blir pålagt forpliktelser i videre utstrekning enn vanlig ved kraftleiekonsesjon.

Bedriften ligger i Mo, og kommer der til å ha en arbeidsstokk på ca. 1 500 mann. Mo er den kommune i distriktet som blir sterkest berørt av anlegget. På grunn av byggingen av Jernverket har folketallet i Mo økt raskt i de siste årene. I 1940 var folkemengden

2 000 og 1. januar 1954 6 100. Denne øking har ført med seg en rekke byrder og forpliktelser for kommunen som nå arbeider med meget dårlig økonomi. For 1953—54 er kapitalbudsjettet gjort opp med samlet utgift på kr. 2 417 832. Driftsbudsjettet for 1945—46 ble gjort opp med en bruttoutgift på kr. 1 066 679, mens det tilsvarende tall for 1953—54 er kr. 4 516 902. Utgiftene er altså i tidsrommet vel 4-doblet. Antall skattytere steg i samme tidsrom fra 1 179 til 3 200.

Foruten bidragene til boligreisningen har Mo kommune påbegynt større kommunale byggeoppgaver, såsom nytt bygg for folkeskolen, hybelhus for eldre, lagerhus for jernbane-kaia og stads- og statslegeboliger.

Mo kommune mener at Jernverkets medvirkning til utbygging av bysamfunnet hittil ikke har vært av slikt omfang som konsesjonslovene tar sikte på.

Jernverket har hittil ikke i større utstrekning villet forhandle om nærmere vilkår, og minnelig overenskomster mellom kommunen og Jernverket vil ikke kunne komme i stand med mindre Jernverket stiller seg mere villig enn hittil.»

Derpå følger de enkelte vilkår Mo kommune mener må fastsettes i forbindelse med konsesjonen. Disse er:

Avgift til anleggskommunen, kraftavståelse til kommunen på samme vilkår som for konsesjonærens leie av kraft, reguleringsplan, boligreisning, opparbeiding av vei, vann og kloakk, vedlikehold av gater og veier, brannvern og vannforsyning av byen, adgang til benyttelse av selskapets kaianlegg, tilskudd til bygging av skoler (høyere skole, folke- og framhaldsskoler samt yrkesskole), bidrag (50 pst.) til driften av sykehuset, bidrag (50 pst.) av økte utgifter til geistlig betjening, bidrag (50 pst.) av anleggsomkostningene til ny kirkegård med gravkapell, bidrag til politi og rettsvesen, sikringsfond i henhold til lovens § 2 punkt 9 på anslagsvis 1 mill. kroner respektive ½ mill. kroner, bidrag til forsamlingshus, bibliotek, idrettsanlegg og folkebad (henholdsvis 50 pst., 50 pst. og 25 pst. av anleggskostnaden) og endelig årlig tilskudd til byens musikkliv i et rimelig forhold til hva Mo kommune yter til dette formål.

Med brev av 24. mai 1954 fra fylkesmannen i Nordland mottok vi forannevnte uttalelser fra Nord-Rana og Mo kommuner. Fylkesmannen henviser til sitt tidligere brev av 9. mai 1953 om saken og minner om at Nordland fylkesting den 20. juni 1953 bl. a. fattet følgende vedtak:

«Fylkestinget henstiller til statsmaktene at Jernverket og andre storbedrifter i Ranadistriktet i konsesjonsvilkårene blir pålagt å bidra til bygging og drift av sykehus i Mo i samsvar med det økede sykehusbehov bedriftene har skapt og heretter vil skape.»

I sitt tidligere brev av 9. mai 1953 til hovedstyret har fylkesmannen blant annet bemerket:

«Når det gjelder vilkårene finner jeg ikke grunn til å gå i detalj, men nevner enkelte punkter. Jeg viser til annet brev av idag angående reguleringstillatelse for Røssåga. Jeg går ut fra at de to saker i noen grad må sees i sammenheng.

Jeg går ut fra at det blir opprettet sikkerhetsfond som nevnt i lovens § 2,9.

Konsesjonskraft mener jeg bør avgis til Korgen og Hattfjelldal, enten fra Jernverket eller som ledd i reguleringvilkårene for Røssåga, jfr. mitt brev om denne sak.

Konsesjonsavgift bør pålegges til de kommuner hvor kraftkildene ligger.

Det bør videre settes som vilkår i henhold til lovens § 2, punkt 6 og 23, jfr. § 23,8, at Jernverket bidrar til å ordne sykehusforholdene i Mo — Nord-Rana. Jeg forutsetter nærmere undersøkelser av og forhandlinger om hvordan dette skal ordnes. Hvis det ikke skjer ved direkte bidrag til anlegg og drift, bør det pålegges konsesjonsavgift til den institusjon, fylke eller kommuner som må påta seg den fremtidige sykehusdrift på stedet.»

Hovedstyret skal bemerke:

Hovedstyret antar at den søkte tillatelse blir å gi i og med Stortingets beslutning om reisning av Jernverket. Hovedstyret har for sitt vedkommende ikke noe å bemerke til at så skjer, og vil rå til at tillatelsen meddeles for et tidsrom av 50 år, regnet fra det tidspunkt Jernverket kommer i drift.

Det anbefales oppstilt de vanlige vilkår for Jernverket om norsk styre og kapital og den i loven krevde 10 pst. kraftavståelse til kommuner.

Hovedstyret vil videre foreslå at det betinges en årlig avgift av kr. 0,50 pr. kW til kommuner og en årlig avgift av kr. 0,50 pr. kW til staten av den kraft som gjennomsnittlig benyttes, med adgang for departementet til ikke å oppkreve avgiften til staten inntil videre.

For øvrig anbefales tillatelsen gitt på i det vesentlige samme vilkår av sosial og samfunnsmessig art som er betinget i den ved kgl. resolusjon av 10. september 1948 gitte konsesjon til A/S Rjukanfos på leie av kraft fra Glomfjord kraftverk m. v.

Hva konsesjonskraften til kommuner angår går en ut fra at det treffes en ordning slik at kommunene i tilfelle får denne kraft levert fra Røssåga uten fradrag i den kraft Jernverket leier og på lignende måte som

nevnt i departementets brev av 7. juni 1949 til fylkesmannen i Telemark, for så vidt angår konsesjonskraften til kommuner i A/S Rjukanfos' konsesjon av 29. april 1949 på leie av Mår-Kraft.

De kommuner som berøres av vassdragsreguleringene i Røssåga har fremsatt en rekke krav også i forbindelse med kraftleiekonsesjonen, men disse krav hører ikke hjemme her. Jfr. Hovedstyrets brev av 12. mars 1949 i forbindelse med kraftutbyggingen og av 30. september 1953 i forbindelse med reguleringen og for øvrig Stortingets vedtak i regulerings-saken.

Fullstendig forslag til konsesjonsvilkår følger vedlagt.

Behandlet i hovedstyremøte den 14. september 1954.

Dokumentene vedlegges.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår hitsettes:

«Forslag til konsesjonsbetingelser for A/S Norsk Jernverk på leie av inntil 110 000 kW fra Røssåga kraftverk.

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Norsk Jernverk måtte leie inntil 110 000 kW fra Røssåga kraftverk, dog ikke utover et tidsrom av 50 år regnet fra det tidspunkt Jernverket kommer i drift.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partsbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement illegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang illegge konsesjonæ-

ren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges en årlig avgift av kr. 0,50 — femti øre — til kommuner og en årlig avgift av kr. 0,50 — femti øre — til staten pr. kW, dog således at avgiften til staten ikke blir å oppkreve inntil videre.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Legehjelp og sykehus.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe de ved fabrikkianlegget beskjeftigede arbeidere den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11. Husrom, tomter m. v.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe de ved fabrikkianlegget samt ved driften beskjeftigede arbeidere og funksjonærer sundt og tilstrekkelig husrom og tomter til bygging av egne hjem med veger, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v., til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

I tilfelle av salg av hus eller tomter skal konsesjonæren sørge for å innta i hjemmelsbrevet bestemmelse om at der fremtidig ikke skal kunne beregnes større husleie enn at den dekker forrentning av kapitalen, utgifter til vedlikehold, skatter, avgifter og tilsyn samt passende amortisasjon.

Tilsvarende regler skal gjelde hvis bygsel eller tomteleie benyttes istedenfor salg. I tilfelle av tvist om leiens størrelse fastsettes denne av husleienemnda hvis sådan finnes, men ellers av fylkesmannen.

Konsesjonæren plikter å bekoste utarbeidet utkast til reguleringsplan for den bymessige bebyggelse for de av ham ervervede og leide

områder og innsende denne til vedkommende departement gjennom de stedlige myndigheter. Spørsmålet om i hvilken utstrekning konsesjonæren for øvrig skal være med på å dekke utgiftene ved bysamfunnets regulering avgjøres i mangel av overenskomst med bindende virkning av departementet. Vedkommende departement kan forlange avstått av konsesjonærens eiendom uten vederlag grunn til offentlige veger og gater — både i og utenfor det regulerte strøk.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Kongen avstå til vedkommende kommune etter innkjøpspris med tillegg av renter og øvrige utgifter, konsesjonæren tilhørende ubebygd grunn som han ikke har eller antas å få bruk for til sin bedrift og som ansees skikket til bebyggelse eller andre kommunale formål utenfor dem som er betinget i foregående ledd. Såfremt det ikke oppnås enighet om overdragelsessummen, skal den fastsettes ved skjønn på grunnlag av foranstående bestemmelse.

Kommunen kan ikke uten tillatelse av Kongen selge noen del av den således ervervede grunn.

12. Veger, bruer og kaier.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet og ved transporten til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft som leies i henhold til nærværende konsesjon.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

13. Sikringsfond og forsorgsfond.

Konsesjonæren er forpliktet til for de ham tilhørende bedrifter å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune, overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunenes ut-

gifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

14. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir overholdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

15. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 14 medfører i tilfelle av gjentakelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16, §§ 31 og 32.»

Kirkedepartementet har i brev av 29. november 1947 og 2. mars 1950 rådet til at det i konsesjonsvilkårene medtas slik bestemmelse:

«Selskapet skal være forpliktet til å stille et passende beløp til rådighet for almindelig virksomhet blant arbeiderne, og til øket geistlig betjening av distriktet etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.»

Departementet forela med brev 5. oktober 1954 Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår for A/S Norsk Jernverk og uttalte:

«En oversender vedlagt avskrift av forslag til konsesjonsvilkår, utarbeidet av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, for det ærede selskaps leie av kraft fra Røssåga kraftverk, og skal be meddelt om det ærede selskap har noe å bemerke til de foreslåtte vilkår.

En tilføyer at utkastets § 11 etter nå vanlig praksis bør gis følgende tillegg: «Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.»

Utkastets post 11, femte ledd, antar departementet bør formes slik: «Konsesjonæren plikter å bekoste utarbeidet utkast til reguleringsplan for den bymessige bebyggelse på stedet som er eller påregnes å bli en følge av konsesjonærens virksomhet, og å innsende planen til vedkommende departement gjennom de stedlige myndigheter. Ved regulerings-

fastsettelse kan departementet forlange avstått av konsesjonærens eiendom uten vederlag grunn til offentlige veier og gater — både i og utenfor det regulerede strøk — samt grunn til oppførelse av bygninger til skoler, kirke, post, telegraf, tollbod, rettslokale og fengsel.»

A/S Norsk Jernverk svarte i brev 6. desember 1954:

«Under henvisning til Industridepartementets brev av 5. oktober d.å. tillater vi oss i det nedenstående å fremkomme med en del bemerkninger til det utkast til konsesjonsvilkår som er fremlagt av departementet.

Ad pkt. 2.

Praktisk talt samtlige aksjer i vårt selskap eies av Det Kgl. Industridepartement og er deponert i departementet. Etter de avtaler som er inngått mellom Industridepartementet og de øvrige aksjonærer kan heller ikke de aksjer som ikke eies av departementet disponeres uten departementets samtykke.

Bestemmelsen i siste avsnitt i pkt. 2 synes derfor å være upraktisk.

Ad pkt. 3.

Vi vil nevne at etter bestemmelsene i Kgl. resolusjon av 20. mai 1949 om tillatelse til regulering av Andfiskvann og Fiskløsvann i Andfiskvassdraget i Nord-Rana og til overføring av vannet til Jernverkets anlegg i Mo m.v., er Jernverket forpliktet til å overdra visse mengder kraft til Bergverksselskapet Nord-Norge A/S.

Som bilag vedlegger vi gjenpart av vår avtale med Bergverksselskapet.

Ad pkt. 6.

Vi gjør oppmerksom på at denne bestemmelse såvidt vi forstår er i strid med Statens forpliktelser i henhold til tiltredelsesvilkårene for generalavtalen om tolltariff for handel, jfr. St. prp. nr. 70, 1948, nr. 35, 1950 og nr. 120, 1950. Av denne grunn er en tilsvarende bestemmelse ikke tatt med i Kgl. resolusjon av 14. august 1953 hvoretter Jernverket fikk tillatelse til anlegg og drift av taubane.

Vi vil derfor prinsipielt foreslå at pkt. 6 utgår i sin helhet.

Ytterligere vil vi nevne at bestemmelsen i siste avsnitt under pkt. 6 synes noe uklar og lett vil kunne lede til tvil med hensyn til omfanget av Jernverkets forpliktelser. Subsidiært vil vi derfor henstille til departementet at bestemmelsen blir omredigert slik at det ikke er tvil om hvilke varer som i tilfelle må kjøpes etter anbud.

Ad pkt. 8.

Ved avtale av 1952 med Midt-Helgeland Kraftlag og Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen er det bestemt bl. a. at en leveranse av 20 000 M. V. A. skal tre i steden for levering av konsesjonskraft fra Norsk Jernverk.

Vi vedlegger en kopi av avtalen. Etter denne avtale skulle Jernverkets forpliktelser være oppfylt derved at Jernverket nedtransformerer en viss kraftmengde til fordel for Midt-Helgeland Kraftlag.

Vi tillater oss å anmode om at pkt. 8 blir endret i overensstemmelse hermed.

Ad pkt. 10.

Vilkårene i denne bestemmelse skulle fra vår side allerede være oppfylt ved en kontrakt som er inngått mellom vårt selskap og Mo og Nord-Rana Sanitetsforening hvoretter Jernverket har oppført et sykehusbygg til Sanitetsforeningens Sykehus i Mo og sikret Jernverkets arbeidere prioritet til 22 sykeplasser.

Vi ville være takknemlig for en bekrefteelse fra departementets side at pkt. 10 ikke påfører Jernverket ytterligere forpliktelser.

Ad pkt. 11.

Ved en avtale som følger som bilag har Jernverket overtatt utgiftene ved utarbeidelse av reguleringsplan for Mo by. Vi går ut fra at våre forpliktelser etter femte ledd i pkt. 11 dermed skulle være oppfylt.

Bestemmelsen i sjette ledd i pkt. 11 er lite praktisk for forholdene i Mo idet all grunn i Mo Ladested eies av L. A. Meyers arvinger og av Det Kgl. Kirke- og Undervisningsdepartement. Jernverket er selv bare eier av en del av fabrikkarealene.

Ad pkt. 12.

Vi tillater oss å foreslå at adgangen til å ta de beslutninger som er nevnt i denne bestemmelse henlegges til departementet.

For øvrig har vi ingen vesentlige bemerkninger å gjøre til det fremlagte utkast.

Vi ville være takknemlig om departementet ville underrette oss om sitt syn på ovenstående.»

Hertil har Hovedstyret på departementets foranledning gitt følgende uttalelse i brev 23. juni 1955:

«I vedlagte brev av 6. desember 1954 til departementet sees A/S Norsk Jernverk å ha fremkommet med en del bemerkninger til de foreslåtte konsesjonsvilkår for selskapets konsesjon på ovennevnte kraftleie — jfr. Hovedstyrets brev av 14. september 1954 til departementet.

Hovedstyret skal til de enkelte punkter bemerke:

Ad post 2. Selskapets aksjer.

Bestemmelsene i post 2 annet ledd er de samme som for A/S Årdals Verk (Jfr. A/S Årdals verks ervervs- og reguleringskonsesjon av 14. juli 1950) og foreslås opprettholdt.

Ad post 3. Overdragelse av energi.

Det gjelder her fremleie av kraft som Jernverket selv leier etter konsesjonen og Bergverkselskapets kraftleie vil således ikke være undergitt konsesjonsplikt. (Jfr. for øvrig brev herfra av 12. mai 1951 til høyesterettsadvokat Vislie angående samme sak.)

Ad post 6. Norsk arbeid og materiell.

I anledning selskapets bemerkninger vises til at de her foreslåtte bestemmelser bygger på ervervslovens § 23 pkt. 3 samt stortingsvedtak av 4. juli 1927, man viser for øvrig til Industridepartementets brev av 10. februar 1951 til Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomite i anledning konsesjonsvilkårene vedrørende regulering av Limingen.

For så vidt det i påkommende enkelt tilfelle skulle herske tvil om hvorledes det skal forholdes bør spørsmålet først forelegges for departementet før avgjørelse treffes.

Ad post 8. Kraftavståelse.

I henhold til det vedlagte avtrykk av nevnte avtale av 7. desember 1951 overtar Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet en levering på maksimalt 20 MVA til Midt-Helgeland kraftlag A/L med kraft fra Røssåga kraftverk. Det er forutsatt at leveringen trer istedenfor levering av konsesjonskraft fra A/S Norsk Jernverk.

Plikt til å avstå inntil 10 pst. av den leiede kraft til kommuner derunder også fylkeskommunen må pålegges i henhold til ervervslovens § 23 pkt. 5. Bestemmelsene herom i post 8 blir derfor å opprettholde.

Derimot vil en foreslå at A/S Norsk Jernverk i forbindelse med den eventuelle kraftleiekonsesjon underrettes om at den nevnte avtale av 7. desember 1951 treder istedenfor den i konsesjonsvilkårenes post 8 forutsatte konsesjonskraft (10 pst.) til kommuner sålenge avtalen uforandret står ved makt således at konsesjonskraften til kommuner ansees for fordelt for et tilsvarende tidsrom.

Ad post 10. Legehjelp og sykehus.

Den av selskapet nevnte avtale av 28. oktober 1947 med Mo og Nord-Rana sanitetsforening om utvidelse av nåværende sykehus i Mo ved oppførelsen av et tilbygg har under pkt. 3 følgende bestemmelse:

«Nybygget er av helt provisorisk karakter, bare beregnet på Jernverkets anleggsperiode og for øvrig begrenset til tidsrommet inntil de offentlige sykehusplaner realiseres i Mo.»

Vilkårene i post 10 tilplikter imidlertid Jernverket å skaffe nødvendig legehjelp og sykehus til en h v e r t i d, dog bare i den utstrekning vedkommende departement forlanger det. Bestemmelsene foreslås derfor opprettholdt.

Ad post 11. Husrom, tomter m. v.

Departementet sees i brev av 5. oktober 1954 til A/S Norsk Jernverk å ha bemerket følgende med hensyn til nevnte post i de foreslåtte konsesjonsvilkår:

«En tilføyer at utkastets § 11 etter nå vanlig praksis bør gis følgende tillegg: «Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.»

Utkastets post 11, femte ledd, antar departementet bør formes slik: «Konsesjonæren plikter å bekoste utarbeidet utkast til reguleringsplan for den bymessige bebyggelse på stedet som er eller påregnes å bli en følge av konsesjonærens virksomhet, og å innsende planen til vedkommende departement gjennom de stedlige myndigheter.

Ved reguleringsens fastsettelse kan departementet forlange avstått av konsesjonærens eiendom uten vederlag grunn til offentlige vegger og gater — både i og utenfor det regulerede strøk — samt grunn til oppførelse av bygninger til skoler, kirke, post, telegraf, tollbod, rettslokale og fengsel.»

Jernverket har etter hva det opplyser overtatt utgiftene ved utarbeidelsen av reguleringsplan for Mo by. Departementets foranstående forslag om tilføyelse til post 11, 5. ledd må formentlig kunne bli stående uforandret.

Til siste punktum vedrørende det som på departementets forlangende kan kreves avstått av konsesjonærens eiendom uten vederlag, har Jernverket ikke hatt noen innvendinger å gjøre bortsett fra at det mener at bestemmelsen får liten praktisk betydning. Tilføyelsen foreslås opprettholdt.

Med departementets tilføyelser og endringer skulle vilkårene i post 11 for øvrig da bli som foreslått herfra.

Ad post 12. *Veger, bruer og kaier.*

Avgjørelsesmyndigheten vil her neppe kunne tillegges departementet som søkt om da denne i henhold til kap. II, § 12 i lov om veivesen av 21. juni 1912 tilligger fylksveistyrene.

Behandlet i hovedstyremøte den 22. juni 1955.

Dokumentene vedlegges.»

Departementet sluttet seg i brev 1. juli 1955 til A/S Norsk Jernverk i det vesentlige til Hovedstyrets uttalelse og tilføyet:

«Hva spesielt post 10 angår bemerkes at vilkåret er formulert overensstemmende med ordlyden i lovens § 2 pkt. 6. Denne lovbestemmelse er for øvrig under revisjon. Håndhevelsen av dette konsesjonsvilkår forutsettes som vanlig overlatt til Sosialdepartementet. Post 12 er gitt den vanlige ordlyd.

Det av Hovedstyret vedkommende post 6 nevnte brev av 10. februar 1951 er inntatt i Dok. nr. 4, 1951 side 21—22, hvorav avtrykk vedliges. Den fortrinnsrett for norske varer som er betinget i post 6, gjelder byggingen og driften av de elektriske anlegg som er nødvendige for utnyttelsen av den leide energi,

således bl. a. ledninger, motorer, elektroovner m. m.

Man ber meddelt om det ærede selskap har noe ytterligere å bemerke.»

A/S Norsk Jernverk svarte i brev 21. september 1955:

«Under henvisning til departementets brev av 1. juli 1955 skal vi gi følgende tilleggsbemerkinger til vårt brev av 6. desember 1954.

Ad pkt. 3.

Når vi gjorde oppmerksom på vår plikt etter Kgl. resolusjon av 20. mai 1949 til å levere kraft til Bergverksselskapet Nord-Norge A/S, var det ikke fordi vi antok at dette i seg selv medførte konsesjonsplikt, men fordi det i departementets forslag til konsesjonsvilkår for Jernverket anføres at vi ikke uten samtykke av departementet kan overdra den kjøpte energi.

Ad pkt. 12.

Det er neppe riktig som anført av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet at det ikke er adgang til å gi departementet myndighet til å treffe beslutninger om vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger m. v. I alle fall må det være adgang til det for riksveggenes vedkommende. Vi gjør for øvrig oppmerksom på at myndigheten var tillagt Samferdselsdepartementet i det utkastet som det ærede departement oversendte Jernverket med brev av 30. september 1947.»

Departementet skal bemerke:

Reguleringsbestemmelser for statsregulering av Røssåga er fastsatt ved kgl. resolusjon 8. juli 1954, se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1954, side 106—109.

Kraftleiekontrakten med A/S Norsk Jernverk er som foran nevnt opprettet i samsvar med vedtak av Stortinget 20. mars 1956, jfr. Innst. S. nr. 55 og St. prp. nr. 5 for 1956. I proposisjonen er gjort rede for Stortingets vedtak om reising av jernverket i Mo i Rana og utbygging av Røssåga, særlig med sikte på kraftlevering til jernverket. Videre er bl. a. behandlet kraftbehovet i Røssågas forsyningsdistrikt og Stortinget traff i samsvar med proposisjonen vedtak om nødvendig kraftutbygging: utvidelse av nedre Røssåga med maskin 5 og 6, utbygging av øvre Røssåga og godkjenning av avtale med Midt-Helgeland kraftlag om utbygging av Kaldåga.

A/S Norsk Jernverks søknad av 4. mars 1952 om konsesjon på leie av inntil 110 000 kW var basert på de daværende foreløpige planer. Som nevnt i St. prp. nr. 5, 1956 tas det nå sikte på utvidelse fra 3 til 4 råjernsovner i takt med den besluttede utbygging av Røssåga.

Erfarings har vist at produksjonen pr. ovn blir betydelig større enn man på forhånd

hadde regnet med. Kraftforbruket blir tilsvarende større.

Departementet vil tilrå at A/S Norsk Jernverk får tillatelse til leie av inntil 933 mill. kWh for hvert driftsår og inntil 146 000 kW, jfr. kontraktens § 1, punkt 1 og 2, som er gjengitt foran.

Til Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår bemerkes:

Post 1, Leietid, foreslåes formet slik:

«Tillatelsen gjelder i 50 år fra det tidspunkt jernverket kom i drift.»

Post 2, Styre og kapital, tilsvarende i det vesentlige bestemmelsene i A/S Årdal Verks ervervs- og reguleringskonsesjon av 14. juli 1950.

Postene 3—7 er som vanlig i kraftleiekonsesjoner.

Post 8. Kraftavståelse inntil 10 pst. til kommuner skal medtas etter lovens § 23, punkt 5, (jfr. dog siste ledd i nevnte lovsted om at det bør tas hensyn til den kraftavgivelse som ved tidligere reguleringskonsesjoner er pålagt det vannfall, hvorfra kraften leveres). Det er imidlertid forutsetningen at jernverket får den leiede kraft ubeskåret. I den avtale med Midt-Helgeland Kraftlag om utbygging av Kaldåga som er godkjent ved Stortingets vedtak 20. mars 1956, jfr. Innst. S. nr. 55 og St. prp. nr. 5 for 1956, lyder punkt 9:

«Ved den ordning av kraftforsyningen for kommunene i Midt-Helgeland som denne kontrakt etablerer inkluderes også all konsesjonskraft ved kraftleie fra Røssåga og kraftavgivelse for reguleringen av Røssvatn.»

Post 9, Avgift, jfr. lovens § 23, punkt 4. Departementet er enig i at det betinges en årlig avgift av kr. 0,50 pr. kW til kommuner og kr. 0,50 pr. kW til staten, idet avgiften til staten inntil videre ikke oppkreves.

Det er da tatt hensyn til at det i reguleringsbestemmelsene for statsregulering av Røssåga er betinget årlig avgift kr. 2,25 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,25 pr. nat.-HK til staten av kraftøkningen.

Post 10, Legehjelp og sykehus, samsvarer med lovens § 2, punkt 6, annet ledd, jfr. § 23, punkt 8, og forutsettes håndhevet av Sosialdepartementet.

Departementet har ikke funnet grunn til å foreslå betinget midlertidig forsamlingslokale og beløp til almindennende virksomhet og geistlig betjening, jfr. lovens § 2, punkt 6, første ledd, idet den egentlige anleggsvirksomhet er avsluttet.

Post 11, Husrom, toriter m. v. annet ledd forutsettes gitt tillegg og femte ledd utformet

som i departementets brev 5. oktober 1954 foran, jfr. lovens § 2, punkt 7.

Post 12, Veger, bruer og kaier, jfr. lovens § 2, punkt 8. Avgjørelsesmyndighet etter første ledd foreslåes tillagt Samferdselsdepartementet i stedet for til fylkesvegstyret.

Post 13, Sikringsfond og forsorgsfond, samsvarer med lovens § 2, punkt 9.

Post 14 og 15 er som vanlig.

Departementet vil anbefale at konsesjon blir gitt på de vilkår som er stillet opp av Hovedstyret med de endringer departementet har foreslått for postene 1, 11 og 12.

Industridepartementet

tilråder:

A/S Norsk Jernverk gis i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillatelse til å leie inntil 933 mill. kWh elektrisk energi for hvert driftsår og inntil 146 000 kW fra Røssåga kraftverk på de vilkår som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 23. november 1956.

31. Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab.

(Regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga i Meløy herred m. v.)

Kronprinsregentens resol. av 14. desember 1956.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 30. november 1956 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 10. januar 1955 fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab om tillatelse til regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga i Meløy herred i Nordland fylke og overføring av en del av Haugviksågas nedbørsfelt til dette:

«Departementet har 14. januar 1955 oversendt til uttalelse følgende søknad datert 10. s.m. fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab:

«For å forsyne Glomfjord Salpeterfabriker med driftsvann og kjølevann ble det i forbindelse med anlegget av fabrikkene i 1948—49 lagt en rørledning fra en kunstig inntaksdam «Hydrodammen» i Neverdalsåga. For å få et tilfredsstillende magasin for vannforsyningen ble det slått en senkningstunnel med bunn av innløp på kote 480 i Øvre Glomvann, hvis utløp ligger på kote 491,70. En del av vannføringen i Haugviksåga er dessuten overført til Øvre Glomvann ved hjelp av en tre-rørsledning. Denne ledning er ikke i drift i kuldeperioden.

Da vi er interessert i å oppnå tilførsel av størst mulige kraftmengder til Glomfjord Salpeterfabrikker, og da man av hensyn til vannforsyningen allerede har foretatt regule-

ringarbeider i vassdraget, har vi besluttet å utbygge fallet mellom Øvre Glomvann og den ovenfor nevnte «Hydrodam» hvor fabrikkvannet uttas. Staten eier fallet, og vi har med kontrakt av 15. november 1954 med Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen leiet fallet. Kopi av kontrakten vedlegges til departementet orientering.

Hovedstyret for Vassdragsvesenet har i forbindelse med opprettelsen av leiekontrakten meddelt at det må søkes konsesjon på reguleringen av Øvre Glomvann. Skjønt det er vannforsyningen som er det primære, har vi intet å bemerke til dette krav, og fremkommer derfor med nærværende søknad om konsesjon, som bes gitt i A/S Rjukanfos' navn. Ovenstående kraftleiekontrakt som formelt er utstedt i vårt eget navn, gjelder også i realiteten A/S Rjukanfos, som står som eier av alle anlegg i Glomfjord. Vi er i tvil om overføringen av en del av vannføringen i Haugviksåga også krever konsesjon siden vannet nå delvis vil bli brukt til kraftproduksjon, men tar for ordens skyld også dette med i tilfelle det ærede departement skulle finne det nødvendig å la konsesjonen også omfatte denne overføring.

Øvre Glomvann har normalt et areal på 1,16 km². Utløpet ligger som nevnt på kote 491,70, og den laveste regulerede vannstand er for kraftverket valgt til kote 484. Reguleringen omfatter med andre ord en senkning av vannet med 7,7 meter. Det oppnådde magasin utgjør 8,35 mill. m³, og den regulerede vannføring 700 l/sek. Tilløpet antas å være ca. 950 l/sek. Lavvannsføringen er minimal.

Fra vannet fører en tunnel med tverrsnitt 2 × 1,8 m i en lengde av 174 m til lukeskjakt. Rørledningen består av en 850 mm diameter trerørledning i en lengde av ca. 265 m og en 700—750 m stålrørledning i en lengde av 760 m.

I kraftstasjonen vil bli installert en regulerbar fristråleturbin med maksimal ytelse 2 900 HK ved 1 400 l/sek. Maksimum brutto fallhøyde er 210,20 m. Videre er det installert en trefase synkrongenerator med ytelse 2 500 kW. Årsytelsen anslås til 1 600 kW i 6 000 brukstimer.

Ved reguleringen tørrlegges et areal på 0,15 km², men vannet ligger i snaufjellet og ingen interesser blir skadelidende ved reguleringen.

Som nevnt innledningsvis er vannforsyningen det primære, og reguleringen må til enhver tid skje slik at den tilfredsstiller dette formål. Vi antar at det under disse omstendigheter er lite hensiktsmessig med et manøvreringsreglement i vanlig forstand, men hvis nødvendigheten av at vi rår over alt vannet til reguleringsformål skulle medføre at departementet mener at det er nødvendig å gi tillatelse som nevnt i vassdragsreguleringslovens § 19, 2, tør vi anmode om at slik tillatelse gis.

Ved den nevnte overføring av vann fra øvre del av Haugviksåga får vi med et nedslagsdistrikt på 2 458 km². Vannføringen er ikke målt og utgjør i det vesentlige brevvann.

Til Deres orientering sender vi et kartutsknitt, 1 F. 32279.

Generaldirektør Bjarne Eriksen, Drammensveien 39, Oslo, er enestyre i A/S Rjukanfos.»

Etter anmodning fra Hovedstyret ble senere innsendt følgende forslag til manøvreringsreglement datert 1. juni 1956:

«Reguleringens primære funksjon er å sikre vannforsyningen til Glomfjord Salpeterfabriker.

Reg. H.vst. i Øvre Glomvann er på kote 491,70 og med den tidligere utførte senkning kan vannstanden senkes til kote 482.

Av hensyn til trykksenkning i trerørledningen bør lavvann ved forbruk gjennom kraftanlegget begrenses til:

Ved 1 400 l/sek.	—	kote 486,00
» 1 250 »	—	» 484,70
» 1 000 »	—	» 484,30
» 500 »	—	» 483,50
» 300 »	—	» 483,40

Ved vannstand under kote 483,40 må tapping til vannforsyningen foregå gjennom den tidligere tappeventil (utenom kraftanlegget), og det kan da tappes ned til kote 482,00. Den gjennomsnittlige vannføring ved vannforsyningens inntak anslås til 850 l/sek., hvilket tilsvarende antatt forbruk i fabrikkene de nærmeste år fremover. Dog vil forbruket i vintermånedene neppe bli over 600—700 l/sek.

Det tappes gjennom kraftanlegget så meget at denne vannmengde pluss tilsiget nedenfor tilsvarende fabrikkens forbruk.

Leilighetsvis kan forbruket gjennom kraftanlegget økes for kortere tidsrom.

Ved fullt magasin kan det vann som går i overløpet i sin helhet utnyttes i kraftanlegget så langt dettes kapasitet rekker.

Hvis snemengden i fjellet er større enn normalt, kan tappingen gjennom kraftanlegget økes tilsvarende i flomperiodens siste del, før magasinet er fullt.

2. *Fastmerke.* Kotene refererer seg til O. K. guly i lukehuset nærmest vannet — kote 493,38.

3. Inntaket for vannforsyningen til Glomen ligger i elven nedenfor inntaksdammen. Gjennom bunnventilen — Ø 300 mm — i dammen slippes vanlig ca. 25 l/sek. til Glomens vannforsyning.»

I brev til søkeren påpekte Hovedstyret at nedre reguleringsgrense var angitt til kote 484 i søknaden mens den var satt til kote 482 i forslaget til manøvreringsreglement.

Norsk Hydro har så i brev av 3. juli d. å. utvidet søknaden slik:

«Under henvisning til Deres brev av 26. f. m. tillater vi oss herved å meddele at det vil være en fordel å kunne utnytte det regulerede magasin ned til kote + 482 i kraftstasjonen. De nødvendige foranstaltninger til kjøring av turbinen ved lav vannstand vil i så fall bli tatt. Vi tillater oss derfor å be om at nedre reguleringsgrense for kraftstasjonen som i vår konsesjonssøknad av 10. januar 1955 er satt til kote + 484, må bli endret til kote 482.»

Omkostningene til reguleringen og overføringen beløp seg til kr. 583 000. Heri er medregnet kr. 190 000 til en tetningsdam inne i fjellet under utløpet, jfr. søkerens tilleggsopplysninger i brev av 21. november 1955.

Søknaden ble kunngjort i Norsk lysingsblad 7. og 9. februar 1955 (nr. 31 og 33) og tilleggs-søknaden av 3. juli 1956 er kunngjort i samme blad 28. juli og 8. august 1956 (nr. 173 og 182). Begge har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Meløy herredstyre har i møte 21. mars 1955 gjort dette vedtak:

«Konsesjon anbefales under forutsetning av at Norsk Hydro yter erstatning for eventuelle skader som oppstår ved reguleringen.»

På møte 31. august 1956 gjorde herredstyret følgende vedtak:

«Meløy kommune har ikke noe å merke til Norsk Hydros forslag til manøvreringsreglement for Øvre Glomvatn og at det blir gitt tillatelse til ytterligere senkning av vannet med 2 meter.»

Nordland fylkes Elektrisitetskontor har ingen bemerkninger til søknadene som anbefales innvilget, jfr. påtegningene av 4. april 1955 og 8. september 1956.

Nordland fylke slutter seg til elektrisitetskontorets uttalelser, se påtegninger av 13. april 1955 og 12. september 1956.

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 7. mars 1955 følgende:

«Saken har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge som i påtegning av 10. februar 1955 har gitt følgende uttalelse:

«Da jeg ikke er kjent i de angjeldende vassdrag, har jeg innhentet en del opplysninger fra kjentfolk. Etter disse skal Haugviksåga være en elv med en ubetydelig fiskebestand. Det eneste fiskeslag er aure. Fisk kan ikke gå opp i vassdraget fra sjøen. I Øvre Glomvatn er det en del fisk, visstnok omtrent bare aure. Fisken er av bra kvalitet. Vatnet er fra før regulert, og utbyggingen vil ikke medføre noen endringer i denne regulering. Virkningene på fiskebestanden kan derfor neppe bli særlig store, men det ville være ønskelig at det ble foretatt undersøkelser for å bringe på det rene om noen tiltak kan treffes for å få opp fiskebestanden. Fisket vil være av stor verdi som avkobling i nærheten av slike industristeder som Glomfjord. Jeg ville derfor finne det rimelig om det i reguleringsbestemmelsene ble inntatt noen fiskerimessige forpliktelser. Det bør foretas fiskeriundersøkelser i vassdraget med års mellomrom, og konsesjonæren bør tilpliktes å dekke omkostningene ved disse undersøkelser. Videre bør konsesjonæren kunne tilpliktes å sette ut yngel eller settefisk av aure eller røye i et antall og på en slik måte som måtte fastsettes av det departement ferskvannsfisket til enhver tid sorterer under.»

I henhold til det konsulenten har anført tillater jeg meg å foreslå følgende inntatt i konsesjonsbetingelsene:

«Til fremme av fisket i det område som berøres av reguleringen og overføringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk av aure og røye etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i det regulerte område, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

Hovedstyret skal bemerke:

Den omhandlede regulering — 9,7 m senkning av Øvre Glomvatn til kote 482 og overføring av 2,458 km² av Haugviksågas nedbørfelt — er gjennomført tidligere av hensyn til vannforsyningen til Glomfjord Saltpeterfabrikk. Departementet har ved brev av 28. februar 1949 sluttet seg til en uttalelse fra Hovedstyret av 23. februar s. å. om at reguleringen til dette formål ikke var konsesjonspliktig. Det ble bl. a. framholdt av Hovedstyret at selv om reguleringen ville fremme industrielle formål syntes skadevirkningene ikke å være av slik art og størrelse at tiltaket kom inn under lovens § 3 pkt. 2, litr. a og b og at vatnet i sin helhet måtte antas å være undergitt eiendomsrett.

Departementet viste for øvrig også til det som var anført av Landbruksdepartementet. Dette uttalte på vegne av staten som grunn-eier at det ikke hadde noe å bemerke til en 10 m senkning av Øvre Glomvatn, men det tok forbehold om erstatning såfremt det blir voldt skade på eiendomsgrunn og om at selskapet måtte avfinne seg med Glomfjord Jeger- og Fiskerforening som hadde festerett på fisket.

Befolkningen i Glomen dekker også sitt vannbehov fra Neverdalsåga. Inntaket ligger nedenfor Hydros inntaksdam i vassdraget.

Ved kontrakt av 15. november 1954 mellom Norsk Hydro og Hovedstyret har Hydro i utbyggingsøyemed leiet ca. 200 m av statens fall i Neverdalsåga mellom Øvre Glomvatn og inntaksmagasinet for saltpeterfabrikkens vannforsyningsanlegg.

Leieforholdet er satt bindende til 1. juli 2007 med mindre det opphører tidligere på grunn av misligholdelse av leiekontrakten, jfr. dens §§ 3, 9 og 13.

Det betales ingen leieavgift så lenge Hydros kraftleiekontrakt av 14. januar 1948 gjelder. Ved dennes eventuelle opphør før 1. juli 2007 betales kr. 1 500 pr. år, jfr. § 4.

Ved leieforholdets opphør har staten rett til å innløse grunnarealer og rettigheter som Hydro måtte har ervervet for priser fastsatt ved overenskomst eller voldgift, samt rett til å innløse anlegget for den tekniske verdi på innløsningstiden fastsatt på samme måte.

Kontrakten inneholder dessuten de vanlige bestemmelser om overtagelse av ansvar, anvendelse av norske varer og norsk arbeidskraft, forsikring, sosiale forpliktelser og plikt til hydrologiske iakttagelser.

I henhold til bestemmelse i kontrakten er planene for vassfallets utbygging approbert av Hovedstyret og bygging og drift har vært undergitt vanlig teknisk kontroll.

Leiekontrakten forutsetter at Hydro får de nødvendige konsesjoner og at den produserte kraft ikke nyttes til fortrengsel for kraftuttak fra Glomfjord kraftverk, jfr. kontraktens § 2.

Hovedstyret antar at reguleringen og overføringen vil gi en vassføringsøking på ca. 0,65 m³/sek. tilsvarende ca. 1 790 nat. HK i det leiede fall (etter de foreliggende planer 207 m).

I henhold hertil søker Hydro nå om konsesjon på den iverksatte regulering og ber om at den må bli gitt til A/S Rjukanfos.

Under henvisning til Hovedstyrets tidligere standpunkt til reguleringens skadevirkning antas betingelsene i reguleringslovens § 8 pkt. 1 og 2 for oppfylt, og Hovedstyret anbefaler konsesjon gitt på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser. Da det er Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab som leier vassfallet, må tillatelsen gis til dette selskap.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstiden, post 1,

er foreslått å følge leietiden, men begrenset til 50 år fra 12. oktober 1955 da kraftanlegget ble satt i drift.

Innløsning, post 2.

Foruten den vanlige innløsningsrett i det 35. og 45. år foreslåes her også tatt forbehold om slik rett hvis leieforholdet mellom Norsk Hydro og staten skulle bli hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten.

Avgifter, post 3.

Hovedstyret vil foreslå disse satt til kr. 1 pr. nat.-HK innvunnet ved reguleringen til både stat og kommuner. Dette er samme sats som er betinget ved A/S Norsk Jernverks konsesjon av 20. mai 1949 på regulering av Andfiskvatn og Fiskeløsvatn.

Opphjelv av fisket, post 12.

Man har fulgt fiskeriinspektørens forslag.

Vannforsyningen til Glomen, post 13.

Det foreslåes plikt for konsesjonæren til gratis å avgi det nødvendige vann fra Neverdalsåga til vannforsyning av Glomen. Betingelsen er formet som den tilsvarende betingelse i foran nevnte konsesjon.

Kraftavgivelse, post 17,

er ifølge lovens § 17 pkt. 15 betinget med inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

Sikkerhetsstillelse

i henhold til lovens § 12 pkt. 16 er i post 18 betinget for et beløp av kr. 1 000.

Ytterligere regulering, post 19.

Kraftleiekontrakten av 14. januar 1948, § 7 bestemmer at staten har rett til å levere vann til andre kraftavtakere fra de magasiner — eventuelt ved å utvide disse — som tjener vannforsyningen når det kan skje uten å innskrenke det kvantum som Hydro etter kontrakten har rett til.

Av denne grunn er det funnet nødvendig å foreslå inntatt betingelse om ytterligere regulering i vassdraget.

Man har i dette tilfelle ikke funnet det nødvendig å foreslå betingelse om veier m. v.

De øvrige betingelser antas ikke å trenge nærmere begrunnelse.

Ved oppstilling av betingelsene har man hatt for øye at arbeidet med reguleringen og overføringen er gjennomført.

Manøvreringsreglement.

Hovedstyret har i vedliggende utkast inntatt bestemmelse om avgivelse av nødvendig vann til den alminnelige vannforsyning av Glomen. For øvrig har man ikke noe å innvende mot at tappingen foregår etter Norsk Hydros behov. De øvrige bestemmelser er de vanlige.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 29. november 1956.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis for den tid leieforholdet mellom Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab og staten står ved makt, dog begrenset til et tidsrom av 50 år fra 12. oktober 1955.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i vassdraget nedenfor anleggene.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten vederlag regulerings- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen og overføringen.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra 12. oktober 1955, eller hvis leieforholdet mellom Norsk Hydro-Elektrisk Kvälstofaktieselskab og staten blir hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten har staten rett til å innløse regulerings- og overføringsanleggene. Benytter ikke staten seg herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier minst 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som innvinner ved reguleringen og overføringen skal der erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,00 pr. nat.-HK.

Til de fylkes, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen og overføringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesykerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og om kontroll med vann-

forbruket, samt ang. avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Til anlegg og drift skal bare brukes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene bruke norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan fås fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende depar-

tement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike

forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

12.

Til fremme av fisket i det område som berøres av reguleringen og overføringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk av aure og røye etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i det regulerede område, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

13.

Konsesjonæren plikter gratis å avgi det nødvendige vann fra Neverdalsåga til den alminnelige vannforsyning av Glomen. Spørsmålet om hvilke foranstaltninger der i så henseende skal treffes, derunder størrelsen av den nødvendige vannmengde, fastsettes i mangel av overenskomst ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

14.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement til godkjennelse detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene. Anleggene skal være utført på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift, undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som utferdiges på forhånd. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

16.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonskostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Unnlater anleggenes eier å levere denne kraft, uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

18.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like over for andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal det stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

19.

Konsesjonæren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vassdraget som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

22.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke regulerigen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement for reguleringen av Øvre Glomvatn er sålydende:

1.

Øvre Glomvatn kan senkes 9,7 m til kote 482,0.

Høydene refererer seg til overkant gulv i lukehus for vannforsyningen som har høyden 493,38 m o. h.

Reguleringsgrensen skal betegnes med fast og tydelig vannstandsmerke som godkjennes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

2.

Til den alminnelige vannforsyning av Glommen avgis det nødvendige vann overensstemmende med de bestemmelser som forutsettes ved overenskomst eller skjønn.

3.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring så vidt mulig ikke økes. Heller ikke må lågvassføringen nedenfor «Hydrodammen» forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslipningen foregå etter Norsk Hydros behov.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

5.

Det skal påses at regulerings- og overføringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder og temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal — hvis det forlanges — ved hver måneds utgang sendes til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

6.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

7.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet skal bemerke:

Norsk Hydro-Elektrisk Kvalstofaktieselskap har tidligere uten konsesjon gjennomført regulering av Øvre Glomvatn i Neverdalsåga ved senking 9,7 m og overføring av 2,458 km² av Haugviksågas nedbørfelt til dette vatn av hensyn til vannforsyningen til Glomfjord Salpeterfabrik. Departementet hadde i brev av 28. februar 1949 til Hovedstyret sluttet seg til en uttalelse av 23. februar s. å. fra Hovedstyret om at regulering til dette formål ikke var konsesjonspliktig.

Den samme regulering og overføring skal nå foruten til vannforsyning også nyttes til kraftproduksjon i det fall på ca. 200 m fallhøyde av statens fall Neverdalsåga som Norsk Hydro har leid av staten.

Ved kgl. resolusjon av 22. oktober 1954 ble

Norsk Hydro gitt adgang til å leie dette fall i utbyggingsøyemed i samsvar med et fremlagt utkast til kontrakt, og i henhold hertil ble Hovedstyret ved departementets brev av 3. november 1954 bemyndiget til å underskrive leiekontrakten på statens vegne.

Leiekontrakten er inngått 15. november 1954 og gjelder til 1. juli 2007, med mindre den faller bort tidligere på grunn av misligholdelse fra leierens side. Kontrakten inneholder bl. a. også bestemmelse om at den produserte kraft ikke skal nyttes til fortrensel for selskapets kraftuttak fra det staten tilhørende Glomfjord kraftverk etter kraftleiekontrakt av 14. januar 1948. Så lenge denne kraftleiekontrakt står ved makt skal det ifølge kontrakten om leie av fallet i Neverdalsåga ikke betales leieavgift for fallet.

Det leide fall er nå utbygd og kraftanlegget ble satt i drift den 12. oktober 1955.

Kraftinnvinningen i dette fall på grunn av reguleringen og overføringen er av Hovedstyret anslått til ca. 1 790 nat.-HK.

Ved reguleringen vil tørrlegges et areal på ca. 0,15 km² rundt Øvre Glomvatn, men vatnet ligger i høyfjellet slik at dette neppe vil volde skade av betydning. Fisket i Øvre Glomvatn og i Haugsvikåga vil muligens bli skadet.

Som det fremgår har Landbruksdepartementet i forbindelse med den tidligere regulering i vannforsyningsøyemed på vegne av staten som grunneier i brev av 13. desember 1948 til Vassdragsvesenet samtykket i regulering av Øvre Glomvatn ved senking 10 m. Det tok dog forbehold om erstatning for skade på eiendomsgrunn og om at selskapet måtte avfinne seg med Glomfjord Jæger- og Fiskerforening, som hadde festerett på fisket.

Etter det foreliggende antar departementet at vilkårene etter reguleringslovens § 8, pkt. 1 og 2 er tilstede for å gi den søkte konsesjon på regulering og overføring, og departementet vil med Hovedstyret anbefale konsesjonen gitt, og på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår. Selskapet har bedt om at konsesjonen gis til A/S Rjukanfos, men departementet vil med Hovedstyret anbefale konsesjonen gitt til Norsk Hydro-Elektrisk Kvalstofaktieselskap, siden det er dette selskap som leier vassfallet av staten.

Departementet slutter seg til Hovedstyrets bemerkninger til enkelte av de foreslåtte konsesjonsvilkår. En er således enig i at konsesjonen bør gis for den tid leieforholdet mellom selskapet og staten om leie av vassfallet står ved makt, dog begrenset til 50 år rekket fra 12. oktober 1955, da kraftanlegget ble satt i drift, og at det foruten vanlig innløsningsrett for staten i det 35. år rekket fra konsesjonens datum også betinges slik rett

dersom leieforholdet med staten skulle bli hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten, jfr. postene 1 og 2 i vilkårene.

Videre vil en med Hovedstyret foreslå betinget årlige avgifter på kr. 1 årlig pr. nat.-HK både til staten og kommuner og sikkerhetsstillelse for et beløp på kr. 1 000, jfr. vilkårenes poster 3 og 18.

Befolkningen i Glomen har nå sin vannforsyning fra Neverdalsåga, og en vil med Hovedstyret foreslå betinget plikt for konsesjonæren til å avgi det nødvendige vann gratis fra Neverdalsåga til den alminnelige vannforsyning i Glomen, hvor personalet ved statens kraftverk bor, jfr. post 13.

I forbindelse med vilkårenes post 11 om refusjon av forsorgsutgifter er forutsatt at dette vilkår faller bort, hvis reguleringslovens § 12, pkt. 7 og de bestemmelser det der er henvist til i forsorgsloven av 19. mai 1900 blir opphevet.

Departementet vil videre anbefale fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen av Øvre Glomvatn i samsvar med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrådning:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Norsk Hydro-Elektrisk Kvalstofaktieselskab å regulere Øvre Glomvatn i Neverdalsåga i Meløy herred og å overføre vatn fra Haugviks-ågas nedbørfelt til dette, — i det vesentlige i samsvar med søknad av 10. januar 1955, jfr. selskapets brev av 3. juli 1956 til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.
- Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilrådning av 14. desember 1956.
2. Det fastsettes, som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen av Øvre Glomvatn i samsvar med forslag i Industridepartementets nevnte tilrådning.

32. Glommens og Laagens Brukseierforening.

(Tillatelse til midlertidig ytterligere senking av Vinstern.)

Kronprinsregentens resol. av 21. desember 1956.

Med Stortingets samtykke er Glommens og Laagens Brukseierforening ved kgl. resolusjoner av 20. august 1948 og 14. juli 1950 meddelt tillatelse til å regulere Vinsteren i alt 4 m, hvorav 2 m oppdemming og 2 m senking.

I medhold av lov om midlertidige vassdragsreguleringer av 9. desember 1955 fikk brukseierforeningen ved Kronprinsregentens resolusjon av 24. februar 1956 tillatelse til inntil lågvassperiodens slutt 1956 å senke Vinsteren ytterligere 0,6 m til kote 1 026,90 på følgende vilkår:

«1.

Senkningen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknaden av 31. januar 1956.

Så snart som mulig etter vårflommens kulminasjon i 1956 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødig masse må tilfelle fjernes fra det nåværende frie flomprofil og om mulig tipper under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Glommens og Laagens Brukseierforening.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement. Formannen og varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved over-skjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjæremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påsees at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene i henhold til reguleringslovens § 11 betales med kr. 0,50 pr. nat.HK til staten og kr. 3 til kommuner.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal sette ut yngel og/eller settefisk av godkjent kvalitet hvis — og i den utstrekning — vedkommende

departement finner det nødvendig for å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Departementets utgifter til undersøkelse av reguleringsens virkning på fiskebestanden dekkes av Glommens og Laagens Brukseierforening.

6.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

7.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følge av reguleringen, stiller Brukseierforeningen en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 25 000 — tjuefem tusen kroner.»

Det manøvreringsreglement som ved kgl. resolusjon av 14. juli 1950 var fastsatt for de varige reguleringer av Vinsteren (inntatt i «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1950, side 68) ble gjort gjeldende også for den midlertidige regulering, dog med følgende endringer:

«Post 1 gis slik tilføyelse: Nedre reguleringsgrense for tidsrommet inntil 1. juli 1956: kote 1026,90.

Post 7 gjelder ikke den midlertidige regulering.

Ny post 8: Når vårfloppen er kulminert skal de naturlige vannstandsforhold i vatnet snarest mulig gjenopprettes.»

I brev av 29. november 1956 har Glommens og Laagens Brukseierforening søkt om tillatelse til også i lavvannsperioden 1956—57 å senke Vinsteren 0,6 m til kote 1026,9.

Søknaden har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev til departementet av 15. desember 1956 har avgitt slik uttalelse:

«Med brev av 5. d.m. oversendte departementet til uttalelse følgende søknad datert 29. november d.å. fra Glommens og Laagens Brukseierforening:

«Ved Kronprinsregentens resolusjon av 24. februar d.å. ble Glommens og Laagens Brukseierforening meddelt tillatelse til midlertidig (dvs. inntil lågvassperiodens slutt 1956) å senke Vinsteren 0,6 m under ordinært gjeldende lavvannstand på kote 1027,5.

Under de nå foreliggende forhold tillater brukseierforeningen seg å søke om lignende

tillatelse for inneværende driftsår med adgang til å senke Vinsteren til kote 1026,9.

Derved vil som tidligere oppgitt kunne innvinnes ca. 13 mill. m³ magasin vann, tilsvarende ca. 12,5 mill. kWh i øket kraftmengde i Vinstra kraftanlegg. Forutsatt sen vår i 1957 kan det dessuten bli tale om en øket kraftproduksjon i Glommaverkene på 2 å 3 mill. kWh.

Da den søkte ekstra senking ikke bevirker større reduksjon enn 3,2 pst. i forhold til Vinsterens areal ved ordinær lavvannstand, tør vi fortsatt tro at skadene blir beskjedne.

I denne forbindelse tør det være av interesse å nevne at Landbruksdepartementet pr. 1. ds. har meddelt at det ikke skal foretas utsettinger av yngel og/eller settefisk på grunn av den midlertidige senking i 1955—56 og fiskeribiologiske undersøkelser vil ikke bli foretatt. Skjønnsbedømmelsen av skadevirkningene siste vinter kan først foreligge til sommeren.»

Den midlertidige regulering er omtalt i Hovedstyrets brev av 3. d.m. med tilråding om at tillatelse bør gis. Det står da for Hovedstyret igjen å ta stilling til hvilke betingelser som bør settes.

Når det gjelder avgiftene, vil man foreslå disse utregnet etter samme satser som benyttet i fjor, nemlig kr. 3 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten. Magasinet som innvinnes ved senking til kote 1026,9 kan settes til 13 mill. m³. Hovedstyret regner med at vannet kan nyttes fullt ut i Vinstra med 441 fallmeter. I søknaden antydes — forutsatt sen vår i 1957 — en øking i Glommaverkene på 2 å 3 mill. kWh. Hovedstyret finner å kunne regne med 50 pst. utnyttelse i fallene nedenfor Vinstra, og har etter den foreslåtte beregningsmåte kommet til følgende avgiftsbeløp: Til kommuner kr. 19 800 hvorav kr. 4 950 til grunneierne og til staten kr. 3 300.

For øvrig foreslås samme betingelser og manøvreringsreglement som i fjor.

Søknad av 29. november d.å. vedlegges.

Behandlet i møte, ledet av Generaldirektøren, 12. desember 1956.»

Departementet skal bemerke:

Reguleringen vil ventelig gi en øket kraftproduksjon i Vinstra kraftverk på ca. 12,5 mill. kWh. Hertil kommer en eventuell øking i Glommaverkene på 2 å 3 mill. kWh.

Departementet antar at betingelsene for å gi tillatelse som søkt om er til stede og vil anbefale at tillatelse blir gitt.

Reguleringsforeningen bør av omsyn til manøvreringen av reguleringsdammene i Vinstravassdraget snarest få søknaden innvilget for at reguleringen skal kunne komme til mest mulig nytte. Da reguleringen er den samme som siste vinter og skadene og ulemperne må antas å være relativt beskjedne, har

departementet i medhold av § 1, siste avsnitt i den provisoriske anordning av 21. d. m. unnlatt å kunngjøre søknaden i Norsk Lysingsblad og å forelegge den for vedkommende kommunestyre og andre interesserte som bestemt i reguleringslovens § 6.

Departementet er enig i hovedstyrets forslag til avgift til stat og kommuner og i at tillatelsen ellers gis på samme vilkår som tillatelsen av 24. februar 1956.

Vilkårenes post 3 om avgift skal lyde:

«Konsesjonæren skal samtidig med at reguleringen settes i verk betale en avgift til staten på kr. 3 300 og en avgift til kommuner på kr. 19 800. Etter forfall svares 6 pst. rente.»

I post 1 skal «31. januar 1956» endres til «29. november 1956» og «1956» i tredje linje til «1957».

Departementet slutter seg til hovedstyrets forslag om at det manøvreringsreglement som gjaldt for den midlertidige regulering sist vinter også blir gjort gjeldende for den nye regulering. I post 1 i reglementet må «1. juli 1956» endres til «1. juli 1957».

I tilfelle tillatelse til midlertidig regulering blir gitt vil departementet i medhold av § 2 i anordningen gi samtykke til at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55. Departementet vil også fastsette en frist for begjæring av ekspropriasjonsskjønn.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av provisorisk anordning av 21. desember 1956 tillates det Glommens og Laagens Brukseierforening inntil lågvassperiodens slutt 1957 å senke Vinsteren 0,6 m til kote 1026,90 på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 21. desember 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

33. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til midlertidig regulering av Slidrefjord i Vestre Slidre.)

Kronprinsregentens resol. av 21. desember 1956.

Med brev av 8. oktober 1956, har Foreningen til Bægnavassdragets Regulering søkt om tillatelse til midlertidig regulering av Slidrefjord i Vestre Slidre herred for lågvassperioden 1956—57.

Saken har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i brev av 15. desember 1956 til departementet har uttalt følgende:

«Med brev av 5. d. m. oversendte departementet til uttalelse følgende søknad, datert 8. oktober d. å. fra Foreningen til Bægnavassdragets Regulering:

«Ved Kronprinsregentens resolusjon av 25. november 1955 fikk vi anledning til å gjennomføre en midlertidig regulering av Slidrefjord i Vestre Slidre herred i Oppland fylke sesongen 1955—56.

Under henvisning til at det også i år er nødvendig med kraftrasjonering på Østlandet, tillater vi oss å søke om å få gjennomføre den samme midlertidige regulering i sesongen 1956—57. Vi regner med at såvel myndigheter som publikum under disse forhold ønsker at de enkelte gjør hva man kan for å gjøre rasjoneringen i eget distrikt så lett som mulig. Reguleringen kan gjennomføres ved å fjerne det stengsel vi har satt ned i den senkningskanal vi fikk bygget i fjor og ved noen utdypning.»

Den midlertidige regulering er omtalt i Hovedstyrets brev av 3. d. m. med tilråning om at tillatelse bør gis. Det står da for Hovedstyret igjen å ta stilling til hvilke betingelser som bør settes.

Når det gjelder avgiftene, vil man foreslå disse utregnet etter satsene kr. 3 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten. Magasinet som innvinnes ved senking til kote 363,3 kan settes til 13,0 mill. m³. Hovedstyret regner med at vannet kan nyttes i 121,1 fallmeter, og har etter den foreslåtte beregningsmåte kommet til følgende avgiftsbeløp: Til kommuner kr. 4 800 hvorav kr. 1 200 til grunneierne, og til staten kr. 800.

Da det kan være fare for at avløpsprofilen fra vatnet forandres ved reguleringen, vil Hovedstyret foreslå at det i posten om hydrologiske iakttagelser tas med bestemmelse om plikt til eventuelt å foreta målinger for ny avløpskurve etter nærmere anvisning fra Hovedstyret. Posten foreslås gitt denne ordlyd:

«Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, herunder også om nødvendig, måling av ny avløpskurve for vatnet, som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved fast tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.»

For øvrig foreslås samme betingelser og manøvreringsreglement som i fjor.

Søknad av 8. oktober d.å. vedlegges.

Behandlet i møte, ledet av Generaldirektøren, 12. desember 1956.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår fikk reguleringsforeningen ved Kronprinsregentens resolusjon 25. november 1955 tillatelse til i lågvassperioden 1955—56 midlertidig å senke vannstanden til Slidrefjord 1,2 m til kote 363,3 på nærmere angitte vilkår. Foreningen søker nå for lågvassperioden 1956—57 om tillatelse til en midlertidig regulering av samme omfang.

Det antas at man ved den omsøkte midlertidig regulering kan påregne en magasininnvinning på 13,0 mill. m³ tilsvarende en kraftinnvinning på 4 mill. kWh.

Reguleringsforeningen må i tilfelle snarest treffe de nødvendige forberedelser og tiltak for at reguleringen skal kunne komme til mest mulig nytte. Det har derfor ikke vært tid til å forelegge søknaden for vedkommende kommuner og de institusjoner som er nevnt i vassdragsreguleringslovens § 4, nr. 1, annet ledd. Av samme grunn har det heller ikke vært tid til å kunngjøre søknaden. Under de foreliggende omstendigheter finner departementet det forsvarlig og nødvendig at bestemmelsene i reguleringslovens § 6 blir fraveket, slik som det er åpnet adgang til i § 1 i den provisoriske anordning om midlertidige vassdragsreguleringer av 21. desember 1956.

Angående de skader og ulemper som reguleringen vil kunne føre med seg, viser en til det som er anført i tillatelsen av 25. november 1955, som er inntatt i «Meddelte vassdragskonsesjoner» for samme år, side 163 flg.

Departementet vil med Hovedstyret rå til at den søkte tillatelse meddeles. Når det gjelder vilkårene har Hovedstyret, som det fremgår, bl. a. foreslått at en del av konsesjonsavgiften skal tilfalle grunneierne. Departementet finner ikke å kunne slutte seg til dette og viser for så vidt til det som er anført i forbindelse med den provisoriske anordning angående Hovedstyrets forslag om å åpne adgang til å innta en slik bestemmelse.

I henhold til § 1 i den provisoriske anordning skal avgiftene til stat og kommuner fastsettes til bestemte beløp.

Hva de øvrige vilkår angår, slutter en seg til Hovedstyrets forslag om at disse skal være de samme som i fjor med den endring i post 6 om hydrologiske iakttagelser som er foreslått i det ovennevnte brev av 15. desember 1956 fra Hovedstyret.

Avgiftene foreslås satt til kr. 4 800 til kommuner og kr. 800 til staten.

Sikkerhetsstillelse foreslås betinget med kr. 50 000. Det er en forutsetning at sikkerhets-

stillelsen også skal gjelde for mulige forpliktelser som måtte følge av den midlertidige regulering som ble gjennomført i fjor, idet den tidligere stilte garantierklæring nå er utløpt, og det er mulig at alle erstatninger ennå ikke er betalt.

En vil med Hovedstyret videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for den midlertidige regulering i samsvar med det som ble gitt for den midlertidige regulering for lågvassperioden 1955—56.

De foreslåtte vilkår for tillatelsen er:

1.

Senkingen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknaden av 8. oktober 1956, jfr. søknad av 30. september 1955.

Så snart som mulig etter vårflommens kulminasjon i 1957 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer ved gjenfylling eller gjenbygging av kanalen etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødige masser må i tilfelle fjernes fra det nåværende frie flomprofil og om mulig tippes under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement. Formannen og varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved overskjønn. Anke hører under Høyesterett og kjøremål under Høyesteretts kjøremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjøremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påsees at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene fastsettes til kr. 4 800 til kommuner og kr. 800 til staten og betales av konsesjonæren samtidig med at reguleringen settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal sette ut yngel og/eller settefisk hvis — og i den utstrekning — vedkommende departement finner det nødvendig for å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Departementets utgifter til undersøkelse av reguleringens virkning på fiskebestanden dekkes av Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

6.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, herunder også om nødvendig, måling av ny avløpskurve for vatnet, som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved fast tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

7.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelse som følger av reguleringen, stiller Reguleringsforeningen en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 50 000 — femti tusen kroner.

Det foreslåtte manøvreringsreglement for den midlertidige regulering er:

1.

Slidrefjord kan tappes 1,2 m under nåværende vinterlavvannstand til kote 363,3, svarende til 0,83 m under 0-punktet på Vassdragsvesenets vannmerke.

2.

Vannslippingen i lågvassperioden 1956—57 skjer etter de nedenforliggende kraftverkers behov.

3.

Den naturlige flomvannstand i Slidrefjord må ikke forhøyes.

4.

Når vårflommen er kulminert, skal de naturlige vannstandsforhold i fjorden snarest mulig gjenopprettes.

Dersom reguleringstillatelse blir gitt, vil departementet i tilfelle, i medhold av § 2 i den provisoriske anordning, samtykke i at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55, og fastsette en frist innen hvilken erstatnings-skjønn må begjæres.

Industridepartementet

tilrår

1. I medhold av provisorisk anordning av 21. desember 1956 om midlertidige vassdragsreguleringer tillates Foreningen til Bægnavassdragets Regulering i lågvassperioden 1956—57 å senke vannstanden i Slidrefjord i Vestre Slidre herred 1,2 m til kote 363,3 på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 21. desember 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for den midlertidige regulering i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

34. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til midlertidig regulering av Vangsmjøsa i Vang herred.)

Kronprinsregentens resol. av 21. desember 1956.

Med brev av 8. oktober 1956 har Foreningen til Bægnavassdragets Regulering søkt om tillatelse til midlertidig regulering av Vangsmjøsa i Vang herred for lågvassperioden 1956—57.

Saken har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i brev av 15. desember 1956 til departementet har uttalt følgende:

«Med brev av 5. d. m. oversendte Departementet til uttalelse følgende søknad, datert 8. oktober d. å. fra Foreningen til Bægnavassdragets Regulering:

«Ved Kronprinsregentens resolusjon av 25. november 1955 fikk vi anledning til å gjennomføre en midlertidig regulering av Vangsmjøsa i Vang herred i Oppland fylke sesongen 1955—56.

Under henvisning til at det også i år er nødvendig med kraftrasjonering på Østlandet, tillater vi oss å søke om å få gjennomføre den samme midlertidige regulering i sesongen 1956—57. Vi regner med at såvel myndigheter som publikum under disse forhold ønsker at de enkelte gjør hva man kan for å gjøre rasjoneringen i eget distrikt så lett som mulig. Reguleringen kan gjennomføres ved å fjerne det stengsel vi har satt ned i den senkningskanal vi fikk bygget i fjor.»

Denne midlertidige regulering er omtalt i Hovedstyrets brev av 3. d. m. med tilråding om at tillatelse bør gis. Det står da for Hovedstyret igjen å ta stilling til hvilke betingelser som bør settes.

Når det gjelder avgiftene, vil man foreslå disse utregnet etter satsene kr. 3 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten. Magasinet som innvinnes ved senking til kote 464,05 kan settes til 13 mill. m³. Hovedstyret regner med at vannet kan nyttes i 121,1 fallmeter, og har etter den foreslåtte beregningsmåte kommet til følgende avgiftsbeløp: Til kommuner kr. 4 800 hvorav kr. 1 200 til grunneierne, og til staten kr. 800.

Da det kan være fare for at avløpsprofilen fra vatnet forandres ved reguleringen, vil Hovedstyret foreslå at det i posten om hydrologiske iakttagelser tas med bestemmelse om plikt til eventuelt å foreta målinger for ny avløpskurve etter nærmere anvisning fra Hovedstyret. Posten foreslås gitt denne ordlyd:

«Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, herunder også om nødvendig, måling av ny avløpskurve for vatnet, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved fast tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.»

For øvrig foreslås samme betingelser og manøvreringsreglement som i fjor.

Søknad av 8. oktober d. å. vedlegges.

Behandlet i møte, ledet av Generaldirektøren, 12. desember 1956.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår fikk Reguleringsforeningen ved Kronprinsregentens resolusjon av 25. november 1955 tillatelse til i lågvassperioden 1955—56 midlertidig å senke Vangsmjøsa 0,75 m ned til kote 464,05 på nærmere angitte vilkår. Foreningen søker nå for lågvassperioden 1956—57 om tillatelse til en midlertidig regulering av samme omfang.

Det antas at man ved den omsøkte midlertidige regulering vil kunne innvinne et magasin på ca. 13 mill. m³ som representerer 4 mill. kWh i kraftverkene i vassdraget nedenfor.

Reguleringsforeningen må i tilfelle snarest treffe de nødvendige forberedelser og tiltak for at reguleringen skal kunne komme til mest mulig nytte. Det har derfor ikke vært

tid til å forelegge søknaden for de i reguleringslovens § 4 nevnte kommuner og institusjoner eller å kunngjøre søknaden. Under de foreliggende omstendigheter finner departementet det forsvarlig at bestemmelsene i reguleringslovens § 6 blir fraveket, slik som det er åpnet adgang til i § 1 i den provisoriske anordning om midlertidige vassdragsreguleringer av 21. desember 1956.

Angående de skader og ulemper som reguleringen vil kunne volde viser man til det som er anført i tillatelsen av 25. november 1955, som er inntatt i «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for samme år på side 167 flg. Departementet vil med hovedstyret rå til at den søkte tillatelse meddeles. Når det gjelder vilkårene har hovedstyret, som det fremgår, bl. a. foreslått at en del av konsesjonsavgiften skal tilfalle grunneierne. Departementet finner ikke å kunne slutte seg til dette, og viser for så vidt til det som er anført i forbindelse med den provisoriske anordning, angående hovedstyrets forslag om å åpne adgang til å innta en slik bestemmelse.

I henhold til § 1 i den provisoriske anordning skal avgifter til stat og kommuner fastsettes til bestemte beløp.

Hva de øvrige vilkår angår, slutter man seg til hovedstyrets forslag om at disse skal være de samme som i fjor med den endring i post 6 om hydrologiske iakttagelser som er foreslått i det ovennevnte brev av 15. desember 1956 fra hovedstyret.

Avgiftene foreslås satt til kr. 4 800 til kommuner og til kr. 800 til staten.

Sikkerhetsstillelse foreslås betinget med kr. 50 000. Det er en forutsetning at sikkerhetsstillelsen også skal gjelde for mulige forpliktelse som måtte følge av den midlertidige regulering som ble gjennomført i fjor, idet den tidligere stilte garantierklæring nå er utløpt og det er mulig at alle erstatninger ennå ikke er betalt.

Man vil med hovedstyret videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for den midlertidige regulering i samsvar med det som ble gitt for den midlertidige regulering for lågvassperioden 1955—56.

De foreslåtte vilkår for tillatelsen er:

«1.

Senkingen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknaden 8. oktober 1956, jfr. søknad av 1. oktober 1955.

Så snart som mulig etter vårflommens kulminasjon i 1957 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer ved gjenfylling eller gjenbygging av kanalen etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødig masse må i tilfelle fjernes

fra det nåværende frie flomprofil og om mulig tippes under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement. Formannen og varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved over-skjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjæremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påsees at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene fastsettes til kr. 4 800 til kommuner og kr. 800 til staten og betales av konsesjonæren samtidig med at reguleringen settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal sette ut yngel og/eller settefisk hvis — og i den utstrekning — vedkommende departement finner det nødvendig for å avhjelpe eventuell skade på fiskebestanden.

Departementets utgifter til undersøkelse av reguleringens virkning på fiskebestanden dekkes av Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

6.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, herunder også om nødvendig, måling av ny avløpskurve for vatnet, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til

disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved fast tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

7.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen, stiller Reguleringsforeningen en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 50 000 — femti tusen kroner.

Det foreslåtte manøvreringsreglement for den midlertidige regulering er:

1.

Vangsmjøsa kan tappes 0,75 m under nåværende vinterlavvannstand til kote 464,05, svarende til 0,25 m under 0-punktet på Vassdragsvesenets vannmerke.

2.

Vannslippingen i lågvassperioden 1956—57 skjer etter de nedenforliggende kraftverkers behov.

3.

Den naturlige flomvannstand i Vangsmjøsa må ikke forhøyes.

4.

Når vårflommen er kulminert, skal de naturlige vannstandsforhold i fjorden snarest mulig gjenopprettes.

Dersom reguleringstillatelse blir gitt, vil departementet i tilfelle, i medhold av anordningens § 2, samtykke i at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt, og uten frist etter skjønnslovens § 55, og fastsette en frist innen hvilken erstatningsskjønn må begjæres.

Industridepartementet

tilrådning:

1. I medhold av provisorisk anordning av 21. desember 1956 om midlertidige vassdragsreguleringer tillates Foreningen til Bægnavassdragets Regulering i lågvassperioden 1956—57 å senke vannstanden i Vangsmjøsa i Vang herred 0,75 m ned til kote 464,05 på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilrådning av 21. desember 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for den midlertidige regulering i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilrådning.

35. Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

(Tillatelse til midlertidig regulering av Flyvatn i Vestre Slidre herred.)

Kronprinsregentens resol. av 21. desember 1956.

Med brev av 8. oktober 1956 har Foreningen til Bægnavassdragets Regulering søkt om tillatelse til midlertidig regulering av Flyvatn i Vestre Slidre for lågvassperioden 1956—57.

Saken har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i brev av 15. desember 1956 har uttalt følgende:

«Med brev av 5. d.m. oversendte departementet til uttalelse følgende søknad, datert 8. oktober d. å. fra Foreningen til Bægnavassdragets Regulering:

«Ved Kronprinsregentens resolusjoner av 28. oktober 1955 og 27. april 1956 fikk vi anledning til å gjennomføre en midlertidig regulering av Flyvatn i Vestre Slidre herred i Oppland fylke sesongen 1955—56.

Under henvisning til at det også i år er nødvendig med kraftrasjonering på Østlandet, tillater vi oss å søke om å få gjennomføre den samme midlertidige regulering i sesongen 1956—57. Vi regner med at såvel myndighetene som publikum under disse forhold ønsker at de enkelte gjør nva man kan for å gjøre rasjoneringen i eget distrikt så lett som mulig. Reguleringen kan gjennomføres ved å fjerne det stengsel vi har satt ned i den senkingskanal vi fikk bygget i fjor.»

Denne midlertidige regulering er omtalt i Hovedstyrets brev av 3. d.m. med tilråding om at tillatelse bør gis. Det står da for Hovedstyret igjen å ta stilling til hvilke betingelser som bør settes.

Når det gjelder avgiftene, vil man foreslå disse utregnet etter samme satser som foreslått i St. prp. nr. 125 (1956) for varig senking, nemlig kr. 3 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten. Magasinet som innvinnes ved senking til kote 853,5 kan settes til 17,5 mill. m³. Hovedstyret regner med at vannet kan nyttes i 565,1 fallmeter, og har etter den foreslåtte beregningsmåte kommet til følgende avgiftsbeløp: Til kommuner kr. 30 500 hvorav kr. 7 625 til grunneierne, og til staten kr. 5 100.

For øvrig foreslås samme betingelser og manøvreringsreglement som i fjor.

Søknad av 8. oktober d. å. vedlegges.

Behandlet i møte, leat av Generaldirektøren, 12. desember 1956.»

I brevet av 3. desember 1956 som Hovedstyret har vist til, uttaler Hovedstyret når det gjelder Flyvatn at for den midlertidige regulering i fjor ble anlegg for senking gjort

istand og de står fremdeles klare for manøvrering slik at vannet på kort varsel kan tappes ut.

Departementet skal bemerke:

Reguleringsforeningen fikk ved Kronprinsregentens resolusjon 28. oktober 1955 tillatelse til for lågvassperioden 1955—56 å foreta en midlertidig senking av Flyvatn på 2 m under lav vintervannstand. Ved Kronprinsregentens resolusjon 27. april 1956 ble det videre for samme lågvassperiode gitt midlertidig tillatelse til å senke Flyvatn ytterligere 0,5 m.

I statsråd 19. oktober 1956 ble det frem satt proposisjon for Stortinget om tillatelse for Reguleringsforeningen til en varig regulering av Flyvatn på 5,5 m ved 2,5 m senking og 3 m oppdemming. Saken vil etter de opplysninger en har fått antagelig bli behandlet av Stortinget i løpet av januar—februar 1957.

Foreningen søker nå for lågvassperioden 1956—57 om tillatelse til en midlertidig senking av samme omfang som den som ble gitt i fjor, altså en senking på 2,5 m.

Det antas at man ved den midlertidige regulering som det er søkt om vil kunne innvinne et magasin på ca. 17,5 mill. m³ og få en kraftinnvinning på ca. 21 mill. kWh i de nedenforliggende fall.

Reguleringsforeningen må i tilfelle snarest treffe de nødvendige forberedelser og tiltak for at reguleringen skal kunne komme til mest mulig nytte. Det har derfor ikke vært tid til å forelegge søknaden for vedkommende kommuner og de institusjoner som er nevnt i vassdragsreguleringslovens § 4, nr. 1, 2. ledd. Av samme grunn har det heller ikke vært tid til å kunngjøre søknaden. Under de foreliggende omstendigheter finner departementet det forsvarlig og nødvendig at bestemmelsene i reguleringslovens § 6 blir fraveket, slik som det er åpnet adgang til i § 1 i den provisoriske anordning om midlertidige vassdragsreguleringer av 21. desember 1956.

Angående de skader og ulemper som reguleringen vil kunne føre med seg, viser en til det som er anført i tillatelsen av 28. oktober 1955, som er tatt inn i «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for samme år, side 141.

Departementet vil med Hovedstyret rå til at den søkte tillatelse meddeles. Med hensyn til vilkårene har Hovedstyret foreslått at en del av konsesjonsavgiften skal tilfalle grunneierne. Departementet finner ikke å kunne slutte seg til dette, og viser for så vidt til det som er anført i forbindelse med den provisoriske anordning angående hovedstyrets forslag om å åpne adgang til å innta en slik bestemmelse.

I henhold til § 1 i den provisoriske anordning skal avgiftene fastsettes til bestemte beløp.

Avgiftene foreslås fastsatt til kr. 30 500 til kommuner og kr. 5 100 til staten.

For øvrig slutter en seg til Hovedstyrets forslag om at vilkårene for øvrig skal være de samme som for den midlertidige regulering i fjor.

Sikkerhetsstillelse foreslås betinget med kr. 50 000.

En vil med Hovedstyret videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for den midlertidige regulering i samsvar med det som ble gitt for den midlertidige regulering for lågvassperioden 1955—56.

De foreslåtte vilkår for tillatelsen er etter dette:

1.

Senkningen gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknaden av 8. oktober 1956, jfr. søknad av 1. oktober 1955.

Så snart som mulig etter vårflommens kulminasjon i 1957 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer ved gjenfylling eller gjenbygging av kanalen etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødig masse må i tilfelle fjernes fra det nåværende frie flomprofil og om mulig tippes under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

2.

Avgiftene fastsettes til kr. 5 100 til staten og kr. 30 500 til kommuner og betales av konsesjonæren samtidig med at reguleringen settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

3.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

4.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

5.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen, stiller Regu-

leringsforeningen en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 50 000 — femti tusen kroner.

Det foreslåtte manøvreringsreglement:

1.

Flyvatn kan tappes 2,5 m under nåværende vinterlavvannstand ned til kote 853,0.

2.

Vannslippingen i lågvassperioden 1956—57 skjer etter de nedenforliggende kraftverkers behov.

3.

Den naturlige flomvannstand i Flyvatn må ikke forhøyes.

Dersom reguleringstillatelse blir gitt, vil departementet, i medhold av anordningens § 2, samtykke i at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55, og fastsette en frist innen hvilken erstatningsskjønn må begjæres. Egen skjønnsnemnd finner departementet i likhet med i fjor, ikke grunn til å foreslå, da det kan være hensiktsmessig å kombinere skjønnet med et eventuelt skjønn for den øvrige regulering.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av provisorisk anordning av 21. desember 1956 om midlertidige vassdragsreguleringer tillates Foreningen til Bægnavassdragets Regulering i lågvassperioden 1956—57 å senke vannstanden i Flyvatn i Vestre Slidre herred 2,5 m ned til kote 853,0 på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 21. desember 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for den midlertidige regulering i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

36. Arendals Vasdrags Brugseierforening.

(Tillatelse til midlertidig ytterligere senkning av Nisservatn og Vråvatn.)

Kronprinsregentens resol. av 21. desember 1956.

Ved kgl. resolusjon av 10. september 1912 fikk Arendal Vassdrags Brugseierforening tillatelse til 1,48 m regulering av Vråvatn mel-

lom kotene 259,10 og 257,62, til 3 m regulering av Nisservatn mellom kotene 255,0 og 258,0 og til 2,5 m regulering av Fyresvatn, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1909—1914, side 66 flg.

Ved brev av 7. desember 1956, søker nå Brukseierforeningen om tillatelse til midlertidig ytterligere senking av de nevnte vatn med 1 m under laveste reguleringshøyde i lågvassperioden.

Saken har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i brev av 15. desember 1956 til departementet har uttalt følgende:

«Det er innkommet følgende søknad, datert 7. desember d. å. fra Arendal Vassdrags Brugs-eierforening:

«Undertegnede Arendals Vassdrags Brugs-eierforening tilalter seg å henstille at der i år — i likhet med i fjor — må bli gitt en midlertidig lov som gir adgang til å få tillatelse til å senke reguleringsmagasinene under laveste reguleringshøyde.

Forholdene i Arendalsvassdraget ligger i år dårligere an for vintersesongen enn den har gjort på en lang årrekke. Tross det at reguleringen av Åmdalsvassdraget er kommet til og skulle virke til sikring av vannforsyningen ser situasjonen langt fra lys ut. Pr. 1. desember d. å. var magasinbeholdningene ca. 60 millioner m³ mindre enn på det tilsvarende tidspunkt i fjor. Vår forening fikk i fjor adgang til å tappe Nisser- og Vråvatn inntil en meter under laveste reguleringshøyde og det var kun gjennomførelse av rasjonering i forbindelse med en tidlig vårløsning som bevirket at denne tillatelse ikke ble benyttet.

På grunn av at de valutaskapende bedrifter på Eydehavn får sin energi i form av 25 per. pr. sek. fra Bøylefoss og Flatenfoss må der til stadighet være vannføring stor nok til å holde bedriftene gående. Dette bevirker at samkjøringen av kraftverkene i vassdraget ikke kan praktiseres fullt ut. Hvis man imidlertid kan få adgang til å senke reguleringsmagasinene f. eks. 1 m under laveste reguleringshøyde vil dette bevirke at man øker magasinbeholdningene i Nisser med ca. 75 millioner m³ og i Fyresvann med ca. 50 millioner m³. Dette vil igjen bety at der blir adgang til å produsere ytterligere ca. 50 millioner kWh, hvorav henimot 40 pst. vil komme bedriftene på Eydehavn, A/S Arendal Smelteverk og Det Norske Nitridaktieselskap til gode, mens resten vil bli utnyttet av den øvrige industri og til å dekke borgerlige behov.

Vi er derfor av den oppfatning at så fremt man ikke får adgang til å foreta en ytterligere senkning av reguleringsmagasinene kan situasjonen — såfremt vinteren ikke blir unormal mild — utvikle seg til å bli en katastrofe for landsdelen, som også vil få store konsekvenser for landets valutatilgang og for næringslivet i sin helhet.»

Brukseierforeningen fikk siste vinter tillatelse til midlertidig senking av Nisservatn med 0,5 m og av Vråvatn med 0,25 m.

Søknaden omfatter betraktelig større reguleringer enn dette, men Hovedstyret kan ikke tilrå at det gis tillatelse til midlertidige reguleringer i disse vatn av større omfang enn tillatt i fjor og heller ikke til midlertidig regulering av Fyresvatn, jfr. Hovedstyrets brev av 2. og 14. mars d. å. og Kronprinsregentens resolusjon av 9. og 23. mars d. å.

Midlertidig regulering av Nisser- og Vråvatn er omtalt i Hovedstyrets brev av 3. d. m. med tilråding om at tillatelse til henholdsvis 0,5 m og 0,25 m senking bør gis. Det står da for Hovedstyret igjen å ta stilling til hvilke betingelser som bør settes.

Når det gjelder avgiftene, vil man foreslå disse utregnet etter satsene kr. 3 pr. nat.-HK til kommuner og kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten. Magasinet som innvinnes ved seking av Nisser- og Vråvatn til henholdsvis kote 254,5 og kote 257,37 kan settes til 42,5 mill. m³. Hovedstyret regner med at vannet kan nyttes fullt ut i 173,8 fallmeter. Etter den foreslåtte beregningsmåte er man kommet til følgende avgiftsbeløp:

Til kommuner kr. 22 800 hvorav kr. 5 700 til grunneierne, og til staten kr. 3 800.

For øvrig foreslås samme betingelser og manøvreringsreglement som i fjor.

Søknad av 7. d. m. vedlegges.

Behandlet i møte, ledet av Generaldirektøren, 12. desember 1956.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår fikk Brukseierforeningen ved Kronprinsregentens resolusjoner av 9. og 23. mars 1956 tillatelse til i lågvassperioden 1955—56 midlertidig å senke vannstanden ytterligere i henholdsvis Nisservatn med 0,5 m til kote 254,5 og Vråvatn med 0,25 m til kote 257,37.

Den foreliggende søknad omfatter betraktelig større reguleringer enn dette, og det søkes også om en midlertidig regulering av Fyresvatn. Departementet vil imidlertid med Hovedstyret ikke tilrå at det gis tillatelse til midlertidige reguleringer for Nisservatn og Vråvatn av større omfang enn det som ble tillatt i fjor.

Når det gjelder Fyresvatn ble søknaden i fjor for midlertidig ytterligere regulering av dette vann avslått, og Hovedstyret har foreslått at det heller ikke i år gis midlertidig reguleringsstillatelse for dette vann. Departementet slutter seg til Hovedstyret og vil tilrå at Brukseierforeningens søknad vedkommende Fyresvatn blir avslått.

De foreslåtte tillatelser for Nisservatn og Vråvatn antas å ville gi et samlet innvunnet magasin på 42,5 mill. m³ som antas å tilsvare en økt energimengde på 15,7 mill. kWh.

Søknaden har ikke vært forelagt for vedkommende kommuner og øvrige interesserte til uttalelse. Da det i 1947 ble søkt om midlertidig ytterligere senkning av Nisservatn og Vråvatn, ble det innhentet uttalelse fra Nidarå Fellesfløtning og fra Kviteseid og Nisserdal kommuner, som dengang stillet seg imøtekommende. Under hensyn til dette og til at reguleringsforeningen i tilfelle snarest må treffe de nødvendige forberedelser og tiltak for at reguleringen skal kunne komme til mest mulig nytte, finner departementet det forsvarlig og nødvendig at bestemmelsen i reguleringslovens § 6, nr. 2, blir fraveket, slik som det er åpnet adgang til i § 1 i den provisoriske anordning om midlertidige vassdragsreguleringer av 21. desember 1956. Det har heller ikke vært tid til å kunngjøre søknaden slik som bestemt i reguleringsloven § 6, nr. 1. Departementet finner etter omstendighetene i medhold av nevnte bestemmelse i den provisoriske anordning også å kunne fravike dette.

Angående de skader og ulemper som reguleringene vil kunne føre med seg, antar en at disse ikke vil bli så store at ikke den fordel som kraftinnvinningen ved de foreslåtte senkninger vil medføre, vil bli betydelig større.

Når det gjelder vilkårene for tillatelsene, har Hovedstyret, som det fremgår, foreslått at en del av konsesjonsavgiften skal tilfalle grunneierne. Departementet finner ikke å kunne slutte seg til dette, og viser for så vidt til det som er anført i forbindelse med den provisoriske anordning angående Hovedstyrets forslag om å åpne adgang til å innta en slik bestemmelse.

I henhold til § 1 i den provisoriske anordning skal avgiftene fastsettes til bestemte beløp.

Hva de øvrige vilkår angår, slutter en seg til Hovedstyrets forslag om at disse skal være de samme som i fjor.

Avgiftene foreslåes satt til kr. 22 800 til kommuner og kr. 3 800 til staten.

Sikkerhetsstillelse foreslåes betinget med kr. 50 000.

De foreslåtte vilkår for tillatelsen er:

1.

Senkingen av Nisservatn og Vråvatn gjennomføres i det vesentlige i samsvar med søknad av 7. desember 1956, jfr. søknader av henholdsvis 21. februar og 6. mars 1956.

Så snart som mulig etter vårflommens kulminasjon i 1957 skal de gamle vannstandsforhold gjenopprettes. Dette skjer etter nærmere bestemmelse av det offentlige tilsyn. Overflødige masser må i tilfelle fjernes fra

det nåværende frie flomprofil og om mulig tippes under nåværende lavvannstand.

Tilsynets utgifter i forbindelse med reguleringen dekkes av Arendals Vasdrags Brugs-eierforening.

2.

Erstatning for skade og ulempe ved reguleringen skal fastsettes av en nemnd på 5 medlemmer som med varamenn oppnevnes av vedkommende departement. Formannen og varamannen for ham må fylle vilkårene for å kunne være høyesterettsdommer.

Nemndas skjønn kan ikke prøves ved over-skjønn. Anke hører under Høyesterett og kjæremål under Høyesteretts kjæremålsutvalg. Ankefristen er 4 uker og kjæremålsfristen 7 dager.

Betalingen til medlemmene av nemnda fastsettes av vedkommende departement.

Nemnda avgjør i hvert enkelt tilfelle i hvilken utstrekning juridisk og teknisk hjelp for de innstevnte har vært påkrevd og fastsetter under hensyn hertil godtgjøringen for slik bistand. Det skal påses at parter med likeartede interesser som ikke står i strid, så vidt mulig nytter samme bistand.

3.

Avgiftene fastsettes til kr. 3 800 til staten og kr. 22 800 til kommuner og betales av konsesjonæren samtidig med at reguleringen settes i verk. Etter forfall betales 6 pst. rente.

4.

Vannslippingen skjer i samsvar med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd utferdiger.

5.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

6.

Til sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som følger av reguleringen, stiller Brugseierforeningen en av departementet godkjent bankgaranti på kr. 50 000 — femti tusen kroner.

Videre vil en med hovedstyret rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for den midlertidige regulering i samsvar med det som ble gitt i fjor for de midlertidige reguleringer av Nisservatn og Vråvatn. I sam-

svar med dette blir for begge disse vatn det ved kgl. resolusjon av 30. mai 1913 fastsatte manøvreringsreglement gjort gjeldende for den midlertidige regulering med følgende endringer: Post 3, a gis slik tilføyelse: Nedre reguleringsgrense for Vråvatn for tidsrommet inntil 1. juli 1957: Kote 257,37. Post 3, b gis slik tilføyelse: Nedre reguleringsgrense for Nisservatn for tidsrommet inntil 1. juli 1957: Kote 254,5. Ny midlertidig post 8: Når vårflommen er kulminert, skal de naturlige vannstandsforhold i Nisservatn og Vråvatn snarest mulig gjenopprettes.

Dersom reguleringstillatelsen blir gitt, vil departementet, i medhold av § 2 i den provisoriske anordning, samtykke i at nødvendig grunn m. v. avstås før erstatningen er fastsatt og uten frist etter skjønnslovens § 55, og fastsette en frist innen hvilken erstatningsskjønn må begjæres.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av provisorisk anordning av 21. desember 1956 om midlertidige vassdragsreguleringer, tillates Arendals Vasdrags Brugseierforening i lågvassperioden 1956—57 å senke vannstanden i Nisservatn 0,5 m til kote 254,5 og i Vråvatn 0,25 m til kote 257,37 på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 21. desember 1956.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for de midlertidige reguleringer i samsvar med forslaget i Industridepartementets ovennevnte tilråding.
3. Arendals Vasdrags Brugseierforenings søknad om tillatelse til midlertidig ytterligere regulering av Fyresvatn for lågvassperioden 1956—57, blir ikke imøtekommet.